ANUL XXIV - Nr. 14 NOEMBRIE - DECEMBRIE 1978

Carpații

Depósito legal: M. 8.137-1958.

Director: Aron Cotrus † REVISTA DE CULTURA SI ACTIUNE ROMANEASCA IN EXIL Redactor: Traian Popescu

PATRU DECENII DELA MOARTEA CAPITANULUI

CIRCULARA

Legionari:

S'au așternut patruzeci de ani peste crima din Pădurea Tâncăbești, când Căpitanul, cu Nicadorii și Decemvirii, au fost strangulați de jandarmi când erau transportați dela Râmnicu Sărat la București, și apoi, ciuruiți de gloanțe, asvârliți într'o groapă comună, dinainte pregătită, în aria închisorii Jilava.

Cei ce am trăit acel moment de groază și cutremurare, ne aducem aminte de acel comunicat infam dat de guvern, prin care anunța moartea lor «pe când încercau să fugă de sub escortă».

Nu au încercat să fugă, cum spunea comunicatul, pentrucă erau legați de mâini și de picioare de băncile brecurilor în care erau transportați, încât nu puteau face nicio mișcare. La semnalul convenit, jandarmii din spatele lor le-au aruncat o frânghie de gât și au tras cu putere. Ce-a urmat, ne putem imagina. Niște horcăituiri groaznice ale unor oameni cărora li se tăiase respirația și se luptau cu moartea.

Crima din 30 Noembrie 1938 nu a rămas nepedepsită. Nici n'au trecut doi ani dela asasinarea lor și în altă noapte, din 26/27 Noembrie 1940, călăii lor au căzut răpuși de gloanțele legionarilor. Armand Călinescu a fost împușcat mai înainte, iar Regele a fost alungat depe tron.

Indemnul Căpitanului a fost urmat de legionari: «Dacă voiu fi ucis, să mă răzbunați...» Nu a fost răzbunat în proporțiile cum ar fi meritat această crimă monstruoasă, dar totuși principalii ei autori morali și materiali au pierit în timp ce se deshumau osemintele lui.

Guvernarea noastră a durat puțin, dar totuși suficient de mult ca să se facă dreptate Căpitanului: trupul lui ferit de putrezire a fost purtat pe umeri de legionari și așezat alături de Moța și Marin, în mausoleul dela Coasa Verde, ucigașii lui au fost pedepsiți, iar procesul nedrept ce i s'a intentat în 1938, prin care era acuzat de trădare, a fost revizuit de Curtea de Casatie, dându-se o sentință de achitare.

Se pare că acesta a fost rostul principal al guvernării noastre din 1940: să strângem osemintele legionarilor din gropile unde au fost asvârliți ca niște fiare, să le îngropăm după datina creștinească, cu participarea întregului popor, și apoi să le facem dreptate postumă, pedepsind pe cei vinovați de moartea lor.

Acțiunea de reparație și expiație se împlinise. Căpitanul înviase din morți, cum spune Posteucă, biruind pe cruzii săi dușmani. De acuma nu mai era loc pentru noi, pe scena principală a istoriei. Indată după aceea, a început urzeala conspirației care a provocat ruptura din regim la 20 Ianuarie 1941 și am intrat din nou în prigoană.

De atunci, ce am săvârșit noi de preț în lume? Ce fapte au întâietate și ne înnobilează ființa? Fără îndoială, că rezistența opusă invaziei comuniste în Europa de către guvernul dela Viena și eroica intervenție a legionarilor plecați în țară sunt acte memorabile pe care istoria nu le poate ignora. Dar avem un alt titlu, mult mai important, care ne umple sufletul de mângâiere și speranțe: nu ne-am îndepărtat nicio clipă de linia Căpitanului.

După prăbușirea Germaniei, am fost separați de frații noștri din țară și am avut două destine diferite. Peste legionarii de-acasă s'a năpustit fiara roșie, ucigând alte zeci de mii dintre ei. In exil ne-am luptat ca să menținem trează flacăra credinței în eliberarea României. Deși trăind în alte condiții, constatăm totuși că ne întâlnim într'o atitudine comună: să nu trădăm pe Căpitan, să-i păstrăm intactă învățătura lui, oricâte suferințe am îndura. Căpitanul a fost răpus fizicește, dar dușmanii ar fi vrut să-l desființeze și sub aspect moral și spiritual, sub puhoiul infamiilor scornite de ei. Ar fi vrut să rămână o figură obscură a istoriei, un razvrătit al societății, care și-a sfârșit viața, plătindu-și temeritățile. Nimic din luminoasa lui învățătură nu mai trebuia să rămână în amintirea posterității, nimic din figura lui de cruciat al lumii contemporane. Peste Căpitan trebuia să se aștearnă lințoliul uitării și al dispretului. O paranteza în cursul «normal» al istoriei.

A doua înmormântare a Căpitanului nu s'a putut realiza, cum era planul dușmanilor. Legionarii rămași în viață i-au rămas credincioși și au continuat să-i propage crezul. Nu i-au renegat ideile și idealu-

rile, cu toate tentațiile și amenințările. Căpitanul n'a putut fi îngropat ca forță spirituală El este tot atât de viu ca și atunci când era în viață și se înalță ca un uriaș peste întunerecul lumii contemporane. Aureola lui de puritate și adevăr a rămas neatinsă.

Astăzi după 40 de ani de când dușmanii i-au luat viața, doctrina Căpitanului a devenit un bun universal. Numeroase grupări naționaliste se adapă din crezul lui. Faima lui a depășit hotarele țării lui, a depășit chiar frontierele Europei, pentru a se proecta pe cerul întregei omeniri în suferință.

Căpitanul straluceşte și astăzi cu o putere neștirbită. Lupta ideologică finală pe plan mondial se va da intre marxism și legionarism.

Nimic nu ne poate opri din drumul fixat de Căpitan. Nici ferocitatea dușmanilor, nici ingratitudinea lumii occidentale, nici golurile provocate de dezertări sau de morminte în linia noastră de luptă. Câți vom rămânea, mulți, puțini, mergem înainte, cei vii cu cei morți și cu Legiunea ce nu poate cuvânta din cauza tiraniei. In fruntea noastra pășește Căpitanul, așa cum l-am cunoscut în viață, netemător de moarte și gata să se înfrunte cu ura clocotitoare a oștilor întunerecului.

La 40 de ani dela dispariția lui fizică, ne strângem cu același elan sub steagul purtat de Căpitan și-l urmăm fără șovăire pe linia lui de gândire și acțiune, care a început în Pădurea Dobrina și care ne va conduce spre marea biruință a Neamului și a Legiunii!

De ziua Sf. Arhanghel Mihail, 8 Noembrie 1978.

Trăiască Legiunea și Căpitanul!
HORIA SIMA
Comandantul Mișcării Legionare

IN MEMORIAM

Se fac gropi în care semănătorul ascunde sămânța;
dar tulpinele, capilarele, seva, saltă în sus
de parcă nici nu știu că cerul e înspăimântător
de înalt — imens clopot bătut de vânturi și stihii...

Căutătorii de isvoare și miracole fac gropi adânci
ca să reînvie pustiurile, să potolească aprigа sete
a oamenilor, a șerpilor, a pasărilor, a gliei
și a luminoșilor aștri în treceri nocturne.

Apoi se mai fac gropi ca să se acopere sicriile;
dar în gropi comune, uitate, se aruncau numai
trupuri de răpuși — cu ei, cu toți, cu aceia
care, pe pagini albe de dor, scriau în timp istoria României.

Au fost uciși cei ce păzeau pe Arhanghelul Mihail
cu buchete de ramuri verzi — și omorâtorii au râs până ce
de la banchetul sanghin au fost zvârliți în gropile de- [zastrului
pe care le-au săpat în intâmpinarea frenetică a stăpânilor [roșii.

... Sămânța semănată în gropi comune răsare putrezind
ca trupurile fără lințolii, fiecare, din adâncurile țăranii
și tulpinele cresc înspicate — altfel lanurile n'ar fi imense
iar secerătorii n'ar mai osteni să adune grâul hranei de [mâine!

Ioan I. MIREA
Paris

ANIVERSARE

Din crinul nepătat al Vrerii nesfârșite
Potir purtat pe culmea boltirei de safir,
Sub cetini picurat-a, adusă de ursite,
Lumina strânsă'n taina uleiului de mir...

O singură scânteie, desprinsă din văpaie
Purtată fu de Vrere spre tainicu-i destin,
Svârlită prin furtuna de ghețuri și de ploaie
Spre sufletul serafic din omul carpatin...

Grăunte plin de visuri, căzut pe loc prielnic!
A răscolit în inimi tăcerea prinsă'n veac,
Acolo unde arde, într'un nestins jertfelnic
Tămâia veșniciei a sufletului trac!...

Puterea nevăzută ne-a hărăzit menirea
Să dăltuim în stânca trăirilor de-acum,
Sub semnul dăruirei — așa cum cere firea —
Hlamida altor zile, lumina altui drum...

Peste dureri și patimi, rug aspru de urgie,
Cincizeci de ani de jertfe stau piatră de'nceput.
Din miile de cetini, scăldate'n apă vie,
Speranța cântă'n inimi, lumina arde'n lut...

De-acuma peste timpuri vor dăinui martirii
Atâtor suferințe, ofrandă pe altar...
Până veni-va clipa, sub semnul mântuirii,
Să se'mplinească'n lume destinul legionar!...

Faust BRĂDESCU
Camps sur Marne Franța

LA CEI CINCIZECI DE ANI

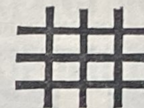
Cu brațul tău, Căpitane,
Crestând în neam
Nădejdea și gloria,
Peste veacuri,
Adumbrite de clisă,
Ai rupt în două, istoria!...

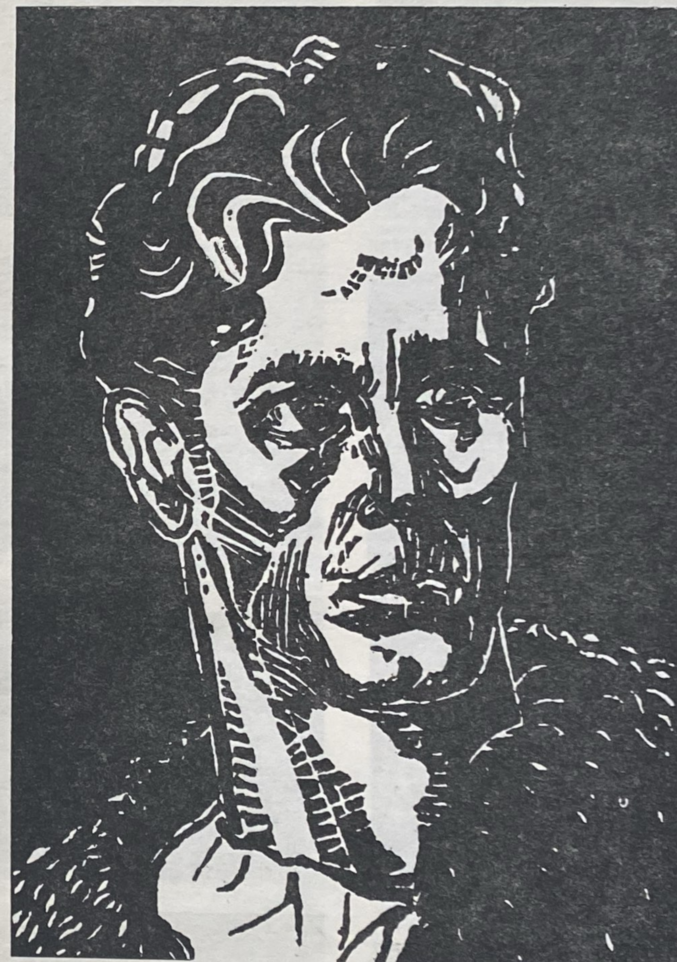
In crezul tău de trăire
Spre nou destin,
Din Carpați în hotare,
Legionarii
Au dospit în adâncuri
Cetate de vis și altare...

Prin jertfa ta de legendă
Ai smuls omul
Din robia tăcerii...
Deschizându-i
Vrerea străbunilor Traci
Și poarta spre calea 'nvierii!

Din Bug pân' la Tisa și Pind,
Un neam întreg
luptă, suferă, moare...
Dar gândul tău
biruitor îl suie
pe culmi de lumină și soare!...

Ilarion Albu Petrican
Iugoslavia

CORNELIU ZELEA CODREANU
CAPITANUL ROMANILOR

MAREA JERTFA LEGIONARA PENTRU EUROPA DE MÂINE

MOARTEA LUI MOTA ŞI MARIN IN MAJADAHONDA - SPANIA, APĂRÂND-O
ASPECTE DELA INMORMANTAREA LOR LA CASA VERDE

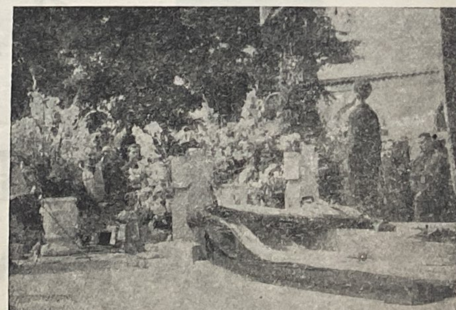

CORNELIU ZELEA CODREANU IN LUPTA ANTICOMUNISTA A POPORULUI ROMAN

de NICOLAE ROSCA

"In primăvara anului 1919, iată-ne adunaţi într'o după amiază în pădurea Dobrina...", îşi începe Corneliu Zelea Codreanu istoria vieţii lui ("Pentru Legionari", pag. 9).

30 Noembrie 1938: o notă scurtă, tragică, dictată prin posturile de radio ale ţării, anunţă Românilor, suprimarea acestei vieţi. Codreanu împreună cu alţi 13 camarazi ai săi sunt ucişi bestialiceşte de către autorităţile ţării, în pădurea Ţâncăbeşti.

Intre aceste două păduri, luminoasă una, scăldată în soarele primăverii şi mângâiată de razele tuturor speranţelor româneşti, întunecată cealaltă, viscolită de păcatul crimei şi fulgerată de ura duşmanilor lui, se scurge viaţa şi realizările Căpitanului. Este o viaţă trepidantă cu un profund conţinut uman şi românesc, o viaţă purtată cu iuţeala unui vânt răscolitor, în lupta continuă cu timpul ce se presimţea prea scurt pentru implinirea rostului său.

Numai 19 ani despart în timp evenimentele petrecute în aceste două păduri. Dar ce ani au fost aceia! Ce voinţă colectivă răscoleşte şi pasionează faţa poporului nostru! Un fior adânc străbate întreaga suflare românească, trezind energii oarbe, aşteptări difuze şi înlănţuie istoria contemporană a ţării cu linia continuă ce ne poartă destinele ca Naţie dela Boerebista, prin toţi Căpitanii Românilor. Toată viaţa noastră naţională se potenţializează, se fecundează cu speranţe luminoase şi capătă dimensiuni nebănuite şi nedescifrate încă, la îndemnul adolescentului din pădurea Dobrina.

Aici, în această pădure moldovenească ni se desvăluie pentru prima dată personalitatea Căpitanului cu destinul său împletit din vechi şi uitate vrednicii româneşti.

"... dacă armata bolşevică va trece Nistru şi apoi Prutul ajungând să încalce şi locurile noastre, noi să nu ne supunem, ci să ne retragem cu toţii în pădure înarmaţi. Aici să organizăm un centru de acţiune şi de rezistenţă românească şi prin lovituri date cu măestrie să sdruncinăm inamicul, să menţinem o stare de spirit de neaplecare şi să întreţinem o scânteie de nădejde în mijlocul masei româneşti din sate şi oraşe" (P. L., pag. 9).

Fără stridenţe retorice, în gânduri simple ce se nasc numai în faţa unor mari determinări, întrezărim pentru prima dată adevărul lui Corneliu Codreanu cu marele său rost românesc: a stăvili cu orice risc, într'o luptă decisivă, pătrunderea forţelor întunericului ce, din fundul stepelor răsăritene, anunţau prăvălirea peste aşezările lumii noastre şi ameninţau să înghită lacom şi spaţiul vital al poporului românesc. Iată aici, sinteza figurei lui. El, pentru asta s'a născut. Pentru a lua în mână spada apărării într'un moment de grea răscruce a neamului românesc, pentru a demasca duşmanii din exteriorul şi din interiorul hotarelor, pentru a hotărî tranşeele libertăţii, pentru a organiza lupta şi pentru a aprinde "o scânteie de nădejde" în sufletul poporului său. Şi poate, chiar "o scânteie de nădejde" pentru întreaga lume creştină, căci de rezultatul acestei lupte ce încă nu s'a terminat, va depinde proiectarea în viitor a năzuinţelor omeneşti sau îndiguirea lor pentru secole întregi.

Momentul în care încolţeşte în Căpitan decizia ce ne-o mărturiseşte mai sus, era extrem de grav pentru ţara noastră. In Rusia izbucnise pârjolul bolşevic, se răsturnase ordinea socială existentă şi pe suferinţele poporului rus, căruia-i înmugurise în suflet iluzia unei dorite libertăţi, se cuibărise un nou regim politic, neuman şi crud. Pe stindardele lui agresive era înscris cucerirea şi supunerea lumii întregi. Pentru a face faţă acestei noui primejdii după măsura şi posibilităţile lor, strânge tânărul Codreanu mâna aceia de adolescenţi în pădurea Dobrina. Gestul lor ni s'ar părea naiv astăzi şi desprins de realitatea unor posibilităţi efective de rezistenţă, dar el marchează un moment important în viaţa Căpitanului: sosise timpul intrării sale pe scena politică a poporului românesc. S'ar putea spune că pădurea Dobrina este Cana Galilea destinului său. Un destin măreţ dar şi tragic, pe care el îl acceptă senin, decis să-l poarte cu toate consecinţele lui, deşi îi simte încrucişându-se pe undeva suflul îngheţat al Tâncăbeştilor. "Am trăit aşa dar cu gândul şi cu hotărârea morţii", ne mărturiseşte Căpitanul în cartea sa.

Lupta în care se angajază Corneliu Codreanu va fi o luptă grea, o luptă titanică, plină de cruzime şi fără întoarcere posibilă. Ea trebuia dusă cu hotărâre şi fără răgaz căci Rusia Sovietică, acest posibil mormânt al fiinţei noastre naţionale, îşi împinsese deja în ţară şi în special în regiunea moldovenească, primele săgeţi ale frontului său subversiv. Ele se înfipseseră în societatea noastră slăbită de război, smulgând constiinţe din frontul naţional şi rărind rândurile apărării.

Intelectualii români ai timpului sunt primii care cad pradă propagandei comuniste. Cumpăraţi unii, dintr'un snobism tembel alţii, sau — cei mai sinceri — orbiţi de iluzia unor zori mai drepte pentru fiinţa umană, ei sunt prinşi în mreajele fine ale propagandei comuniste şi ajung corifeii ideilor ruseşti, la noi. "Lumina vine dela răsărit" susţin ei, semănând confuzie în mintea tineretului pe care-l educau şi a maselor româneşti, în special cele mai umile, ai căror îndreptători trebuiau să fie.

Este curios să constatăm ce slabă pavăză de apărare au opus şi opun şi astăzi chiar, anumite cercuri intelectuale, atacurilor doctrinei comuniste. Trăind într'o lume de idei abstracte, pe care dacă înlănţuieşti în forme diverse, te pot duce la concluzii diverse, dar egal de logice din punct de vedere al construcţiei sistemului de gândire, această lume intelectuală se depărtează de realitatea faptelor ce se perindă zilnic prin faţa ei. Aceştia pot admite punctul de vedere al problematicei marxiste cu aceiaşi uşurinţă cu care admiteau şi poate susţineau înainte alte forme de gândire socio-politice diametral opuse, cu toate că marxismul a eşuat pe toate planurile acolo unde a fost impus şi nu se poate menţine decât prin teroare şi prin chinuirea până la paroxism a maselor respective. Asta vrea să spună, că o intelectualitate adevărat sănătoasă şi demnă de misiunea ei, nu se poate hrăni numai din speculaţiile universului de idei, pe care neuronele creierului le poate înlănţui mai mult sau mai puţin logic, ci ea intră în autenticitate, se aruncă pozitiv pe balanţa creaţiei, numai atunci când, aplecându-şi privirea şi energia spre bucata de pământ din care s'a ridicat şi de care este legată indisolubil, întrebuinţează tot talentul ei, tot cerul ideilor ei, pentru înnobilarea omului, pentru îmbunătăţirea stării: materială, morală şi spirituală. Căci ce înseamnă o ideie, oricât de frumos ar fi zugrăvită ea, dacă omul plânge? Ce înseamnă un sistem socio-politic născut, dacă vreţi, chiar din capete extrem de luminate, dar în care omul este oprimat, este chinuit, înăbuşit şi debarcat din condiţia sa de om" "purtător de valori eterne" la acea de un simplu figurin fără profil al unei societăţi îngheţate şi fără fâlfâiri de aripi? Căci omul este mai mult decât atât. El este un făuritor de destin atât propriu cât şi colectiv. Este o valoare pozitivă, o voinţă armonică ce intervine, retuşază şi orientează comunitatea sa naţională. Şi aceste două entităţi, om şi naţie, sunt încadrate în alt circuit de existenţă superior. Ei sunt puşi în slujba Creatorului lor, ne spune Corneliu Codreanu. Acesta este marele adevăr al omului pe care-l neagă şi-l anihilează brutal comunismul. Ridicarea dela om, prin Naţiune, la Dumnezeu. Depărtându-se de acest trinom existenţial, omul păşeşte în nevrednicie. Cade pradă tiraniilor, este chinuit şi disperat. Viaţa îşi pierde sensul pentru el şi-i poartă paşii pe căi neînţelese şi fără perspective, ca un etern Ivan Denisovici al Goulag-urilor lui Soljenitsin.

La fel ca şi intelectualii, acelaş drum era urmat şi de studenţimea română. (Mai accentuat cea din Moldova, fiind mai în calea propagării veninului rusesc.) Cu impetuozitatea lor tinerească, încadraţi şi îndrumaţi de elemente streine de aspiraţiile şi de gândirea noastră, studenţii se lasă atraşi ca de un puternic magnet de ideile marxiste. Sufletul lor generos, avânturile lor idealiste, sunt smulse din circuitul creator al neamului lor. Crezând în sloganele umanitare ce li se desfăşurau prin faţa ochilor şi crezând că vor putea făptui ceva imens de mare sub steagurile roşii, ei se depărtau fără să-şi dea seama de interesele propriei lor Naţiuni şi abandonau cauza pentru care luptaseră şi muriseră părinţii şi străbunii lor pentru apărarea gliei şi a legii româneşti. Nu înţelegeau încă forţele ascunse ce frământau istoria contemporană şi care porniseră deja la cucerirea lumii. Naivitatea lor era speculată de cei ce înghiţiseră spaţiul rusesc şi ajutau inconştient la lărgirea lui în detrimentul propriului lor popor.

Subversiunea pătrunsese adânc şi în masele muncitoreşti. Ele nu erau, ce-i drept, prea numeroase pe vremea aceia, dar reprezentau un nucleu important pentru viitorul proletariat român şi o bază de agitaţie pentru bolşevism. Deaceea grija care i se dădea din partea agenţilor bolşevici, a căror acţiune era uşurată de grava neatenţie pe care

societatea română și guvernanțiiei o arătau față de aceastǎ clasă socială. Muncitorimea noastră ieșise din războiul de întregire, unde luptase vitejește alături de toți ceilalți Români, cu bucuria realizării visului secular românesc, dar și cu speranța în construirea unei societăți mai drepte, mai sincere, mai pătrunsă de idealurile creștine pe care le afișa pe toate căile și mai de acord cu interesele Neamului din care făcea parte. Când muncitorimii i s'a cerut aportul de sânge pentru înfăptuirea imperativelor naționale, ea a răspuns fără șovăire, cu elan și generozitate. Acuma, după ce războiul trecuse, își cereau drepturile într'o țară la temelia căreia puseseră umărul cu entuziasm. Dar curând își dă seama că speranțele i-au fost profanate. La împărțirea beneficiilor unei societăți ce-și refăcea viața după marea încercare, ea nu este chemată. Este înghesuită la marginea frontierei naționale și nimeni nu o ia în seamă. Dreptele ei revendicări rămân fără ecou în urechile politicienilor noștrii și nimeni nu-și dă osteneala să-i lumineze orizonturile întunecate. Muncitorii se scufundă într'o grea mizerie materială și sunt cuprinși de desnădejde. Astfel, este ușor de înțeles ușurința cu care pun stăpânire pe conștiința și pe sufletul acestor oameni necăjiți, ideile marxiste frumos îmbrăcate cu dreptăți sociale. Ura contra unei societăți nedrepte începuse să clocotească. La ordinele Moscovei, muncitorimea română ridică steagurile anarhiei. In strigăte de "jos Regele..., jos armata..., trăiască revoluția comunistă..., trăiască Rusia Sovietică..." ne spune Căpitanul (P. L., pag. 17), grevele se țin lanț, se ațâță la sfărâmarea mașinilor și la distrugerea statului nostru național. Rezultatul era înfometarea și mai crudă, sărăcia și mai neagră a acestor bieți oameni ce nu-și dădeau seama că erau doar pioni fără valoare aruncați într'o luptă necinstită, o luptă purtată din umbră și întreținută de interese streine de nevoile noastre românești. Printre agenții care ațâțau cu înverșunare focul distrugerii, sângele românesc era o mare raritate, căci în marea lor majoritate erau sau Evrei, așezați pe pământul românesc și necinstiți cu omenia de care este capabil poporul nostru, sau Ruși strecurați de peste Nistru.

Numai în țăranime nu putese pătrunde virusul bolșevic. Cu toate că slăbită și ea de războiul ce ne trecuse pe deasupra, sărăcită și neluată în seama decât atunci când i se solicita votul în cadrul democrației noastre, bunul ei simț, legătura trainică și tainică cu pământul românesc și tradiția sănătoasă din care se inspira, împiedica ideilor comuniste drumul spre sufletul țărănimii. Ca totdeauna delungul secolilor, această țărănime curată va fi stăvilarul ființei românești și depozitarul valorilor noastre spirituale. Geniul poporului nostru cu sclipirea și proiectarea lui în lume, a fost opera născută, desvoltată și apărată de pătura țărănească a țării. Prin ea a trăit poporul nostru și prin ea s'au adus la îndeplinire toate postulatele naționale. Din primul moment va simți chemarea lui Corneliu Codreanu și se va alinea cu entuziasm în frontul lui de luptă.

Distrugând țărănimea sub motivul unui științifism în organizarea producției agricole, comuniștii și anexele lor, la noi și pretutindeni, urmăresc în realitate eliminarea unui mediu sănătos, impermeabil ideilor marxiste și oricând capabil de a porni o reacțiune națională. Ei sunt dușmani potențiali ai comunismului, deacea răsfirarea lor și transformarea în proletari urbani, este urmărită de aceștia cu multă energie și nu de puține ori cu o cruzime nemaipomenită.

Burghezimea noastră era împărțită. O parte se ocupa numai de bunăstarea ei materială. Alta, mai numeroasă încă, rămăsese sănătoasă. Intuia primejdia ce-i amenința țara și suferea în fața perspectivelor neliniștitoare ale viitorului, dar nu reacționa. Era dezorientată, dezorganizată și lipsită de curaj. Alerga pela ușile partidelor politice și-și licita interesele ei și-ale poporului din care făcea parte, în barăcile sărăcăcioase ale acestora, mizând jos și fără perspectivă de câștig.

Pe politicieni trebuie să-i considerăm aparte, ca o pătură socială detașată de celelalte, cu o particularitate proprie și lipsită de contacte sentimentale cu masele românești. Dispăruseră, prin lege firească biologică, marile figuri ce inițiaseră politica modernă a țării noastre și care ne dăduseră atâtea rezultate strălucite: Unirea Principatelor, Independență, Regat, Intregirea Neamului și acea politică cuminte de modernizare a țării și de progres social desfășurată înainte de primul război mondial. Urmașii lor nu au fost înzestrați cu aceleași frumoase însușiri. Talia lor este de pitici și trecerea prin politica contemporană a țării constituie un adevărat dezastru național. Au existat, ce-i drept, și excepții. Dar intențiile sănătoase ale acestora, lupta lor pentru activarea unei cinstite și autentice politici românești, au fost neutralizate și anulate de o masă amorfă de indivizi, ajunși la cârma statului prin jocuri de interese nesănătoase și susținuti de forțe oculte cu interese antagonice celor ale poporului român. Acești politicieni se preocupau mai mult să placă unei anumite streinătăți decât să-și plece urechile la necesitățile poporului pe care-l guvernau și să-i îndeplinească voința. Mișcați ca niște păpuși fără viață proprie, de organizații și de interese de grupuri extra-naționale, această pătură politicianistă va fi marea plagă și marea tragedie a Neamului românesc, între cele două războaie. Datorită ei și lipsei ei de prevedere și înțelegere a evenimentelor politice internaționale în care eram și noi scufundați, poporul român și-a pierdut independența și orice opțiune la o viață liberă.

Așa se prezenta societatea românească în care sobolii conspirației bolșevice începuseră să deschidă caverne imediat după război, când intră pe scena politică a țării Corneliu Zelea Codreanu. Cu simțurile treze, cu mintea sa clară și cu o imensă dragoste pentru poporul său, Căpitanul intuiește primejdia ce ne amenința. "Aveam conștiința clară, că în acele ceasuri se juca balanța vieții și a morții poporului român" (P. L., pag. 18). E un moment decisiv în istoria noastră. Fără șovăire, se aruncă în lupta de îndiguire a primejdiei. E singur încă, dar nu are timp să mai aștepte. Credința în Dumnezeu și dragostea pentru neamul românesc îi dau puteri uriașe, după cum el singur ne destăinuește: "... că cel ce luptă, chiar singur, pentru Dumnezeu și Neamul său nu va fi învins niciodată" (P. L., pag. 43). Organizația politică, trezirea conștiinței naționale, educarea maselor românești, vor veni mai târziu. Acuma — să nu uităm că suntem imediat după război — trebuia oprit cu orice preț, puhoiul. Apele repezi și învolburate ale bolșevismului se revărsau neîndiguite peste țară. Peste granița la vest, în Ungaria se proclamase deja prima republică comunistă din Europa centrală. In Polonia, la nord, armatele roșii înaintau. Primejdiile ne încolțeau din toate părțile, iar din sferele oficiale ale statului și ale păturii politicianiste ce ne conducea nu se observa nicio reacție, nu se lua nicio măsură de apărare.

Este ceasul Căpitanului. Unul din cele mai importante din toată viața sa de luptă. Când istoria noastră va căpăta suficientă perspectivă și va putea judeca nepărtinitor, va clasifica lupta anticomunistă a lui Corneliu Codreanu din perioada 1919-1922 printre faptele decisive ale istoriei noastre contemporane. Căci aici, în acest scurt interval de timp i se schimbă cursul pentru 25 de ani. Și nu știm încă dacă nu se schimbă întreg cursul istoriei noastre căreia-i schitează perspective noi, îi insufla avânturi noi și-i deschide poarta unui viitor măreț. Lupta tânărului Codreanu începută atunci, se încadrează pe aceiași linie de apărare națională pe care a urmat-o în permanență, în tot lungul istoriei sale, poporul românesc și pe care o continuă și astăzi cu înverșunare toată Țara subjugată. Neputința îngenunchierii poporului nostru, cu toate că a fost umilit, batjocorit și chinuit ca un Christos, își are poate cauza în lupta Căpitanului, începută în această primă fază a vieții lui și continuată apoi cu străşnicie pânăce va fi răpus mișelește.

Curând, bandele bolșevice strecurate de peste Nistru sunt învinse, agenții Moscovei descoperiți și este stăvilită subversiunea ce pusese stăpânire pe provinciile noastre orientale. Regia, atelierele Nicolina, unde agenții Moscovei ațâțaseră muncitorimea românească la rebeliune în contra propriei ei țări, lupta dela Universitatea din Iași pentru deschiderea cursurilor cu serviciul religios tradițional pe care voiau să-l suprime agentii moscoviți infiltrați printre studenți și profesori și inchiderea continelor studențești din Iași, determinată de Codreanu, pentru a sparge greva studenților de stânga, care protestau astfel contra arestării teroriștilor comuniști care făcuseră un atentat la senat, sunt primele bătălii și primele victorii anticomuniste ale Căpitanului.

O noua briză de speranță începe să adie peste țară. Se trezesc la viața activă conștiințe letargice și se încing noui avânturi generoase. Codreanu, muncitorul Constantin Pancu (șeful organizației muncitorești "Garda Conștiinței Naționale"), și o mână de tineri curajoși și sfidători ai pericolelor, ce se strâng în jurul lor, înving subversiunea bolșevică. Comunismul este stăvilit și apoi eliminat definitiv din România. El nu va mai avea atracție pentru masele noastre muncitorești și nu mai reprezintă absolut nimic în istoria politică a țării noastre pânăce pumnul brutal al lui Vișinski trântit pe masa regală în 1947, în plină ocupație rusească, îi va da un certificat de existență, nelegalizat însă de voința națională și strein de adeziunea sufletească a neamului românesc.

Timpul scurt în care s'a realizat această rupere de fronturi, cu toată diferența de forțe dintre cele două tabere, dovedesc:

— dreptatea cauzei apărată de mica grupă națională ce-și improspăta forțele pe planurile superioare ale istoriei noastre;
— curajul și vitejia acestei mâini de oameni deciși să înfrunte orice primejdie și să se opună oricărui obstacol pentru salvarea poporului lor;
— convingerile marxiste ale maselor de studienți și muncitori erau slabe și fără rezonanțe profunde în sufletul neamului nostru.

La această victorie anticomunistă se mai adaogă încă una, extrem de importantă pentru neamul românesc. Pe plan extern și în ciuda tuturor împotrivirilor occidentale ce nu-și dădeau seama de realitatea pericolului bolșevic, armata română alungă bandele lui Bela Khun din Ungaria, eliberând această țară și stăvilind înaintarea comunistă spre centrul Europei.

Prima fază a luptei antimarxiste a lui Codreanu se încheie astfel, cu o frumoasă victorie.

* * *

Dar lupta nu se termină aici. Asaltul țării noastre și al întregei lumi este amânat numai, pentru o dată mai târzie când circumstanțele istorice provocate de lipsa de viziune a oamenilor politici vor creia condiții mai favorabile înaintării comunismului. Deaceea se impunea și fără răgaz, organizarea definitivă a apărării naționale. Căpitanul începe a doua fază a luptei sale:

— demascarea agenților comuniști și a tuturor acelora ce promovau cauza bolșevică, la noi în țară;
— înjghebarea unui front de luptă care să cuprindă fără excepție, toată suflarea românească.

In lupta de demascare a genților și a celor puși în slujba marxismului la noi în țară, Corneliu Zelea Codreanu semnalează în primul rând, pe Evrei.

S'a consumat multă cerneală dealungul istoriei contemporane românești, pentru a se încerca demonstrarea unui inventat rasism care ar fi stat la baza "antisemitismului" legionar. Nimic mai depărtat de adevăr decât aceste false și tendențioase acuzații. Poporul român din mijlocul căruia răsărise și Mișcarea Legionară a lui Codreanu, ca un specific al lui, este un popor blajin, omenos, înțelegător al durerilor altora și care delungul agitatei sale istorii nu a asuprit niciodată pe nimeni. El nu s'a uitat niciodată la culoarea sângelui și în mijlocul lui și-au găsit totdeuna culcuș și ajutor, toate neamurile ce, fugind de persecuții, se strecurau pela noi. Istoria noastră este plina de exemple și nu este cazul să le mai enumerăm aici. Codreanu însuși ne mărturisește în diferite rânduri gândurile ce le nutrea față de probleme minoritară:

"Să nu vadă nimeni în noi niște asupritori ai altor neamuri sau niște mâncători de jidani din ură religioasă."

"Principiul călăuzitor (în tratarea minorităților) trebue să fie: pericolul pe care o minoritate îl poate prezenta pentru viața și libera dezvoltare a națiunii dominante."

"Minoritățile conlocuitoare urmează să se bucure de toate drepturile în măsura loialității de care vor da dovadă față de Statul Român."

Așadar nici urmă de șovinism naționalist, ci o grijă legitimă pentru interesele și securitatea populației băștinașe în fața eventualelor activități antinaționale ce le-ar putea desfășura minoritățile conlocuitoare.

"Antisemitismul", pentru a-l numi așa, al lui Corneliu Zelea Codreanu și al întregei generații pe care el a condus-o, a fost determinat numai de necesitățile luptei sale antimarxiste. Căci intrând în luptă cu comunismul la noi, și studiindu-i problema, Căpitanul o găsește strâns legată de problema evreiască. Această masă de oameni intrată de curând pe teritoriul nostru în urma unor tratate ce ne-au fost impuse de Marile Puteri, fără atașamente sentimentale și chiar cu interese economice și politice diferite de comunitatea umană în mijlocul căreia trăia acum, era factorul cel mai activ al pătrunderii bolșevismului în România. Aceasta nu este o noutate, căci același fenomen s'a petrecut în toate ariile de pătrundere ale ideilor marxiste, care au fost ajutate și catapultate de elementele evreiești aflătoare în aceste arii. Marxismul însuși este un produs al intelectului evreiesc.

Ajutorul evreiesc la pătrunderea marxismului la noi în țara se canaliza pe mai multe direcții:

— Economic. Acaparând pe îndelete, fiind deținători de fonduri internaționale, sfere importante din economia țării, pe care apoi le exploatau nu în direcția promovării unei economii sănătoase, cu participarea maselor românești la beneficiile ei, ci în direcția pur egoistă, îmbogățindu-se din ce în ce mai mult elementele evreiești în detrimentul Românului. Ba mai mult chiar, cantități importante din această bogăție a Statului erau deturnate și expatriate pentru ajutarea cauzei evreiești în lume. Nedreptățile sociale provocate astfel, dădeau naștere la nemulțumiri legitime în clasele nevoiașe românești, care văzându-se neajutorate și neapărate în fața acestor abuzuri exploatatoare, cădeau pradă demagogiei marxiste.
— Politic. Deținători ai bogățiilor țării, puteau foarte ușor să influențeze în toate domeniile de afirmare românească, în sensul vederilor și intereselor lor. Prin conrupții și cumpărări de conștiințe în aria politicianistă română, Evreii pun mâna, practic, pe conducerea politică a țării noastre pe care o dirijaza prin acoliții lor. Procesul se maturizează cu introducerea în patul regelui țării a nefastei Elena Lupescu, evreică și ea prin care Evreii pun stăpânire pe voința Regelui Carol II. Numai așa se poate explica atât politica internă a țării, crudă și dement represivă față de forțele cele mai reprezentative ale neamului românesc, cât și cea externă ce nu urmărea altceva decât izolarea și îndiguirea Germaniei, în eventualitatea unei pătrunderi sovietica în Europa.
— Culturală. Evreii promovau și susțineau în România printr'o bogată rețea de ziare și reviste create de ei, ideile cele mai periculoase atât din punct de vedere național cât și creștin și moral. Ei urmăreau destrămarea morală a societății noastre, și ruperea de tradițiile sale sănătoase, pentru a ușura cât mai mult pătrunderea marxismului la noi.
— Prin activitate directă. Marea majoritate a agitatorilor și a propagandiștilor comuniști atât între studenți cât și între muncitori, erau Evrei. Aceștia sau se strecuraseră din Rusia găsind adăpost și ajutor în populația evreiască foarte numeroasă în provinciile răsăritene românești, sau erau recrutați direct din această populație aflătoare pe pământul nostru.

Aici se găsește motivul exclusiv al "antisemitismului" lui Corneliu Zelea Codreanu: el s'a izbit de Evrei când a început lupta anticomunistă, constatând așadar că aceștia formau în mijlocul comunității românești un grup compact, neasimilabil, cu interese economice și politice diferite de ale noastre și cu simpatii și militanțe probolșevice.

Pentru înjgebarea unui front de luptă care să se opună subversiunii marxiste. Corneliu Codreanu își dă seama că trebue începută educația poporului în acest sens, trebue creat un organ politic, trebue organizată țara, trebuesc stimulate impulsurile creatoare ale geniului românesc, trebuesc înfrățite păturile sociale și șterse nedreptățile dintre ele. "Nu-i deajuns să învingem comunismul. Trebue să și luptăm pentru dreptatea muncitorilor" spune Codreanu în cartea sa.

Cu spirit organizator și metodic el pășește la prima fază a programului său: *educația în școala legionară*. "Din această școală legionară va trebui să iasă un om nou, un om cu calități de erou" (P. L., pag. 307). "Un om, în care să fie desvoltate, până la maximum, toate posibilitățile de mărire omenească ce se află sădite de Dumnezeu în sângele neamului nostru" (P. L., pag. 307).

Prin concepția ce-i stă la bază ea atinge înălțimi sublime. Educația pe care vrea să o facă Corneliu Codreanu, legionarilor, este complectă și armonioasă. Ea înbrățișează făptura omenească cu cele trei dimensiuni ale ei: fizică, morală, spirituală.

Din punct de vedere fizic, el îndeamnă lumea la o viață sănătoasă, o viață de mișcare în mijlocul naturii, de muncă continuă, de alimentare sănătoasă și sobră. Educație fizica, marșuri, instrucție și muncă în tabere, în bătaia vântului și sub razele binefăcătoare ale soarelui, sunt elementele de susținere a unui fizic sănătos.

Din punct de vedere moral, educația legionară potențializează toate calitățile pozitive ale omului: cinste, omenie, hărnicie, vitejie, onoare, spirit de sacrificiu, dragoste. Și mai ales dragoste. Acest izvor de inspirație al tuturor celorlalte virtuți umane, este considerat de Căpitan motorul cel mai puternic al oricărei activități. Fără ea, fără scufundarea individului în apa vie a dragostei dezinteresate, nimic trainic nu se poate face.

Toată carapacea egoismului omenesc, toate tendințele individualiste ce au pus stăpânire pe sufletul omului modern, se topesc la flacăra educației legionare. Omul nou pe care Corneliu Codreanu vrea să-l pună în orbita românească este omul drumurilor drepte și luminoase, omul acțiunilor eroice și al jertfei continue și neprecupețite pentru poporul său, omul pasiunei creatoare purificat și înălțat într'o sublimă aventură a dragostei.

Corneliu Codreanu enunță o serie de legi, "Legile Legionare", care sunt puncte de reper pe care trebue să se sprijine omul legionar în lupta sa interioară de devenire. Un om cu astfel de calități va fi un stăvilar de neînvins al neamului său, pe care puhoaiele marxiste nu-l vor putea clinti.

Dar Căpitanul nu uită nici dimensiunea spirituală a omului, care capătă o însemnatate primordială în concepția lui. Lupta care se apropie nu va fi numai o încleștare dintre două sisteme politice, unul bun și altul rău. Va fi mai mult decât atâta. Va fi o luptă între două concepții de viață, între două spiritualități antagonice. Deoparte lu-

mea noastră creştină, aruncată în Istorie de Naşterea, Răstignirea şi Invierea Mântuitorului, de cealaltă parte, lumea descreştinată în lupanarele ateismului şi aruncată în luptă de forţele oculte ce s'au opus întotdeauna îndumnezeirii omului. De aceea prima condiţie ce o pune Căpitanul pentru a lupta alături de el contra forţelor întunericului, este credinţa. Să fii credincios. Să poţi cutreera împreună cu el cărările metafizice ale vieţii. Creştinismul lui Corneliu Codreanu este integral şi fără paliative. In lupta poporului nostru şi a lumii noastre, spunea el, numai o credinţă profundă, fără şovăiri şi agresivă, ne poate ajuta. Pentru a ne fortifica credinţa, drumul cel mai sigur este postul şi rugăciunea, adică o asceză activă, pe care Corneliu Zelea Codreanu a precticat-o cu rigurozitate toată viaţa lui.

Şcoala formativă a Căpitanului este o simbioză perfectă între forţa şi dârzenia luptătorului, măreţia eroismului şi perfectiunea sfinţeniei. Eroism constant, de durată şi credinţă profundă în Dumnezeu, iată coordonatele educaţiei legionare. Ancorarea forţelor individului pe aceste dimensiuni va oferi lumei creştine forţa necesară pentru a stârpi puterile răului încarnate în comunism.

Cu acest om modelat în şcoala sa, porneşte Corneliu Codreanu la a doua fază a programului său: organizarea maselor româneşti. Activitatea lui în aceasta fază este uriaşe. El îmbrăţişează tot aşezământul românesc, cu toate aspectele şi cu toate realităţile lui. Niciun sector de afirmare românească nu este dat uitării. Totul este important pentru Căpitan. Ca un artist genial, mistic şi pasionat, el îşi plimbă mâinile înfrigurate şi înamorate peste toate unghiurile operei sale, modelând şi dând contururi unui măreţ viitor românesc. Cuiburile (unitatea de bază a organizaţiei legionare), taberele de muncă (unde se învaţă tineretul să muncească pentru binele obştesc), organizaţiile politice dela sate şi oraşe, Corpurile legionare (Fraţii de Cruce, Studenţi, Muncitori, Răzleţi), şcolile de educare pentru tineret, asociaţiile culturale, unităţile comerciale legionare (pentru a smulge comertul ţării din mâini streine), se înmulţesc cu repeziciune peste toată geografia ţării. Se crează partidul "Totul Pentru Ţară" şi se pătrunde în Parlamentul ţării unde deputaţii legionari cer dreptate pentru păturile româneşti umile, demască neregulile în mânuirea banilor publici a unor demnitari şi cer lumină în trasarea politicii externe româneşti.

Ţara întreagă tresaltă, simte chemarea omului destinului ei şi se îngrămadeşte în jurul său. Curentul legionar creşte uriaş.

Printre cei care-i asculta chemarea şi-l urmează din primul moment îl găsim, alături de ţărani, pe tineretul român. Sfâşiind paravanul mincinos al marxismului şi dezvăluind adevărata lui faţă, tineretul ţării îi întoarce spatele definitiv şi cu o uimitoare unanimitate se încadrează luptei lui Codreanu şi a poporului lor. Pentru această adeziune vor avea de suferit persecuţii, închisori şi chiar moartea în România Regelui Carol II, dar nu se vor clinti depe poziţiile anticomuniste pe care i-a aşezat Căpitanul lor. Se naşte astfel în România, între cele două războaie, la căldura idealurilor legionare, o intelectualitate fecundă, naţională şi profund creştină.

Marea victorie a lui Corneliu Zelea Codreanu este însă adeziunea maselor muncitoreşti române, la postulatele legionare. El apelează numai la conştiinţa naţională a acestor oameni. Le promite dreptate, însă numai "în cadrul dreptăţii neamului" şi nu în afara de el sau contra intereselor colectivităţii româneşti. Drepturile muncitorului român nu pot fi mânuite de forţe externe naţiei lui, căci acestea nu sunt preocupate de soarta lui, ci urmăresc finalităţi streine de interesele Naţiunii noastre. Toate revizuirile şi îmbunătăţirile trebuesc cerute şi realizate numai pe linia şi în cadrul neamului românesc din care, muncitorii fac parte cu drepturi egale ca ale tuturor celorlalţi. "Mişcarea Legionară va da muncitorului mai mult decât un program, mai mult decât o pâine mai albă, mai mult decât un pat mai bun. Ea va da muncitorimii dreptul de a se simţi stăpână pe ţară, deopotrivă cu toţi ceilalti Români" (Circulări şi Manifeste, pag. 185). In număr masiv, muncitorimea ţării îngroaşe entuziasmată rândurile Mişcării Legionare, unde vine obosită şi dezamăgită de sloganurile înveninate ale comunismului care-o aţâţa la distrugerea unei societăţi, pentru a cădea în alta şi mai tiranică şi mai exploatatoare a fiinţei umane. "Comunismul lucrează din ură contra celor ce au, noi (legionarii) din dragoste pentru cei ce n'au...", le spune Corneliu Codreanu (Circulari şi Manifeste, pag. 62), atrăgând muncitorimea pe drumul naţional. El formează în Legiune puternicul Corp Muncitoresc Legionar ce va fi activ la toate acţiunile şi la toate bătăliile Căpitanului. Marxismul este ucis definitiv în sufletele muncitorului român ce se avântă cu entuziasm şi încredere în revoluţia naţională pe care i-o oferă Codreanu.

Infăţişarea ţării se schimbă încet, încet. Efectivele Mişcării Legionare cresc cu repeziciune în ciuda tuturor greutăţilor a nedreptăţilor şi abuzurilor ce se comit faţă de ea şi a numeroaselor represiune sângeroase, la care este supusă. Adeziunea maselor româneşti de toate categoriile este masivă şi entuziastă. Ura marxista contra societăţii este stăvilită şi înlocuită cu dragostea şi înfrăţirea tuturor păturilor sociale, chemate, în plan de egalitate, la făurirea aceluiaşi nou orizont românesc. Dela lupta de clase subt steaguri şi interese streine se trece la munca ordonată, cu împărţirea justă a beneficiilor, în cadrul legilor naţionale şi a posibilităţilor economiei noastre. "Internaţionala" fără Patrie şi Dumnezeu este înlocuită cu imnurile şi marşurile legionare ce umplu văzduhul romnesc ca nişte clopote ce bat a sărbătoare. Dela frica şi deznădejdea ce cuprinsese fiinţa ţării, numai câţiva ani mai înainte, se trece la hotărârea dârză de a rezista şi de a supravieţui primejdiei răsăritene. Dela obrăzniciile şi neruşinările cetelor de agenţi şi trepăduşi ai Moscovei, se trece la sfânta determinare românească de a-şi apăra drepturile pe aceste pământuri moştenite dela străbuni şi udate cu sângele lor.

Ţara românească se îmbracă în haine de sărbătoare şi se avântă cu încredere pe făgaşurile istorice pe care i le deschide Corneliu Zelea Codreanu. Soarele speranţei străluceşte vesel pe cerul românesc.

Numai politicianismul rămâne strein de această tresărire a naţiei sale. In mijlocul acestei jungle nu au putut răzbi ideile şi generozitatea Căpitanului. Atât ataşamentele sale internaţionale, cât şi jocul de interese personale din care-şi făcuseră o religie, îi îndepărtează de pulsul poporului lor, îi împiedică să vadă primejdia rusească sub adevărata ei dimensiune şi nu pot înţelege toată frământarea lui Corneliu Codreanu şi a întregei lui generaţii pentru a o îndigui. Detaşaţi de antenele neamului lor, aceşti oameni rătăcesc stupid pe sălile organizaţiilor internaţionale ale epocei, luând contacte, încheind pacte ce nu vor funcţiona niciodată, şi vor imprima, când va veni momentul ,amprenta murdară a trădării pe faţa propriului lor popor. Pentru aceştia nu are Corneliu Codreanu, decât cuvinte de dispreţ. "Aceste două categorii (scrie el undeva referindu-se la evrei şi la politicieni), vor constitui într'u nasemenea ceas ruşinea morală a neamului". (Este vorba de ceasul în care naţia română va trebui să-şi apere "cu tunul şi sângele ei", dreptul la o viaţă liberă.)

In faţa manevrelor acestui politicianism ce conducea politica externă a ţării noastre pe o pantă favorabilă Rusiei Sovietice, cu primejdii colosale pentru noi, Corneliu Zelea Codreanu ia o poziţie radicală. Intr'un Memoriu adresat Regelui ţării, avertizează: "Dacă noi tineretul, vom fi puşi în situaţia tragică de a intra într'un război alături de puterile bolşevice..., declarăm pe faţă că vom trage toţi cu revolverele în cei ce ne-au condus acolo şi pentrucă nu putem dezerta, spre a nu face un act de dezonoare, ne vom sinucide. Niciodată tineretul neamului românesc nu va lupta subt cerul Satanei împotriva lui Dumnezeu" (Circulări şi manifeste pag. 88/1951). Şi tot acolo cere responsabilităţi tuturor celor ce ne conduceau spre dezastru: "Cerem ca Majestatea Voastră să pretindă tuturor celor ce ne conduc sau manifestă păreri privitoare la politica externă a României să declare că răspund cu capul pentru directivele pe care şi le însuşesc".

"Aşteptăm deasemenea acelaşi gest de mare curaj şi de mare cavalerism şi din partea Majestăţii Voastre, în ceeace priveşte linia Regală de politică externă a României" (Idem).

In faţa acestei luări de poziţie nu a răspuns nimeni şi cu atât mai puţin Regele Ţării, adevăratul promotor şi întreţinător al acestei politice. Se produce astfel o prăpastie din ce în ce mai profundă între politica oficială a ţării, pro aliată (şi deci pro bolşevică) şi anti-germană, şi instinctul maselor româneşti câştigate de cauza naţională, care vedeau în răsărit adevărata şi uriaşa primejdie pentru existenţa poporului nostru, cum s'a adeverit din nefericire.

Această poziţie ferm anticomunistă şi militantă, tocmai în preziua aprinderii războiului de dominare al lumii, grăbesc asasinarea lui Corneliu Zelea Codreanu. Uneltirile şi primejdiile împăienjenesc din ce în ce mai mult viaţa lui, ca preludiu al macabrului deznodământ. Evreimea şi conspiraţia bolşevică, cu concursul uneltelor lor din ţară, întrecare şi demnitari destul de înalţi, dau sentinţa de moarte.

Data asasinării lui va fi determinată de ultimele alegeri libere ce au avut loc în România la sfârşitul anului 1937. Sistemul de alarmă a funcţionat. Mişcarea lui Corneliu Codreanu a obţinut o frumoasă victorie electorală, ceace indica tendinţele politice ale ţării şi adeziunea majoritară a poporului românesc la tezele legionare. Devenise un om prea periculos ce descifrase şi deci putea strica jocul tenebros ce conducea la dezmembrarea ţării şi a întregii Europe.

Simţind aproape duhoarea trădării, Corneliu Zelea Codreanu face un ultim avertisment contemporanilor săi: "De vor intra trupele ruseşti pela noi şi vor ieşi învingătoare, în numele Diavolului, cine poate să creadă, unde este mintea care să susţină că ele vor pleca dela noi, înainte de a ne sataniza, adică bolşeviza?" In zadar însă. Auzul politicienilor români era sclerozat. Strigătul lui disperat rămâne, un strigăt în deşert. Viaţa lui Corneliu Zelea Codreanu, vajnicul luptător anticomunist şi trezitor al conştiinţei naţionale româneşti, a ajuns la sfârşitul traiectului ei. Este condamnat întâi la 10 ani închisoare într'un odios proces lipsit de orice bază juridică, aşa cum s'a demonstrat chiar în cursul lui şi ucis mişeleste apoi, prin strangulare, în pădurea Tâncăbeşti, în timp ce era transportat la închisoarea Jilava, în noaptea de 29-30 Noembrie 1938. O noapte sinistră. Un blestem înfricoşetor aruncat peste istoria ţării noastre. Toata suflarea românească rămâne consternată şi îngrozită. Complotiştii închină cupe de şampanie. Românul scrâşneşte din dinţi, strânge pumnii şi aşteaptă ziua răfuielilor.

In Ţâncăbeşti nu se frânge numai viaţa unui om, se frâng însăşi aripile neamului românesc.

După dispariţia fizică a Căpitanului evenimentele s'au precipitat aşa după cum le prevăzuse el. Ni se răpesc Basarabia şi Bucovina, ni se ciopârţesc toate frontierele ţării cu imense suferinţe şi umiliri pentru poporul nostru. Se năruesc "ca un castel de cărţi", exact aşa cum prevăzuse el, toate tratatele pe care se sprijinea politica noastră externă. Tot sistemul de alianţe "fireşti" pe care se sprijinea apărarea noastră se dovedesc inutile şi deadreptul, nefireşti. Exact aşa cum prevăzuse omul din pădurea Dobrina.

România rămâne singură în faţa destinului ei.

In 1941 — după alungarea lui Carol II din ţară, responsabil direct al dezastrului — România ia parte activă la războiul de dezrobire, alături de acele puteri, ce reprezentau atunci singura forţă de apărare a Europei în contra puhoiului bolşevic. Ca orice stat mic, România nu a dorit războiul. Dar când destinul a împins primejdia unei crude robiri peste spaţiul de viaţă al poporului nostru, toată suflarea românească, ca în vremea trecutelor invazii barbare, îl acceptă cu seninătate şi-l va purta cu bărbăţie. Toata ţara — aceasta este realitatea şi nu aceea ce încearcă să o dea comuniştii că Românii nu ar fi luptat cu entuziasm şi vitejie în contra Rusiei Sovietice — ocupă tranşeele deschise în timpul truditei sale vieţi, de Corneliu Zelea Codreanu. Tranşeele anticomuniste.

Războiul este crâncen. Este o încleştare apocaliptică ce depăşeşte planurile istoriei. Rezultatul lui este cunoscut. Orbirea Occidentului creştin, minat şi conrupt timp îndelungat de duşmanii civilizatiei noastre, înclină balanţa victoriei spre Rusia Sovietică. Jumătate din Europa, între care şi Ţara noastră, intră în Noaptea Patimilor. Un uriaş şi crud "goulag" acoperă o jumătate din falnica civilizatie a Europei.

* * *

Au trecut 40 de ani dela sfâşietoarea crimă din pădurea Ţâncăbeşti. Viziunea politică a Căpitanului este însă de o uimitoare actualitate. Proiecţia ei la scara lumii este evidentă şi tragică. Figura lui scapă şi timpului şi spaţiului şi se confundă cu aspiraţiile unei lumi cuprinsă de frigurile groazei, ce-şi vede orizonturile vieţii ameninţate, ce-şi simte patrimoniul spiritual hărţuit din toate părţile. Subversiunea este totală, frontul moral prăbuşit şi nu mai exista nici-o pavăză în faţa infiltraţiilor duşmane. Greşelile enorme şi orbirea politică a occidentalilor ajunge la scadenţă. Ucenicii de vrăjitor ce s'au jucat cu destinele omenirii acum 35 de ani, au dispărut fizic, dar au lăsat lumii o moştenire dezastruoasă. Astăzi, peste tot, marxismul îşi rânjeşte cinic, apropiata victorie.

Ca în 1919, lumea întreagă are nevoie de un nou spirit al Dobrinei. Nu mai există altă alternativă. S'au încurcat toate componentele, toate legăturile şi tratativele posibile, cu duşmanul şi drumurile s'au închis. Lumea este înghesuită din ce în ce mai mult în acest ghetou al libertăţii occidentale, atacat cu înverşunare din toate părţile: din exterior şi din interior. Pentru supravieţuirea ei nu-i mai rămâne decât drumul eroismului, adică ceace numim noi, *spiritul Dobrinei*, preconizat acuma 60 de ani într'o pădure moldovenească.

Figura lui Corneliu Zelea Codreanu, Căpitanul Românilor, se desprinde din orizontul românesc şi se proiectează pe firmamentul lumii ca un mare vizionar al frământatelor noastre vremuri.

CATEVA REFLECTII ASUPRA NATIONALITATILOR

de Ion TOLESCU

EXISTĂ neamuri care dispar sub avalanşa unui sistem de desnaţionalizare, ţinut în mare stimă astăzi sub incintele forurilor politice internaţionale.

Există o Estonie, o Letonie, o Lituanie, o Polonie, Bielorusie, Ucraină o Armenie, o Basarabie şi Bucovină, şi o sută patruzeci de naţiuni mici, în interiorul unui moloh desnaţionalizator, care clădeşte în Siberia cimitirul popoarelor.

Care lege să justifice această tragică pierdere a neamurilor? Tragică, pentrucă sufletul omului duce destinul acestor neamuri. Suferinţa fizică şi morală pe care omul o suportă în numele neamului său dus în pădurile îngheţate, cu minele de plumb.

Care e sensul acestor desnaţionalizări pentru o umanitate ce rămâne impasibilă în expectativă.

Este neamul o entitate de care să se ţină seama în conştiinţă? Sau o idee întâmplătoare, o alienare, cum spune Lenin, dela condiţia originară a omului?

Desfiinţarea neamurilor, este ea o crimă împotriva umanităţii?

Există numai «drepturile omului» sau şi ale Naţiunilor?

Pentrucă milioane de oameni suportă acelaş destin implacabil, tocmai prin apartenenţa la un anumit neam. O crucificare în masă; o problemă de conştiinţă creştină. O Golgotă a însăşi umanităţii întregi?

Naţiuni care mor într'un îngheţ, euforic, în însuşi pământul lor ancestral, sub acţiunea insidioasă de adormire a conştiinţei şi idealului lor milenar!

Din negura vremei s'au format neamurile, prin descendenţă, cultură, jertfe din generaţie în generaţie. Si din negura vremei au existat neamuri care au cucerit alte neamuri, prin forţă sau prin civilizaţie; prin tot ceeace omul a conceput ca să impună legea lui de viaţă, sau să distrugă dintr'un instinct animalic, ca barbarii sau ştiinţificii reflexelor condiţionate ai geopoliticii sovietice.

Dacă unele neamuri au fost sortite să piară, sau altele să se menţină, în virtutea căror legi şi cărei conştiinţe?

Există numai conştiinţa individuală? Sau există şi o conştiinţă colectivă? Există o ordine morală a lumii? In virtutea cărei morale dispar aceşti neamurile?

Care-i criteriul de judecată ce susţine cuceririle, încă din antichitatea imperiilor până în zilele noastre?

Iată întrebări!

Noi românii zicem; tragedia pierderii limbii dace! Si suntem «romani» deja; singurul popor care mai poartă numele de «roman». Care e motivarea fiinţei etnice?

Vedem că neamurile se nasc în istorie; şi mor. Unele cu o agonie de milenii, până în zilele noastre încă n'au murit; şi în plin secol XX îşi cer dreptul la viaţă. Unele sunt ţinute în ţarcuri ca animalele, pe însuşi pământul lor din timpuri imemoriale. Neamuri nefericite care-şi pierd identitatea! Unele au murit de moarte lentă, renunţând singure la

(*Urmare în pag. 11.*)

POEME DIN INCHISORI

de Ion PIN

UN FIR DINTR'O LEGENDA

Mă dor anii! — anii mei —
O! Ţară!
Şi parcă numai tu mai eşti în ei!
Eu nu mă mai văd...
Că peste atâţia ani de-amar şi de prăpăd,
Eu sunt,
Doar cerul tău şi piatră, şi pământ!

Doamne!
Sub poală de pădure verde
Pe unde şi-altădat'
Te-am cântat...
Când cu n'aude, n'a vede,
Cine mă ştie, mă poate crede!
Dar pe unde nu Te-am căutat?
Sunt tot cioban, băgat la nişte
Oi, ce-ţi caută urma în neguri, prin mirişte.

Mi-e fluerul mut,
Căci dedemult,
De prin străbuni,
Români,
N'a mai cântat!

Colea'n tarla,
Nu-i nimenea,
Să oprim pe Sfântu mai deoparte,
Cu oile mele,
Să caute cărările întoarcerii în stele,
Şi eu să-mi deschid sufletul, ca pe o carte.

Sân Petru, Doamne, să nu ştie,
C'am tras sabie în lume, vijelie.
C'am scurtat cu un cap,
Tot ce-am crezut că nu încap,
Sub cerul drepţilor!
Sau, cine ştie?
Am tăiat şi ruşi şi turci şi tătari,
Şi Români de-ai mei, dar tâlhari!
A fost să mă pună în furci,
Dar fugii într'o noapte.
Ascultam de glasul ielelor,
De semnele stelelor,
Făcute printre gratii, la geam...
De luna cu şoapte!...
Şi, cum îţi spusei, într'o noapte,
Fugii!

Dar lumea de-acum,
A luat alt drum!
Cu tot ce mă'mpresoară,
Simt că mă omoară!

Uitasem,
De ce n'am vrut,
Să ştie Sân Petru, toate...
Să nu-şi aducă aminte, de trecut!...

Uhu... huuu!
Un câine... na dulău!
Fereşte oile de lupi,
Că eu vorbesc cu Dumnezeu!...

Ti-aşi spune Doamne şi Te-aşi ruga,
Dar să nu mai ştie nimenea...
In Ţara mea, Ţara de Români,
Unde-a trăit Ştefan...
Un Jian,
Un Codrean...
Pe unde-am haiducit odată şi eu,
Sunt alţii stăpâni.
Iară noi, Români,
Slugărim pe la netrebnici şi la câni!...

Ne doare,
Lumina de soare!
Speranţele noastre sfâşiate, cresc,
Mormintele noastre sporesc,
Arzând în tării...
Credinţa ne-aprinde făclii,
In drumul pe care Te-aşteptă să vii,
Românii, plângând!
Până când Doamne, până când?

Doamne!
In Ţara mea,
Şi zorile,
Şi florile,
Şi fetele,
Plâng, bietele,
Şi se roagă pentru soarta asta rea!

Până când Doamne,
Până când atâtea dureri, în Ţara mea?

DUPA PITESTI

Lui FLORICA D.

Veneam ca din lumea cealaltă!...
Frate, tu ştii!
Rana în suflet şi'n carne
S'adâncea ca o rugă înaltă!...
Cărări înfloreau sângerii,
Peste zările dorului, sparte.
Amar în furtună!
Poposeau la isvoare,
Lângă raze de lună,
Potolit cântând,
Arşitelor grele din gând!

In linişti-ce căutau mai adâncă hodină,
în poenile largi de lumină,
Ne-am oprit amândoi!
Lumini ne — au ţesut —
aşternut.
Iar linişti au curs peste noi mângâieri.
Ca un sbor de îngeri-uşor!
Sus în cer, înfloreau primăveri!
Şi creştea din adânc de tăceri,
înaltă nespus,
Crucea durerilor!

De pe ea cobori lângă noi, blând, Isus!
Doamne!
Eu ţi-am bătut piroane
în palme!
Eu ţi-am înţepat cu suliţa, coasta!
Eu ţi-am pus pe cap cunună de spini!
Ţi-am dat fiere la moarte, şi'n viaţă venin!
—Iartă-mă!
Vreau să fiu cu tine în pacea asta,

Lângă inima Ta, adăpost strălucit!
Ochii Lui lăcrimaţi,
căutară spre noi.
«Veniţi, —

Şi din cer picurau peste noi, stropi de rouă.
Toţi cei osteniţi
Şi'mpovăraţi —
Şi eu vă voi odihni pe voi».
Şi-a zâmbit, lacrimând,
ca de — un gând —
—Luminatul!

Poruncă nouă,
—dau vouă:
Să vă iubiţi unul pe altul»!

IN LOC DE COLINDA

Lerui-ler!
—peste păduri,
cântă parcă munţii suri!
Nu ştiu, stele — albastre ard!
Poate lacrimile cad —
Plânge cetina de brad!...

Lerui-ler!
—A fost odată
Ţara asta minunată
Că nici basmul n'o cuprinde!
Din adâncuri care pier,
Veneau îngerii din cer,
Peste Ţară, să colinde.
Tremurau lângă bordei,
Cântece de clopoţei —
Cântau clopote de-argint,
La palat de mărgărint,
Şi lăsau atâta pace,
Pe bătrânele conace!

Cobora şi Domnul Sfânt,
Cu Sânpetru pe pământ!
Doi moşnegi, cu mâini de ceară,
I'ntâlneai umblând prin Ţară—.

Nu ştiai că prin nămeţi
Trece Sfânt isvor de vieţi,
Nu ştiai că ai la cină,
Sfânt isvorul de lumină!
Lerui! — basmul ar tot creşte,
Nu-l mai spun că prea lung este!

Lerui — Doamne — dalbe flori!

In Ţara colindelor,
Numai vântul mai colindă!
Spartă-i uşa de la tindă,
De prigoana răilor!
Casa nu e luminată,
Copilaşii s'au culcat —
Nu cântând ca altadată...
Mama plânge'ncet la vatră,
—Tata — i dus — întemniţat!

Lerui — Doamne — dalbe flori!
Pentru cei din închisori, —
Nu sunt clopote să sune,
Astăzi — pentru rugăciune.
Eu'aştept colindători!
Şi'n loc vine-un stol de ciori...
N'am nici nuci,
Nici mere dulci,
Nici colaci,
Nici pâine-mamă.

Le-oi da pieptu-mi de aramă
Ca să-i smulga inima,
S'o sfâşie-prada grea,
Hrană pentru Ţara mea!

Le-oi da ochii mei de cer,
Licărind albastre stele,
Peste anii grei de ger,
Ca să-i ducă Ţării mele!

Pentru dorurile-i grele,
Pentru tot amarul ei!

REFLECTII ASUPRA NATIONALITATILOR

identitatea lor; altele schimbând-o pe viţelul de aur.

Noi vorbim de neamurile crucificate. Cele ce au o conştiinţă.

Cele care stau în lanţurile uzurpatorilor; asasinii conştiinţelor naţionale. In lagărele de concentrare. In centrele de reeducare, unde se spală creerul intelectualităţii neamurilor, adică o înmormântează de vie.

Care este idealul în numele căruia se săvârşesc aceste atrocităţi? Atâta suferinţă! Atâta sânge vărsat! Atâtea răni pe trupul unei umanităţi de care nu se mai vorbeşte!

Si ne întrebăm, pentru ce? Astăzi, când milioane de suflete jertfite se înalţă la cer. Pentru ce?

Dumnezeu, El, ne poate răspunde. Si cei care cred în atotputernicia Lui. Ei spun că există o fiară apocaliptică.

Si spun că există o oaste a Arhanghelului Mihail.

Că această oaste e strânsă din multe neamuri.

Că oricine va muri în această vreme, poate cea din urmă, în pragul veacului sfânt, va participa din cer, cu sufletul său, la doborârea balaurului. Poate e lupta care va înfrunta vremurile şi înţelegerea oamenilor.

Destre această oaste ne-a vorbit un om, care a

(*Urmează pag. 14.*)

JURNAL

DESHUMAREA CAPITANULUI

de Vasile POSTEUCA

24 Iunie. Ziua Legiunii.

In 1937, de 24 Iunie, scria Căpitanul: "Faceţi-vă cu bărbăţie toate socotelile interioare şi păşiţi cu hotărîre în decada decisivă a luptei legionare. Aceşti zece ani ce vin vor mai vedea asupriri şi morminte de ale noastre, dar vor vedea şi pe toţi vrăjmaşii noştri înfrânţi şi toate uneltirile lor sfărmate. Aceşti zece ani ce vin vor vedea lupta decisivă, vor vedea pe legionari învingând. Invingând şi risipind trufaşele puteri întunecăte de astăzi. Invingând şi punând temelie nouă neamului nostru".

Decada decisivă! Mai sunt trei ani din ea. Şapte s'au dus. Şi, Doamne, amari au fost aceşti şapte ani. O nesfârşită zare de cruci şi morminte. Morminte şi cruci mari cât veacurile. Mormântul lui Moţa şi Marin. Mormântul Căpitanului. Mormintele elitei legionare. Cu sutele, cu miile... Morminte, morminte... E plină ţara, e plină Rusia până în Caucaz, de morminte. In curând va fi presărată şi Europa de ele.

Decada decisivă a luptei legionare a cerut la temelia biruinţei, însăşi jertfa Căpitanului. Şi cine ştie câte alte jertfe va mai cere? Lumea se îmbracă în întunerec de nepătruns. Mintea, oricât de versată şi născocitoare, nu mai poate vedea nimic. Şi totuşi biruinţa românismului prin Legiune va trebui să vină. Ca istoria să aibă un sens. Pentruca să existe un echilibru în lume. Pentruca să existe însuşi Dumnezeu.

Mintea nu mai poate ajuta la nimic. Suntem avizaţi numai la certitudinile pe cari ni le dă inima. Inima credincioasă. "Crede şi te vei mântui!" Şi credem. Amarnică istoria acestor şapte ani din decada decisivă. Din 1938-1940, prigoane fără egal a lui Carol II şi Călinescu... Câţi mai credeam atunci, dintre noi, că vom mai birui politic? Căci de biruinţă, în spirit, în sens creştin, nu ne îndoiam niciunul, cum nu ne îndoim nici astăzi. Şi totuşi am biruit politic. A venit epoca de libertate 1940-1941, când am putut să ne strângem din nou rândurile şi să ne îngropăm morţii. A venit, peste toate desnădejdile, clipa învierii. Morţii s'au ridicat din morminte şi au străbătut încă odată ţara, dealungul şi de-alatul, în fruntea coloanelor legionare biruitoare. S'a ridicat de sub lespedea dela Jilava, însuşi Căpitanul, pentru a străbate Bucureştiul care l-a omorît, pentru a afirma în veşnicie că dreptatea nu poate fi niciodată omorîtă. Ea poate fi prigonită, dar nu, niciodată omorîtă. Dreptatea îngropată, învie. Precum învie şi morţii căzuţi pentru ea, în numele ei.

Dar cerul s'a întunecat din nou. Din toate părţile s'a abătut încăodată asupra Legiunii şi neamului nostru, furtuna prigoanei. 21 Ianuarie 1941... Şi anii s'au scurs repede. Indurând batjocura şi calomiile vrăjmaşilor, suferind şi murind în închisori şi lagăre, luptând şi murind pe fronturi de luptă în contra bolşevicilor, suferind şi îndurând umilinţa pribegiei. Ne-au mai rămas numai trei ani din decada decisivă. Şi în aceşti ani va trebui să smulgem biruinţa. Dar pentru a birui, va trebui să ducem lupte grele şi să jertfim mult. Mult cum poate mintea noastră nici nu-şi poate imagina. Va trebui să biruim. Şi vom birui. Cum? Cine ar putea spune? Nouă ne-a dat Dumnezeu numai puterea de a crede, nu şi aceea de a vedea. Mergem pe calea unui destin de dinainte fixat, pe care numai Căpitanul a putut-o intui şi vedea. Nouă nu ni se cere decât s'o străbatem eroic şi jertfelnic. Noi nu suntem decât instrumentul acestui destin de mărire al neamului românesc. Suntem numai ceea ce a spus metaforic Căpitanul: "Trâmbiţele de aur prin care Dumnezeu va suna neamului românesc biruinţa".

Mergem printre morminte, prin noapte, spre zarea luminoasă a biruinţei, pe care nu o vedem, în care credem. Mergem, credem şi vom birui. Ce interesează cum? Vom birui. In legendă, în istorie, în spirit, peste propriile trupuri, peste propriile dureri şi visuri. Dar vom birui. Şi neamul nostru va trăi din noi, din legenda noastră.

* * *

Când lupţi şi mori pentru o credinţă ca a noastră nu se poate să nu birui. Şi murind, nu se poate să nu învii. Invierea stă în sensul înalt al morţii şi'n apăsarea grea, senin consimţită, a mormântului.

Cine ar fi cutezat să spună în 1938-39 şi chiar 40, că va învia Căpitanul? Cine l-ar fi crezut sănătos la minte pe acela care ar fi afirmat atunci că Corneliu Codreanu va da, într'o bună zi, lespedea de două vagoane de ciment la o parte şi că va mai mărşălui odată biruitor prin mijlocul neamului regăsit şi cutremurat de aşa măreţie, prin faţa duşmanilor, a călăilor înnebuniţi de groază şi aruncaţi la pământ, călcând peste propria sa moarte? Cine ar fi crezut, cine ar fi putut afirma? Şi totuşi minunea s'a împlinit. Căpitanul şi martirii lui au înviat. Au înviat! Scriu acest cuvânt cu toată îndrăzneala. Căci ridicarea lor din morminte, n'are nimic pământean. Face parte din voia lui Dumnezeu şi din veşnicia celeilalte învieri, întâmplată acum aproape 2.000 de ani. A fost cu adevărat: *înviere.*

Imi stăruie şi acum în minte, în suflet şi'n sânge, zilele şi nopţile acelea ale deshumării dela Jilava. Aş vrea să mă adun pentru a putea descrie tot fiorul dumnezeec simţit atunci, şi nu ştiu cum să încep. Mă pierd într'o stare de evlavie care-mi frânge sufletul şi mă aruncă în genunchi, pentru a mă închina şi a mă ruga lui Dumnezeu.

E o noapte de toamnă. Rece. Bate din când în când, câte o şuviţă de vânt tăios, foşnind straniu în frunza uscată a salcâmilor. Lucrăm de zor. Peste zi lespedea uriaşă a fost dată la o parte cu ajutorul tancurilor grele şi al macaralelor. Hârleţele, târnăcoapele şi lopeţile hârşâie în pământul jilav şi înegrit de acidul sulfuric, ca şi cum ar atinge în oase. In lumina stranie a reflectoarelor, feţele celor care lucrează se răsfrâng palide, ca şi lutul depe lopeţi, iar păduricea Jilavei pare o armată de duhuri cu braţele tremurate a rugăciune spre cer. Lângă un mal înalt, la picioarele crucii date la o parte, ard sute de lumânări de ceară, aruncând umbre şi lumini pe feţele icoanelor înegrite de vreme. O noapte ireală. Suntem undeva pe-o margine de cer, în legendă şi veşnicie. Oprit pentru o clipă din lucru, mă copleşesc mii de întrebări: Oare e aevea ceeace văd? Nu cumva e un vis? Imi vine să mă reped la camarazii dealăturea, cu frunţile numai picuri de sudoare, să-i pipăi şi să-i întreb: Voi sunteţi, cu adevărat, măi? Trăiţi? E posibil, sau am înnebunit eu? Il desgropăm pe Căpitanul? Nu-mi vine să cred. Mă uit mirat, atent şi cutremurat împrejur şi fiece clipă care se scurge, rupe din mine, împingându-mă din ce în ce mai mult în mit şi ireal. Imi duc mâna la frunte ca să o simt rece, lângă vatra de jar ce-mi incendiază trupul, mintea şi sufletul, şi mă întreb: E oare posibil? Acum un an se lăudau duşmanii în satanica şi ura lor fără margini: L-am trântit sub piatră grea. De-acum să poftească să se mai ridice. Să poftească a mai vorbi de biruinţă şi înviere!

Toate fantasmele dimprejur sunt numai întrebări, numai chinuri. Şi totuşi, e adevărat. Săpăm la deshumarea Căpitanului; a Nicadorilor şi Decemvirilor. Săpăm chinuiţi, mereu mai adânc, într'o tăcere de sfârşit de lume. Zidurile negre de noapte care mărginesc lumina reflectoarelor, fac din păduricea dela Jilava, o insulă fără legătură cu lumea. Suntem undeva departe, dincolo de ţară, de zilele de care abia ne-am desprins şi dincolo de lume. Fără aderenţă în materie, fără calendar. Când am început? Când vom sfârşi? Nu ştim. Săpăm tăcuţi, cu lopeţile, cu căuşele palmelor înegrite şi însângerate. Mai pe deal, sfinx mut al durerii româneşti de totdeauna, stă tatăl Căpitanului, Moş Zelea. In sumanul lui bucovinean, înalt cât un stejar secular din Codrul Cosminului, creşte în lumina jucăuşă a reflectoarelor şi mai înalt. Până la cer. Ce va fi zicând sufletul acestui om, în aceste clipe, când aşteaptă să-şi scoată din pământul nesătul, feciorul? Mintea mă doare ca sub cuţite. Nu pot să-mi mai răspund nimic. Ştiu că în sufletul bătrânului apostol şi tată, stăruie amara întrebare, care ne sfârtecă şi nouă inima: "Dar dacă mormântul e gol? Dacă i-au ars la crematoriu sau i-au aruncat în altă parte, şi aci au făcut mormântul, numai pentru a minţi ochii lumii? Durerea mă frământă în ghiarele ei sălbatece, cum ai frământa în mâna aspră un bulgăre de lut. Mi-i rece, mi-i cald. Mi-i somn. Aş vrea să dorm. Dar nu pot. Săp mai departe. Mă simt ca de piatră. S'a adunat tot universul în mine. Imi vine să plâng cu hohote, aud gemete în mine, cari mă îngrozesc. E posibil? A murit Căpitanul? Il desgropăm pe Căpitan? Imi vine să strig peste toată lumea: Unde sunteţi voi duşmani? Unde vă e puterea cu care vă lăudaţi mai ieri? Unde vă sunt slugile, unde vă sunt santinelele cari până mai ieri păziau la mormântul acesta, la uşile tuturor închisorilor, lângă reţelele lagărelor? Unde sunteţi? Unde vă e dreptatea? Unde e ordinea în numele căreia aţi omorît? Mi-i mintea o noapte valpurgică. Trec zece ani într'un minut. Mă văd pornind, copil încă, în 1932, la luptă. Il văd pe Căpitanul. Ii văd apostolii cutreerând ţara pentru a semăna duhul nou al mântuirii româneşti, mă văd în primele începuturi, crezând, cântând, înfruntând lumea. Casa Verde, 1933, prigoana Duca. Apoi anii de glorie: 35, 36, 37. Victoria formidabilă din Decembrie 1937. Toate taberele de muncă: Rarăul, Carmen Sylva, altele şi altele. Apoi vifornița din 38. "Căpitanul nu poate fi omorît!" Râdeam de duşmani când spuneau că-l vor omorî. Şi iată că l-au omorît. Dar nu l-au putut înfrânge. Nu i-au putut fura învierea. Acum stau aci şi sap pentru a-l desgropa pe Căpitan...

Săpăm mereu. Sudoarea depe frunţi picură fierbinte în ţărână. Inaintăm în adânc şi nu dăm de nimic. Suntem aproape la doi metri. Desnădejdea că nu vom găsi nimic ne anchilozează braţele. Şi noaptea nu se mai sfârşeşte. O noapte fără sfârşit... Caut să mă desbăr de vis. Să mă agăţ de realitate. Iau ţărâna'n palme şi-o duc la frunte. Sunt cu adevărat? Da! Sunt cu adevărat. E adevărat. Sunt adevărate toate. Intre lumânări, cu faţa la icoane, cu genunchii'n ţărâna rece şi udă, se roagă doamna Lilica, soţia Căpitanului. In vălul de doliu, pare o umbră a mormântului pe care-l scormonim...

Trăesc şi acum clipele acelea şi mă înfior. Şi vorbesc de unul singur cum vorbiam şi atunci. Dece l-aţi omorît, măi? Dece? Dece aţi însângerat întreaga istorie viitoare a neamului românesc? Ce v'a făcut acest om? N'aţi ştiut că prin El vorbeşte însăşi istoria românească? Cu ce veţi putea plăti crima aceasta care întunecă lumea, care-l întunecă la faţă pe însuşi Dumnezeu?

Da... In noaptea aceea la Jilava s'a împlinit voia lui Dumnezeu. Invierea lui Corneliu Codreanu şi pedepsirea fulgerătoare a călăilor lui. Cei ce cădeau în noaptea aceia sub gloanţe, în cazematele de alăturea ale Jilavei, nu cădeau din vrerea pământeană, ca rezultat al unei uri sau însetoşări de răzbunare, ci sub biciul implacabil al destinului, al voiei lui Dumnezeu, pentru a restaura ordinea şi respectul dreptăţii în lume.

Mă gândesc astăzi după 4 ani la toate acestea, şi văd cele întâmplate acolo, total desprins de evenimente şi oameni. Cei ce loviau în cazematele Jilavei, erau numai instrumente ale unei porunci care venia din mormântul Căpitanului. Nimic mai mult. Era o poruncă mare, uriaşă, pe care oamenii n'o puteau înconjura, căreia nu i se puteau refuza. Era glasul Căpitanului: "Doresc să fiu răsbunat... deoarece sunt convins că în felul acesta veţi face un mare bine neamului românesc".

Şi în timp ce noi râcâiam lutul cu degetele, alte braţe mânate de destin ridicau pietrele depe sufletul Căpitanului. Isbiau cu moarte pe călăi. Şi dimineaţa a venit greu. Dar a venit. Albă şi liniştită, cum sunt dimineţile Sfintelor Paşti, când pe tot pământul se strigă: Hristos a înviat! Căpitanul! Dar pentru a învia era nevoie ca Iuda să nu mai existe. Şi Iuda era acum multiplicat. Nu era numai unul. Dar şi crucea, şi mormântul jertfei, erau multiplicate. Nu era numai unul. Erau sute. De aceea şi Iuda trebuia să ispăşească multiplicat. Şi a ispăşit. A plătit înainte de a se da lespedea la o parte şi de a se ridica fiul neamului...

Au fost şi mai sunt încă oameni (şi probabil vor mai fi!) cari să ne acuze că i-am împuşcat pe călăii Căpitanului, fără a-i judeca. Dar oare deschiderea mormântului dela Jilava n'a fost un proces? N'a fost cea mai teribilă sentinţă, care va rămânea în toată istoria românească? Biruinţa legionarismului în cadrul naţionalismului european nu era cea mai formidabilă sentinţă? Mai era nevoie de formalităţi? Şi totuşi noi n'am ocolit aceste formalităţi. Cei ce ne-au acuzat şi ne mai acuză. Noi am fi vrut ca cei dela Jilava să fie judecaţi. Dar dacă judecata formală a putut fi evitată, cea mai implacabilă, care e mai tare decât vicleniile oamenilor, n'a putut fi. Pe cei dela Jilava i-a judecat istoria şi tot ea i-a pedepsit prin mâna legionară, la porunca mormântului care se deschidea în noaptea aceea, pentru a aduce a doua zi, neamului întreg, ridicat cu fruntea spre cer, vestea învierii.

Mă înconjoară şi acum lumina blândă a acelei dimineţi tihnite de toamnă târzie. Sunt acolo în păduricea dela Jilava. Soarele ridicat de-asupra salcâmilor ne-a alungat desnădejdea din suflete. Am dat de trupuri. Luăm ţărâna cu grijă, scormonind cu degetele, ridicând-o cu palmele. Desgolim încet cele 14 trupuri. Intâi picioarele, apoi spatele şi capetele. Au fost aruncaţi în două rânduri, de-alungul gropii. Unii peste alţii, cu faţa în jos. Il recunoaştem la mijloc pe Căpitan. Mai voinic decât toţi. Drept ca un gorun prăbuşit de furtună, cu fruntea pe umărul lui Niki Constantinescu.

Căpitanul! Ne cuprinde o durere cutremurătoare. Victor Silaghi, paladinul Căpitanului, dă la o parte ultimii bulgări cari îi acopăr faţa, apoi isbucneşte într'un plâns nestăvilit şi sărută fără să se mai oprească trupul aceluia care i-a fost nădejde, soare şi Căpitan. Pe mal, femeile celor morţi plâng cu hohote. Faţa Doamnei Lilica e numai lacrimi, în cari plânge însăşi soarele. Moş Zelea geme ca o fiară rănită şi ochii lui, secătuiţi de plâns, străpung cerul pentru a cere parcă o deslegare, o înţelegere. Mă simt mic, apăsat sub bolovanii uriaşi ai clipelor care trec greu, şi mă cuprinde teama ca nu cumva tatăl Căpitanului să se prăbuşească la pământ. Mă tem că-l va sfărma durerea. E în el nu numai durerea de tată care şi-a pierdut cel mai drag fecior, ci însăşi durerea neamului, care-şi pierde la capătul a secole de luptă şi îngenunchere pe cel mai mare profet şi mântuitor. Va înţelege cineva vreodată aşa cum trebuie măreţia durerii acestui tată, care după patru decenii de luptă naţionalistă, se înscrie pentru a duce lupta mai departe în oastea şi sub comanda propriului său fecior? Cred că e unicul caz în lume acesta, când un tată se înscrie să lupte şi să asculte neşovăitor, până la moarte şi dincolo de ea, sub comanda politică a copilului său! Mă uit la el şi mă mir cum poate suporta atâta durere câtă se revarsă din ochii lui secătuiţi, din braţele acelea ridicate spre cer ca nişte blesteme apocaliptice. Dar n'am timp să mă uit multă vreme. Alăturea e trupul Căpitanului, multiplicat în alte 13 trupuri. Numărăm ca să ne convingem că sunt toţi. Da. Sunt 13. Imi trece repede prin minte semnificaţia tainică a lui 13. Chiar şi'n mormânt a avut parte Căpitanul de numărul 13. A fost îngropat împreună cu "cei 13 înmormântaţi de vii" ai săi: Nicadorii şi Decemvirii. Şi a murit la 39 de ani: de 3 × 13.

Cu grijă, înfășurate în cearșafuri, trupurile sunt identificate de familii și scoase pe mal, unde se înșiră lângă cel al Căpitanului. Țărâna din jurul trupurilor rămâne plină de sânge. O scormonim, o frământăm în mâni, o amestecăm cu lacrimile ce ne curg fără încetare, o sărutăm și o luăm cu noi, ca talisman. Țărâna Căpitanului, a Nicadorilor, a Decemvirilor. "Acum slobozește, Doamne, pe robii tăi"... Plângem cutremurați. De minunea pe care o vedem cu ochii, de durerea morții nedrepte, de toată jalea neamului văduvit de Căpitan și de cei mai buni luptători ai săi. Plângem. De acum vom merge plângând, cu aceste trupuri sugrumate în ștreang, ciuruite pe la spate de gloanțe, și arse cu acid sulfuric, vom merge cu ele în suflet, pe toate drumurile și zilele ce le vom mai străbate, până la capătul vieții noastre. Mormântul acesta s'a deschis și nu se va mai închide niciodată. Vom vorbi mereu. Cum ne vorbește acuma nouă, prin sângele pe care-l sărutăm, prin țărâna ce o ascundem în sân, ca să o ducem în altarele familiilor, sau să o purtăm mâne în săcușorul cu țărână, la gât.

Au venit preoții ca să facă slujba. In urmă vin sicriile. Cele 14 trupuri stau înșirate unul lângă altul, între lumânări, icoane, jerbe de flori, steaguri verzi și tricolore. Fumul din cățuile de tămâie se urcă înalt și drept, spre cer, ca niște rugăciuni fără cuvinte. Hainele vărgate, de ocnași, ale morților sunt curățate de ultimele fire de lut. Fețele și mânile le sunt negre, atacate de acid. Cineva se apleacă și taie ștreangul dela gâtul Căpitanului. In graba lor, criminalii au uitat să i-l taie, deși au avut grijă să mai descarce în cadavre și gloanțe, pentru a lăsa impresia că la Tâncăbești cei 14 au fost împușcați. Dar crimele întunerecului, ies totdeauna la lumină și se acuză. Iată o bucată din ștreangul cu care Carol II a vrut să sugrume neamul românesc. Acest capăt de ștreang îl va acuza și pe el, și pe toți complicii lui, până la sfârșitul istoriei românești.

Doamna Lilica scoate din buzunarul hainei Căpitanului cărticica de rugăciuni: rugăciunile Sf. Antonie de Padova. Apoi taie haina la piept. La gât stau intacte: săcușorul cu țărână și câteva cruciulițî cu chipul Mântuitorului și al Maicii Domnului. Toate sunt intacte, neatinse de umezeală. Insăși trupul Căpitanului e parcă astăzi trecut din viață. Pieptul e bombat, de par'că ar vrea să iasă din haină, iar sub pielea albă se deslușesc bine de tot vinele cu sânge roz. E în adevăr o minune. Căpitanul n'a putrezit. Pe când celelalte trupuri sunt prăbușite, al lui e întreg, neintrat în descompunere. Jumătatea de față care n'a fost atinsă de țărână e albă și luminoasă. Ca de om viu. Privim la el cutremurați. Da! Căpitanul a fost un sfânt. El n'a putrezit și nu va putrezi. Am credința nestrămutată că așa se va păstra și de acum încolo, în mormântul dela Casa Verde.

Doamna Lilica strânge lucrurile găsite la el, le sărută cu lacrimi, apoi se prăbușește într'un strigăt dureros: Măi Corneliu!... Măi Corneliu!...

Și lumea începe a plânge cu hohote, din nou. Sub înfiorarea unei aripi de vânt plâng și salcâmii, cu lacrimi mari, galbene, de frunze uscate. E în plânsul Doamnei Lilica durerea celei mai credincioase și încercate soții. Durere care ne străbate pe toți. Nu știu de ce, simt, în clipa aceasta, cum plâng odată cu ea, toate soțiile și mamele neamului românesc. Ii urmăresc mânile calde și mângâietoare, care resfiră părul răvășit al Căpitanului, pentru a se prelinge apoi peste față înspre pieptul unde inima aceea mare cât o istorie nu mai bate. Ii văd lacrimile cum spală fața Căpitanului, a soțului pe care dușmanii nu i l-au cruțat și simt cum un potop de durere inundă toată țara... E atâta lacrimă. Atâta plâns. Voi călăilor, când l-ați omorît pe Căpitan, ați râs și ați dansat în sabaturi. Iar noi, acum când v'am pedepsit, plângem. Noi nu ne bucurăm de moartea voastră. Căci nu noi v'am omorît. Voi v'ați omorît!

Asist par'că și acum la slujba religioasă și văd cum în mijlocul slujbei se ridică cu brațele înălțate spre cer, Moș Zelea. Aud rugăciunea lui cutremurătoare. Ceva de apocalips. Dece nu sunteți aci, voi vrăjmașii, ca să-l auziți: "Doamne al Cerurilor și pământului, care mi-ai luat pe Corneliu, trimite foc și pucioasă peste toți slujitorii întunerecului și fă ca neamul nostru să învie prin jertfa Lui".

Glasul lui uriaș tună peste toată dumbrava Jilavei, peste toată cetatea lui Bucur, sodoma care l-a omorît pe Căpitan... Și va tuna de-acum peste toate veacurile. Căci vorbește la mormântul Căpitanului, în ceas cumplit, în ceas de înviere.

Restul lucrurilor îl știu desigur mai mulți dintre noi. Eu am vrut să însemn doar în această zi a Legiunii, când stăm sub zodia celor mai negre semne de întrebare, sub alte prigoane și alte morminte acoperite de piatră, numai minunea învierii dela Jilava, învierea Căpitanului.

Stând și azi sub lumina acestei minuni, comemorând ziua de temeinicie a Legiunii, pot rosti cu conștiința împăcată: Legiunea nu mai poate fi înfrântă. Condusă de dincolo de mormânt de către Căpitan, ea va fi mereu biruitoare, oricâte decade de luptă i-ar mai sta în față.

* * *

Noi am fost o generație nefericită. Da când mă gândesc că am avut norocul să-l vedem și să-l slujim pe Căpitan, nu pot crede că altă generație se va putea numi mai fericită decât noi. Noi l-am văzut pe Căpitan! Și i-am văzut și învierea. I-am sărutat sângele scurs în țărână, trupul ferit de legea țărânei, care se preface în țărână, trupul de sfânt. Și altă mulțumire și fericire nu ne mai trebuie până la capătul vieții noastre.

Generațiile de mâne, pentru a înțelege mai bine chemarea neamului și voia lui Dumnezeu, vor trebui să meargă și să îngenunche la Jilava și la Casa Verde. Să sărute țărâna aceea sfințită de cel mai curat sânge al primei generații legionare. Căci această țărână le va vorbi mai mult și mai clar decât toate cărțile de învățătură și le va da cel mai bun sfat cum să creadă, să lupte, să moară și să biruie.

Noi cei de azi, așa mici cum suntem, cutremurați de clipele trăite la Jilava, spunem: o istorie este cu atât mai mare, cu cât e mai grea de morminte. Și mormintele istoriei se deschid, iar morții ei învie.

* * *

Sărbătorim și de data aceasta, ziua Legiunii, cu sufletele chinuite. Departe de țară și de rosturile noastre firești. Ne adunăm din nou la icoană, ca să ne rugăm, ca să trăim în Căpitan și'n Moța, să petrecem cu mintea și sufletul bătăliile, biruințele și înfrângerile anilor prin care am trecut, și să răzvedim măcar o geană de lumină pe zarea viitorului. Dar nu vedem nimic. Drumul duce mereu prin întunerec, mergem bâjbâind, îngenunchind, căzând, ridicându-ne. Suntem în prigoană. Toată lumea noastră e înghesuită de vrăjmași și amenințată cu moartea. Pârâie schelele lumii naționaliste și creștine sub vânt năprasnic. Innotăm până la gât în mlaștina desnădejdii. Muntele suferinții l-am urcat. Pădurea cu fiare sălbatece am trecut-o. Acum înnotăm prin mlaștina desnădejdii. Inapoi nu ne putem întoarce. Și malul celălalt nu se vede...

Scria în Axa de acum doi ani, bădia Corneliu Georgescu: "Suntem în toiul celei de a treia încercări proorocită de Căpitan: 'mlaștina desnădejdii'. Legionarii se luptă din greu cu ochiurile puhave ale mocirlei, cu miile de ventuze ale smârcurilor fără fund. Doi-trei dintre legionari au și fost acoperiți până'n creștet de glodul desnădejdei. Urlă de bucurie ovreiul și cu aliatul său, francmasonul român, îmbrăcat de ocazie în cine știe ce haină politică de împrumut.

"Dar bucuria lor se dovedește pe zi ce trece a fi fost prematură. In marea de noroi a mocirlei trup lângă trup de legionar, se înșiră punte peste glod. Dacă ventuzele mlaștinilor urei îi atrag spre adâncurile pierzaniei, flacăra credinței nestrămutate în destinul Legiunii, sădită de Căpitan în sufletele lor, îi înalță la suprafață, spre cer, spre soare, spre lumină.

"Aceeași flacără sfântă lăuntrică le călăuzește drumul prin întunecimea desișurilor smârcului și-i conduce spre limanul de verdeață scăldată în soare, care începe să strălucească în zare: spre biruința deplină, definitivă și vecinică a Legiunii.

"Mlaștina desnădejdii" va fi străbătută și Legiunea va învinge măreț și definitiv. Pentrucă așa a proorocit Căpitanul și Căpitanul nu a greșit niciodată".

Innotăm prin mlaștina desnădejdii. Nu numai noi. Ci însăși țara pentru care ne-am ridicat. Insăși lumea creștină și naționalistă.

REFLECTII ASUPRA NATIONALITATILOR

primit martiriul acum patruzeci de ani, în numele Arhanghelului Mihail.

El se chema Carneliu Zelea Codreanu.

Si a fost urmat în drum către cer de mii de mucenici.

Iar cel dintâi dintre ei, Ion I. Moța, legionar român, plecat să moară pe frontul spaniol împotriva comunismului ateu, și antinațional, ne-a lăsat cuvânt pentru totdeauna:

«Vom învinge... pentrucă forțele ale căror instrumente vrem să fim noi, sunt etern invincibile».

Ion ȚOLESCU

NICADORII DECEMVIRII RASBUNATORII

de Faust BRADESCU

REI nume simbolice, trei date fundamentale în istoria și evoluția Mișcării Legionare, trei depășiri ascunse în taina trăirii unui neam obidit. Problema ce s'a pus și se va mai pune în legătură cu aceste trei nume, e aceea de a se înțelege pe deplin ce au reprezentat, *din punct de vedere uman și național* — deci, dincolo de faptul material — aceste jertfe consimțite. NU fada înșiruire circumstanțială a unor fapte ce-au sguduit o epocă și-au pus în mișcare pasiunile, CI profunda semnificație a unui fenomen ce depășea momentul și care și-a găsit vadul împlinirei într'o nouă conștiință a demnității omului și-a națiunei.

Toată înțelegerea stă în *acceptarea sau respingerea premiselor* care au dus la stabilirea unei noi gândiri politice și-a unui nou comportament uman în fața abuzului de putere, a mișeliei și-a trădării. Pentru cine bâjbâie încă în întunerecul neînțelegerii propriei sale demnități, pentru cine se complace în promiscuitatea demagogică a politicei de căpătuire, în care prima condiție e să te comporți ca un vierme și să suporți călcâiul omului forte până îți ajungi scopul, numele acestea simbolice pot apare în permanență ca niște sperietori. Cu atât mai mult dacă e vorba de vreo mafie cosmopolită, ce-și vede amenințate interesele și scopurile nemărturisite. Ne vom izbi de-o opoziție activă ți virulentă ce va încerca să respingă totul, contestând premise, legitimitate și drept de apărare.

Și cum nu pot combate un fenomen de această natură, zvâcnit din adâncul conștiinței naționale, vor întrebuința până la refuz armele infamiei și ale minciunei. Și'n acest domeniu, astfel de mafii n'au egal! E cauza pentru care majoritatea opiniei publice — naționale și internaționale — judecă greșit problema legionară și'n special realitatea acestor trei momente excepționale ce-au scos neamul românesc din iobăgia politică a celor fără rușine și-au pus capăt unei racile vechi și grele.

Omul, în genere, nu are nici timpul nici obiceiul să analizeze și să cântărească evenimentele pentru a-și face o opinie personală trecută prin prisma propriei judecăți. Increzător în ceeace găsește prin ziare sau aude din gura unuia sau altuia, acceptă cu ușurință opinia majoritară convins că a aflat adevărul. In cele mai multe cazuri, după aceea, respinge cu dispreț orice altă explicație, întărindu-și convingerea că un anumit fapt este într'un fel și nu în altul.

Iar dacă i se mai cere în plus — pentru a pătrunde subtilitățile unui adevăr — să facă un efort de sistematizare mentală, de reconsiderare istorică și de înțelegere lăuntrică a fenomenului, acțiunea i se pare imposibilă, dacă nu direct inutilă. Deaceea, *lozinca*, fie ea cea mai absurdă și ilogică, reușește să mâne masele — e scurtă, lovește pe alții și nu cere niciun efort.

Or, printre lozincile cele mai frecvente și eficace întâinim *calomnia, minciuna, acuzațiile gratuite, calificarea infamantă*... Dece? Pentrucă odată ce un fapt, învelit în mantia unui calificativ, intră în mintea omului, cu greu mai poate fi combătut și înlocuit. Acestea sunt armele cele mai îngrozitoare pe care dușmanii Mișcării Legionare le-au întrebuințat — și le întrebuințează permanent — pentru a o compromite în ochii lumii și a-i smulge simpatia maselor. Exemplu tipic: Mișcarea Legionară n'a avut ABSOLUT nicio legătură de subordonare politică sau ideologică cu National-Socialismul german; dușmanii însă continuă fără rușine să califice Garda de Fier drept "*nazistă*".

Mai mult: Mișcarea Legionară n'a primit măcar o centimă dela nicio organizație politică din lume, dela nicio mafie internațională, dela nicio bancă iudaică; dușmanii continuă s'o acuze de "*stipendiată mercenară*", până și a celor mai înverșunați adversari ai ei.

Mișcarea Legionară a fost singura organizație naționalistă ce n'a fost inclusă în procesul dela Nuremberg; dușmanii continuă a ne califica de "*criminali de răsboi*".

Mișcarea Legionară a avut câteva mii de membrii asasinați de către toate regimurile ce au dominat România în ultimii 50 de ani (regimurile democrate — regimul dictatorial carlist — regimul dictatorial antonescian — regimul comunist); dușmanii continuă a ne pune în spate o groază de crime imaginare, chemându-ne de "*asasini de meserie*".

Mișcarea Legionară se sprijină pe principii de înțelegere și armonie, pe dragoste de neam și justiție socială; dușmanii continuă să ne trateze drept "*teroriști*".

Și așa mai departe, o gamă întreagă de calificative desonorante, svârlite cu toptanul în spatele Mișcării Legionare, perpetuează sau încearcă să mențină în spiritul mulțimilor imaginea unei Legiuni pe placul dușmanilor neamului românesc. Iar pentru a ilustra "*adevărul*" spuselor lor, aduc în balanța istoriei numele simbolice ale acestor trei cazuri pe care le prezintă ca cele mai semnificative ale "*perversiunei*" și "*criminalității*" legionare...

Aceste trei momente au fost desbătute cu lux de amănunte și enormă contribuție fantezistă de către inamicii Mișcării deoarece, toate trei, s'au termnat în mod tragic. Faptul era considerat ca un punct extrem de vulnerabil în construcția doctrinară a organizației. Se putea broda cu ușurință orice calomnie, orice minciună, pe socoteala lor. Presă, aparat represiv, sprijin exterior, totul le stătea la dispoziție. Pe când, Mișcarea Legionară, hărțuită din toate părțile, cu presa interzisă, cu cadrele conducătoare în închisori sau în clandestinitate, nu se putea apăra, și nici măcar explica *adevăratul sens* al acestor tragice întâmplări, pe care nu le dorise niciodată și nu le provocase.

E semnificativ faptul că, de câte ori s'a încercat compromiterea sau descalificarea Mișcării, s'a recurs la punerea în vedetă a acestor "*crime legionare*". Totdeauna expunându-se faptul material (cu amănunte inventate, încărcate de gesturi și intenții perverse, de lașitate sau de cruzime incompatibile cu spiritul legionar, dar extrem de turburătoare pentru sensibilitatea umană) fără nicio explicație paralelă a substratului socio-psihologic care le-a determinat. Procedeu infam prin el însuși, deoarece parțial și dirijat în sensul stabilirei unei opinii unilaterale.

Intenția era și este totdeauna vădită: infiltrarea în cugetul mulțimilor că Garda de Fier este formată de o bandă de criminali, care nu fac decât să ucidă oameni liniștiți și patrioți, *pentru simplul motiv că nu cred ca ei*. Când, în realitate, LUCRURILE ERAU EXACT CONTRARE, iar gestul tragic consecința unei desperări ajunsă la paroxism! Mulți au putut cădea în această cursă, mai ales opinia publică internațională, deoarece nu-i ușor să crezi că lucrurile s'au petrecut altfel când n'ai la îndemână nici măcar opinia celorlalți. Totuși, majoritatea Românilor, martori oculari ai evenimentelor, au înțeles totdeauna adâncul celor întâmplate, chiar dacă brutalitatea regimurilor la putere îi împiedeca să se manifesteze deschis în favoarea Mișcării Legionare.

Dar împotriva Legiunii erau coalizate două forțe GREU DE COMBATUT, de neutralizat sau de ținut în respect, prin mijloacele corecte și demne puse în practică de Corneliu CODREANU:

— Pe de o parte, *forța comunității iudaice*, extrem de activă, centrifugă intereselor naționale și fără nicio milă față de orice acțiune, mișcare politică sau simplă atitudine ce-ar fi încercat să pună în dificultate expansiunea ei dominatoare.

Interesul acestei comunități în România, în efortul ei de cotropire economico-culturală, cerea distrugerea imediată a tot ce putea simți românește și lupta pentru descătușarea și înălțarea neamului. Deaceea, prin presa locală și internațională depinzând de națiunea iudaică, au fost susținute, îngroșate și răspândite toate acuzațiile împotriva Mișcării Legionare.

Cu o indiferență față de adevăr și-o răutate specifică rasei lor, au pus în sarcina Mișcării Legionare toate ororile și perversiunile imaginabile, convinși că repetarea lor prin toate mijloacele va crea o opinie defavorabilă mișcării naționaliste.

— Pe de altă parte, *partidele politice*, împănate de toate lepădăturile și profitorii momentului. Aceștia aveau deasemenea interes să vadă ștearsă de pe fruntarul politic o Mișcare ce luptă pentru emanciparea poporului și promovarea elementelor curate ale neamului.

Suntem convinși că în nicio altă țară din lume n'a existat o atât de infamă înțelegere tacită împotriva unei organizații, ca cea stabilită ntre diversele formații politice ce-au dominat politica românească în acea epocă. La putere sau în opoziție, toate partidele aveau un punct comun: să izbească cu tărie în această mișcare pentru a o împiedeca să trezească masele, pe spinarea cărora grupurile conductăoare își trăiau huzurul.

Mai mult chiar. Odată cu cotropirea țării de către comunism, metodele întrebuințate împotriva Mișcării Legionare ani de-arândul n'au fost părăsite. Din contră, au fost continuate cu perseverență diabolică, înmulțite, catalogate, transformate în adevărate lozinci, care să stârnească o anumită stare sufletească și atitudine din partea omului numai la auzul anumitor cuvinte sau fraze.

Aceleași teme, aceleași argumente, aceleași câteva întâmplări tragice, repetate la infinit, pentru a se țintui în mintea individului că LEGIONARUL E UN PERICOL, O CALAMITATE, UN CRIMINAL, etc. Caracteristic e faptul că în manualele de istorie ale ultimilor 30 de ani, Mișcarea Legionară este prezentată ca o *"organizație teroristă de tip fascist"*. Nici mai mult, nici mai puțin!...

Și cine o califică astfel? Tocmai cei ce, în toate țările din lume, nu trăiesc decât din terorism și pentru terorism! Dar e știut că totul prinde și totul se transformă în *"adevăr"*, atunci când omul nu poate auzi și cealaltă parte.

* * *

In momentul de față, foarte mulți din cei noi sosiți aduc cu ei părerea greșită ce le-a fost infiltrată; și dacă n'au un grăunte de curiositate și dorința de a cunoaște imaginea corectă a *"adevărului"*, pot rămâne veșnic robii opiniei ce le-a fost impusă. Pentru ei, ca și pentru întreaga lume occidentală nelămurită, legionarul va rămâne o ființă aparte, o ființă primejdioasă, pătată de un trecut plin de *"crime"* și *"bestialități"*.

Ascultându-i, îți dai seama că aceștia n'au citit niciodată o carte legionară și că ceeace spun cu privire la legionari nu-i decât reflexul condiționat al unei profunde îndoctrinări unilaterale și răuvoitoare, stabilită pe premise false sau falsificate. Chiar denumiri simbolice ca "NICADORI" "DECEMVIRI" sau "RAZBUNATORI", sună în urechile lor a tâlhari și bande de ucigași, când în realitate aceste cuvinte ar trebui să le umple sufletul de mândrie și să le fie un exemplu de cum trebue să se comporte omul-român pentru a se depăși pe sine și a depăși starea de umilință în care l-au adus cei care i-au fost îndrumători nemernici. Căci aceste echipe de sacrificiu reprezintă SIMBOLURILE UNEI TRANSFORMARI DE TEMELIE IN SPIRITUL DE OM OBIDIT AL ROMANULUI.

Prin gestul lor s'a tras un hotar între trecutul plin de grumazuri plecate peste care călcau falnici și neînduratori tiranii și trădătorii și viitorul văzut de Mișcarea Legionară în care Românul ridică fruntea și spune răspicat: *"De-acum nu mai permit să mă conducă tâlharii, vânduții și veneticii"*.

Acesta-i sensul profund al acestor legionari și români curajoși ce s'au pus de-acurmezișul unor stări de lucruri ce duceau Tara și Neamul de râpă.

Aspectul exterior al problemei.

Nimic nu poate fi înțeles din măreția fenomenului legionar fără o cât de succintă analiză a *stării de fapt* din epoca dintre cele două războaie, ea însăși consecința unui trecut istoric nenorocit și-a unei lipse prelungite de oameni capabili să depășească interesul personal sau de partid întru binele națiunei. Pentru explicarea acestei stări de fapt nenorocite — care a provocat apariția Mișcării Legionare și gesturile ce-i sunt reproșate — am ales un singur punct extrem de semnificativ: *starea de spirit a celor două extreme* în prezență — PARTIDELE POLITICE (adică clasa conducătoare concentrată în ele) și POPORUL.

Această stare de spirit, plină de contraste, împingea societatea românească pe drumul unei decăderi lente, dar inexorabile, tocmai în clipa în care națiunea reîntregită avea nevoie de o înviorare a virtuților strămoșești pentru a se menține și prospera în mijlocul unei Europe în plină fierbere.

Vom rezuma această stare sub aspectul mentalității dominante la cele două structuri sociale extreme. Astfel, se va înțelege cu ușurință finalitatea și necesitatea doctrinei legionare în haosul moral și civic al acelui moment istoric.

A. *Mentalitatea politică.*

Partidele noastre politice nu au luat naștere dintr'o necesitate socio-profesională sau pe baza unei doctrine, așa cum au apărut în Occidentul european. Ele s'au format în jurul câtorva personalități ce-au găsit interesant să se introducă și la noi formele politice în vigoare în Apus. Dar nu și-au dat seama că, fără să mai vorbim de popor, ei înșiși nu aveau formația civică necesară unei aplicări cel puțin *"corecte"* a normelor democratice.

Natural, faza de tranziție a adus un fel de euforie generală, cam cum se petrece în epoca actuală în Africa, unde Zulușii, Tuaregii și Pigmeii au drept de vot. Dar *"conducătorii"* acestor partide, în ciuda aparențelor, nu s'au putut desbăra NICIODATA de modul paternal, autoritar și exclusivist, în care erau tratați de secole locuitorii țării. Partidul era moșia lor, proprietatea lor, căruia, cei chemați să voteze, trebuiau să se supună *tot ca pe vremuri*. Astfel a luat naștere acea teribilă și oribilă *oligarhie politică*, completată cu timpul de alte oligarhii tot atât de pernicioase și hrăpărețe.

Sub stigmatul acestui fel de a vedea, tânăra democrație românească s'a cristalizat în forme hibride. Mentalitatea creată n'avea nimic din formula celebră: *"prin popor, pentru popor"*. La noi nu era vorba de o luptă politică pentru realizarea cât mai completă a unui bine obștesc, ajutorarea și înălțarea celor săraci, înzestrarea națiunei cu o infrastructură tehnico-culturală și o suprastructură economico-industrială pentru a asigura viitorul național; în fine, conducerea unei politici privind interesele fundamentale și îndepărtate ale Statului.

Croită occidental, dar condusă balcanic, viața politică a țării accentua continuu lacunele, abuzurile, erorile și incompetențele caracteristice unei astfel de structuri hibride.

Omul politic al vremii nu a privit niciodată individul decât prin prisma interesului electoral. El a mărturisit totdeauna o indiferență totală față de nevoile reale ale maselor, purtându-și atenția către toți fripturiștii și lingușitorii care-i puteau asigura o clientelă permanentă și activă. De unde o înțelegere tacită între el, ca personagiu ministeriabil și partizanii săi, ca susținători și trepăduși. Bine'nțeles, astfel de *uniuni* nu puteau avea loc decât pe spinarea națiunii laborioase și cinstite, în special a muncitorimei și țărănimei. Masele votau cu regularitate, în speranța că, odată și odată, *"domnii"* vor împlini promisiunile făcute. Așteptare zadarnică, deoarece odată ajunși la putere, *"domnii"* aveau alte scopuri, interese și obligații de împlinit.

Mai întâi, prea *multele polițe* semnate față de forțele oligarhiilor financiare iudaice, ale căror interese erau permanent contrare intereselor naționale. Ce greutate mai putea avea NEAMUL alături de aceste forțe oculte, gata oricând să intervină și să pună capăt unei *"cariere strălucite"!...*

Apoi, venea *căpătuirea personală* și a partizanilor. Formula devenise clasică: *"partidul trebue să facă deputați și să-și căpătuiască oamenii de încredere"*. Deaceea, ca un corolar al acestei mentalități, partidul odată ajuns la putere POATE FACE CE VREA. Nimic nu-l poate opri nici împiedeca, de a dispune după bunul plac de armătura economico-administrativă a Statului pentru a-și *ajuta* partizanii. Tara întreagă — popor și bogății — îi stau la dispoziție, simple anexe în programul de căpătuire...

In plus, conform mentalității dominante în rândurile *"oligarhiei conducătoare"* nimeni nu poate și nu are dreptul să se opună voinței celor ajunși *"în fruntea bucatelor"*. Expresie ce ilustrează plastic și precizează întreaga mentalitate politicianistă a epocei. Totul se învârtește în jurul acestei noțiuni de căpătuire și nicidecum în sensul unei politici de interes național. La orice încercare de opoziție sau cel puțin de critică, forța represivă a guvernului intră în acțiune, zdrobind fără milă orice veleitate de opoziție organizată și cistită. Astfel, existența formațiilor politice slabe sau începătoare, depinde în mare măsură de supunerea lor la *"principiile funcționale"* instaurate de oligarhiile a-tot-stăpânitoare.

Sub înrâurirea acestei viziuni a vieții, în care omul și opinia particulară erau permanent la cheremul *"domnilor"*, arestarea fără niciun motiv și schingiuirea opozanților, eliminarea din funcții sau din fabrici pentru opinie politică *"neconformă"*, sau și mai grav, desființarea prin decret a unei organizații politice legale considerată dăunătoare câtorva interese nemărturisite, erau regulă comună. Tot așa, furtul urnelor, declararea de regiuni *"contaminate"* numai pe perioada electorală în comunele cunoscute ca ostile guvernului, angajarea de bande de ciomăgași pentru a ajuta un pic deficiențele electorale guvernamentale, desființarea de partide în ajunul alegerilor, etc.... erau forme obișnuite de acțiune a tuturor partidelor ajunse la putere.

Bine'nțeles, presa politică era plină de critici și proteste contra guvernului, dar acesta nici nu le lua în seamă, convins de două lucruri: aceste critici nu-i puteau dăuna, el având puterea în mâini — odată ajunși la putere cei ce protestau vor face la fel ca el, comportându-se cu aceeași indiferență față de propriile lui critici. Pentru aceste oligarhii politice nu se punea nicio problemă socială, națională, umană, de interes depășind cadrul partidului și al clicei lor. Ignorau aspirații populare, probleme profesionale, transformări sociale, absolut tot ce se plasa dincolo de strâmta și nefericita lor concepție de viață.

Prin atitudinea lor exclusivistă și brutală, aceste *"elite"* conducătoare mărturiseau o încălcare odioasă a tuturor preceptelor democratice pe care altfel le ridicau în slăvi. Era o sfidare a bunului simț, a drepturilor civile și constituționale, a justiției, atitudine ce apăsa greu pe viața întregei națiuni, conștientă de anacronismul acestor *"conducători"*. Domnea însă nestingherită, a-tot-stăpânitoare, mentalitatea moravurilor exploatatoare care au dus la denumirea acestor regimuri de *"democrații balcanice"*.

B. *Mentalitatea poporului.*

Alături de mentalitatea retrogradă a politicienilor se desprinde, tot atât de dăunătoare și ntârziată, mentalitatea maselor populare. De altfel, trebue recunoscut că dacă s'a putut desvolta și a putut domina decenii de-arândul clica nesățioasă și hainâ a politicienilor, aceasta se datorește într'o bună parte și nefericitei concepții de viață a celor din popor. Că pentru ei era vorba de o moștenire subconștientă transmisă din generație în generație, rezultat al atâtor vicisitudini istorice, aceasta micșorează numai în parte consecințele care s'au desvoltat ulterior. Până la apariția și intervenția lucidă a Mișcării Legionare, poporul (în genere) s'au complăcut în atmosfera de gașcă politică, de clică, pentrucă așa apucase și pentrucă nimeni nu-i arătase o cale nouă.

România, abia ieșită dintr'o fază de frământări politico-naționale (1878-1918) nu avusese încă timpul să se statornicească, și, mult mai puțin, să-și croiască liniile de conduită civică și socială în raport cu epoca și cu cerințele reale ale omului. In masele populare domneau mereu aceleași trăsături de comportament, caracteristice popoarelor ce-au suferit în delungul secolelor. Deși eram un popor în plină prefacere, atât politic cât și spiritual, stăruiau în masele populare atitudini și trăsături profund înjositoare pentru o națiune plină de aspirații și de posibilități în toate domeniile. Or, tocmai de aceste micimi și tare vechi profitau din plin căpcăunii clicelor politice pentru a menține dominația lor și a împiedeca restructurarea socio-spirituală a maselor.

Printre aceste neajunsuri înrădăcinate de secole și asupra cărora NICIUN PARTID POLITIC nu se plecase și nu se pleca pentru a le găsi vindecarea, vom cita numai câteva pentru a stabili cauzele atmosferei în care a luat naștere și întru combaterea căreia s'a ridicat Mișcarea Legionară:

a) *Supunerea slugarnică.*

Omul-român, trăit timp de secole sub stăpânire străină, dominat adesea de veneticii, și-a creat din amarul vieții o mentalitate, nu de slugă propriu zis, ci de *om plecat și, supus,* incapabil să crâcnească chiar când dreptatea era de partea lui. Omul prefera să tacă, să suporte, pentru a nu-și atrage fulgerele *"celor mari și tari"*.

Odată cu emanciparea lui politică și intrarea pe făgașul libertăților, normal ar fi fost să-și croiască o nouă demnitate. El însă a continuat să se comporte pe coordonatele trecutului, înjosindu-se și mai mult în fața potentaților zilei, transformând o supușenie de circumstanță istorică într'o slugărnicie respingătoare de interes imediat. E de ajuns să amintim de *"căciuleala"* mulțimilor le simpla apariție a vreunui politician ce le promitea marea cu sarea...

Adăpat la fântâna demagogiei oamenilor politici, omul-român — în loc să capete o nouă structură care să-l integreze în lumea modernă — se înfunda din ce în ce mai mul în meandrele unui trecut ce trebuia șters pentru totdeauna.

b) *Neîncrederea în forțele personale și naționale.*

Tot din cauza lipsei de înțelepciune a clasei conducătoare, care vedea cu ochi răi orice emancipare a maselor, a lipsit dela început o educație susținută în sensul promovării posibilităților latente ale omului și ale națiunii. Totul era văzut prin prisma intereselor particulare ale clicei financiare, economice sau politice care dicta comportamentul guvernului. Omul era lăsat în voia soartei, să se descurce după putință, neoferindu-i-se nici perspectivă, în mod oficial organizată, în care să se simtă încrederea pusă în forțele realizatoare naționale și particulare.

De unde, o neîncredere permanentă în rândurile Românilor, în posibilitățile de creație, de realizare și de succes a tot ce-ar fi fost de origină românească. O astfel de tendință nu putea duce decât la o politică de compromis și la instalarea pe teritoriul national de entități de creație și realizare streine. Grav era mai ales faptul că, în toate domeniile dar mai ales cele tehnice, se înpământenise un complex de inferioritate, înjositor și dăunător.

c) *Fuga de răspundere.*

O altă racilă, urmare a lipsei de disciplină și-a indiferenței generalizate în fața atâtor abateri în domeniul public și privat, era această fugă de răspundere. Lipsă de curaj sau scepticism, simplă nepăsare sau lene curată, nu există nicio scuză. Atitudinea de răspundere în acțiunile vieții profesionale sau particulare, constitue unul din atributele omului conștient, cinstit și muncitor.

Lipsit de o educație civică și morală specifică, privind în jurul său exemplele triste ale celor ce constituiau elita conducatoare, omul-român n'avea cum să-și impună o linie de conduită în care *răspunderea* să-i fie călăuză și temelie de comportament. Peste tot domnea imperiul incompetenței și al nerăspunderei, răsfrângându-se vraiștea generală asupra vreunui țap ispășitor de-a 15-a categorie. Această tendință mâna neamul românesc spre o desprindere totală de etica socială, civică și profesională ce constitue fundamentul relațiilor umane și inter-Statale.

d) *Frica de "stăpânire" și de autoritatea locală.*

Un om sau un popor slugarnic, neîncrezător în forțele lui și fugind de orice răspundere, nu poate fi considerat ca având o personalitate capabilă să înfrunte abuzurile sau nedreptățile unui guvern ce vrea să facă după capul lui. Un astfel de om sau de popor nu ajunge nici măcar să priceapă că are DREPTURI înscrise în Constituție ce-i garantează libertate, justiție, chiar dreptul la opunere față de autoritate. Abuzul de putere ce-l izbește i se pare dreptul stăpânirei de a-l trata astfel. Frica de autoritate, de represaliile ce-l pot atinge, îl paralizează și-l îndeamnă să fie *"înțelept"*, adică să tacă și să suporte.

Națiunea română, după primul răsboi mondial, emancipată politic dar nestructurată încă social și spiritual, se bălăcea în această inconsecvență a fricei de stăpânire. Ordinul cel mai stupid și abuziv al autorității centrale nu întâlnea decât rare ori o opoziție organizată sau un protest categoric.

Nu mai vorbim de infima *"autoritate locală"* unde, spre exemplu, jandarmul putea să-și permită orice inepție. Omul impregnat de această frică irațională, nu putea în niciun caz deveni un element de valoare în structura politică a țării, Si cu atât mai puțin în constituirea unei opoziții active, de înaltă valoare națională.

e) *Acceptarea resemnată a evenimentelor.*

Ca un corolar al atâtor caracteristici negative, omul-român mai avea și *defectul fatalității*, structurat în decursul veacurilor ca o urmare a nenumăratelor nenorociri care l-au lovit.

In bunătatea lui extremă, își zicea adesea *"O să treacă și asta!"*. Gând frumos, dar nepolitic, de care profitau cu vârf și îndesat numai cei fără scrupule și fără dragoste de neam. Resemnarea în istorie este un defect fatal. Omul, ca și națiunile, e făcut să lupte, să impună o ideie, o cultură, o civilizație. Cine acceptă resemnat și fatalist cursul evenimentelor — convins că *"totul trece"* — își impune o sinucidere morală. In perspectiva unei națiuni, o astfel de comportare pregătește sclavia și decăderea.

Neamul nu se ridică decât prin luptă, iar omul prin sacrificiu. E legea firei! Deaceea, epoca de glorie a democrației românești, stabilită pe cele două aspecte ale mentalității locale, a constituit o tristă perioadă a istoriei noastre. Clasa conducătoare se arăta din ce în ce mai arogantă, brutală, indiferentă la suferințele neamului, pe când masele populare, lăsate în voia soartei, se pierdeau într'o realitate cu totul falsă, negativistă și dezonorantă.

Toate aceste caracteristici apăsătoare aveau rădăcini adânci. Erau consecințele epocilor de vasalitate turcă, de iobăgie austro-ungară, de dominație și depravare fanariotă. Dar mai ales, în ultimul timp, de democrație liberală tip balcanic, care nu luase nicio măsură pentru a da o nouă întorsătură acestei mentalități ce apăsa pe umerii românului.

Din contră, o menținea cu perseverență. Ii convenea de minune! Numai într'un astfel de mediu docil, înfricat, resemnat, oarecum pervertit, potentații zilei puteau realiza dominarea maselor și păstrarea privilegiilor.

Națiunea română trăia o criză de structură interioară, agravată de influențele nefaste ale grupurilor alegene și oligarhice. Sub înrâurirea acestor forțe, straturi întregi de cetățeni și-au format o nouă mentalitate, dar nu pentru a reface în ei o bază de civism și mândrie națională, ci pentru a adopta toate tarele, deprinderile și defectele legate de mentalitatea politică, lipsită de etică, de morală și de demnitate. Adică, s'au adaptat răului ce bântuia țara, dând naștere unui specimen hibrid, în care domina dorința de parvenire și îmbogățire prin orice mijloace.

Astfel, în perioada care ne preocupă, neamul românesc

era prins între două mentalități opuse, dar tot atât de dăunătoare. Prima, *cea a maselor populare*, săpa un profund complex de inferioritate și umilință; a doua, *cea a politicienilor și a clientelei*, provoca o atmosferă turbure, plină de abuzuri și imoralitate.

INTERVENTIA MIŞCĂRII LEGIONARE

Apariția Mișcării Legionare în mijlocul acestei atmosfere apăsătoare și dezechilibrate, provoacă o schimbare fundamentală în raporturile umane, în perspectivele politice naționale, precum și'n poziția individului ca element vital al națiunei. Acțiunea Mișcării se manifestă pe două axe paralele sub o formă neobișnuită:

1) Pe de o parte, *se stigmatizează și se combate mentalitatea politică* în toate acțiunile și ramificațiile ei. Este partea propriu zis politică a Legiunii, prin care sunt vizați toți cei care — prin influența și abuzurile lor — țin poporul în ignoranță și teamă și duc Tara la pieire. In această categorie intrau toate *oligarhiile*, toate *grupurile de presiune* și toți *trepădușii* puși pe căpătuială necinstită.

2) Pe de altă parte, se strădue întru *modificarea mentalității minore și înjositoare* ce domină masele.

Cum? Exact în sensul și prin mijloacele total disprețuite de politicienii democrației românești: educație civică și și morală — întărirea conștiinței și mândriei naționale — înțelegerea muncii cinstite și bine executată — acceptarea răspunderei — desvoltarea personalității — cunoașterea și respectarea drepturilor și obligațiilor cetățenești — admiterea sacrificiului întru salvarea neamului și-a demnității omului, etc.

Educația făcută legionarului în cuib și-n tabere de muncă, fără întrerupere, îl armează contra demagogiei, abuzurilor și exceselor democrației balcanice, ridicându-i în acelaș timp conștiința civică și umană.

Omul ia cunoștință de primejdiile ce-l pasc în sânul unei societăți deformate, croită la origine pe calapodul unor adevăruri, dar mânată în România spre țeluri particulare egoiste și prin metode învârtite. In mijlocul organizației legionare omul învață să recunoască binele de rău, să judece metodele ilegale și perversiunile unor regimuri zise "*naționale*", "*pentru popor*", etc. dar în realitate cu totul opuse intereselor și aspirațiilor populare, indiferente la înălțarea culturală și tehnică a maselor. Deasemenea, omul e pus în condiția de a simți orgoliul național, forța personalității respective, mândria originei, etc.

Incet, încet, minunea se împlinește!

Omul e smuls din teama trecutului, din neîncrederea în propriile sale mijloace, din supunerea slugarnică, din frica stăpânirei, din resemnarea în fața evenimentelor. Supus acestei educații, omul capătă o nouă personalitate. Trecerea prin școala cuibului legionar *imprimă* în cel ce aderă cu sinceritate, încrederea în el și'n națiune, curajul opiniei, spiritul dreptății, sensul răspunderei, importanța luptei de transformare interioară și a sacrificiului.

Omul odată legionar, nu mai seamănă întru nimic individului oropsit din'nainte, fruct stafidit al unui trecut nenoracit. E o ființă schimbată, modificată în adâncime, plină de posibilități noi. *Mentalitatea ce-și face vad e aceea de om liber, conștient de misiunea lui în lume și-n societatea ce-i este leagăn și cadru de existență.*

Lupta lui ca membru al națiunei nu se mai învârtește în jurul unui ciolan de ros, a unui "*patron*" politic, și-a unor interese meschine, reduse la câteva privilegii pe care să le păstreze cu dinții. El știe ce reprezintă ca individ în cadrul neamului și știe că luptă și sacrifică pentru instaurarea unei dreptăți sociale.

Scopul Mișcării Legionare *a fost și este* schimbarea din temelii a celor două mentalități, pentru a reda omului capacitatea și voința de a înțelege, sensul adevărat al politicei și pentru a-i statornici o structură psihica nouă, total opusă aceleia croită în decursul anilor de "*slugă la străini*". Intr'un cuvânt, e vorba de a face din fiecare individ *un cetățean conștient* de valoarea și drepturile lui, capabil să nu se lase intimidat de abuzurile de putere ale guvernului, dar, în acelaș timp, în stare să înțeleagă până unde și el se poate întinde pentru a nu cădea în extrema anarhică a formațiilor de stânga. Deci, un cetățean gata să lupte pentru a-și apăra această demnitate recucerită și gata să se sacrifice, de-i nevoie, pentru a o dovedi.

Mișcarea Legionară a reușit în întreprinderea ei, răsturnând concepții, fel de a gândi, a crede și a se comporta. Ea a format serii întregi de cetățeni leali, conștienți și curajoși, cum nu mai existaseră de mult timp în lumea românească. Cetățeni ce nu mai puteau fi duși de nas, ce nu mai puteau admite vexațiile, abuzurile și metodele incorecte ale partidelor politice, crescute în poala democrației balcanice. Cu atât mai puțin puteau admite acești oameni conștienți, ca *tara trădării* să se cuibărească din nou în lumea românească.

Deprinși, sub influența doctrinei legionare, să privească orice acțiune sub semnul demnității și-al onoarei, viziunea lor politică și socială depășea infinit raporturile dintre om și autoritate stabilite în decursul decadelor de către oligarhia a-tot-stăpânitoare. Ne mai fiind prinși în chingile rușinoase și apăsătoare ale trecutului, legionarii au rupt zăgazurile ce țineau sufletul românesc într'o umilitoare iobăgie spirituală. Iar când demența guvernanților a depășit în răutate, inconștiență și perversiune limitele suportabile, autorii actelor de abuz, injustiție sau trădare au fost trași la răspundere în fața neamului.

Câte o mână de legionari, luându-și răspunderea actului extrem, au dat replica cuvenită. Cu umilință și demnitate, au pedepsit pe vinovați, spălând în acelaș timp onoarea Legiunii și a Neamului Românesc, umilit în decursul istoriei și batjocorit de toți trepădușii strânși în jurul oligarhiilor dominante.

Prin curajul și sacrificiul lor, legionarii au marcat schimbarea de destin și vrere a neamului românesc. Cu apariția Mișcarii Legionare începe apusul profitorilor, al trepădușilor și trădătorilor. Omul-român renaște la o viață nouă.

Cele 3 cazuri

Acesta este sensul profund al celor trei cazuri, așa de desbătute în ultimi 40 de ani, în lumea democratică, în cea comunistă și'n rândurile tuturor mafiilor internaționale. Numai faptul unei atât de insistente repetări ar fi de ajuns pentru a determina extraordinara impresie provocată de apariția Gărzii de Fier în rândurile celor ce dominau sau întrevedeau dominarea neamului românesc. Argumentele și capetele de acuzare împotriva Mișcării Legionare au fost extrem de numeroase și variate. In genere, putem spune că se insista asupra a trei puncte:

— Garda de Fier ar fi o *armă a terorismului*.
— Prin actele ei *ar înjosi principiile morale* pe care le susține.
— Prin virulența demonstrată *ar întina bunul simț românesc*.

Intențiile erau vădite: "*problema terorismului*" se adresa străinătății, pe care numai astfel de acțiuni o puteau impresiona și împinge să dezavueze mișcarea naționalistă română; "*problema principiilor morale*" urmărea dislocarea organizației pe din'năuntru, prin aruncarea unei teribile îndoieli în rândurile legionarilor; "*problema bunului simț*" voia pur și simplu să provoace o mobilizare activă a maselor populare contra Mișcării Legionare.

La aceste trei capete de acuzare, leit motiv al unei propagande desperate pentru a bară influența crescândă a Mișcării în toate păturile sociale românești, răspundem verde:

NU armă de teroare, *CI răspuns răspicat și atitudine demnă în fața abuzului de putere, în fața asasinatului oficializat și'n fața trădării.*

NU înjosire a unor principii morale, *CI recinstire a unor principii călcate în picioare de cei care ar fi trebuit să le respecte primii.*

NU întinare a bunului simț românesc, *CI ridicarea Românului din malaștina descompunerii sufletești și a complexului de inferioritate ce-i desfigura personalitatea.*

Cele trei cazuri au marcat trei evenimente caracteristice din viața neamului, la care legionarii au răspuns așa cum orice om din lume, liber și conștient de drepturile sale, ar fi răspuns. Sunt momente în istorie când numai pedeapsa supremă poate șterge o injustiție și marcà o atitudine de demnitate. Cu orice risc!

Să nu se uite că, în cazul acestor trei evenimente, era vorba de legionari, creștini convinși, pentru care noțiunea de păcat avea un sens profund, esențial. Gestul lor depășea deci problema eliminării unui adversar politic. Erau conștienți și turburați de păcatul ce săvârșeau. DAR ACTUL TREBUIA CONSUMAT. Prin el se spăla un întreg trecut de lașitate și de umilință.

In plus, era un exemplu. Omul-român al epocei, considerat ca o ființă apatică și fără personalitate, se arăta de-acuma gata să înfrunte toate formele de asuprire și teroare și să pedepsească trădarea, racila cea mai fioroasă în existența unui popor. Jertfă imensă din partea acestor echipe de sacrificiu, al căror proces lăuntric NIMENI din cei ce i-au judecat cu atâta ușurință, n'au vrut măcar să-l semnaleze; cu atât mai puțin să-l analizeze în extraordinara lui importanță umană. Tot sbuciumul lor sufletesc ,toată problema de conștiință ce-a frământat pe acești oameni, n'au fost luate în considerație, punându-se în evidență numai actul material, fapt care convenea admirabil dușmanilor Mișcării Legionare și-ai neamului românesc.

NICADORII (1933)

(Denumirea vine dintr'o anagramă a primelor silabe din numele celor trei ce-au format echipa = NIcolae Constantinescu — Ion CAranica — DORu Belimace)

Această echipă *a pedepsit mentalitatea tiranică a unei forme de guvernare și abuzul de putere*, caracterizate printr'o prigoană crudă și sângeroasă contra Gărzii de Fier, organizație politică recunoscută, legală, ce-și desfășura activitatea și propaganda în cea mai strictă legalitate. Mișcarea Legionară nu avea decât șase ani de existență. Intre timp, fusese deja interzisă de două ori, suferise sute de arestări, schingiuiri, umilinți și insulte.

Iar acum, în 1933, din ordinul forțelor oculte și-al Palatului, care înțeleseseră deja importanța Mișcării în sânul națiunii române și primejdia pe care o putea reprezenta această organizație pentru ele într'un viitor relativ scurt, GARDA DE FIER TREBUIA SA FIE DEFINITIV DISTRUSA. Acest rol a fost încredințat lui Ion DUCA, după o călătorie la Paris, în timpul căreia și-a luat obligația să îndeplinească această sarcină. Ziarele franceze din aceea epocă au scris detailat despre "*democratica*" înțelegere între "*democraticul*" reprezentant al Partidului Liberal și "*democraticele*" partide occidentale, dirijate din umbră de iudaismul internațional.

In ajunul alegerilor, fixate pentru Decembrie 1933, guvernul DUCA desființează organizația Mișcării Legionare, punând-o în afara legilor. Decide arestarea a peste 11.000 de legionari, și instalează o prigoană, cu adevărat stalinistă, contra tuturor celor bănuiți măcar de a fi legionari.

NICIUN MOTIV PLAUZIBIL întru motivarea acestor măsuri abuzive, acestor torturi medievale, acestor asasinate de oameni nevinovați. In ce țară din lume s'ar fi putut deslănțui o asemenea prigoană împotriva unei organizații politice recunoscute, reprezentată în Parlament, sub SIMPLA ALEGATIE C'AR FI SUBVERSIVA?!... In România însă, sub guvernul unui partid democratic, zis "*liberal*", o astfel de aberație politică a fost posibilă.

Cauza ascunsă a acestei anomalii? Mentalitatea retrogradă a politicienilor și convingerea că biata națiune română va suporta — CA TOTDEAUNA PANA ATUNCI — abuzul de putere, teroarea, bunul plac al guvernului și toate crimele comise în numele democrației, a unei democrații care n'avea nimic democratic în manifestațiile ei.

Sistemul sălbatec aplicat împotriva Mișcării Legionare nu apărea deloc injust și ilegal pentru guvernul liberal condus de Ion DUCA. De când așa zisa democrație s'a împământenit la noi, toate partidele ajunse la putere procedaseră la fel, pe aceeași linie a abuzurilor și împilărilor. *Era regula jocului democratic*. De astă dată POATE un pic mai aspru, dar ce importanță putea avea!... Duritatea se impunea. Așa ceruseră forțele oculte, democrațiile congenere din Occident și Palatul...

Măsurile luate împotriva Mișcării Legionare erau mai violente deoarece rezistența fusese mai mare. Nemulțumire și protest erau de așteptat din partea micei organizații naționaliste. Dar nimeni nu se aștepta la o reacțiune de demnitate din partea legionarilor. Obiceiul pământului era ca poporul să îndure resemnat asuprirea, să-și închidă sufletul în durere și nemulțumire, să plece grumazul supus, umil, docil...

De data aceasta însă, guvernul nu mai avea de-aface cu un popor obidit și nici cu un partid laș care să tremure în fața brutalității guvernamentale. Inaintea lui se ridica o organizație conștientă de menirea ei, ce-și făcuse scut și piedestal din precepte ce depășeau înțelegerea mentalității curente: ONOARE, DEMNITATE, CURAJ, RASPUNDERE, FORTA DE SACRIFICIU. Acestea erau noile premise ce frământau adâncurile sufletului legionar.

Oamenii crescuți și educați în crezul acestor principii, erau căliți din alt oțel. Se desvoltase în sânul Mișcării Legionare un suflu nou de mândrie națională și umană, în antiteză cu simțirea și comportamentul politic existent. Omul-legionar nu mai putea accepta asemenea jigniri și umilinți care, lovindu-l pe el, LOVEAU DIN NOU POPORUL CE-SI PUSESE SPERANTA IN LEGIUNE.

Crescut sub semnul marilor precepte etice și morale, toate aceste înjosiri, nedreptăți, abuzuri, nu puteau decât să-l biciuiască, să-l rănească profund, să-l atingă în tot ce era mai sfânt și mai curat în el. Intreaga lui luptă era închinată acestui efort pentru A SCHIMBA ACEASTA STARE DE SPIRIT NEFERICITA CE DOMINA NATIUNEA.

Odată cu apariția Mișcării Legionare nu se mai înfruntau două sau mai multe partide, două echipe de guvernare, ci DOUĂ CONCEPTII DE VIATA. Or(concepția nouă a Legiunei se ridica tocmai împotriva mentalității retrograde, abrutizantă și lipsită de etică a celor ce-și disputau cu regularitate guvernarea Tării.

Abuzurile și josniciile comise în 1933 de către Guvernul liberal întrecuseră orice imaginație. Prin virulența și extinderea lor, apăreau ca o OFENSIVA DE NIMICIRE TOTALA a noii organizații legionare, ce-și câștigase cu dârzenie și multe sacrificii locul ce i se cuvenea în societatea românească. Totuși, izbiturile primite nu erau în stare s'o doboare. I-au zdruncinat suprastructura vizibilă, dar n'au putut să-i ruineze profunda implântare în spiritul adepților. Din contră, metodele barbare și armele degradante întrebuințate contra a zeci de mii de oameni, au mărit revolta tuturor. Pentru prima oară în istoria politică a României, în sufletul individului năștea ideia ripostei, a rezistenței active în fața tiraniei și nedreptății.

Momentul psihologic era foarte grav, dar n'a fost priceput de cei ce trăiau din astfel de expediente politico-polițienești și din umilirea poporului. Prin mijlocirea educației legionare se produsese în om o schimbare adâncă întru înțelegerea problemelor politico-sociale, precum și'n comportamentul său față de autoritatea guvernamentală. Omul-legionar nu mai putea accepta procedeele tiranice, umilirea permanentă și supunerea oarbă unui sistem de asuprire și bun plac.

Pentru el această epocă retrogradă era depășită. Abuzul de putere, o injurie și-o nedreptate adusă poporului. Prin el, ca legionar, pionier al unei ere noi de armonie și demnitate pentru neamul românesc, *aplicarea vechilor metode înjositoare trebuiau să dispară*. Deaceea, *reacțiunea lui devenea o necesitate vitală*, pe care trebuia s'o cristalizeze într'un exemplu categoric și plin de demnitate. Să se marcheze în istorie voința poporului de a nu se mai lăsa călcat în picioare și condus ca vitele.

In momentele grave ale existenței unei națiuni, protestul verbal sau scriptural nu-i decât o formă patetică pentru a sublinia revolta intimă a omului. Atunci însă, când se luptă pentru înscăunarea unei noi forme de a concepe viața, simpla formă patetică înscrie în istorie mai de grabă o neputință.

In aceea zi friguroasă din luna Decembrie 1933, prin curajul celor trei legionari, *s'a decis un viitor*. Prin sacrificiu și'n durere, ca orice nouă viață... Iar dacă nu s'ar fi recurs la gestul extrem — singurul în stare să zguduie ființa neamului și să stabilească trecerea unui liman — întreaga schimbare în structura psihică a neamului românesc s'ar fi redus la o *nouă formă de resemnare*, mult mai tragică decât cea cunoscută până atunci. GESTUL LOR, IMPARTASIT DE MAJORITATEA NATIUNEI, DISTRUGEA UN TRECUT!

Moartea lui I. G. DUCA — în clipa aceea omul de execuție al mentalității retrograde și umilitoare — a provocat o descătușare psihică în poporul român. Fusese ruptă magia ce învăluia totdeauna partidul ajuns la putere. Masele întrevedeau o licărire de speranță de a nu mai fi mereu, mereu, la cheremul politicienilor și-a oamenilor lor de mână.

Prin gestul celor trei legionari, se arăta că România nu mai era moșia clicei ajunsă la guvern — că neamul românesc era decis să-și apere de-acum încolo drepturile politice și sociale — că o mentalitate nouă, virilă, hotărîtă, intrase în procesul de deșteptare al neamului.

"*Cazul Duca*" nu trebue privit prin prisma faptului banal al uciderii unui om, ci prin aceea a SENSULUI PROFUND care a determinat gestul. Acest om nu a fost ucis pentrucă ajunsese *Prim Ministru*, pentrucă era *democrat*, sau pentrucă avea *opinii opuse Mișcării Legionare*. Ce importanță puteau avea aceste realități pentru evoluția spiritului legionar, pentru educația ce se dădea în cuiburi sau pentru aspirațiile ce dominau forțele Gărzii de Fier? Ca el, *dușmani ai crezului nou*, erau cu miile în România. Dece i-ar fi ucis Mișcarea Legionară pe toți pentru simplul fapt de a nu gândi și vedea lucrurile la fel?... Schimbările voite de naționalismul românesc nu erau întrevăzute în spirit autoritar, printr'o impunere din afară. Nu exista animozitate împotriva lui DUCA, *nici mai multă nici mai puțină* decât cea normală între forțe politice divergente.

DUCA a fost, înainte de toate, victima propriei sale structuri sufletești și a mentalității ce domina forțele politice democrate din acea vreme. Această situație l-a împins să disprețuiască profundele schimbări aduse de preceptele legionare în viața neamului. A fost incapabil să simtă și să studieze fenomenul excepțional care lua formă concretă sub ochii lui, considerându-l ca o acțiune neînsemnată și fără viitor. Pentru el era vorba de un simplu fenomen accesoriu în viața publică a României, care tur-

bura pentru o clipă interesele capitale ale clicei din care făcea parte şi care, deci, TREBUIA DISTRUS.

Intr'un moment de cumpănă istorică, când neamul românesc — prin intermediul Mişcării Legionare — depăşise hotarul îndoielilor şi-şi stabilise deja liniile de temelie ale viitorului, DUCA a făcut apel la metodele cele mai odioase, nesocotind elanul vital şi sensul dreptăţii ce animau păturile de cetăţeni legionarizaţi, NUMAI PENTRU A DA SATISFACTIE UNOR INTERESE STRAINE. Impulsul lui, dominat de legături şi solicitări centrifuge aspiraţiilor naţionale, *era reflexul unei alte epoci*. El nu apăra neamul, ci izbea în cei care — opunându-se acestor subjugări oculte — LUPTAU PENTRU NEAM.

NICADORII, prin elanul lor plin de sacrificiu, spărgeau zidul viitorului pentruca tot Românul să devină şi să se simtă un cetăţean deplin, conştient şi mândru de drepturile lui. Gestul lor n'a fost un act terorist, ieşit dintr'o tendinţă de singularizare, dintr'o simplă şi stupidă dorinţă de răsbunare sau dintr'o bucurie sadică de a ucide, cum s'a afirmat de-atâtea ori... Aceşti NICADORI au săvârşit gestul fatal dintr'o NECESITATE MORALA SI ETICA. Au împlinit o misiune istorică.

Neamul ,asuprit, umilit şi batjocorit de toate clicile politice şi oculte, TREBUIA SA SIMTA că asemenea procedee nu mai puteau constitui arme contra lui. Replica dată de legionarii Gărzii de Fier îi era o garanţie pentru viitor. De-acum, lucrurile nu mai puteau să se întâmple ca în trecut.

Să nu se creadă însă că pentru cei trei, pe care destinul i-a ales să înfăptuiască pedepsirea unui întreg trecut, actul săvârşit era o povară uşoară. Moartea lui DUCA deschidea în sufletul lor o profundă problemă de conştinţă. Uciderea unei fiinţe umane nu era jentru ei — ca legionari şi creştini — "*eliminarea*" unui obstacol, ci "*acceptarea*" unui greu păcat.

E greu de înţeles acest lucru... Pentru a intui în totul importanţa acestei stări de cuget, trebue mai întâi să crezi profund în ceva, să ai o structură spirituală.

Astfel, când s'au decis să pedepsească pe cel care călca DIN NOU în picioare justiţia, demnitatea şi bunătatea poporului, NICADORII şi-au asumat răspunderea gestului atât în faţa JUSTITIEI UMANE cât şi în cea a JUDECARII DE DINCOLO DE LUME. Si pentru un suflet credincios, aceasta din urmă era mult mai importantă decât cea a tribunalului civil.

Dar atunci când e vorba de soarta întregului neam, sacrificiul conştient devine APOTEOZA UNE INALTARI IN SPIRIT şi-o înţelegere totală a propriei existenţe. Dacă suferinţa neamului nu poate fi stinsă prin alte mijloace decât cele ale dăruirei, un om conştient trebuie să-şi ia această răspundere, cu toate consecinţele care decurg. In cazul lui DUCA au fost NICADORII.

Si dacă soarta n'ar fi decis ca această cinste să le revină, ar fi fost alţii să împlinească destinul. Mişcarea Legionară trecuse capul neputinţei, al fricei şi-al umilinţei. Prinseseră rădăcini oameni noi, căliţi în lupta pentru deşteptarea poporului; oameni dintr'o bucată, gata oricând să înfrunte puterea şi îndrăsneala oligarhiilor politice; oameni în stare să-şi ia răspunderea gestului hotărîtor.

Pedepsirea lui Ion DUCA n'a fost o "*crimă*" împotriva unui om de bine, iubitor de neam şi plin de înţelegere pentru cei năpăstuiţi, aşa cum s'a repetat ani de-arândul panegiricul acestuia. PEDEPSIREA LUI DUCA A FOST PRIMUL ACT DE EMANCIPARE AL ROMANIEI MODERNE. In el şi prin el se izbea în mentalitatea stupidă şi criminală a tuturor celor ce-şi vindeau neamul pentru a-şi satisface micile ambiţii personale. Se stabilea o atitudine nouă în comportarea omului-român, capabilă să răspundă curajos de-acum încolo, altor încercări de a subjuga neamul şi a-l trata ca pe robi.

A acorda acestui caz numai sensul propagandistic pe care i l-a prescris atât democraţia occidentală cât şi comunismul — tocmai pentru a slăbi şi elimina importanţa faptului pe tărâmul spiritual şi social al neamului — însemnează a banaliza unul din cele mai importante examene ale naţiunei române când, în mijlocul putrefacţiei cotropitoare, TINERETUL ROMAN A LUAT O ATITUDINE EROICA.

Emancipările istorice nu se produc prin subterfugii şi speculaţii politice sau prin declaraţii solemne urmate de banchete, CI PRIN ATITUDINI BARBATESTI SI SACRIFICII CONSIMTITE.

Acesta este sensul uman şi naţional al pedepsirei lui Ion DUCA:

— *Se distrugea o mentalitate de sclav*, ce apăsa greu pe sufletul întregului neam.

— *Se punea capăt unei vechi tendinţe* a guvernelor democrate occidentale de a considera neamul românesc la cheremul intereselor lor.

— *Se dădea un avertisment tuturor ocultelor locale* şi din alte părţi că neamul românesc nu mai acceptă amestecul lor în problemele de orice natură ale naţiunei fără a răspunde cum se cuvine.

DECEMVIRII (1936)

(Supranume dat celor zece legionari care au pedepsit trădarea lui Mihail STELESCU)

Cazul în sine este clasic. Trădarea poate avea multe faţete, dar gestul rămâne mereu acelaş: desprinderea vinovată a trădătorului de neamul, armata sau grupul căruia aparţine.

STELESCU, comandant legionar, apreciat de Căpitan ca organizator şi intelectual, ajunsese la 25 ani deputat al Mişcării Legionare. Această ascensiune rapidă, însoţită de gloriola postului şi de importanţa ce i se manifesta în rândurile organizaţiei, provoacă în el o ambiţie nestăpânită de mărire şi dominare. Orgolios şi încrezut, consideră ascensiunea lui prematură ca o dovadă de superioritate şi autoritate în mijlocul Mişcării. In mintea lui mijeşte gândul de a înlocui pe Căpitan, considerându-se superior lui şi mult mai apreciat în rândurile legionare.

Cercurile duşmane Gărzii de Fier prind firul acestei ambiţii născânde şi întrevăd imediat avantajul de a susţine un astfel de personagiu. Adularea şi promisiunile acestora turbură definitiv mintea tânărului deputat. Sub influenţa acestor cercuri STELESCU pierde ultima urmă de demnitate. Calcă jurământul depus în Legiune, uită respectul pe care-l datora lui Corneliu CODREANU şi intră pe panta trădării.

Complotează împotriva şefului său, pregătind asasinarea acestuia. Detaliile acestei trădări vor fi expuse într'o broşură aparte. Ceeace ne interesează e acţiunea şi motivele adânci care-au determinat pe DECEMVIRI să recurgă la actul suprem.

Complotul este descoperit la timp. Executorul material, un legionar numit COTEA, adus în faţa Căpitanului, mărturiseşte şi confirmă vinovăţia lui Mihail STELESCU.

Un Consiliu de onoare este constituit pentru a judeca şi decide de poziţia celui încriminat în Mişcare. Consiliul, compus din 24 de Comandanţi legionari (grad egal cu cel al inculpatului) şi pus sub preşedinţia generalului G. CANTACUZINO, îl declară pe STELESCU "*vinovat de trădare şi organizare de complot*". Decide *excluderea lui definitivă* din Legiune. Acuzatul a fost prezent la şedinţa acestui Consiliu, având dreptul de a se apăra în voie.

Căpitanul aduce o îndulcire acestei sentinţe, declarând că vinovatul va putea reintra în rândurile Gărzii de Fier oricând, din moment ce va face dovada că se căieşte şi că vrea să-şi reia locul în lupta legionară. In Mişcarea Legionară există *iertarea*, de îndată ce se confirmă intrarea vinovatului pe *drumul îndreptării*.

STELESCU însă, în loc să se îndrepte, să regrete gestul crimei şi intenţia trădării, să ceară trimiterea lui în acţiuni grele prin care să-şi plătească păcatul, *intră în raporturi de cârdăşie şi activitate cu cercurile duşmane*. Acestea, îmboldindu-l din urmă, îl finanţează pentru a scoate o publicaţie "CRUCIADA ROMANISMULUI", care devine cea mai anti-legionară publicaţie din ţară. Insultele la adresa lui Corneliu CODREANU, acuzaţiile şi minciunile contra Mişcării Legionare ce-i umplu paginile, indignează la culme masele legionare şi chiar cercurile politice neguvernamentale. Trădătorul, în loc să-şi pună cenuşe'n cap, îşi continuă trădarea sub forma cea mai josnică şi mârşavă: minciuna şi calomnia.

Ceeace a urmat trebuia să se întâmple! E legea firei atunci când omul conştient de adevărul şi curăţenia luptei sale, înţelege să înfrunte cu demnitate perfidia şi răul care-i ameninţă fiinţa. E un simplu gest de auto-apărare. Astfel, zece legionari, vechi camarazi de luptă ai lui STELESCU, decid să pună capăt acestei atitudini infame care, în afară de a răspândi toate răutăţile împotriva Mişcării, sfida INCAODATA IN ISTORIA NEAMULUI bunătatea, omenia, conştiinţa întregului popor.

De sute de ani trădarea ne-a frânt existenţa şi înălţarea în istorie. Mulţi din marii noştri Voevozi şi Domnitori au pierit *prin trădare*. Marii noştri revoluţionari au fost toţi răpuşi *prin trădare*. Trădarea a curmat viaţa multor patrioţi şi ne-a răspândit sângele, fără ca vinovaţii să-şi primească pedeapsa bine meritată. Si-acum, din nou, trădătorul se răsfăţa nestingherit, călcând în picioare suferinţele poporului. TRADAREA, cuibărită în obiceiurile pământului ca un mijloc de trăire şi parvenire, nepăsătoare la soarta neamului şi a celor pe care-i izbea.

Pentru membrii Gărzii de Fier, crescuţi în spiritul onoarei şi sacrificiului, trădarea este forma cea mai respingătoare pe care-o poate lua acţiunea umană în desfăşurarea ei negativă. "*Problema trădării*" a fost foarte adesea desbătută în sânul Mişcării pentru a se infiltra în spiritul

legionarilor sensul demnităţii, al răspunderei şi-al loialităţii. O asemenea acţiune în mijlocul unei organizaţii urmărind transformarea omului, constituia *o anomalie* şi *o spidare*, cu greu suportată de masele legionare.

Cazul lui STELESCU era unic în Mişcarea Legionară şi consecinţele lui puneau la grea încercare răbdarea şi mândria tuturor. Dar implicaţiile lui erau şi de ordin naţional. Trădarea comisă atingea în primul rând Legiunea. Totuşi, prin relaţiile trădătorului cu cercurile oculte, prin importanţa pe care o luase Garda de Fier în comunitatea românească, prin îndrăsneala provocătoare a lui STELESCU susţinut de oficialitatea guvernamentală, ACTUL TRADARII LUASE PROPORTII DE SFIDARE NATIONALA. Atât în sufletul legionarilor cât şi în mintea Românilor, actul lui STELESCU se preciza ca "*încă o trădare nepedepsită*", încă o victorie a răului...

Naţiunea avea nevoie de un gest care s'o liniştească şi să-i redeie speranţa într'o posibilă schimbare radicală a moravurilor politice. Si singura forţă ce putea trece la o astfel de acţiune binefăcătoare era Mişcarea Legionară. Cu atât mai mul cu cât "*cazul*" o privea direct. Orice întârziere în a pedepsi crima de trădare a lui STELESCU devenea o slăbiune, în contradicţie izbitoare cu preceptele etice ale Mişcării.

E drept. Aşa este din punct de vedere doctrinar. Dar Legiunea este, înainte de toate, o şcoală de transformare a omului, iar nu un instrument de represiune. Mişcărea Legionară ca organizaţie socio-politică nu poate lua măsuri coercitive nici măcar împotriva celor ce-o trădează. Ea enunţă reguli etice de comportare şi precizează linia de onoare a celor ce vor să se depăşească. Ea arată şi stigmatizează, pe de o parte, RAUL ce se poate abate peste om şi naţiune; iar, pe de altă parte, pune în relief LINIA DE COMPORTAMENT ce poate salva şi omul şi naţiunea. Restul rămâne la suflul de înţelegere al individului, la liberul său arbitru, la forţa lui de dăruire.

Cei zece legionari care şi-au luat marea răspundere de a pedepsi pe vinovat, erau oameni crescuţi în spiritul şi normele cardinale ce dirijează viaţa şi comportamentul legionar. Ei, ca membrii ai Gărzii de Fier şi ca Români, şi-au dat seama de gravitatea faptului în viaţa naţională şi de nevoia de a se sfărâma blestemul trădării ce plana peste neam.

Pedepsirea trădătorului devenea un gest simbolic de-o importanţă nebănuită pentru cei mulţi. Era în acelaş timp o RUPERE CU TRECUTUL în care trădătorii s'ou bucurat de fapta lor infamă şi o LUARE DE POZITIE a noilor generaţii care nu mai voiau să accepte apăsarea trădării în moravurile ţării. Prin pedepsirea lui STELESCU se realiza o INNOIRE SPIRITUALA. Se elimina trădătorul legionar şi se răsbuna un şir nesfârşit de trădări similare, nepedepsite în istorie şi neuitate în memoria naţiunei.

Gestul lor întrupa o VOINTA de SCHIMBARE. Era bisturiul necesar care elimina gangrena. Trebuia să se ştie că DE-ACUM INCOLO NU VA MAI FI TOLERATA TRADAREA, sub orice formă s'ar manifesta. Domnia nevăzută a ticăloşilor era condamnată. Iar cel ce-ar fi îndrăsnit totuşi să persiste pe această cale, era avertizat de soarta ce-l aştepta. Deaceea, actul lor a fost socotit de popor ca o INFAPTUIRE DE SALUBRITATE PUBLICA.

DECEMVIRII făceau parte din aceşti *oameni noi* care nu mai acceptau straele umilinţei trecute şi nici domnia trădării. Pentru ei — ca şi pentru noi toţi legionarii — neamul nu se poate ridica şi armonia nu poate domni, decât după ce vor fi îndepărtate metehnele şi modificate slăbiciunile ce apasă greu pe spinarea omului.

Numai legionarii erau în stare să termine cu acest trecut întunecat, deoarece NUMAI IN EI A AVUT LOC TRANSFORMAREA ESENTIALA, a gândului de înnoire a neamului prin luptă şi sacrificiu. De unde consecinţa logică: CINE E CAPABIL SA SE JERTFEASCA PENTRU UN IDEAL MORAL SI ETIC, ARE DREPTUL SA TRAGA LA RASPUNDERE PE CEI CARE-L INTENEAZA.

Această echipă, ca şi prima, după împlinirea misiunei luate în conştiinţa răspunderei şi-a păcatului comis, s'a predat autorităţilor pentru a fi judecată conform legilor în vigoare. Inţelegeau să răspundă cu fruntea sus în faţa instanţelor penale.

RAZBUNATORII (1939)

(Dnumirea revine folclorului popular, care i-a asimilat marilor figuri istorice ieşite din popor, pentru a răzbuna dispariţia violentă şi mişelească a vreunei fiinţe scumpe sau suferinţa comună îndurată sub apăsarea vreunei tiranii.)

Când în lucrările duşmanilor se vorbeşte de ei, se spune "*legionarii care au asasinat pe Armand Călinescu*". Expresie consacrată, urmată de un şirag neşfârşit de alte calificative insultătoare. Nicio altă explicaţie, nicio analiză a situaţiei politice şi-a stării lor sufleteşti, pentru a se înţelege DECE aceşti legionari s'au constituit în echipă de pedepsire; sau, ce ELAN PROFUND i-a îndemnat să accepte sacrificiul vieţii, înfruntând dictatura regală şi ura forţelor oculte...

In acea epocă, cu toate prigoanele suferite, Legiunea creştea în întreaga ţară. Era un iureş nestăpânit de entuziasm şi speranţă în viitor. Masele simţeau instinctiv că prin Legiune o eră nouă se deschidea pentru ele. Regele, la rândul lui, temea ajungerea la putere a acestei organizaţii care n'ar fi acceptat nici dictatura sa personală, nici legăturile sale cu evreica Elena LUPESCU. Aceleaşi sentimente de ură şi îngrijorare mărturiseau şi forţele antinaţionale cuibărite în mijlocul neamului românesc. O victorie electorală legionară ar fi însemnat PROMOVAREA ROMANISMULUI şi prăbuşirea proiectelor lor înjghebate pe spinarea poporului. In astfel de condiţii, coaliţia tuturor profitorilor împotriva singurei forţe capabilă să le ţină piept, s'a împlinit într'un timp record.

Printr'un proces odios, înscenat pe argumente copilăreşti şi false, dar *judecat de un Tribunal Militar supus voinţei regale*, Căpitanul fusese condamnat la zece ani închisoare. Organizaţia legionară desfiinţată în mod arbitrar, după ce în alegerile din Decembrie 1937 ajunsese să aibă 66 de deputaţi. In acelaş timp sute de fruntaşi legionari arestaţi şi o teroare cumplită deslănţuită contra tuturor membrilor cunoscuţi de autorităţi.

In România stăpânea voinţa regelui Carol II şi-a ocultei semite din jurul tronului. Dar, pentru a se simţi "*stăpân*" pe deplin — aşa cum îi şoptea în tot momentul clica politică şi oculta iudaică — regele avea nevoie să nu mai simtă prezenţa granitică a lui Corneliu CODREANU, chiar aşa condamnat şi închis cum era.

Coaliţia acestor forţe, duşmane Legiunii şi neamului, conving pe rege că moartea Căpitanului ar zdrobi în acelaş timp orice rezistenţă legionară şi-ar provoca şi dispariţia curentului pro-legionar în plină desvoltare. Megalomania regelui Carol II era punctul de convergenţă al acestor presiuni obscure: "*camarila*" palatului, în frunte cu Elena LUPESCU şi URDAREANU; "*clica*" politică, în frunte cu Armand CALINESCU; "*mafia*" iudaică, în frunte cu FILDERMAN. Pentru prima oară aceste "*forţe oculte*" erau de acord, susţinându-se într'o acţiune care izbea neamul românesc.

Convins cu uşurinţă (deoarece şi el voia acelaş lucru), regele dă ordin Ministrului său de Interne — întâmplător era tocmai Armand CALINESCU, duşman neîmpăcat al Mişcării Legionare şi co-autor al planului de ucidere — să execute planul de exterminare. Acesta îndeplineşte "*ordinul*" în cel mai clasic stil al celor ce deţin puterea: ARGUMENTUL INCERCARII DE EVADARE.

In noaptea de 29-30 Noembrie 1938, CAPITANUL, NICADORII şi DECEMVIRII sunt asasinaţi în pădurea Tâncăbeşti, de către o echipă de jandarmi, în condiţii de o perversitate diavolească, după cum s'a aflat mai târziu. Faptul provoacă o consternare generală. Nimeni nu se aştepta le un astfel de act barbar din partea regelui şi a guvernului. Mai ales că cei ucişi erau închişi, condamnaţi la ani grei de temniţă. Dar presiunile oculte fuseseră atât de mari şi de "*convingătoare*" încât monstruozitatea actului nu mai avusese nicio influenţă asupra deciziei. Nu ştim sub ce regim politic din Occident s'ar fi putut executa un astfel de act: 14 oameni, condamnaţi deja la pedepse mergând până la munca silnică pe viaţă, sa fie scoşi din celule, legaţi de mâini şi de picioare în două camionete, duşi într'o pădure şi strangulaţi, înainte de a primi fiecare câteun glonte în ceafă, de jandarmii autorităţii însărcinate cu apărarea justiţiei!... Si un astfel de regim se intitula "DEMOCRATIE"!...

Seful suprem ucis, majoritatea celorlalţi şefi legionari în închisori împreună cu alţi zeci de mii de luptători. Cei rămaşi liberi, trăind în totală clandestinitate, urmăriţi de autorităţi. Tara sub stare de asediu, lumea îngrozită de atâta cruzime şi sălbătecie. Aceasta era BILANTUL MARET AL STAPANIREI FORTELOR OCULTE IN ROMANIA! Pe deasupra, teribila represiune instituită de Armand CALINESCCU, Ministrul de Interne.

Natural, peste tot, domnea liniştea cea mai completă. LINISTEA GROAZEI!...

Regele inconştient, era satisfăcut. Ocultele îşi frecau mâinile. Călinescu veghea ca nimic să nu mai mişte în ţara suferinţelor şi-a suspinului...

Dar ceeace n'au înţeles atunci — CUM NU INTELEG NICI AZI DEMOCRATII NOSTRI — e că ceva profund se schimbase în sufletul şi'n trăirea neamului românesc. Preceptele legionare modificaseră străfundurile omului-român, împingându-l pe alte coordonate de simţire şi de

conduită. Din umilința și teama de opinie de odinioară, care-l svârleau la discreția tuturor politicienilor egoiști și rapaci, care-l transformau într'o victimă continuă a autorităţii abuzive, OMUL-LEGIONAR CAPATASE CONSTIINTA PERSONALITATII SALE SI INCREDEREA IN ACTUL SAU DE AFIRMARE. Nu mai putea admite să fie tratat ca un sclav fără să riposteze, să i se impună o trăire care să nu fi trecut prin conștiința lui. Si mai ales, nu mai putea admite să treacă cu vederea peste lichelismele, abuzurile și crimele comise contra omului și națiunei de către cei aduși în fruntea țării pentru o a servi.

Tăcerea profundă — timp de reculegere și împlinire lăuntrică — ce a durat mai multe luni de zile după asasinarea Căpitanului, a dat impresia că totul era sfârșit pentru totdeauna; că turma fără păstor se destrămase; că vechile moravuri își vor relua întâietatea, spre bucuria profitorilor. Poporul însă, instinctiv, aștepta ca moartea Căpitanului să fie răsbunată. Nu se putea admite ca atâta ticăloșenie să fie trecută cu vederea și zvârlită uitării. Iertarea are și ea limite. Iar națiunea care vrea să ierte TOTUL e condamnată pieirii.

In rândurile legionarilor, drama era și mai cumplită. Pentru ei problemele ridicata prin moartea lui Corneliu CODREANU aveau un răsunet mult mai adânc. Murise inițiatorul, dar doctrina lui stăpânea deja adâncul sutelor de mii de legionari. Ei reprezentau, ASA HULITI SI HARTUITI CUM ERAU IN ACEA CLIPA, toată mândria și demnitatea națiunei. In ei se concentra toată răspunderea și onoarea unei organizații în care INTREAGA TARA VEDEA VIITORUL.

Legionarul știe să îndure cutezător prigoane, închisoare, moarte. Dar nu admite nedreptatea, mișelia și umilința. Cand ființa neamului se închircea batjocorită de ticăloșia sbirilor și întreaga trăire legionară se sbătea amenințată de actele abuzive ale unui guvern supus vrerilor oculte, Garda de Fier avea obligația morală să răspundă cu tarie. SA RASPUNDA RASPICAT SI SA PEDEPSESCA!

Deaceea, *"Echipa celor nouă"*, condusă de Miti Dumitrescu și-a luat răspunderea pedepsirei celui ce fusese centrul coaliției și mâna executoare a asasinatului. El trebuia să plătească primul și să rămână pildă pentru toți care-ar mai fi gândit astfel de fărădelegi contra Mișcării Legionare și contra neamului. Era gestul cel mai legitim al oricărui muritor împotriva tiranilor, pe care NIMENI SI NICIODATA NU I-L PUTEA CONTESTA.

De-altfel, când s'a aflat că Armand CALINESCU și-a luat pedeapsa, a fost ca o descătușare de mulțumire colectivă. In sfârșit, căzuse unul dintre călăii neaumului!... CALINESCU își primise osânda bine meritată. RASBUNATORII își făcuseră datoria față de legionarii asasinați și față de neamul desconsiderat și batjocorit.

Represaliile pentru moartea unui singur om au fost UNICE IN ISTORIA LUMII: Echipa lui Miti DUMITRESCU a fost executată pe loc, îndată ce s'a predat autorităților, fără nicio judecată. In închisori și lagăre alți 240 legionari au fost uciși prin ploton de execuție sub simplul ordin venit prin telefon dela Ministerul de Interne. Iar în restul țării, asasinați sub ordin, câte 2-3 legionari pe fiecare județ. TOTI FARA NICIO JUDECATA, în cele 24 de ore ce-au urmat tragicului eveniment și FARA A FI VINOVATI CU CEVA IN DRAMA CE AVUSESE LOC LA BUCURESTI.

Oare opinia publică mondială și *"conștiința universală"* au luat cunoștință de aceste orori, comise contra legionarilor acuzați într'una pe nedrept de a fi *"teroriști"*? Așa s'a comportat democrația română, pe care o susținea cu atâta ardoare guvernele congenere din Occident. Cu ce drept vin oare azi să reproșeze Mișcării Legionare acele fapte, acte de apărare și de demnitate în fața crimelor de neiertat ale unei democrații putregăite și demente?

Ceeace trebue reținut din gestul echipei legionare de pedepsire a faptul că a distrus prin sacrificiul ei o altă racilă a neamului românesc: *teama de autoritate în genere* și *incapacitatea de a brava autoritatea abuzivă în particular*.

Prin gestul acestor legionari se răsbuna moartea CAPITANULUI și se ridica în acelaș timp un piedestal DEMNITATII UMANE ce nu mai admitea să fie călcată în picioare.

CONCLUZIE

Pedepsele capitale aplicate de legionari nu pot fi considerate *"crime"* cum se sugerează continuu în anumite publicații tendențioase și'n presă de peste 35 de ani. Ele au fost săvârșite în *alt spirit* și cu *un alt scop*. Aceste pedepse sunt în acelaș timp:

1) REPLICA implacabilă la abuzurile comise împotriva Mișcării Legionare și a Neaumului românesc.

2) AVERTISMENT pentru cei ce vor îndrăsni în viitor să calce în picioare legile fundamentale ale țării, demnitatea umană și drepturile fiecăruia.

3) EXEMPLU pentru întregul neam de cum trebuie să se comporte un om liber și conștient în fața tiraniei.

Spre deosebire de alte acțiuni similare săvârșite în alte țări, la noi, gesturile extreme ale legionarilor au avut totdeauna asentimentul tacit al poporului. Se recunoștea în ele o NECESITATE NATIONALA, așteptată cu neliniște de întreaga suflare românească, obidită și umilită de *"mai marii zilei"*.

De fiecare dată, s'a încercat ca Mișcarea Legionară să fie amestecată în *"problemă"* și scoasă vinovată ca *"instigatoare morală"* sau chiar ca *"parte directă"*. Procesele deschise împotriva Legiunei și împănate de *"dovezi zdrobitoare"*, în întregime false, s'au încheiat TOATE IN FAVOAREA MISCARII. Nicio vină nu i s'a putut imputa. Actele săvârșite erau simple acțiuni personale ale unor oameni conștienți de datoria lor ca leginonari și ca Români.

Motive pentru a se deslănțui o aprigă luptă de tenebre contra celor ce loveau în Mișcarea Legionară n'au lipsit în decursul celor 13 ani ai începuturilor legionare (1927-1940). Sutele de morți legionari, miile de schingiuți, cele patru prigoane nemiloase și nedrepte, interzicerile periodice, șicanele permanente, arestările fără motiv, etc., erau tot atâtea cauze majore pentru un șir neîntrerupt de *"replici"* din partea noastră. N'AU EXISTAT NICIODATA ASTFEL DE REPLICI! Mișcarea Legionară își apăra cu stoicism principiile, fără să cadă în greșeala unui conflict deschis cu autoritatea legală (care nu avea deloc asemenea scrupule).

In viața și trăirea legionară "ECHIPA DE PEDEPSIRE" este o echipă de onoare și de sacrificiu, ce ia ființă numai în cazuri excepționale, și sub răspunderea personală a celor ce o compun. Deaceea, odată actul de pedepsire împlinit, echipa se predă autorităților *pentru a-și primi la rându-i pedeapsa legala pentru fapta sa*.

Faptul de a se preda autorităților arată că pentru acești oameni împlinirea gestului suprem depășește momentul istoric și propria lor viață. In clipa pedepsirei ei împlinesc un act ce interesează neamul în accepțiunea lui socio-istorică, iar nu societatea structurată după concepția politică la modă. PEDEPSIREA ARE LOC IN NEAM SI PENTRU NEAM!

Aceste trei echipe de pedepsire (NICADORII, DECEMVIRII și RĂZBUNĂTORII) trebuesc privite prin prisma suferințelor Mișcării Legionare și ale poporului român pentru care luptă Garda de Fier. Adică, trebuesc luate în considerație atât *cauzele imediate* care au precipitat faptul, cât și *cauzele îndepărtate* ce apasă pe sufletul tuturor.

Gestul lor a fost răspunsul unei generații desprinsă din complexul robiei spirituale, decisă să readucă ordinea și cinstea în mijlocul unei societăți ce pierduse și sensul răspunderei și al curajului civic.

Asasinarea lor tragică n'a făcut decât să confirme preceptele pentru care luptau și erau gata de sacrificiu. Si atâta timp cât în neamul românesc vor apare oameni gata să-și ia răspunderea unui gest suprem, care să frangă teroarea și abuzul, va înflori și speranța unui viitor mai bun pentru cei slabi și necăjiți.

FAUST BRADESCU

IUBITE NENE PETRICA

M așteptat două luni, lungi și deosebit de grele pentru mine, în acest exil, să pot ști totul, să văd totul, ca să pot vorbi despre totul! M'ați ajutat mult cu "Vatra", pe care o redactați dvstră.

Vă mulțumesc! Voiam să nu greșesc nimic. Acum voi vorbi, pentru cei ce-mi sunt aproape și voi scrie pentru cei ce sunt departe. Din început să știți, eu, venit aici, nu îndrăgesc pe niciun om anume și nici nu urăsc pe cineva! Imi sunt dragi legionarii și iubesc nespus Legiunea. Ea este Țara și drept măritoarea de Christos! Prin Christos noi suntem legionari, și prin El Legiunea a primit adevărurile vieții eterne. Acestea se relevă celor următori lui Christos. El ne-a arătat calea, adevărul și viața. A-L cunoaște înseamna a-L iubi, urcând Golgota și împrățișand crucea sfașietoarelor dureri. "Mai multă dragoste nimeni nu are, ca acel ce se dă pe sine morții, pentru prietenii lui"!

El ne-a iubit mult! Acesta era drumul de urmat, nu altul! Drumul dragostei de frate, nu al patimilor, al urii! Unde este ură, nu este Dumnezeu, nu poate exista Mișcarea Legionară! Isus este calea și Legiunea este cu El. In El nu este învrăjbire. Nu poate fi apărată Mișcarea, decât cu armele dragostei Lui. Altfel ajungem la infamie, și "decât să învingi printr'o infamie, mai bine să cazi luptând pe drumul onoarei"!

Vedeți câtă depărtare este dela ceiace a spus Căpitanul, la ceiace se practică aici? El ne-a arătat drumul biruinții. A birui, este a iubi. A iubi înseamnă a jertfi. "A te călca pe tine în picioare, cu toate poftele și tot egoismul din tine"!

Iată gândul meu curat, cinstit, așa cum Legiunea și mama m'au învățat! Mama mea a murit de durere, auzind că fratele meu este împușcat. Pe Vergică, fratele meu, îl cunoașteți, -că venea la vorbitor, când eram împreuna în închisoare! 20 de zile mama nu a mâncat și nu voia să mai intre în casă. A murit de durere. Dela ea am învățat să fiu Legionar. Era o creștină!

Acum să privim la noi înșine, față cu drumul Legiunii, să vedem pe unde suntem. Intr'o zi, pe la începutul lunii August, după ce venisem în acest... am găsit în pădure câteva foi din "Vatra" și în intregime "Milenii". Am fost convins că în... sunt introduși agenți comuniști, veniți din Țară, și că aceste foi sunt imprimate în Țară de catre comuniști pentru a întuneca cerul din sufletul curat al Legionarilor. Limbajul, întorsături de frază, cum numai în "Cruciada românismului" la Stelescu, am văzut!

Am început pânda. Am prins un medic cu "Amintiri" de Arnăutu, cu "Amintiri" de Fleșeru, și cu "Vatra". Atunci am văzut că "Vatra" este redactată de dvs. Nu-mi venea să cred și deaceia am tăcut, aceste două amare luni! Imi venea greu să cred că nenea Petrică a ajuns aici! Așa! Domnița, prima dvs soție, ar fi gândit ca mine. Sigur! Era așa de pură, atât de înaltă în trăirea cinstit Românească și creștină, încât ar fi fost o impietate față de cerul sufletului său, să-i fi stat în față cu gânduri ascunse.

Calciu, Milenii, Arnăutu, ar trebui scoși din lumea Românească a exilului. Un Român — aici — nu poate avea ținuta aceasta. Cred că Legionari nu au fost nici o zi în viața lor. "Un Legionar nu are suflet și gura de țigan", așa ne-a spus Căpitanul. Este firesc, uneori, ca cutare sau cutare șef să nu-ți fie pe plac, dar de aici până la pălmuirea Legiunii, la batjocorirea atâtor jertfe, câtă cale!!! N'am văzut în nici un rând, din cele scrise de cei de aici, un cât de mic spirit legionar. Mi-e rușine să întrebuințez expresii ale Românului în atari împrejurări. Dar pentrucă mă cunoașteți, vă spun ce imagine mi-au creat aceștia cu scrisul lor: "au ieșit țațele la maidan și-și dau poalele peste cap"! Ce urîtă expresie! Ce oribil! Dar drept! Aceștia să apere Mișcarea Legionară? Orice jertfă ar fi făcut în trecut, o pot spune, răspicat: Aceștia nu au fost Legionari nici o zi în viața lor. Mulți au trecut prin închisori degeaba. Cu dvs problema se pune cu totul altfel. Nu cumva un fum de mândrie vi s'a abătut peste creștet? Acesta este un păcat mare, duce la pierzarea sufletului, la nimicirea conștiinței pure!

Să nu credeți că noi în Țară nu am avut oameni bolnavi de asemenea ifose! Ce ușor s'au spulberat sub cioniege! Toți aceștia au căzut urît de tot. Am rămas noi cei ce nu am urît pe nimeni. Să nu se mai bată nimeni cu pumnul în piept, ca apologet al Legiunii.

Aici în... sunt foarte mulți Români. Știți ce-au spus, văzând cele scrise de dvs și cei ciați mai sus? — Păcat! Comuniștii in Țară au scris adevărat ce-au scris despre Legionari. Iegionarii sunt o calamitate aici în Apus ca și în Țara de mâine"! Să credeți că sunt majoritatea tineri. Sunt și în vârstă care nu au cunoscut Legiunea. Ce vreți să cred eu despre cele ce am văzut scrise? Să vă laud? Nu! Peste 60.000 de morți avem în Țară în acești 30 de ani de comunism. Foarte mulți nu au morminte. Au fost îngropati de cetină și frunzele pădurii și nu pot suporta să aud batjocorirea unor canalii, care cred că apără Legiunea. Când sărea carnea din noi, improscând în jur, cu sânge și fărâme din carnea noastră, ne făceam cruce cu limba în cerul gurii și ne rugam: Doamne ajuta-mă să nu ajung un ticălos! Ei voiau să omoare Legiunea, ucigând în noi pe Christos. Așa s'au topit toate frecușurile dintre noi și Legiunea a fost unitară, frumoasă, pură prin noi, în orice moment al luptelor din Țară. Lumea românească a fost permanent cu noi!

Să nu credeți însă că în Țara ar fi cineva de acord cu învrăjbirea de aici. Ce-ați făcut în acești aproape 40 de ani, în exil? Mai bine nu ați fis scris nimic. Cui folosesc ce ați scris în atâtea foi? Țării nu, și nici Legiunii. Uite nene Petrică, mi-a adus cineva aseară-un nelegionar — "Carpații" și "Țara și exilul"! E cu totul altă ținută. Fără vrajbă, așa cum sunt Românii când sunt porniți pe o treabă. Se leagă doar de Pr. Boldeanu... de!!!, ce să mai spun eu? V'ați cam grăbit cu dl Penescu. Nu-l cunoașteți. Eu am stat în câteva rânduri cu acesta în celulă. La interne. La Uranus, arestul MAI! Il cunosc bine. Acolo, omul este așa cum îi este firea. Fără zorzoane. Fără cravată, fără guler tare, cum este în fond, nu cum vrea să apară. Ii plăcea să ne pălmuiasca sufletele. "Camarade, nu fii trist — Garda merge inainte — cu Partidul comunist!". Ca și când noi aveam miniștri în guvernul comunist, Mihai Ralea, Geamănu, Roșianu, ambasadori și miniștri adunați la interne erau national-tărăniști. Ultimii doi au participat la punerea la punct a planului reeducării din Pitești și celelalte închisori. Ei scoseseră pe Gheorghiu-Dej din lagărul dela Târgu Jiu. Geamănu era șef al organizației țărăniste din Gorj, iar Roșianu dela Dolj, iar Ralea în biuroul politic național-țărănist. Justinian Marina la Vâlcea, Cumpănașu, ajuns general de securitate la Craiova oraș. Mai erau la Aiud, în anul 1960, circa 11.000 de legionari. Plus 4.000 mutați la Gherla. Aiudul făcuse dormitoare și în fabrică. Toate aceste jertfe pe care le dădea Mișcarea, erau socotite de "istorici", ca normale: Voi sunteți Legionari! Dl Penesca, interesat de ziua de mâine, vorbea cu mine și pleca la alții, spunându-le: "Pericolul numărul unu pentru noi, mâine, nu sunt comuniștii. Sunt Legionarii. Aceștia sunt mulți, dinamici, și, mai toți, intelectuali și tineri". Oamenii îmi spuneau. Il priveau cu neincredere, ca toți cei din închisori. Nici un țărănist din închisoare nu-i vorbea decât strângând din dinți, ca să nu-l înjure. Din cauza urîtei poziții față de Maniu la proces, nu era agreat de nimeni.

Nene Petrică, văd ca vă preocupă o problemă: de ani și ani, "Vatra" vă pune în lumină gândurile. Cutare sau cutare legionar-fie el chiar comandant, ar fi avut unele legături cu o doamnă! Da! Știu eu? Știu că este cinstit ca să nu arunce întâiul cu piatra cel ce face la fel. Eu sunt cinstit, nene Petrică, nu ași arunca nici primul, nici ultimul. Dvoastra însă, toți care ați fost mâncați de viermii urii, nu ați înțeles că nu loveați un legionar, ci pălmuiați Mișcarea? Și asta ați făcut-o ani și ani de zile. Până când? Nu am văzut că v'a preocupat Legiunea și drumul ei, ci ați pornit la vânătoare de greșeli. Decând Legionarii au ajuns "calfă la diavol"?

Intr'o noapte, satul Rubla, al D. O.-iștilor veniți din închisori, a fost înconjurat de batalioane de securitate. Au fost ridicați toți Legionarii. Toți! Toți! Soțiile lor veniseră să-și ducă viața în D. O., alături de soții lor. Când au fost ridicați aceștia, ele au rămas plângând. Norocul lor a fost... dl Penescu. Le-a mângâiat pe rând, pe toate! Dădea și nume. Spunea cum aveau picioarele și cum... Nu-mi spunea direct, dar știa că aud și că-mi pare rău. O spunea pentrucă știa că mă doare. Pentru dl Penescu era o laudă.

Nu l-am pălmuit atunci, dar acum poate primi o palmă năprasnică, peste buza obraznică!

In nici un caz el nu poate dirija eforturile Românilor din exil. Eu nu mă consider un exilat. Am venit din Țară, din pânda în pândă, gata de luptă cu orice jivină-om și gata de luptă am rămas. Pentru Țară și Legiune, din creștet până jos, sunt în stare să despic pe unul cu o singură lovitură. Gladiul meu e greu, și fulgeră. Nu pot renunța, pe cât se vede, aici! Am rămas o sălbăticiune, cum m'ați cunoscut. Dvoastră spuneați că în 1938 ați vorbit cu Costică Stănescu și cu alții, că ar fi nevoie de 100 de topoare, ca să fie scurtați cu un cap, Carol "chiorul" și toți ai lor, când sunt strânsi în parlament. Nu v'am judecat atunci pentru o faptă necreștinească. Era revolta noastră a tuturora față cu ndereptatea ce se făcea Căpitanului întemnițat și Legionarilor. Și toți Legionarii trecuți prin închisori, din 1938-1939 până în Iunie 1940, când eu am plecat din închisoare, au gândit la fel! Bănică spusese: "Și să faceți să urle măi camarazi, să urle patru veacuri în Istoria Neamului, răzbunarea voastră!". Și Dvoastră vă aminteați mereu de asta. Cum de astăzi, cei ce am gândit și voiam să făptuim atâtea, înjurăm pe cei ce au gândit ca noi atunci și au făptuit ceiace noi însine, doream să făptuim? Tot ce s'a făcut atunci, oricare dintre noi am fi făcut, dacă ne-ar fi stat la îndemână! Deci să nu mai judecăm pe alții. Dvoastră spuneați că și Căpitanul a greșit, pentrucă stătea numai cu Biblia în brațe, la Jilava.

Ori Legiunea este luptătoare:

"Fă un semn din închisoare
Din Jilava fără soare
Te-am auzi milioane
Căpitane, Căpitane
Și în ceasul sfânt jurăm
Că de moarte, gata stăm
Așteptăm numai poruncă
Să pornim din munți, din luncă"!

Era cântecul cel mai cântat atunci în închisoare. Dacă noi voiam să făptuim atâtea, dece să înjurăm și să facem vinovați pe cei ce au făcut ce doream noi? Nu cred că astăzi sunt mai înțelepți ca atunci, Legionarii. Dar un duh satanic, de nimicire a frumosului avânt Românesc s'a abătut peste atâtea suflete! In Țară nu s'a întâmplat așa ceva.

Nene Petrică, eu nu am pe cineva în deosebi mai drag, aici. Iubesc pe Legionari și Legiunea și mult pe Isus. Il doresc încăodată printre noi. Să alunge duhurile rele! Noi avem nevoie de unitate. Țara, și Legionarii și nelegionarii, atât vrea de la cei de aici. Legionarii trebuie să înțeleagă asta. O bâtă ciobănească, necuvântătoare, fără doctorate, dar să ne închinăm la ea, să știm că reprezintă unitatea legionară. Așa să fim uniți. Nu mă interesează cine este sus, că este sau nu capabil de fapte mari. Să nu spună nimic, nimic! Noi vom merge înainte, și nu am gresi, pentrucă am fi uniți, și nu suntem copii.

Trimis pe front, fără grad, fără decorații, supraveghiat tot timpul. Nu puteam să plec decât însoțit de un ofițer, sau în cadrul unui ploton, cu 22 de ani de închisoare numai sub comuniști, sunt convins că eu și dvstră și toți ceilalți care până acum v'ați învrăjbit, am trece și prin iad și am ieși biruitori. De această unitate este nevoie. Sunt convins că vă dați seama rațional, dar patima omenească, nimicnicia din om, nu vă lasă. Nu a greșit nimeni, nimeni, în trecut; greșiti acum. Eram la Cernicov, pe front, când am primit o scrisoare de la Domnița și Nati-Joița Cojocaru. Imi scriau amândouă cam acelaș lucru: "...voi muriți acolo iar foștii politicieni vor să destrame lupta voastră, să sfareme frontul armatei noastre, biruitoare până acum". Atâta încredere aveau în noi cele mai mari și mai pure, adevăratele Doamne ale Țării, și noi nu ne-am bătut joc de încrederea lor. Foarte mult doreau toate să vadă România triumfând. Cine sabota efortul frontului? Știți!

La Țebea se întâlniseră comuniștii, socialiștii, Petru Groza și naționalțărăniștii și făcuseră legăminte pentru a zădărnici eforturile ce făcea armata ce până atunci era biruitoare. De la țărăniști au fost Maniu, Penescu, Lazăr și alții mai mici. Așa spunea dl Penescu!

Nu ne legasem noi, nene Petrică în închisoare ca să nu lăsăm să mai ajungă sus nici un necinstit sufletește? Nu vorbesc de unele greșeli, inerente omului, dar Penescu nu greșea, ci făptuia o trădare. Intreaga noastră armată plângea când a auzit de acea trădare. Să fi fost în Țară, să fi văzut ce a însemnat 23 August 1944, pentru armată!

Și iată ce am făptuit noi Legionarii! Cea mai mare cruciadă pe care a putut s'o facă un popor. De la 13 la 14 ani, băieți și fete, bărbați și femei bătrâni până la 85 de ani, am intrat de bună voie în luptă. N'au putut comuniștii omorî dintre noi, câți am fi fost în stare să murim pentru credința noastră. Și aceste fiice și fii ai Neamului, au intrat de bună voie în luptă, chiar dacă N. Pătrașcu nu ne-ar fi spus o vorbă, noi toți, tot așa am fi făcut. Era Neamul tot, vii și morți. într'o singură voință. Nic. Pătrașcu a condus cuminte, dârz, plin de credință Legiunea în Țară. Au fost și câțiva care mai lătrau pe delături, dar în închisoare au amuțit. Dl Arnăutu să știe că lui N. Pătrașcu nu i-au dat comuniștii nici o vilă la sosea, și nici nu a dat Mișcarea pe mâna comuniștilor. A dormit cu mine lângă Piața Regina Maria, pe Gramont, cu mine și cu Jurubiță pe Isvor, într'o cameră rămasă întreaga după bombardament. Alături de noi, la circa 10 metri avea și domnița una tot ca a noastră. Cum nu-i îngheață sângele în vine, să rămână stei, unuia care poate să acuze pe N. Pătrașcu de necinste? Nici cu mintea nu poate cuprinde viața de luptă și jertfă, trecând prin cele mai mari silnicii, așa cum N. Pătrașcu a avut-o? Tot ce-am văzut în "Amintiri" — Arnăutu și "Milenii" — Calciu, sunt infamii. Mă mir că dvstră puteți merge alături de asemenea oameni!

Nic. Pătrașcu, în declarația de desolidarizare, cerută de împrejurările speciale din Aiud 1964, nu a aruncat cu noroi în Căpitan, în Legiune și nici în trecutul său de legionar. Singurii care au facut-o într'un mod urît, rușinos, au fost Dumitrescu — Borsa și Vojen. Au mai fost și alții, dar mai cu decență. Apoi să știe și dl Arnăutu și toți Arnăuții din acest exil, că înainte de a veni Stoicănescu în Țară, noi eram în luptă. Alături de noi era Dl Comandant al Bunei Vestiri Radu Mironovici. Și oricât au încercat alții să-l rupă, să sfâșie prin el Mișcarea, el a rămas cuminte, pe drumul cel bun.

Iata un crâmpei din viața noastră de închisoare. Un pas din marele drum de luptă legionară. Eram la camera 4 spital, la Pitești. Eu terminasem de bandajat cu feși dintr'o cămasă ruptă, pe Pop Cornel, mort mai târziu. Amândouă feșile erau căzute, era carne vie peste care ciomegile cădeau zilnic, și mult puroi. Voicu Andrescu, pe care știu că-l cunoașteți, nu mai avea mușchii laterali de la șold la genunchi. Au căzut tocați de ciomege. N. C., unul dintre cei mai dragi mie, își băga în orbită ochiul scos scos dintr'o lovitură. Ochiul drept, îl apăsa încet cu degetele, iar cu ochiul stâng parcă îmi zâmbea. De pe jos se dintre cei mai dragi mie, își băga în orbită ochiul toare" și "școala puilor de urs", bătuți la tălpi ca să știe juca. Mi-e tare greu să scriu prin câte am trecut și despre tot ce am văzut! Voi scrie însă.

V'am scris ceva, destul de puțin, despre dl Nicolae Penescu. Am scris pentrucă ar fi păcat de tot ce-a suferit Țara noastră, să se mai ridice sus peste suferințele ei, asemenea oameni. Țara este sătulă de ei. Eu sunt sătul până peste cap de câte văd și aud în aceste două luni. Cu necinstea celor de sus, am ajuns unde am ajuns. Țara nu are nevoie de ei. Cred că mă înțelegeți. Nu vă spun eu toate astea ci Țara, Legionarii din Țară, aceia care au fost frânți pe roata atâtor neputințe omenești. Aceasta va fi singura mea manifestare politică, cât voiu fi în acest Occident. Incolo, eu nu am decât o religie; sunt robul unei credințe și deplin stăpânit de ea. O voi sluji până la ultima mea picătură de putere.

Altfel nici eu nu merit să mai calc pământul Țării. Despre aceste doruri și amoruri v'am scris și mai înainte, revin pentrucă mi-e sufletul prea plin și nu mai pot.

Iată acum crâmpeiul acela de viață din închisoare.

Este adus în cameră un student tânăr. Părea un copil: Nița Cornel din Corni-Câmpulung Bucovina. Țurcanu îl prinde de gât și-l învârte prin cameră cu fața spre priciul nostru? Ii vezi? Nu sunt morți nici unul. Dar până mâine nu garantez pentru nimeni. Ia spune tu, ce crezi? Și îl strângea tot mai tare de gât. Pe la colțurile gurii îi curgea salivă cu sânge, ochii ieseau din orbită, erau tot mai mari, tot mai mari! Fața, la început galbenă-vânătă, acuma era albă, albă ca varul. S'a lăsat moale, jos. După puțin, s'a ridicat singur. Ochii căutau la noi, parcă ar fi vrut să vadă ce taină este în muțenia noastră. Noi eram umflați la față. Capul tot era umflat oribil. Trebuia să desfacem pleoapele cu degetul ca să vedem pe cineva. In "șarja" curelelor capul se umflă, arde pe os și urlă în urechi și în cutia craniului, ceva, ca niște mari căderi de apă. Șarja a durat ca tot chinul trupului luni de zile și de două-trei ori pe zi. Niță Cornel nu trecuse prin asta și-mi părea atât de frumos acum, cu ochii mari, dar nu de spaimă. Parcă se bucura că ne vede. Era atâta lumină în ochii lui!

Vasile Pușcasu și Ghiță Roșca l-au luat atunci, l-au legat cu mâinile la spate și i-au băgat un par între mâini, ridicându-l în sus. Ligamentele umărului s'au rupt iar trupul atârna acum de niște brațe streine parcă. Fux și Steyer, doi evrei care spuneau că au trecut prin Auschwitz, au început să-l bată în stomac. Impreunau mâinile și formau un pumn mai mare, mai greu, și dădeau pe rând. Suna ceva surd, cum poate geme pământul în măruntaie. Ei- ceidoi-loveau, loveau. Au dat hainele jos și loveau mereu. S'a auzit ca o sfâșiere ușoară. Capul a căzut pe piept, cu ochii închiși. S'a umflat aproape imediat. A fost pus într'o pătură și scos afară. "Un legionar mai puțin".

Aceasta am tot auzit-o, de când am fost dus la securitate. Și aveam s'o aud mereu 16 ani, 22 de ani cu aceiași plăcere diabolică spusă!

Fiind la "Uranus", arestul MAI, am avut vecini de celulă doi, în lanțuri. Erau pași bolnavi, slăbiți, ca de oameni bătrâni, bătrâni. Mă întrebam ce au putut face acești oameni care deabia — și târăsc lanțurile. lanțurile noastre urlau pe coridoare. Acestea, ale lor, se tânguiau trist, stins. Am aflat că cei doi erau Radu Gir și Scaroba. Amândoi condamnați la moarte în procesul cu Dr. Aurel Manu. Am aflat deabia târziu, în arcă, că le-a fost comutată pedeapsa. Stătuseră aproape un an în lanțuri, așteptând moartea!

In Iunie 1964, fiind și eu scos din zarcă să văd cum pleacă un lot mai mare din secție și celular, au venit la mine trei prieteni. Numele lor nu-l dau decât așa F. O., G. G., G. V. După ce m'au povățuit să cedez, că nu are rost, nu vom mai putea resista cu alimentația din zarcă și cu regîmul absurd de rău, mi-au primit răspunsul, strangându-mă în brațe: "Măi fraților, lăsați-mă, că pot să greșesc și singur"! Ei au plecat în seara aceia. Mi-au spus cum a plecat Radu Gir. Au fost aduși în club circa 80 de șefi legionari. A fost adus de subsuori Radu Gir de către un ofițer. Crăciun, colonelul, a spus să se facă liniște. "Gir pleacă dintre noi". Radu Gir a plâns tot timpul cât a durat cetirea declarației lui de desolidarizare de trecutul său legionar, circa 40 de minute. La sfârșit a spus: "Camarazi vedeți, eu nu mai pot. Plec acasă. Dacă crede cineva că mai merit să-mi întindă mâna, să vină să-mi iau rămas bun, ca de la toți" S'a dus Ilie Stângă, dl Mironovici și alți trei. Așa a plecat Radu Gyr!

Nene Petrică, Pătrascu a fost găsit mort, cu ambele mâini pline de sânge — venele erau tăiate-și spânzurat de fereastră. Familia lui — fusese aranjat de securitate să nu fie acasa —. După două luni a murit și colonelul Dumitrescu, cel care-l anchetase, și care-zicea-că l-a găsit mort. Lumea din Sibiu spune că a fost un asasinat. Securitatea spune: o sinucidere! Eu privind moartea colonelului. Dumitrescu, zic că așa s'a întâmplat totdeauna la comuniști: mor făptuitorii cei mici, pentru a rămâne partidul cu fața curată!

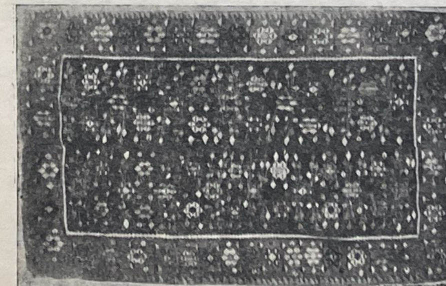
Văd însă că dl Arnăutu, în "Amintiri", știe mai mult decât mine, care am trăit alături de N. Pătrașcu în acești 4 ani. Câtă minciună încape în acest "cap de arnăut", nu cred că mai încape în mulți. Și câtă ură! Ce-a căutat acest om în Mișcare? Mișcarea a fost a oamenilor curați în credință și faptă. Cred că puteau greși ca oameni, dar "a greși" cu judecată, e ceva satanic. Cum de mai sunt așa oameni, printre noi?

Nene Petrică, eu v'am scris dvstră pentrucă vă cunosc. Știu că nu vă place ce v'am scris. Cetiți de mai multe ori și vă rog să publicați în "Vatra", scrisoarea mea. Să știe toți că așa gândește Țara. Și Țara vă cunoaște pe toți, pe toți! Stie faptele fiecăruia. Am numai doua luni decând am venit și să credeți că eu cunosc ceiace este în Țară, că eu nu am dormit .Căpitanul, în prefața la volumul doi (?) "Pentru Legionari", scrie: "Adu-ți aminte Moța, câte nopți nedormite, câtă foame n'am răbdat, tremurându-ne inimile, cu gândul la biata noastră Țară! Au pus să mă împuște. Eu simt însă că nu mi-a venit ceasul ca să mor. Incât dacă ar trage cu mitraliera în mine, nu ași muri, gloanțele s'ar opri pe teavă".

Prefața aceasta, am găsit-o la o mânăstire în Oltenia, depusă de Nicoleta, la stăreție. Mi-a fost dat originalul. Incheie prefața așa: "Ma văd înmormântat. Mâinile cruce pe piept, îngropat în tărîna Țării mele, care mă primește cu prietenia ei nespusă".

"Te voi urma și-n fundul gropii, Moța!"
Poate va înțelege cineva, ceva, din toate acestea.
Te voi urma și'n fundul gropii, Căpitane!
Trăiasă Legiunea și Căpitanul!

ION PIN

DEMASCAREA

de G. DUMITRESCU*

Plantoanele și-au făcut plimbarea, fără să mai aibă ochii pe noi, iar ceilalți din echipa de teroare au stat de vorbă, preocupați parcă de alte probleme, decât de chinuirea noastră.

E prima seară, până acum, când suntem lasați în pace, fiecare cu gândurile lui!

Dar iată că reîntors în cameră teroristul rupe tăcerea:

—Am să vă spun câteva cuvinte.

Cincizeci și cinci de capete, plecate, deznădajduite, se întorc spre el; unora, chiar li se întipărește pe fețe speranța.

Se uită cu toată atenția la noi și continuă:

—Vă găsiți aici de cinci zile. V'ați întrebat, desigur, de ce sunteți bătuți, de ce sunteți obligați să nu vă mișcați pe princi, să vă culcați numai pe o rână sau să nu vorbiți.

Ca să înțelegeți ce se petrece cu voi, e bine să știți, mai întâi, cine sunt eu și care mi-e țelul în viață. Mă numesc Eugen Țurcanu; am studiat Dreptul la Iași. Sunt condamnat la șapte ani închisoare pentru nedenunțare. Pedeapsa am primit-o fiindcă știam de activitatea legionară a unor cunoscuți, unii din ei chiar prieteni și nu i-am dat pe mâna organelor de securitate. În trecut, fusesem și eu legionar.

În 1944 m'am înscris în Uniunea Tineretului Comunist. Am avut acolo activitate rodnică; am fost trimes ca șef al unei brigazi de comuniști la Sofia, în 1945, unde am rămas profund impresionat de credința în comunism și hotărîrea de luptă a ecestui tineret în vederea făuririi unei vieți fericite, pentru toți oamenii.

În Bulgaria, credeam că rupsesem cu trecutul meu de fascist înrăit, de dușman al poporului și al clasei muncitoare.

Mă înșelasem însă! În mine zăceau încă sentimente care mă împiedecau să-i denunt pe cei care conspirau împotriva clasei muncitoare, de care eu mă simțeam totuși legat. Nu i-am denunțat, fiindcă-mi erau prieteni...

Așa am ajuns în închisoare. Și nu-mi pare rău deloc! Aici, mi-am dat seama că sunt ros în interiorul meu, de un putregai al unui trecut urît și al unei educații criminale. Era acest putregai care mă ținea în loc să-mi denunț prietenii. Și m'am hotărît să-l scot. Nu e o treabă ușoară să te cureți de tot ce e rău în tine. Dar am reușit.

Administrația închisorii m'a ajutat, punându-mi la dispoziție lucrări în acest domeniu, pentru care îi voi rămâne recunoscător toată viața. Asta s'a întâmplat în închisoarea Suceava, în 1948.

După ce am reușit să-mi curăt interiorul de toată murdăria educației burghezo-capitaliste, primită în școală, în universitate, la biserică, mi-am propus ca tel suprem în viață să aduc și pe alții pe calea cea bună.

M'am adresat direcției închisorii, arătându-i în mod sincer ceea ce vreau. Am fost înțeles, apoi ajutat și sfătuit. Am înțeles că nu au nimic împotriva aducerii deținuților la o viață sănătoasă, curățirii trupurilor lor de putregaiul care le pervertește conștiințele. Am pornit la treabă. Alături de mine a venit un prieten. Il chiamă Alexandru Bogdanovici. După câteva luni de zile însă, mi-am dat seama că prietenul meu e un criminal. Se atașase acestei acțiuni de curățire a trupului cu gânduri ascunse; pentru el, reeducarea prin convingere, de care îmi vorbea, era numai mijlocul de a scăpa din închisoare. L'am demascat!

E acolo de prici. Uitați-vă la el.

Își întinde mâna spre priciul de vis-à-vis de mine. Il privește apoi lung, cu o dușmănie ieșită din ochi, care face să-mi dea un fior.

E un om inalt, cel puțin așa mi se pare cum șade turcește. Capul și-l ține în piept, privirea fixată pe crâmpeiul de prici dintre picioare. Are o ușoară tremurătură a corpului, constantă și înspăimântătoare. Pare un om căzut într'o resemnare totală și care-și așteaptă irevocabil condamnarea.

Eugen Țurcanu face câțiva pași în direcția priciului unde tremură Bogdanovici. După câteva secunde lungi, nesfârșit le lungi, cu voce amenințătoare, spune:

—De mâinile mele ai să mori, banditule!

Fac un efort pentru a-mi stăpâni tremuratul violent al corpului.

În cameră e tăcere mormântală. Din mijlocul tavanului, becul electric lasă o lumină palidă peste cinzeci și cinci de fețe schimonosite de spectrul morții. Doar pașii rari și apăsați ai gardianului pe cimentul culoarului amintesc că viața continuă dincolo de ușe după norme diferite de ale

noastre. E paza nemiloasă a acestui purgatoriu și totodată dovada peremtorie că degeneratul nu e decât executantul unui plan demonic.

—Aici, continuă Țurcanu, vă veți face DEMASCAREA exterioară; asta înseamnă că va trebui să spuneți tot ce știți despre voi și despre alții — toate faptele voastre sau ale altora, care au fost dușmănoase clasei muncitoare. Dar, absolut tot! Veți da declarații scrise, care vor începe cu următoarele cuvinte: eu, subsemnatul bandit... declar...

Demascarea exterioară va fi urmată mai târziu de DEMASCAREA interioară; asta înseamnă că vă veți face o autobiografie, verbal, în fața celorlalți din camera sau celula unde vă veți găsi. Vă veți scormoni trecutul, începând dela cea mai fragedă vârstă. Va trebui să lepădați tot ce-a fost criminal în voi. Și numai după ce veți fi curați, clasa muncitoare vă va da dreptul să vă însușiți doctrina marxistă.

E o treabă grea, care ar putea dura ani de zile... Rămân năuc. Nu știu ce să gândesc. Reușesc totuși să fac o primă remarcă: el, Țurcanu, unde și-a făcut demascările de care vorbește și în fața cui s'a lepădat de tot ce a fost criminal în el? Din câte am înțeles, reiese că curățirea de putregai, de care vorbește, pentru el a durat câteva săptămâni, cel mult două — trei luni de zile. Pentru noi, trebue să dureze însă ani... după care, de aici, nu poți ieși decât nebun.

Cum să-i calific pe cei care au născocit acest plan demonic dat pe seama clasei muncitoare? Ei înșiși nu sunt altceva decât demoni...

Țurcanu face câțiva pași rari, apăsați. Pe fața lui nu se profilează nici o umbră că s'ar îndoi cumva de nercușita demascărilor de care a vorbit. E parcă încredințat că el este cel căruia, după terminarea acestei experiențe, i se va da mână liberă să organizeze pe tot cuprinsul țării centre pentru reeducarea oamenilor. Are parcă aerul să spună: eu sunt creatorul omului marxist...

Dar iată, că brusc, întinde mâna către unul, la vreo cinci metri în dreapta mea. I se adresează pe un ton de superioritate:

— Tu, mă ăsta, în tunică militară, ce fel de ofițer ai fost?

—Sunt student la medicină în anul patru, la Institutul Medico-Militar, răspunde scurt cel întrebat.

Cuvintele au fost rostite de un om care se arată sigur pe el.

Țurcanu are o ușoară încruntătură a sprâncenelor, după care, cu același aer de superioritate:

—Și ce crime ai comis împotriva clasei muncitoare de te găsești aici?

Cu aceeași siguranță, medicinistul militar răspunde:

—Tot ce-am făcut a fost lămurit la proces.

Răspunsul îmi dă un fior, fiindcă fața lui Țurcanu se congestionează, privirea parcă îi varsă foc, trupul îi tremură.

Îl privesc cu emoție. Cred că n'am văzut în viața mea o față atât de fioroasă ca cea pe care o are el acum!

Se repede, mai mult se aruncă, asupra medicinistului militar. Ca la comandă, Pușcașu, Steiner, Gherman și Pătrășcanu, sunt în spatele lui. Țurcanu îi trage de gulerul hainei până în mijlocul camerei. E de statură mijlocie blond, cu trasăturile feței regulate.

E culcat pe podea; degeneratul îi înfașcă gâtul în mâini, îi izbește capul de ciment. Cinci-șase lovituri. Se lasă cu toată greutatea pe gâtul victimei; îl ștrangulează. Medicinistul horcăie, se zbate în strânsoarea mâinilor lui Țurcanu. Îl ține așa mult (noțiunea timpului n'o mai am).

După un timp îi dă drumul din strânsoare; apoi îl trage în sus. Steiner și Gherman îi țin de mâini. Țurcanu îl pălmuește — palme care îi sucesc gâtul brutal, nemilos, batjocoritor.

Apoi, degeneratul urlă:

—Desbrăcați-l la piele.

I se scoate tunica, cămașa, pantalonii, pantofii și ciorapii.

Șase din echipa de bătăuși se aliniează la o distanță de circa un metru unul de altul. În fața lor, la doi metri, alți șase.

Medicinistul e legat la gură cu un prosop înodat strâns la ceafă Țurcanu îl împinge apoi pe culoarul format de cei doisprezece bătăuși. Un culoar al disperării, al groazei; o văd în ochii holbați ai medicinistului militar, deasupra prosopului albastru, murdar.

Loviturile încep din ambele părți. Închid ochii. Instinctiv, îmi fac semnul crucii pe cerul gurii. Parcă totul se învârtește cu mine. Am impresia ca viața se oprește aici. Inima îmi bate de mă sufocă.

Demăscarile încep pe acest culoar, pe acest drum al Golgotei!

Victima îndură durerile de pe urma loviturilor de bâtă și ale cataramelor dela curele cu o rabdare care mă impresionează. Rabdă năbușit în prosop! După un timp, pe spinare și pe picioare, pielea-i e ruptă. Sângele se prelinge pe picioare în jos. Cimentul e roșu...

La un semn al lui Țurcanu, loviturile încetează.

În afară de horcăitul năbușit al medicinistului, de zvâcnirile spasmodice ale mușchilor, în camera 4 Spital e o liniște și o nemișcare totală — o scenă a unei deznădăjduiri de infern, de apocalips...

E lăsat așa, cinci-șase minute. Apoi, i se pune cămașa și e târît la locul lui.

Imediat după aceasta, ni se dă ordin să ne culcăm. Sunt frânt de oboseală, dar nu pot să dorm și nici nu vreau, să prelungesc așa sosirea zilei de mâine...

Colaborarea dintre Țurcanu și inițiatorii acestei acțiuni de dezumanizare, mă înspăimântă. E batjocoră față de ființa umană și răsbunare în aceleași timp, față de adversari. Nu încape îndoială, că bătăușii au fost la rândul lor terorizați până la un nivel care depășește puterea de suferință a omului — bătaia care a avut loc aici e dovada necontestată a acestei terorizări — ca apoi să fie aduși în situația de a teroriza la rândul lor pe alții.

Ar fi putut-o face ei, comuniștii, dar atunci suferința ar fi fost numai fizică. Ei au nevoie, după cum se vede, de o suferință de ordin moral, care să ducă la distrugerea sufletului, la crearea omului fără suflet. Este cea mai diabolică tentativă de deformare a ființei umane așa cum a fost creată de Dumnezeu!

Creștinii au fost sfâșiați în Roma imperială de fiare sălbatice; de fiare, dar nu de oameni! Gladiatorii s'au omorît între ei, dar li s'a dat cel puțin posibilitatea să se lupte! Noi, cei cincizeci și cinci din această cameră nu-i putem împiedica sub nicio formă pe bătăuși, deținuți ca și noi, la realizarea planului diabolic la care, de voie sau de nevoie, s'au angajat; nu-i putem scoate din rătăcirea lor care ne copleșește de durere. N'o putem face, fiindcă ne țin în loc gloanțele gardienilor de pe culoar. Și după cum ei, mercenarii de după ușă, sunt gata să ne ucidă, în aceeași masură, noi, stăpâniți de instinctul de conservare, vrem să trăim. Pușcașu, Gherman, Steiner, Pătrășcanu — poate chiar Țurcanu — sunt ființe dezumanizate, roboți creați de o forță, care se găsește undeva în Comitetul Central al Partidului Comunist, sau la Moscova. De aici înainte mi se profilează o luptă, care va dura mult, poate ani, după spusele lui Țurcanu; va trebui să nu-mi pierd sufletul...

Târziu, cad pradă somnului...

Mă trezesc brusc, buimăcit. Trebue să fie în miez de noapte. În fața mea am un spectacol dat parcă de nebuni. Țurcanu lovește cu bâta în trupurile încovoiate ale câtorva, la vreo patru-cinci metri în dreapta mea. Ceilalți bătăuși, în jurul lui, se isbesc unul de altul, de parcă ar face un joc stupid.

Îl aud pe Țurcanu zbierând:

—Bine mă, criminalilor, de ce n'ați dat alarma că și-a taiat vinele?

Cuvintele îmi pătrund oribil în urechi, fac să-mi palpite inima.

Reușesc să-mi adun gândurile. Unul dintre noi a ales moartea în locul demascărilor. Țurcanu, — mâinile încrucișate la piept, privirea ațintită pe cadavru, mișcări spasmodice la gură, articulează rar trei cuvinte.

—Cum îl chiamă?

Unul din plantoane, cu buzele tremurânde, mai mult se bâlbâie:

—Șerban Gheorghe.

Fără să mai pună vreo ntrebare, calm, Țurcanu trage cadavrul de pe priciul pătat de sânge. E ajutat de câțiva bătăuși să-l ducă până la ușă. Bate'n geam. După câteva minute de lungă așteptare, ușa se deschide și în prag apar doi gardieni. Șerban Gheorghe dispare pentru totdeauna!

Cât de repede poți pune capăt demascărilor! Dar cât de sfâșietoare trebue să fie clipa când mama deținutului trecut în altă lume, va afla în ce fel și-a pierdut fiul!

Ochii mi se împăienjenesc. Coșmaruri îmi desvălue un drum obscur, lung, greu, la capătul căruia așteaptă moartea.

Mă simt copleșit de demoni ai răului!

În jurul meu — fețe obosite de chin, priviri pierdute în aceeași deznădejde care mă încearcă și pe mine!

Nici unul nu mai e cel de acum cinci zile, fiindcă fiecare își dă seama, în acest moment, că urletele ajunse până la subsol au fost scoase de oameni care au avut moartea în față.

Ni se dă ordin să ne culcăm. Trebue însă, să avem mâinile afară din pătură, trasă și aceasta numai până la mijlocul pieptului. E mărită și paza în timpul nopții: trei plantoane, în loc de două.

S'a făcut liniște. Rămân așa, înțepenit, fără somn, sub ochii vigilenți ai celor trei roboți...

Mă trezesc sub loviturile roboților. Capul îmi vâjiie de nesomn, durerile din coșul pieptului nu mă lasă deloc iar picioarele îmi sunt mereu anchilozate.

Suntem scoși la toaletă tot în grupe de câte zece, mereu cu mâinile în sus și păziți de cinci roboți. Cabina WC-ului nu poate fi folosită de aici înainte mai mult de zece secunde. Nu știu ce să fac mai întâi, să arunc câțiva pumni de apă pe ochi, să-mi clătesc puțin gura sau să încerc o fugitivă frecare a mâinilor cu săpunul, acest cub de culoare cafenie care nu vrea să facă spumă.

* * *

Demascările exterioare sunt pe sfârșite; au trecut cinci zile de când au început. După socoteală mea, trebue să mai dea declarații trei sau patru.

În acest timp am avut zile mai liniștite — n'a mai fost nimeni bătut în mod excepțional. Bătaia generală a avut însă loc în fiecare zi. E mai mult un fel de batjocoră, care se deslănțue la aceeași oră, cam între trei și patru. A fost introdusă în program, de sigur, pentru torturarea nervilor.

Câțiva dintre noi sunt bolnavi — au diaree. Printr'o ridicare de mână, se arată (nu e voie să se vorbească) că trebue neapărat să se folosească tineta.

E o scenă oribilă! Omul se așează pe acest WC improvizat, sub privirile scrutătoare a șapte-opt roboți. Își strânge dinții și-și schimonosește fața de durerea venită dela stomac. E stingherit peste masură, că ceea ce a fost făcut fără martori acum a devenit obiect de spectacol pentru șaizeci și cinci de oameni! În ochi i se citește sfiala de care e cuprins în această situație penibilă și totodată privirea îi revarsă implorare — să fie înțeles de ceilalți, sau poate să i se respecte acest mic drept personal.

Unii din paznici se arată revoltați! Terorizatului, i se reproșează că strică aerul în cameră și că ceilalți sunt obligați să asiste la această scenă. Primește calificative, atribuite omului care nu respectă buna cuvință: e nesimțit, și-a pierdut calitățile specifice omului, e pe o treaptă inferioară animalului.

Cel terorizat se arată ca și cum ar accepta toate aceste judecăți ca definitive, ca și cum ar admite superioritatea celor care îl înconjoară!

Apoi, e luat la palme și scuipat în ochi. Cu pantalonii târîș, într'o resemnare totală, se îndreaptă cu pași mici spre locul lui, unde-și ia poziția obligatorie.

Pe masură ce timpul trece, îmi dau din ce în ce mai bine seama că sumtem supuși unui program, care să ducă cât mai repede la ruperea echilibrului nostru sufletesc. Ce minte diabolică o fi găsit această cale de sluțire a sufletelor!

Oamenii din fața mea, teroriștii, sunt astfel de ființe! Când Țurcanu dă semn de începere a bătăii generale, sar toți, ca și cum ar fi atrași de o forță invizibilă. Câteodată, am impresia că teroriștii acționează asemănător câinilor dresați pentru urmărirea vânatului! Mă întreb însă, cât timp să fi durat dresarea, animalizarea acestor oameni? Ca să se ajungă la stadiul în care se găsesc, nu e o operație de o săptămână sau două, — și care n'ar fi putut fi lipsită nici de cruzime.

Deocamdată, ceea ce se întâmplă cu noi îmi apare ca un coșmar — e ca o piatră grea ce-mi atârnă de gât, care ar putea să mă ducă la înec. Nu-mi rămâne decât credința în Dumnezeu și în libertate. Și nu trebue să mă abat dela această credință.

În orice caz, situația de aici îmi dă mult de gândit, și mă antrenează în tot felul de dificultăți pe care le întrevăd că vor surveni.

În primul rând mă întreb, cât va dura această teroare care se arată în faza ei de început. Țurcanu ne-a spus că ar putea să țină chiar ani! E groaznic ? și-mi spun că e mai bine să dau uitării acest drum nesfârșit de lung. Fiindcă e un drum care, așa cum a început, nu poate fi străbătut până la capat!

În al doilea rând mă chinuește mereu gândul, cine să fie inițiatorul acestei metode de distrugere a omului și cine o dirijează aici, în penitenciar?

În această ordine de idei, scena din curtea Reduitului dela Jilava — vizita delegației guvernamentale — îmi apare mereu în fața ochilor. Acolo trebue căutați inițiatorii!

Îl văd așa, nebulos, pe Nikolski — fața nu i-am putut-o distinge — acest comisar sovietic care fixează ordinea comunistă pe teritoriul României. Nu știu de ce, dar mi apare prototipul acelui comisar politic sovietic, cap mare, păr blond, ochi de un verde murdar și nasul cârn. O văd apoi pe Ana Pauker, Ministrul de Externe al Republicei Populare Române. Îmi apare așa cum am văzut-o în carne și oase, în curtea Reduitului, dela o distanță de treizeci — patruzeci de metri. Plină la corp, sânii — două ugere seci, pântecoasă, cu pielea albă-gălbue, părul tuns băețește, să-i acopere urechile, sau poate numai una.

Că ar avea numai o ureche, cine știe, o fi o răutate din partea vreunui ofițer român, căzut prizonier în Uniunea Sovietică... Ana Pauker își avea vila în apropiere de lagăr. Acolo își fixase sediul, unde avea misiunea să formeze o divizie care să fie adusă în România după “eliberare”, cu idei noi, “progresiste”.

Îmi amintesc de cele povestite de un fost prizonier:

Ana Pauker vizitează zilnic lagărul de prizonieri... Agenta sovietică își fixează privirea pe unul mai chipes. Așa a căzut norocul pe cel ochit... sau poate, din contră, a dat ghinionul peste el. E o chestiune strict personală.

Fără vreo introducere, îl invită, pur și simplu, la o partidă de șah... în seara asta.

Se joacă cât se joacă și apoi prizonierul e provocat să treacă la satisfacerea poftelor sexuale ale agentei... A doua zi, Ana Pauker ochiește un altul; și așa în fiecare zi până îi termină pe toți — și chipesi și nechipeși...

Socot că Nikolski și Ana Pauker sunt cei care au introdus metoda formării omului robot. Au dat-o apoi în seama vreunuia sau unora din Comitetul Central al Partidului Comunist, s'o pună în aplicare pe trupurile și sufletele deținuților politici.

Mă întreb, în continuare, cine să fie oamenii care ne urmăresc, de afară, prin zgârieturile de pe geamul vopsit al ușii? Să fi fost lăsată toată operația numai pe seama directorului penitenciarului și a primilor gardieni? Ținând seama însă că comuniștii sunt mereu neîncrezători în loialitatea subalternilor e puțin probabil că o astfel de operație să fie condusă de comuniști de ocazie. Fiindcă atât directorul penitenciarului, cât și primii gardieni sunt comuniști de după 23 August 1944. Cei opt sute de comuniști din ilegalitate au cu totul alte funcții în noul stat român. Nu se mulțumesc cu slujbe de director de penitenciar sau de prim-gardieni!

Trebue deci să fie unul din cei vechi care supraveghează teroarea...

Toate astea sunt însă simple supoziții. Precis, nu știu nimic, și nici n'aș avea cum să știu. Timpul, poate, le va desluși...

Deocamdată, mă găsesc încremenit pe prici, cu bătături în șolduri — e un an și jumătate de când dorm pe scândură; pielea mă mănâncă nemilos — mă pot freca numai în timpul bătăii generale, cămașa și izmenele depe mine sunt nespălate din August — cinci luni de zile —, iar durerile pieptului și ale maxilarelor, de pe urma bătăii din ziua de deschidere a teroarei, îmi îngreunează cu mult viața.

În seara asta, liniștea e totală în camera 4 Spital. Din când în când, tăcerea e ruptă de pașii rari, apăsați ai lui Țurcanu. Se îndreaptă către fereastra din partea de apus a camerei, se oprește și rămâne cu privirea în gol. Apoi, se întoarce în mijlocul camerei, unde lumina lăsată de becul gălbui e ceva mai puternică, descoperindu-i parcă pe față un gând ascuns. E îngândurat și pare nerăbdător.

Întunericul de afară îmi pare negru, ca al unei nopți cu cer fără stele.

Țurcanu rupe tăcerea:

— Treceți la culcare.

Apoi, către plantoane:

— Fiți atenți, să aibă toți mâinile bine scoase peste pătură.

Sunt frânt de oboseală de pe urma celor paisprezece-cinsprezece ore de imobilitate, cu privirea ațintită în cimentul camerei. Culcat pe-o rână, cu ochii închiși, cad pradă fericirii, că mă găsesc acum ferit în parte de privirile plantoanelor. Cel din fața mea are ușoare zvâcniri; e probabil muncit de ce-i va aduce ziua de mâine. În cele șapte zile de când îl am lângă mine, am reușit de câteva ori, pentru câteva secunde, să-i prind fața, dintr'o fulgerătoare întoarcere a capului. Trebue să fie în jurul vârstei de 24 de ani — fața prelungă, ochi vioi, un nas drept și buze arcuite. Îi fixez, la bunul meu plac, partea locului: Oltenia.

Cel din spatele meu e rotund la față și cu ochii mereu bănuitori. I-am văzut în privire îngrijoare și totodată indignare. Pare a fi omul care-și spune: am să le trec pe toate și apoi ve veni ziua, când se va da socotelă de ce se întâmplă aici. Atunci, o să mă cunoașteți într'adevăr cine sunt. Îmi zic că e din Vrancea.

Rămân așa, cu gândul la libertate și la judecata care va veni; la pedepsirea criminalilor, care și-au găsit drept preocupare în viață să distrugă omul așa cum a fost creat de Dumnezeu; să-l înlocuiască cu un altul care — cel pu-

ţin după spusele lui Ţurcanu — să fie omul marxist, creatura marxistă...

Adorm... dar nu pentru mult timp. Mişcări şi şoapte, cemi par bizare, mi-au turburat somnul!

Pe ciment, la doi metri de picioarele mele, văd printre ploapele pe jumătate deschise, capul lui Ţurcanu. Între mâini se pare că are gâtul unei victime. Lângă el, Puşcaşu, Steiner şi Gherman. Din când în când, se apleacă şi ei peste victima de sub trupul lui Ţurcanu.

În urechi îmi pătrund horcăelile năbuşite ale terorizatului. Brusc, aud cum i se izbeşte capul de ciment. Un fior îmi sapă şira spinării. Vederea mi se împăienjeneşte. Tremur.

Aud mereu izbiturile capului de ciment.

Cei doi de lângă mine, îi simt terorizaţi de aceeaşi fiori de care sunt şi eu cuprins.

Îmi ridic uşor capul. Ţurcanu, cu mâinile în gâtul victimei, îl trage în sus. Are ochii holbaţi, ca de moarte; gura îi-e roşie. Apoi, după un timp, îl zguduie puternic. Aud vocea teroristului, mai mult şoptită, dar amenintătoare.

— Niţule, vorbeşte Niţule! Mori de mâinile mele, banditule dacă nu recunoşti!

Ţurcanu e desfigurat. Ochii îi lucesc de furie. Îşi strânge buzele şi apoi îşi lasă din nou victima pe ciment.

Niţu — acum i-am aflat numele — îşi are locul la vreo doi metri în dreapta mea. I-am văzut faţa în câteva rânduri, pentru câteva secunde. E poate cel mai tânăr de aici. E legionar, după câte îmi amintesc când am fost aranjaţi pe priciuri.

Acum îmi dau perfect seama, cât de periculoase sunt demascările exterioare! Un secret ştiut de doi, poate aduce moartea unuia sau amândourora. Poziţia în care trebue să stai nu-ţi dă posibilitatea să faci cel mai mic semn, pentru a cădea cumva de acord, că ceva trebue tăinuit. Niţu, desigur, a ascuns ceva ştiut şi de un altul, şi acesta n'a avut tăria să nu-l dea în vileag.

Mă înspăimânt la gândul că omul ar putea să moară aici de mâinile lui Ţurcanu...

În fine, misterul mi se desvălue în parte:

— Niţule, ai omorît doi soldaţi sovietici, Niţule şi nu vrei să-ţi recunoşti crima. Ai luat viaţa a doi luptători, pentru binele şi fericirea noastră.

Niţu e izbit mereu cu capul de ciment. Îi aud, printre bufnituri, horcăelile în strânsoarea mâinilor lui Ţurcanu. Cu toată teama de care sunt cuprins, reuşesc totuşi să fac socoteala că Niţu, fiind astăzi în vârstă de două zeci de ani, e foarte puţin probabil ca cei doi soldaţi sovietici, de care vorbeşte Ţurcanu, să fi fost omorâţi de el în primele luni după "eliberare". Sunt mai bine de cinci ani de atunci şi Niţu să tot fi avut cinsprezece ani. Desigur, ruşii au putut fi omorâţi mai târziu, în 1947-1948! În lunile care au urmat "eliberării" României, am aflat totuşi de mulţi sovietici ucişi...

Au fost surprinşi violând fete de zece-unsprezece ani, sau batjocorind, în grup, femei trecute cu mult de vârsta la care ţi-ar putea deschide poft...

Taţii, fiii au lovit cu înverşunare, până au luat viaţa celui care le necinstise fiica sau mama.

Au fost ucişi sovietici şi din alte motive: pradă, devastări de căminuri înjghebate după ani grei de trudă, au fost ucişi şi fiindcă erau consideraţi mereu duşmani şi nu eliberatori; au fost ucişi, fiindcă cu ajutorul armatei sovietice s'a impus în ţara noastră un sistem politic şi social străin de firea românului; au fost ucişi în virtutea aceluiaş sentiment, pe care poporul român l-a purtat în decursul veacurilor faţă de armatele ruseşti — în trecut ţariste, astăzi comuniste — venite în ţara noastră sub acelaşi pretext al eliberării. Ţurcanu a aflat sau numai bănueşte că şi Niţu ar fi omorît ruşi. Nu are probe, căci dacă le-ar avea, le-ar da în vileag. Şi totuşi consideră că trebue să-i ia viaţa! Pentru acest robot, judecata se face după legile pe care şi le-a însuşit dela cei care i-au luat sufletul... Tortura lui Niţu continuă; trebue să fi trecut mai bine de o oră de când a început...

Brusc, Niţu scoate un strigăt, într'o sforţare să iasă din strânsoarea mâinilor lui Ţurcanu. Apoi, îi aud capul izbind cimentul...

Linişte!... totul parcă s'a sfârşit!

Nu e adevărat, nu e mort!... dar dece nu se mai aude nimic?

După câteva minute, nesfârşit de lungi, o voce stinsă, scoasă dintr'un piept sfârşit de puteri — de viaţă în ssupensie:

— Nuu, nu ştiu nimic...

E tăcere mormântală. Îmi aud, inima, care-mi zvâgneşte cu putere...

Să fie ultimele lui cuvinte?

Unul de lângă Ţurcanu, spune cu vocea tremurândă:

— A murit... nu mai suflă.

Capul mi se învârteşte, nu mai sunt eu însumi, mi-e frică parcă de mine, mi-e frică de tot ce e înjurul meu.

Deodată Ţurcanu se repede spre uşă; bate puternic în geam. Privirea-i e aţintită pe clanţă, ochi mari deschişi, înfiorători. Pe culoar se aud paşii gardianului din ce în ce mai pronunţaţi. Ţurcanu bate nerăbdător în uşă. Paznicul întoarce cheia în broască.

Vorbesc, dar nu desluşesc nimic. Gardianul rămâne mereu pe culoar; nu vrea să între în cameră sau poate nu trebue.

Apoi Ţurcanu şi încă doi, îl trag pe Niţu afară. Târşitul paşilor se pierde pe culoar...

După câteva minute se întorc. Cheia se învârteşte din nou în broască.

Se mai vorbeşte în şoaptă. Apoi, roboţii trec la locurile lor, cu paşi înceţi, obosiţi.

Moartea parcă nu-i înspăimântă!

Peste liniştea care s'a làsat, viscolul de afară, cu rafale de ninsoare, şuerând în geam, îmi face noaptea şi mai groaznică...

Mă trezesc de cu noapte, frânt de oboseală. De unde sunt ,culcat pe-o rână, îl văd pe Ţurcanu străbătând camera de-alungul, cu paşi rari, cu capul în jos.

Cele trei plantoane îşi fac plimbarea obişnuită, domol, îngânduraţi.

În afară de zgomotul dezolant al paşilor, nu se aude nimic, nici măcar respiraţia oamenilor lungiţi pe priciuri. E mereu aceeaşi impresie de rupere cu viaţa. Rămân dus de gânduri, poate o oră, două. Şi în această izolare totală, zorii acestui început de Februarie apar în geam, clar şi glacial. Trebue să fie trecut de ora şapte.

Azi e Miercuri, 1 Februarie 1950...

Se dă deşteptarea. Suntem traşi de pe priciuri de roboţi şi imediat rămânem aceleaşi stane de piatră.

După vreo jumătate de oră, suntem scoşi în grabă în grupe de câte zece la WC, mereu cu mâinile în sus. Ceaiul îl sorbim din gamelele nespălate de mai multe zile, sub privirea lui Ţurcanu, care şi-o plimbă peste noi dela un cap la altul al camerei.

Suntem luaţi la bătaie. Însuşi Ţurcanu, cu o curea în mână, loveşte unde se nimereşte. Îmi bag capul în mâini — şi aşa, cu privirea ascunsă, examinez dezordinea în care primim loviturile. Caut să-mi feresc pieptul, care mă doare mereu, îngrozitor, şi-mi pun în joc toată abilitatea să fiu lovit mai mult în spate. Lăsat de unul, minutele trec prea repede până sunt luat în primire de altul.

Se face o pauză, după care bătaia reîncepe.

Ţurcanu a pus ochii pe unul venit cu mine dela Jilava, pe Burcea. E vis-à-vis. Îi ridică capul cu mâna stângă, îi prinde bine gâtul şi-l loveşte cu dreapta; pretinde că Burcea are ochi de om viclean şi deci trebue pălmuit. Număr peste treizeci de palme.

Ceilalţi, lovesc şi ei, mereu, neobosiţi...

Se mai face o pauză, după care batjocura ţine până aproape de ora prânzului.

Totul s'a desfăşurat perfect, automat. Roboţii au acţionat ca nişte maşinării; cu o brutalitate totală — în aşa masură şi-au pierdut caracterele umane...

Hârdăul cu ciorba de arpacaş e tras înăuntru de Ţurcanu. Înainte să înceapă distribuirea, ne spune scurt:

— Nimeni nu mânâncă până nu dau eu ordin.

Aşteptare lungă, dezolantă, plină de suspiciune.

Ordinul pe care-l primim apoi, e categoric:

— Fiecare îşi pune gamela jos, la picioare, îngenunche alături, îşi apleacă capul deasupra, se sprijină în mâini şi apoi începe să mănânce... Executarea!

Nu pot să rezist tentaţiei să nu-mi arunc privirea spre ceilalţi, aplecaţi deasupra gamelelor fumegânde. Îi privesc cu emoţie! N'am văzut feţe mai uimite şi totodată mai indignate ca cele ale terorizaţilor din camera 4 Spital. Iar cea a lui Ţurcanu exprimă strălucirea triumfului de a fi coborît omul la treapta animalică!

E agitaţie pe cimentul camerei... încercări să se prindă cu limba din zeama fierbinte, văicăreli provocate de arsura buzelor, sorbituri repezi...

O talpă de gheaţă, apăsată scurt pe ceafă, îmi scufundă faţa în ciorba fierbinte.

Scot un urlet de durere...

În jurul meu, cu toţi ceilalţi, e acelaşi spectacol... Încet, ne obişnuim. Ciorba nu mai arde; o sorbim în linişte — zeamă şi boabe de arpacaş. Ne ştergem feţele morfolite. Apoi fiecare, la locul lui, îşi ia poziţia impusă.

Programul demascărilor e din ce în ce mai greu. Până la ce grad vom fi batjocoriţi şi câţi îl vor putea trece fără să-şi piardă chipul uman?

* * *

E 17 Februarie şi am tot sperat în ultimele zile, ca iarna să se ducă încet. În această Vinere, timpul e mai întunecos ca în zilele lui Ianuarie şi ale lui Februarie de până acum. Viscolul şueră la colţurile penitenciarului şi din camera

4 Spital, prin ferestrele largi, privesc pe furiş învălmăşeala norilor.

Suntem înainte de masa de prânz şi în aşteptarea ciorbei de arpacaş oamenii stau încovoiaţi de chinul venit dela stomac. Dacă au aceeaşi senzaţie de sfârşeală ca şi mine îi plâng şi pe ei ca şi pe mine!

Ni se împinge hârdăul pe uşa întredeschisă, după care Ţurcanu face împăţeala zemii fierbinţi. Aştept cu nelinişte ordinul să mâncăm şi astăzi ca animalele: nu ni se spune însă nimic!

Ne potolim foamea în cea mai mari linişte. Gamelele rămân tot nespălate; sunt aşa de mai bine de zece zile. După masă suntem ţinuţi cu mâinile în sus, în două reprize, până ne-au amorţit de durere. A urmat obişnuita bătaie generală. Apoi, pauză.

După un timp, Ţurcanu face semn unuia, la vreo doi metri în dreaptea mea, să vină la el. Omul ales execută chemarea cu paşi mici, timizi.

Inima îmi bate puternic.

Cel chemat e în panică. I se vede aceasta pe faţa lunguiaţă şi în ochii băgaţi prea mult în orbite.

Ţurcanu îl priveşte fix, bătând uşor cimentul cu talpa piciorului drept. Apoi îl întreabă:

—Ai aici un prieten sau cel puţin un cunoscut mai îndeaproape?

Surprins de întrebare, omul răspunde, mai mult bâlbâindu-se:

—Sunt doi prieteni de ai mei aici.

—Arată-i care sunt, spune sec Ţurcanu.

Cu mâna tremurândă, cel întrebat, arată spre priciul de vis-à-vis, către fereastră şi apoi în faţă, lângă uşă.

Cei desemnaţi sunt chemaţi să vină în mijlocul camerei. Li se spune apoi, ca toţi trei să se aşeze pe masă, stând tureceşte; cel ales de Ţurcanu e separat de ceilalţi doi, care stau în faţa lui, lipiţi unul de altul.

Sunt năuc; nu înţeleg ce are de gând cu ei. E greu să ştii, dacă urmează un joc stupid sau dacă e vorba de vreo tăinuire păstrată de unul din ei şi dată în vileag de ceilalţi!

Ţurcanu se întoarce, mai mult spre bătăuşi, grupaţi lângă uşă şi spune ironic:

—Uitaţi-vă la ăştia trei; au făcut parte din acelaşi cuib. După ce au fost condamnaţi, au găsit de cuvinţă să-şi ducă activitatea legionară şi în închisoare. Pe celular, până în ziua când au fost aduşi în aceată cameră, ţineau regulat şedinţe de cuib.

Ca la comandă, bătăuşii izbucnesc în hohote de râs. Cei trei de pe masă, se uită unul la altul, cu ochi holbaţi de mirare, de zăpăceală, de teamă.

Ţurcanu, continuă să dea explicaţii:

—Ăsta, arătându-l pe cel chemat, primul, e şeful ăstorlaţi doi...

Mai întâi domol, râsul batjocoritor al bătăuşilor devine până la urmă o adevărată cascadă de hohote, de-ai zice ca n'ar mai putea fi stăvilită.

Ţurcanu face un semn cu mâna şi râsul se opreşte brusc. După câteva secunde:

—Ăsta, care pare ceva mai isteţ (cel arătat, e înalt, blond, cu o faţă nu tocmai maturizată) acceptă să-l aibă de şef pe nenoricitul care şade în faţa lui turceşte. Uitaţi-vă la el ce cap de impecil are.

Hohotele de râs izbunesc din nou, ca la comandă.

Şeful face din nou semn cu mâna şi iar e linişte. Apoi continuă:

—Ăstălalt pare şi el mai desgheţat decât şeful.

Râsul se deslănţue din nou.

Ţurcanu îi terorizează în continuare:

—Ascultă şefule, ia dă-le câte două palme la fiecare.

Omul pus în faţa unei astfel de situaţii, reuşeşte numai să lase capul în jos; mâinile i rămân imobile. Ţurcanu se dă lângă el, îl priveşte fix, încrutat şi-i spune din nou, răspicat:

—Ia-i la palme.

Nefericitul îşi întoarce capul spre Ţurcanu; în ochi, neputinţă şi teamă.

Fulgerător e izbit cu pumnul în piept de Ţurcanu şi victima cade de pe masă, răsucindu-se ca o pisică aruncată în gol. Cu toată greutatea corpului, răbufneşte pe ciment.

—Nemernicule, urlă bătăuşul, îţi închipui că poţi ezita să execuţi ordinul meu?

Îl trage în sus, după care Steiner şi Ghermann îi apucă de mâini; i le dau, strâns, la spate.

Ţurcanu îl pălmueşte puternic, sucindu-i capul dintr'o parte în alta, brutal, nemilos.

E întins apoi pe masă, cu burta în jos. E descălţat. Cei doi, care trebuiau, potrivit ordinului, să fie pălmuiţi, primesc câte o bată în mână.

Ţurcanu le ordonă:

—Băteţi-l la picioare.

O scurtă ezitare a celor doi le aduce imediat o ploaie de bâte şi curele în cap, pe spinare, peste mâini... Într'o resemnare totală, cu capetele în piept, tremurând, terorizaţii încep să lovească în tălpile celui de pe masă, ţinut strâns de patru înşi, de mâini şi de picioare. La un moment dat, victima dă să zbiere de durere, dar i se astupă imediat gura cu un prosop.

A fost bătut la tălpi, până a rămas în nesimţire, lungit pe masă. O bătaie care înseamnă: aici nu se poate rezista. Iar noi, ceilalţi, înlemniţi de atâta cruzime, rămânem cu privirile aţintite în ciment; e semn de neputinţă, de resemnare...

Suntem pe la mijlocul lui Februarie. Zilele tres înspăimântător de greu. În ultima săptămână am fost zi de zi ţinuţi cu mâinile în sus. În fiecare zi, am fost bătuţi la spate, pe rând şapte-opt pe zi; feţe schimonosite de durere, priviri de oameni înspăimântaţi. Îmi amintesc numai de unul — voinic, cu un piept lat — care a schiţat o uşoară împotrivire, când a fost ales de Ţurcanu să fie întins pe masă... L-au bătut la tălpi atât de mult, încât la un moment dat, ne mai zbătându-se, m'am întrebat dacă mai simte vreo durere. Când a fost dat jos de pe masă, a încercat în van să se ţină pe picioare; a căzut. Într'o sforţare disperată s'a ridicat; slăbiciunea l-a învins; a căzut din nou. Apoi, s'a târît la locul lui...

E seară, trecut poate de ora opt. În camera 4 Spital e linişte totală. Suntem ca o lume moartă, în urma unui cataclism nemilos. Nu se aude nici măcar respiraţia fiinţelor abrutizate de pe prici. Bătăuşii sunt şi ei stane de piatră, fiecare la locul lui. Însuşi Ţurcanu e întins pe pat, mâna dreaptă sub ceafă, privirea fixată într'un punct în tavan. Câteodată îşi roteşte capul, privindu-ne cu un aer, în acelaşi timp sever şi absent. Dar ciudat, această nemişcare care mă dezolează, se amestecă parcă cu o senzaţie de libertate. Cum bătăuşii nu-şi mai au privirile aţintite pe noi, ca şi cum n'ar mai fi nevoie să fim observaţi, am simţământul că sunt liberat de acest program de schingiuire a trupului, de acest chin sufletesc.

Fără voia mea, privirea mi se încrucişează cu a lui Mătăsaru, de pe priciul de vis-à-vis. Tresar şi inima îmi zvâcneşte uşor — e pentru prima oară, de patru săptămâni, când pot să mă înţeleg cu cineva, aşa din ochi. Am dat de o faţă dură, dar totuşi prietenoasă, care mi-a aruncat un surâs ascuns, fugitiv. Apoi, şi-a închis ochii uşor ca şi cum ar fi spus: ajunge.

Dar liniştea e întreruptă. Ţurcanu se scoală brusc, sare în picioare. Tresar. Arată, ca şi cum ar vrea să zică: programul trebue să-şi urmeze cursul.

Se duce la masă, îşi propteşte mâinile de muchea laturii din spre partea mea. Rămâne apoi, un timp, cu capul în jos. Deodată şi-aruncă privirea peste noi şi ne spune cu o voce gravă, plină de mister:

—În seara asta voi face o demascare neobişnuită. Apoi, cu paşi rari, se îndreaptă spre paturile de fier. Se opreşte în faţa lui Pătrăşcanu, unul din bătăuşii cei mai nemiloşi. Îl priveşte fix. Acesta păleşte; în câteva secunde e galben ca ceara.

Rămân ca paralizat; nu-mai închipuisem că şi un bătăuş poate să treacă prin spaima prin care trecem noi, cei terorizaţi!

Cu voce aspră, de acuzator, cu mâna îndreaptată spre bătăuş, Ţurcanu strigă:

—Îl demasc pe Nuţi Pătrăşcanu.

Brusc ,ca la comandă, cel demascat, tremură din tot corpul. E ca şi cum ar fi supus unui curent electric, ce-l furnică din cap până'n picioare.

Cu toată neliniştea de care sunt cuprins, îmi dau acum perfect seama că bătăuşii, aceşti roboţi creaţi în purgatoriul care este Penitenciarul Piteşti, au trecut prin chinuri supra-omeneşti până să ajungă instrumentele Ministerului de Interne. Nu-mi închipuisem că un om poate tremura de frică, aşa cum tremură acum cel demascat.

Cu ochii ţintă pe el, Ţurcanu continuă:

—Bine mă, Pătrăşcanule, ai spus că n'ai să mai ascunzi nimic din ce e duşmănos clasei muncitoare. Ai minţit şi în trecut, dar după ce ai fost odată demascat, ai promis că vei scoate tot putregaiul din tine. Dar nu vrei; rămâi un duşman odios al poporului muncitor, care îţi dă aici de mâncare.

Apoi, ridicându-şi tonul, Ţurcanu continuă:

—Pătrăşcanu a ţinut ascuns aici, că logodnica lui a făcut şi ea parte din Mişcarea Legionară. E cât se poate de grav! Gândiţi-vă, câte suflete poate să otrăvească această fiinţă care se mişcă liber printre oamenii cinstiţi de afară.

Pătrăşcanu tremură înspăimântător. Mă gândesc, că acest om trebue să fi fost chinuit în mod groaznic în aceste aşa numite demascări, ca să ajungă acum, demascat pentru încă odată, să aibă asemenea spasme. În urma desvăluirii adusă de Ţurcanu, neputinciosul robot, această fiinţă pe care o credeam dezumanizată, arată că totuşi, undeva în străfundul inimii lui, au mai rămas sentimente proprii fiinţei umane. În ochi i se poate citi suferinţa pe

care a îndurat-o; și parcă vrea să spună: am făcut tot ce omenește s'a putut face, am îndurat cele mai groaznice chinuri, dar totul e în zadar.
Se uită lung la Țurcanu, cu o privire care cere parcă îndurare, să-l lase în viață...
După câteva clipe teroristul face semne celorlalți bătăuși; sunt și ei nemișcați, mulți, cu ochii îngroziți de teamă.
—Desbrăcați-l, spune rar și calm Țurcanu.
Sar imediat Gherman, Pușcașu, Steiner, Roșca și Oprea. Pătrășcanu e tras de pe pat, târît în mijlocul camerei, desbrăcat la piele.
Se formează culoarul suferinței din doisprezece roboți șase de o parte, șase de alta. Sunt înarmați toți cu bâte și curele. Țurcanu are în mână o vargă flexibilă.
Demascatul, tremurând mereu îngrozitor, e legat zdravăn la gură.
Și iată că supliciul i-a sosit: Pătrășcanu e împins între roboți. Totul se desfășoară în cea mai perfectă ordine, într'o tăcere mormântală. Apoi, ca la comandă, bătăușii își ridică mâinile înarmate cu bâte și curele. O fac fără ordin, ca la comanda unei voci interioare.
Încep să lovească la întâmplare, dar cu o înverșunare, care face să-mi oprească respirația...
Țurcanu cu varga lui — tare dar flexibilă — dă în victimă cu toată puterea.
După un timp, Pătrășcanu e tot numai sânge. Mai îndură ce mai îndură, după care se prăbușește. E călcat în picioare de toți deodată.
Apoi e lungit pe spate; și ce mi-e dat să văd...? Doisprezece inși se asează pe el, perfect, ca niște saci. Am convingerea că omul de pe ciment își va da acum sufletul. Îi văd ochii holbați de groază; gura deschisă de sufocare... După un timp, roboții îl eliberează: se dau jos, unul câte unul.
Cimentul e mânjit de fecalele lăsate de Pătrășcanu... Se așteaptă un timp să-și revină. E întins pe ciment, pe burtă. Gura îi sângerează; și-a pierdut câțiva dinți. Cum s'a întâmplat, nu pot să-mi dau seama; la un moment dat, n'am mai putut urmări loviturile.
Țurcanu, lângă el, ii ridică capul cu piciorul. Apoi, arată cu mâna spre fecale. Mi-e dat să văd cea mai oribilă scenă, ce nu mi-aș fi putut-o măcar îmagina: Pătrășcanu se târăște spre locul murdărit; își apasă fața în propriile-i excremente...
A executat un ordin, numai printr'un semn, fără să schițeze cea mai ușoară ezitare!
Îmi întorc privirea și mi-o fixez pe ciment, în fața mea. Respirația greoaie a celor din jurul meu îmi spune că sunt și ei îngroziți, scârbiți, epuizați de acestă scenă, executară numai de roboți.
Ușurința cu care Pătrășcanu și-a lăsat gura în propriile-i fecale e dovada că teroarea la care au fost supuși acești oameni, pentru a fi transformați în roboți, trebue să fi atins proporții sinistre...

Târziu, nu mult înainte de miezul nopții, ni se dă voie să ne culcăm.
Singur, cu mine însumi, vreau să adorm cât mai repede, să șterg din fața ochilor scena de groază și să alung așa tristeța de care sunt cuprins.
Dar, în mijlocul nopții mă deștept, fiindcă zvârcolirile lui Pătrășcanu sub loviturile de bâtă, îmi vin mereu în urechi...

* * *

O cameră de vreo șase metri lungime, cam tot atât de lată, o fereastră ce dă într'un zid interior, în mijlocul tavanului un bec slab. Dela ușă, pornește priciul acoperit de aceleași scoarte dreptunghiulare, din resturi de stofă împletite și merge de-a lungul a trei laturi ale camerei. Lângă ușă, un loc liber de vreo câțiva metri pătrați. Când am intrat în cameră, puterile parcă mi se tăiaseră; cele douăzeci și două de perechi de ochi holbați și fețele supte îmi provocaseră teama.
Acum, sunt oarecum liniștit. Șeful camerei ne-a făcut loc pe prici. Ei și Dinu Georgescu — el la vreun metru de mine — vis-à-vis de ușă Burcea în partea opusă, vârît între doi, care și-au redus spațiul locativ nu tocmai cu plăcere, iar Pătrășcanu, chiar lângă ușa, în capul priciului. S'a suit cu greu, după care, mai mult a căzut pe burtă, cu capul pe mâini, cu fața schimonosită de durerile rănilor de pe spate.
Nimeni din cei ce i-am găsit aici nu are curiozitatea, sau mai de grabă curajul să se arate curioși de ce a fost schilodit atât de rău Pătrășcanu. La rândul meu, nici eu nu îndrasnesc să spun ceva.
Nu încape nici o îndoială că toți cei de aici au trecut prin camera 4 Spital. O văd pe chipurile lor!

În cameră e tăcere. Numai arareori se spune câte o vorbă, două, vecinului.
Fiecare face ce vrea: se uită în tavan și-aruncă privirea pe fereastră sau, pur și simplu, se lungește pe locul lui. Dealtfel, e tot ce s'ar putea face! Mă întreb, dacă ar fi posibil să te dai jos de pe prici și să faci o mișcare de un pas, doi — înainte și'napoi — pe locul liber de lângă ușă.
Șeful camerei e de statură mijlocie, cap oval, nas subțire, puțin în sus, ochi vioi, gură mică, o linie dreaptă de câțiva centimetri deasupra unei bărbii ascuțite.
Șade rezemat la marginea priciului, la picioarele lui Pătrășcanu și din când în când vorbește în soaptă cu doi, ce-și au locul lângă robotul demascat.
După un timp, cel din stânga mea ma privește insistent, apoi mă întreabă, pe un ton care vrea să arate indiferență:
—Ați trecut, desigur, pe la camera 4 Spital?
Îi răspund cu aceeași indiferență:
—Ah, da.
Apoi, forțându-se să zâmbească:
—Ce asemănare între Nuți Pătrășcanu și unchiul său, Lucrețiu Pătrășcanu, fostul ministru de justiție.
Îl aprob, ca și cum aș fi știut de totdeauna de rudenia dintre robot și ministrul comunist. Intr'adevăr, au trăsături comune, iar nasurile, perfect drepte, regulate, sunt parcă unul și același.
De teamă să nu fiu întrebat de ce-am dat la camera 4 Spital, rămân indiferent; schimb vorba.
Aflu așa, că cel de lângă mine e student la Facultatea de Medicină din Timișoara, are doi ani de condamnare, îl cheamă Văleanu. E voinic, un corp bine proportionat, cap oval, trasăturile feței regulate și toate împreună, alcătuesc un om bine făcut. Mă gândesc că decât aici, i-ar fi stat mai bine într'o societate mondenă, înconjurat de fete cu stare, gata fiecare să-și aducă ca zestre un cabinet medical, amenajat cu toată aparatura modernă... Rămas singur, numai cu gândurile, mă întreb cum s'o fi ajuns la acest paradox, ca în aceeași familie unchiul să fie comunist iar nepotul legionar; mă gândesc la cei doi Pătrășcanu. Unul vrea crearea unei societăți noi, care să dea un om nou, celălalt, vrea un om nou — ieșit din însușirea preceptelor lui Corneliu Codreanu — care să dea o societate nouă. Oricum, comunistul e cel care pune căruța înaintea boilor!...
Despre Pătrășcanu de vis-à-vis de mine, nu știu mai nimic. A spus Țurcanu când l-a demascat, că a fost șeful legionariilor dela Facultatea de Medicină din București și că a stat închis și în timpul răsboiului...
La rândul lui, Lucrețiu Pătrășcanu, comunistul, a fost mazilit în 1948; acum, e și el în închisoare...
E unul din comuniștii din România, care n'a fost școlit la Moscova. Pe tot timpul răsboiului s'a găsit în țară, ascuns sau cu domiciliul supraveghiat la... Azuga!
De unde dealtfel dispare la începutul anului 1944.
În primăvara anului 1944 era căutat, dar nu de poliție. Iuliu Maniu avea oarecare treabă cu el!
Mi-aduc aminte de acea primăvară, când bombardierele anglo-americane străbăteau cerul României, dela apus spre răsărit. În fiecare zi era alarmă. Sus, cerul parcă mai albastru ca niciodată, rămânea, șerpuit de dârele de fum lăsate din coada. Liberatoarelor, impasibil la ce e jos. Oamenii își căutau adăposturi de urgia bombardierelor. Apoi le urmăreau cu privirea, până departe la orizont. Nu-mi era frică de “fortărețele sburătoare” eram însă terorizat la gândul că de-acolo din-spre răsărit, unde le pierdeam din ochi, într'o zi, mai devreme sau mai târziu, ar putea să dea peste noi puhoiul armatelor sovietice. Gândurile și adierea vântului de primăvară îmi dădeau o nostalgie a trecutului, nu prea îndepărtat, când în România nu se vorbea de pericolul armatelor sovietice. Gândurile și adierea vântului fiindcă noi, în România, nu aveam comuniști.
În această primăvară, Lucrețiu Pătrășcanu, comunistul, e căutat.
Partidele democrate din România — Național-Țărănesc, Național Liberal și Social-Democrat — creaseră un consiliu, care să analizeze situația în care se găsea țara la acea oră. Victoria aliaților nu mai era pusă la îndoială. Însuși Mareșalul Antonescu ducea tratative în vederea încheierii unui armistițiu cu Uniunea Sovietică în capitala Suediei. Așa că trecea cu vederea activitatea consiliului partidelor democrate, care printr'un emasir al lor, ducea tratative cu anglo-americanii la Cairo. Din ambele părți se spera, probabil, să se înlăture amestecul sovietic în treburile României...
Iuliu Maniu, Președintele Partidului Național-Țărănesc, Nicolae Penescu, Secretarul general al partidului, Dinu Brătianu, Președintele Partidului Național-Liberal și Titel Petrescu, Președintele Partidului Social-Democrat, au o întrunire la București, Aici cad de acord, că ținând totuși seama, că trupele sovietice vor fi acelea care vor intra în

România și nu cele americane, ar fi oportun ca din consiliu să facă parte și comuniștii.
Dar ia-i, de unde nu's!...
E adevărat, câteva duzini de comuniști — mai degrabă spioni pentru Uniunea Sovietică — se găseau internați în lagarul dela Târgu-Jiu, iar alții se găseau în Uniunea Sovietică. E adevărat, pe dealtă parte, că Partidul Comunist ar fi numărat în trecut câteva sute de membri, sigur este însă că în primăvară anului 1944, conducătorii partidelor democrate nu puteau dădea măcar de un singur exemplar! Își aduc totuși aminte de Lucrețiu Pătrășcanu, poate unde era unicul intelectual al partidului comunist; Lucrețiu Pătrășcanu și-a luat doctoratul în drept la Berlin. Știau că nu e internat la Târgu-Jiu și după informațiile lor, nu dăduse bir cu fugiții în Uniunea Sovietică. Trebuia deci, să fie în România. Nu puteau da însă sfoară în țară de găsirea lui, că doar activitatea le era secretă. S'au gândit atunci și-au apelat la comandantul armatei a 4-a din Moldova, Generalul Racoviță.
Acesta a spus numai:
—Lasă că vi-l aduc eu; e undeva prin Moldova.
După câteva zile, Generalul se prezintă cu Lucrețiu Pătrășcanu în fața lui Maniu, Brătianu, Penescu și Titel Petrescu.
Era mic de tot Pătrășcanu, odată ajuns în fața democraților români! Își împreuna mâinile în semn de respect și nu-i venea să-și creadă ochilor că se găsea alături de marele democrat, Iuliu Maniu.
I s'a spus de crearea Consiliului partidelor democrate din România și că e chemat și el să reprezinte Partidul Comunist.
Fericire supremă! Un comunist e chemat de Iuliu Maniu, să ia parte la rostul țării.
Mulțumiri și recunoștiință eternă:
În 1946, Lucrețiu Pătrășcanu, Ministrul Justiției în guvernul Petru Groza, impus țării de Vâșinski, taie și spânzură în țara românească!
Iuliu Maniu, Brătianu, Penescu, Titel Petrescu și toți democrații români sunt — în propaganda deșănțată a comuniștilor — dușmanii muncitorimii, țărănimii, uneltele imperialiștilor americani; sunt reacționari, retrograzi, fasciști... Democrați sunt acum ei, comuniștii! Iar Lucrețiu Pătrășcanu, “democratul” Pătrășcanu, își scrie cartea “Sub cele trei dictaturi”. Și o expune în toate vitrinele. Oamenii se grăbesc s'o cumpere; poate vor de acolo de ceva care să le înlăture teama, că o nouă dictatură nu se va instaura în România...
Nu știu ce vor fi putut găsi în ea; un fapt e cert: Lucrețiu Pătrășcanu dă ordin să fie epurați din barou avocații care refuză să se înscrie în partidele guvernamentale, comunist sau cele aliate lui!
Așa stând lucrurile, ce să mai afli din cartea lui despre dictaturiile din trecut!
Mai trece vreun an și guvernul comunist pune capăt oricărei activități a partidelor democrate din România. Prin Februarie 1947 Lucrețiu Pătrășcanu devine și Profesor universitar. Ce ușor se reușește câteodată în viață!
Își deschide cursul de Economie Politică la Facultatea de Drept din București, în aula cea mare. Bine înțeles, începutul a fost făcut pentru oficialități. Tot guvernul era acolo, corpul diplomatic și noua protipendadă comunistă. Afară, pe culoare, fuseseră instalate difuzoare, ca să poată auzi și studenții ce spune conferențiarul despre subiectul ce și l-a propus: “Este Economia Politică o Știință?”
A fost aplaudat furtunos de cei din aulă; afară pe culoare însă, domnea o stare de neliniște. Pentru studenți, acest început nu era de bun augur. Era indiciul că în aulele Facultății de Drept vor lua loc oameni noi la catedră, aleși la bunul plac al comuniștilor.
La scurt timp, ca un semn rău prevestitor, moare profesorul Ion Gruia. Cheltuelile de înmormântare au fost acoperite de cheta facută printre studenți. I. V. Gruia fusese epurat din barou de Lucrețiu Pătrășcanu. Salariul de profesor pe timpul inflației nu-i ajungea desigur să-și acopere cheltuelile pentru primele zece zile ale lunii. Așa, a murit sărac, lipit pământului!
În anii ce-au urmat, mulți profesori ai Facultății de Drept din București au fost înlocuiți cu oameni noi. Alții au fost arestați...
La câteva săptămâni după conferința din aula mare a Facultății, curiozitatea mă împinge să văd ce se întâmplă la cursul de economie politică al lui Lucrețiu Pătrășcanu. Mă îndrept spre sala unde-și ține prelegerile. Pe culoar, nici țipenie de om. Îmi zic că sala trebue să fie ticsită de studenți, așa cum era cu un an, doi, în urmă la cursul lui Istrate Micescu. Deschid prima ușă a amfiteatrului, cu grija omului care nu vrea să turbure activitatea altora și din liniștea micului antreu, dau în aula aproape goală. Tăcere mormântală! La catedră, Lucrețiu Pătrășcanu pare că-și caută un pasagiu într'o broșură; în primul rând, cinci auditori, cu ochii ațintți pe cărticică și pe degetele profesorului. Sunt ca în așteptarea unei dovezi peremtorii!
Lucrețiu Pătrășcanu își întrerupe căutatul, îmi zâmbește și-mi face semn să iau loc. Cei cinci îmi surâd toți laolaltă, ca la comandă.
Îmi zic, că am picat aici ca musca în lapte.
După câteva secunde, nesfârșit de lungi, profesorul dă de pasagiul de care are nevoie; îi dă citire, după care spune:
— Iată deci, că Rosetti, ne aduce aceste prețioase indicii, că proprietatea în țările românești a fost la început colectivă.
Cei cinci, dau din cap de sus în jos. Își arată astfel deplina lor aprobare pentru obârșia colectivismului în România...
Caut să prind cine să fie acest Rosetti și cum e intitulată broșurica. Nimic! Să întreb, nu e deloc oportun; s'ar rămâne cu impresia, ca aș vrea să iau și eu parte în mod serios la acest curs, care aduce mai degrabă a ședință de celulă.
Ceea ce mă preocupă deocamdată, e cum s'o zbughesc de aici, nu de altceva, dar să nu dea de mine vreun cunoscut. Orice, numai de colaboraționist nu vreau să fiu etichetat. Brusc, îmi iau inima în dinți și din câtiva pași, întinși larg, pe vârful picioarelor, fără zgomot, sunt afară... Azi mă chinuesc să știu, cum s'o fi ajuns la întemnițarea lui Lucrețiu Pătrășcanu! Să fie la mijloc numai consecința unei lupte pierdute de el, pentru putere, în sânul Comitetului central al Partidului comunist, sau urmarea acelei ieșiri bruște, după abolirea monarhiei! Trebuia un nume dat țării, noii republici. Căzuseră de acord să-i zică Republica Socialistă România. La care Lucrețiu Pătrășcanu, cu privirea pierdută în gol, reflectează:
— Eh, Republica Socialistă România, Republica Socialistă Azerbaidjan, Republica Socialistă Uzbekistan...
Apoi, țara a luat numele de Republica Populară Română, iar Pătrășcanu a luat drumul pușcariei...

* *Extrase din cartea Demascarea, de G. Dumitrescu.*

EPIGRAME

Unui “sef” al exilului românesc

Ce atâta tevatură,
Și atâtea comparații.
Unul este Avram *Iancu*,
Celălalt e *Iancu*... Rațiu.

Aceluiași

Lui Avram *Iancu*, îi plăceau,
Pistoalele, tot natul știe.
Lui *Iancu* Rațiu-i plac și lui,
Ins'așezate'n panoplie.

Lui Virgil Ieruncă

S'a speriat Virgil Ieruncă,
Când auzi de panoplie.
Căci lui pistoalele, nu-i plac,
Nici chiar pe o fotografie.

Lui Ștefan Chendi

Strânge'ntr'una ban cu ban,
Parcă n'ar fi ardelean.
Și-și făcu de'nmormântare,
Hainele, cu buzunare.

Epitaf

Aici zace N. Govora
Ce n'avu o soartă bună.
Căci pe cruce i s'așează,
Ieruncile și se răzbună.

N. S. GOVORA

(Din volumul “81 Epigrame” sub tipar.)

RELATIILE ROMANO-RUSE

VI

DE LA TUDOR VLADIMIRESCU LA REVOLUTIA DIN 1848

de N. S. GOVORA

OCIETĂŢILE secrete i-au scurtat viaţa lui Alexandru I, care a murit relativ tânăr. Avea numai 48 de ani când a murit pe neaşteptate la Taganrog. Aceste Societăţi erau compuse aproape în întregime din ofiţeri, membri ai nobletei, ai Inaltei nobleţe ruseşti. Alexandru cunoştea existenţa acestor Societăţi, îi cunoştea pe toţi membrii lor, având-le numele tuturor, într'un carnet special, dar nu lua nici o măsură. Se socotea vinovat din cauza ideilor liberale, nutrite în tinereţă. Ai prinde şi executa, însemna pentru ţar aşi termina domnia cu un infanticid, după ce şi-o începuse printr'un paricid, notează Merejkovski.

Existau două Societăţi secrete: una de Nord, cu sediul la Petersburg, şi cealaltă de Sud, cu sediul la Tulcino. Prima avea ca şef pe poetul Ryleev, fost ofiţet şi funcţionar într'o întreprindere străină, cea de Sud avea ca şef pe colonelul Pestel, de origine germană. Societatea de Nord avea ca obiectiv o monarhie constituţională, şi drept metodă pentru atingerea scopului, propaganda, cea de Sud era mai radicală şi voia o republică şi metode contundente de acţiune, răscoală militară şi revoluţie cu regicid.

In ultimii ani de domnie a lui Alexandru funcţiona o cenzură severă şi mijloacele de acţiune ale Societăţilor erau reduse. Nu se putea publica nimic, dar circulau foile pe sub mână, în special poezii. Cel mai activ şi talentat era Puşkin, motiv pentru care Alexandru l-a exilat mai întâi la Chişinău apoi la Odesa şi, însfârşit, la una din proprietăţile lui. Membrii Societăţii de Nord îl stimau foarte mult pe poet, dar nu-l considerau apt pentru a-l face membru şi, mai ales, de a le cunoaşte secretele. Puşkin era prieten cu mulţi dintre membrii Societăţii, dar nici unul din ei nu i-a propus şi nu l-a propus să-l facă membru.

Şi, şi de data aceasta, ideile liberale ale Apusului, idei cu care aceşti ofiţeri intraseră în contact în Franţa, îşi găseau o aplicaţie "à la russe". Insuşi Puşkin, care în poeziile lui subversive era un mare liberal, nu putea accepta acordarea de libertăţi polonezilor! După înăbuşirea revoltei poloneze în 1831 şi exterminarea tuturor celor care participaseră la ea, Puskin scria unei prietene: "Vechii noştri duşmani vor fi deci exterminaţi". Şi aceasta, cu toate că printre membrii Societăţilor secrete fuseseră şi unii polonezi. Alexandru I dăduse polonezilor o Constituţie şi "liberalul" Puskin, scria: "Astfel, nimic din ce a făcut Alexandru nu va putea subsista, *căci nimic nu era bazat pe veritabilile interese ale Rusiei*, şi nu se rezima decât pe consideraţii de vanitate personală, de efect teatral. Nu putem decât să-i plângem pe polonezi, suntem prea puternici, pentru a-i urî". La vie de Nicolas I, de Constantin de Grunwald, p. 135.

Alexandru I nu avea moştenitori. Avusese o fiică nelegitimă, pe care o iubise mult şi care murise de ftizie. Urmas legitim la tron era deci fratele lui, Constantin, cel pe care Caterina a II-a voise să-l facă împărat al Bizanţului. Dar Constantin nu voia să fie ţar. Era vice rege şi comandant al trupelor din Polonia, divorţase de marea ducesă Ana Feodorovna şi se căsătorise cu contesa poloneză Ioana Gruzinska. Alexandru I decretase că nici poloneza şi nici copiii născuţi din această căsătorie nu erau consideraţi ca făcând parte din familia imperială rusă şi deci nu puteau nici unul din ei urca pe tron. In faţa acestui decret al lui Alexandru, Constantin renunţase formal la tron. Rămânea al treilea frate, Nicolae. Dar Alexandru, indecis ca în toate actele sale, nu a făcut publică renunţarea la tron a lui Constantin şi numirea în locul lui, a lui Nicolae. Această hotărîre a depus-o în plicuri sigilate: originalul la Biserica Adormirii Maicii Domnului şi copii la senat, la Sfântul Sinod şi la Consiliul imperiului. In afară de el, numai trei persoane cunoşteau existenţa şi conţinutul acestei scrisori.

Când a murit Alexandru, Constantin se găsea la Varşovia. Nicolae, căruia Alexandru îi vorbise vag de câteva ori de desemnarea lui ca moştenitor dar nu ştia nimic de existenţa celor patru plicuri şi continutul lor, depune jurământ fratelui său Constantin, şi obligă să facă acelaş lucru pe funcţionari şi armata, adică pe ofiţerii şi soldaţii regimentelor de gardă.

Nicolae nu primise o educaţie speciala pentru misiunea de ţat şi nu era iubit de ofiţerii şi soldaţii regimentelor de gardă, din cauza asprimii sale. Se trimit deci curieri la Varşovia, dar Constantin se menţine în atitudinea luată: renunţarea la tron. Dar Nicolae insistă, trimiţând curier după curier. Ultimele scrisori adresate "Ţarului", Constantin refuzase să le primească spunând: "Nu sunt pentru mine".

Acest interregn care se prelungea, produsese confuzie. Societăţile secrete fuseseră surprinse de moartea neaşteptată a lui Alexandru şi nu ştiau ce să facă. La început au hotărît să nu întreprindă nici o acţiune dar, dându-şi seama de confuzia produsă de acest interregn prelungit, s'au hotărît să acţioneze. Dar nu aveau nici un plan stabilit şi, mai ales, *nu aveau un om cu calităţi de şef*. Au început deci să se agite, căutând să speculeze jurământul depus lui Constantin. A depune alt jurământ — lui Nicolae —, spuneau ei, însemnează sperjur. Deci au început să facă propagandă pentru Constantin şi Constituţie. Nicolae, aflând că se prepară o acţiune militară, hotărăşte să ia coroana refuzată de fratele său şi dă ordine să i se depună jurământ în ziua de 14 Decembrie 1825.

Incercările Societăţilor secrete de a atrage regimentele de partea lor, eşuiază, câştigând doar adeziunea regimentului de gardă Moscova, câteva companii de marinari ai gărzii şi un mic număr de soldaţi şi ofiţeri izolaţi. Toţi ceilalţi depun jurământ noului împărat, Nicolae I.

Trupele sunt adunate în Piaţa Senatului, unde regimentul răsculat, formează un bloc ameninţător, dar nu se mişcă. Strigă doar: Traiască Constantin şi soţia lui Constituţia, crezând că aşa se numea soţia lui Constantin. Istoriograful Constantin Grunwald sustine că aceasta e doar o legendă, dar recunoaşte că această legendă rămâne în mod ferm în picioare (ancrée). Nicolae, care după afirmaţiile tuturor istoriografilor a avut o admirabilă comportare, nu se putea hotărî să aducă artileria. Se pare că nu numai regimentul răsculat, ci şi alte unităţi dintre cele care îi depuseseră jurământul, nu-i erau favorabile. Aceasta se deduce din faptul că în momentul în care ascultă de sfatul generalilor şi aduce artileria, se constată că veniseră numai tunurile şi nu şi muniţia necesară. Insfârşit s'a adus şia muniţia. Orele treceau şi se apropia noaptea. Şi întunericul era periculos. Unitatea răsculată se putea răspândi în oraş şi de acolo revoluţia se putea întinde în toată ţara. Insfârşit, se dă ordinul şi se trage prima salvă, care nu-şi atinge ţinta. Dacă răsculaţii *ar fi avut un comandant cu calităţi de şef*, ar fi putut ataca tunurile cu baioneta. Altul ar fi fost poate rezultatul acelei zile de 14 Decembrie 1825, dacă unitatea răsculată *ar fi avut un adevărat şef*. Se trage a doua salvă şi de data aceasta ghiulele cad în mijlocul răsculaţilor. Se produce confuzie, răsculatii încep să fugă. Se îndreaptă spre Neva, dar ghiaţă se rupe. Nicolae I câstigă partida, revolta e înăbuşită, toţi sunt prinşi.

Represiunea a fost sălbatică. Ancheta care a durat şase luni, a fost dirijată de ţarul însuşi. 121 de persoane sunt trimese în faţa unui tribunal suprem, constituit ad-hoc, printr'un ucaz imperial. Sunt condamnaţi la moarte 5 şefi: Pestel, Ryleev, Kakhovski, Bestujev-Riumin şi Sergiu Muraviov-Apostol, vreo 20 de vinovaţi sunt condamnaţi la ocnă pe viaţă, iar restul scapă cu pedepse mai mici, mergând de la 20 de ani de ocnă la simpla degradare. Dar nu exista călău în Rusia şi a trebuit să fie adus unul din Suedia. Dar acesta nu cunoştea manipularea maşinii de spânzurat, cu basculă. In momentul execuţiei, trei funii cedează şi cei trei condamnaţi cad pe pământ. Trebui să se reînceapă operaţia. "Nefericită e ţara în care nu se ştie nici cum să se spânzure, aceasta este emoţionanta şi sublima frază de şfarşit pe care o pronunţa Ryleev, înainte de a-şi da sufletul, poet până la ultima suflare." Grunwald, op. cit., p. 72. Aşa a luat sfârşit răscoala care a intrat în istorie sub numele de "*Revolutia Decabriştilor*".

Dar nobilimea rusă nu-i va ierta lui Nicolae acest verdict, niciodată. "Din acea zi datează ruptura psihologică dintre ea şi dinastia Romanovilor." Grunwald, op. cit, p. 71.

* * *

Revoluţia lui Tudor Vladimirescu — spune Karl Marx — fusese o *revoluţie naţională*. Iată câteva citate din Karl Marx: "Ţara era plină de greci şi de fanarioţi, *deja câştigaţi pentru Rusia*. Câţiva pământeni erau în corespondenţă cu el (Ipsilanti)... *Ţăranul care suferise cel mai mult de pe urma ocupaţiei, n'avea pentru muscal* (moscovit), *decât cuvinte de ură*. Karl Marx, op. cit., p. 18. "El (Tudor *Vladimirescu era patriot român*. El nu s'a adresat boierilor, ci *ţăranilor... Vladimirescu şi ţăranii lui erau de partea Turcilor*. Karl Marx, op. cit., p. 20... Proclamaţia lui Tudor are un *caracter naţional*... Pentru el, Rusul şi fanarioţii sunt duşmanii... Tudor *respinge alianţa rusă şi nu* admite nimic comun între cauza grecilor şi cea a românilor." Karl Marx, op. cit., p. 21... In acel timp Iordache (căpitan de arnăuţi, de partea lui Ipsilanti) surprinse noi scrisori din care văzu că Vladimirescu era hotărît să isgonească pe Ipsilanti şi pe eterişti şi să facă cauză comună mai curând cu turcii, decât să lase sa renască domnia Fanarului şi *supremaţia ruşilor*." Karl Marx, Insemnări despre români, Ed Carpaţii, Madrid, p. 22.

"Trădarea fanarioţilor deschisese ochii Divanului, *fidelitatea lui Vladimirescu fusese înţeleasă*." Karl Marx, op. cit., p. 23.

Au fost numiţi deci de către sultan ca domnitori Grigori Ghica în Muntenia şi Ioniţă Sturza în Moldova. Ambii au încercat să facă bine Ţării, dar avea să isbucnească un nou război între ruşi şi turci şi activitatea lor a fost întreruptă.

După cum am spus, lui Nicolae nu i se dăduse o educaţie adecvată misiunii de ţar, aşa cum li se dăduse lui Alexandru şi Constantin, de a căror educaţie se îngrijise personal, Caterina a II-a. El fusese doar militar, şi încă unul, mărginit. In momentul morţii lui Alexandru, Nicolae comanda o divizie de gardă şi toţi istoriografii sunt de acord că acesta putea fi colonel, dar nu mai mult. Ofiţerii şi soldaţii nu-l iubeau, din cauza asprimii. In instrucţia dată trona exteriorul, disciplina aspră şi nasturii strălucitori. Important era numărul nasturilor de pe uniformă şi strălucirea lor, problemele de tactică, ca să nu mai vorbim de strategie, îi erau străine. Natural, la paradă şi — paradă avea loc aproape în fiecare zi, aceste unităţi produceau impresie. Odată ajuns împărat acest mod simplist de a vedea lucrurile, a fost extins la toata armata ţaristă.

Nasturii lucitori şi parăzile, i-au dat o încredere nemăsurată în armata lui şi era sigur că ambasadorii străini, în rapoartele lor, au arătat calitatea "extraordinară" a armatei ruseşti şi au produs teamă la Curţile Europei.

Nicolae, ca şi marii lui predecesori, voia gloria şi mărirea Rusiei. Abia urcat pe tron, începe un război cu Persia, sub pretextul unor incidente de frontieră. Ii înving pe Perşi — nu cu usurinţa pe care şi-o închipuise Nicolae — şi se încheie pacea de la Turkmantciai în 1828, prin care Rusia readuce frontiera pe malul stâng al râului Arax, anexează regiunile Nakhicevan şi Erivan şi obligă Persia să plătească 20.000.000 de ruble despăgubiri.

Această victorie, cu toate greutăţile de la început, fac să crească poftele tânărului ţar rus. Incotro îşi va îndrepta privirile? Natural, spre Constantinopol, visul tuturor ruşilor de la *apocriful* testament al lui Petru cel Mare. Pretextul nu era nevoie de căutat: exista de 200 de ani: suferinţele bieţilor creştini din imperiul otoman, suferinţe la care, natural. Nicolae nu putea rămâne insensibil. Problemele care i se puneau, el le împorte în două: 1) execuţia tratataului dela Bucureşti, chestiune de strict Drept — spunea el —, în care interesele ruseşti erau puse în cauza şi în care el se va arăta de o intransigenţă absolută. In această chestiune în care Nicolae se arăta intransigent, era vorba de evacuarea Principatelor de către Turci, evacuare întârziată fără o raţiune valabilă. Deci amokul pentru Ţările dunărene revenea şi la Nicolae I. 2) problema grecească, chestiune de ordin general, în care el nu ar fi refuzat discuţia şi ar fi acceptat repede, o transacţie rezonabilă. "Trebuie ca aliaţii să mă sprijine, să mă ajute, ca să rezolv această problemă", spunea el unui diplomat francez. "Dacă sunt refuzat, voiu fi obligat să acţionez singur şi voiu şti ce-mi rămâne de făcut." Grunwald, op. cit., p. 91.

Lui Wellington, trimis special de englezi la Petersburg, îi spune că Rusia nu vizează nici o mărire teritorială (!!!) în Europa şi că grecii nu erau în ochii lui decât nişte supuşi *rebeli*. Şi de la Wellington. Nicolae *obţine recunoaşterea cerinţelor ruseşti, în ceiace priveşte Principatele dunărene*. Ruşii cer Turcilor evacuarea Moldovei şi Munteniei. Poarta, care nu voia să indispună în acelaş timp şi Anglia şi Rusia, din cauza chestiunii greceşti, acceptă şi se încheie tratatul de la Akerman, în 25 Septembrie 1826. In ceiace ne priveşte, tratatul de la Akermann prevede demarcaţia frontierei ruso-turceşti, dreptul de navigaţie pentru vasele ruseşti în apele turceşti şi deschiderea Mării Negre comerţului tuturor naţiunilor. Punctul principal pentru noi însă este reconfirmarea dreptului pentru ruşi de protectorat asupra Moldovei şi Munteniei, adică reconfirmarea păcii de la Kuciuk Cainargi. Cum am spus, Poarta acceptase acest tratat pentru a avea mâinile libere în chestiunea grecească. La Petersburg, la 4 Aprilie 1826 se încheie un protocol la care, pe lângă Anglia, aderează şi Franta. Poarta cere ajutorul Egiptului, dar flota turco-egipteană este bătută la Navarin, la 20 Octombrie 1827 de către flotele anglo-franceză, la care participă şi flota rusească. Cu toată acestă înfrângere. Poarta nu cedează şi declară Rusia inamic declarat al imperiului otoman. La acest act, Rusia declară război Rusiei, la 14 Aprilie 1828. Chiar a doua zi după bătălia navală de la Navarin, Rusia prezentase Turciei un adevărat ultimatum, cerandu-i rezolvarea tuturor chestiunilor litigioase dintre cele două ţări. Ţarul credea că ca obţine totul numai cu ameninţările, aşa cum se întâmplase cu un an înainte, când obţinuse foarte multe lucruri prin tratatul de la Akerman, dar de data aceasta turcii nu cedează şi discuţiile se lungesc. Atunci, bruschează lucrurile. La 15 Martie 1828, el comunică Puterilor europene *hotărîrea sa irevocabilă, de a ocupa Principatele*. La 26 Aprilie 1828, Rusia începe războiul. Datele furnizate de Istoria Miliukov sunt foarte sărace. Intr'o pagină-deşi arată că la început ruşii au întâmpinat dificultăţi rezolvă toată problema. Ori realitatea a fost cu totul alta. Nicolate era convins că armata sa cu nasturii perfect lustruiţi, care impresiona atât de mult la paradă, va înspăimânta pe sultan şi va obţine tot ceiace cere, numai prin simpla ei prezenţă în Principate. Aştepta ca din primele zile să-i vină propuneri de pace. Dar acestea nu veneau. La 8 Iunie trupele ruseşti trec Dunărea şi nici un turc nu venea cu drapelul alb al păcii. Părea un război vesel totuşi, şi se şi ameninţa cu arderea Constantinopolului. Pentru a deveni şi mare general, fanfaronul Nicolae a luat comanda trupelor. Se dădeau dese banchete, Nicolae şi-adusese o suită de 300 de persoane şi 500 de cai, totul se prezenta în culorile cele mai roze. Se mergea, ca la nuntă, cum spun ţăranii noştri. In şase săptămâni se ocupă fără dificultate şase fortăreţe. Dar de aici începe greul. Lipsa de apă, dificultăţi de aprovizionare, epidemii teribile decimează trupele ruseşti. In plus, încep neînţelegeri între generalul şef Wittgenstein şi generalul Diebici. Nicolae dă dreptate lui Diebici şi se hotărăşte asedierea simultană a trei cetăţi: Silistra, Varna şi Şumla. Dar efectivele erau insuficiente. Se ordonă ca garda imperială să vină pe teatrul de operaţii, dar distanţa era enormă. La Şumla, de exemplu, turcii aveau 40.000 de apărători şi ruşii atacau numai cu 30.000. Nicolae şi-a dat atunci seama că între părăzi, manevre şi nasturi lustruiţi, etc. şi un adevărat război, e o mare deosebire. Ceva mai târziu avea să-şi dea seama deasemeni că n'avea stofă de general, ci numai de simplu colonel. Moralul trupelor începe să decadă şi el vrea să-l ridice prin... treceri în revistă frecvente, adică tot prin părăzi, ceiace obosea trupele şi mai mult.

"Există în armata noastră o mare nemulţumire... Nici un entusiasm pentru războiu... După spusele unor ofiţeri superiori, acest război ar fi făcut numai pentru o distrage atenţia bunilor patrioţi ruşi de la afacerile interne... Nu suntem plătiţi şi suntem trimişi numai pentru a sugruma pe Turci şi *a ruina pe Valahi*." Grunwald, op cit., p. 95.

Ştirile ce veneau din interior, erau şi ele rele. Intr'un raport al generalului Benkendorf, şeful jandarmeriei, se scria: "Spre mirarea generală, masele populare n'au făcut probă de entusiasmul care se aştepta de la ele... Manifestul care anunţa războiul, a lăsat poporul indiferent. In el nu se vorbea nici de Grecia, nici de credinţa ortodoxă şi nici de Matuşka Rossiia".

După ce a asistat două săptămâni la asediul Şumlei, Nicolae îşi pierde răbdarea. Spiritul lui autoritar şi, mai ales, îngâmfat, se simţea ultragiat. Părăseşte Şumla, se îndreaptă spre Varna şi se îmbarcă pentru Odesa, provocând în presa europeană comentarii fanteziste. Insfârşit se înapoiază la Varna, care, după o îndârjită rezistenţă, se predă. Si aceasta chiar în ziua înapoierii ţarului. Dar Europa şi Nicolae însuşi, îşi dau seama că ţarul rus nu avea calităţi de cuceritor.

Un motiv familiar — o boală a mamei sale —, îi furnizează pretextul de a se întoarce definitiv în capitală. Situaţia diplomatică s'a modificat şi ea. Englezii protestează energic contra blocadei Dardanelelor, iar Austria dă Turcilor preţioase sfaturi de ordin strategic. Nicolae îşi dă seama că drumul la Constantinopol e lung şi greu. Are totuşi o inspiraţie fericită: înlocuieşte pe generalul Wittgenstein cu generalul Diebici. "In ceiace-l priveşte pe Nicolae, acesta părăseşte definitiv comandamentul suprem şi *renunţă, pentru moment (!!!), la toate planurile de cucerire a Constantinopolului*". (Grunwald, op. cit., p. 97.) Trebuieşte să atragem atenţia cititorului că autorul — cu tot numele german —, e rus şi încă, panegirist al lui Nicolae I.

Ţarul rus devine chiar pacific. Intr'o conversaţie cu ambasadorul Austriei, îi spune: "Imperiul otoman e un Stat

în descompunere... dar eu nu vreau să-l răstorn, nu am nevoie de asta. *Eu vreau numai pacea*. Turcii vor fi obligați să-mi cedeze câteva provincii, dacă ași voi; dar eu nu vreau decât executia tratatelor și asigurări pentru comerțul rus".

Şi lucrurile se prezintă din ce în ce mai sumbre. In 1829, Turcii continuă să resiste. Atunci Nicolae se gândește la intervenții diplomatice. La 6 Iunie, la Berlin, se sfătuiește cu socrul său. "Fiindcă forța armatelor rusești, își spune Nicolae, nu reușește să triumfe asupra tenacității turcești, o intervenție diplomatică nu ar putea aduce această pace, cu onoarea pe care el o dorește cu atâta ardoare?" (Grunwald, op. cit., p. 97). Prusienii hotărăsc să trimită la Constantinopol pe generalul Müffling, pentru a exercita presiunea necesară. Dar nu mai este nevoie, norocul începe să-i surâdă țarului rus. La Kulevcea (11 Iunie 1829), Diebici câștigă o bătălie importantă. La 14 Septembrie intră în Silistra și în aceiași zi, generalul Paşkevici bate armata turcească în Caucaz.

La 14 Septembrie, contele Orlov semnează tratatul de la Adrianopol. Sunt declarate libere Strâmtorile Bosfor și Dardanele vaselor rusești. Turcia cedează fortărețele Anapa, Poti și Arkhaltsyk, *confirmă autonomia Serbiei și Principatelor dunărene*, recunoaște Greciei Statutul unui Stat vasal, *cedează Rusiei Delta Dunării* și se angajează să plătească Rusiei o despăgubire de războiu de 11.500.000 de ducați olandezi. In relatarea condițiilor de pace, concordă Istoria Miliukov cu lucrarea lui Grunwald, dar, curios, și una și alta, se feresc să pomenească de punctul important pentru noi: *Rusia va ține sub ocupație Principatele dunărene, până la plata despăgubirilor de războiu.*

Dar, spune Grunwald în op. cit., pp. 99-100, nu toți Rușii erau mulțumiți: aceștia (nemulțumiții), afirmă că Rusia și împăratul ar fi putut câștiga o glorie eternă, dacă tobele rusești s'ar fi făcut auzite în Constantinopol!!!

Aceasta, probabil, din cauza testamentului *apocrif* al lui Piotr Veliki.

Acesta este războiul ruso-turc din 1828-1829 și pacea de la Adrianopol. Puterile europene au găsit că Rusia a fost moderată în condițiile de pace impuse. Care sunt cauzele pentru care nu au intrat rușii în Constantinopol? Prima cauză trebuiește căutată în caracterul împăratului. Trecuse prin momente așa de grele, că victoriile târzii ale lui Diebici și pacea de la Adrianopol ,au fost ca un fel de ușurare. Apoi, armata ajunsese slăbită la Constantinopol. Intervenea apoi teama de puterile europene. Nu-și putea da seama care ar fi fost reacțiunea lor. Dacă i-ar fi declarat războiu, opunându-se ocupării Constantinopolului, așa cum se întâmplase în timpul Caterinei și a lui Alexandru I? Putea să se bată cu ele? Puterile europene își dăduseră seama că armata cu nasturi lustruiți era o poveste, ceiace le-ar fi dat curaj să intervină. Desigur că alta ar fi fost situația dacă ajungerea la Adrianopol ar fi fost o plimbare, un drum din victorie în victorie. Și-a dat seama deci că fructul e departe de a fi copt. Şi toți istoriografii sunt de acord asupra influenței binefăcătoare ce a exercitat-o asupra lui ministrul lui de externe, Nesselrode, fin diplomat și om moderat. Acesta, i-a arătat lui Nicolae o altă cale de urmat, cale pe care noi am numi-o diabolică.

Pentru relatarea acestor evenimente, ne-am folosit până aici numai de isvoare rusești. Să vedem acum ce spun Istoriile "românești". A lui C. C. Giurescu, pe mai puțin de jumătate de pagină, arată că lucrurile s'au întâmplat așa cum își închipuise țarul rusesc, adică a fost o plimbare până la Adrianopol. Găsim, ca date în plus, că Rușii au asediat Brăila care e luată cu greu și apoi e arsă. In ceiace privește tratatul de la Adrianopol, găsim câteva date în plus: Turcii ne înapoiaza cele trei raiale, Brăila, Giurgiu și Turnu Măgurele, hotarul fixându-se pe talvegul Dunării. Se vor putea pune cordoane sanitare, păzite de soldați înarmați. Se suprimă zahereaua — lucru important — adica plata în natură, rămânând numai haraciul în bani. Deasemeni se suprimă procurarea de salahori. Se menționează faptul omis de cei doi istorci ruși citați, adică Principatele vor rămâne sub ocupație până la plata despăgubirilor de războiu. "Insfârșit, se va alcătui, atât în Muntenia cât și în Moldova, câte un Regulament, privind conducerea și administrația țării în toate privințele". (C. C. Giurescu, op. cit., p. 504). De fapt acest Regulament fusese prevăzut în tratatul de la Akerman, lucrările începuseră deja, dar fuseseră întrerupte, din cauza războiului.

Istoria Roller acordă mai mult spațiu acestor evenimente, dar totul, natural, favorabil rușilor. Astfel, se spune că Grecia a fost salvata de coaliția Puterilor europene, constituită la 4 Aprilie 1826, prin protocolul de la Petersburg. Turcia respinge cererile formulate de acest protocol și ia atunci ființă Tripla Alianță, la Londra, la 6 Iulie 1827. In această Triplă Alianță intră Rusia, Anglia și Franța. Această Triplă Alianță a dat o grea lovitură Sfintei Alianțe, deoarece, ajutându-se Grecia, se ajuta un *rebel*, ceiace era contra principiilor Sfintei Alianțe. Se vorbeşte de bătălia navală de la Navarin, dar, "*lovitura decisivă care a silit Turcia să încheie pacea, a venit din partea Rusiei*" (!!!). (Roller, op. cit., III, p. 926). Roller spune că la 26 Aprilie 1828, Rusia a declarat războiu Turciei, fără să indice motivele. El e subințeles: *Rusia ajuta pe creștini să scuture jugul turcesc*. Ori toți istoricii ruși îi reproșează țarului rus omiterea acestor motive, omitere ce a adus desinteres pentru războiu și chiar nemulțumiri, așa cuma arată raportul citat de noi al șefului jandarmeriei, generalul Benkendorf. Generalul Wittgenstein, spune Roller a ajuns în 5 zile la Brăila, București și Craiova, fără să mai menționeze, ca în alte ocazii, că această, fulgerătoare înaintare a fost ajutată de "elementele locale". Domnitorii s'au retras iar generalul Pahlen a fost numit prezident împuternicit al Divanurilor. Dar, nici nu se putea altfel, imediat după ocuparea Țărilor românești s'au format detașamente de *panduri* care au luptat la Calafat, Golenți, Isvoarele, etc. Istoria Roller are mania pandurilor. Ca și Ana Pauker, dealtfel. Tămâiază Roller pe ruși, arătând că generalului Diebici, i s'a dat numele de *Zabalkanski*. Grunwald uită să spună aceasta și ne spune doar că acestui general, ostașii lui îi spuneau "*Samovar pașa*". Moderația rusească în pacea de la Adrianopol e justificată de molimile ce au decimat armata rusească învingătoare, de slaba aprovizionare și de depărtarea bazelor. *Țarismul*, mai spune Roller, se temea de răscoale antifeudale în Rusia și de pretențiile teritoriale pe seama Turciei din partea Austriei, Angliei și Franței. Din această cauză, *Țarismul* a ajuns la concluzia că interesul lui era nu nimicirea imperiului otoman, ci menținerea unui imperiu slăbit. După cum se vede ,atunci când e vorba de adus o cât de ușoară critică, Roller vorbește de *Țarism* și nu de *Rusia*. Prin tratat, se arată că Principatele aveau să se bucure de o autonomie administrativă iar domnitorii vor fi aleși pe viață. Dar această prescripție — nu ne — o spune Roller — nu a fost respectată, chiar de la început. Și uită iar să ne spună că această alegere a domnitorilor trebuia să fie aprobată de Turcia și de Rusia. Spune că domnitorii vor rezolva liber afacerile interne ale țărilor, în întelegere cu divanurile. Cum se vor rezolva *liber*, aceste afaceri, vom vedea mai departe.

Deci și de data aceasta, e vorba de o lunga ocupație rusească. Comportarea lor, de astădată, se împarte în două părți distincte: una de la intrarea trupelor rusești în Principate până la pacea de la Adrianopol și a doua de la această pace până la evacuare, care are loc abia în 1834. Partea a doua, pentru motivele pe care le vom arăta, a fost blândă. Prima parte a fost sălbatică. Dar nu suflă nici un cuvânt despre această comportare nici Miliukov, nici Grunwald, și nici istoricii "români", pe care i-am citat. Ne vorbește însa de ea... Karl Marx. "Mareșalul Wittgenstein se înfățișează Românilor ca eliberator. In protestele sale din 1826, Rusia se înduioșa de nenorocirile țării; ea dovedi în 1828 cât valorau tânguirile sale. *Au avut loc excese groaznice*. Contribuții de tot felul, în produse, furaje, vite, corvezi, hoții, omoruri, etc.

— Ca în 1944, vom adăoga noi —. *Bărbați și femei au fost înhămați la care, cu vizitii cazaci, care nu-și crutau nici bâta, nici vârful lăncilor*. Peste 30.000 de Români fură smulși de la munca câmpului, pentru a servi ca animale de muncă. Cei mai fericiți fugiră în munți, unde singura hrană era scoarța de copac. Guvernul rus răspundea la proteste: "*Nu interesează să știm cine face lucrul, oameni sau animale, numai ordinele să fie executate.* Haosul și jaful aduseseră foametea, ciuma, etc. (Karl Marx, op. cit., p. 27). Ca intodeauna. Oamenii noștri politici din 1944 ar fi știut că Rușii nu s'au schimbat, *pentrucă nu se pot schimba*, dacă ar fi citit istoria. Dar ca și în 1944, s'au găsit Români care au arătat că nu interesele Țării primează, ci interesele lor. S'a format un Divan de boieri slugarnici, spune Marx, care au trimis țarului o "slugarnică adresă". Tot în aceiași zi, 12 Iunie 1828, o deputăție de moldoveni, aduse lui Nesselrode, sub zidurile Isaccei, un act de supunere, împodobit cu aceiași retorică, spune Marx. Ce deosebire este între acești "slugarnici" boieri și delegatul Partidului Național — țărănesc, Ghiță Pop, la semnarea "armistițiului" din 12 Septembrie 1944, la Moscova? La intoarcere, a povestit gazetarilor cu câtă părintească blândețe l-a dojenit Molotov, pentrucă trupele românești au trecut dincolo de Nistru (!!!). Numitul Pop n'o spunea, dar lăsa să se înțeleagă că alta ar fi fost situația dacă Mareșalul Antonescu ar fi ascultat pe Maniu!

Dar tot în Karl Marx, găsim o notă interesantă, din care reiese că Rusia a încercat totuși imposibilul, ca să pună mâna pe Principate: prin contele Orloff, a oferit Turcilor 36.000.000 de franci, pentruca sa cumpere Principatele!

* * *

Nicolae I a fost cel mai fanfaron țar pe care l-a avut Rusia. A voit să fie cel mai mare, să fie el cel care intră

în Constantinopol. După războiul victorios în Persia și participarea la bătălia navală de la Navarin, a crezut că drumul imortalei glorii îi este deschis. Am arătat însă cum războiul din 1828-1829, cu tot sfârșitul lui glorios, a fost căldarea de apă rece care i-a răcorit avânturile, a fost firul de nisip care s'a introdus în angrenajul unei mașini rău concepute și i-a încâlcit toate resorturile.

Văzând că nici cu războiu, nici cu bani, nu poate pune mâna pe Principate, a pus la cale un plan diabolic: să pună mâna pe ele, cu duhul blândeței. La acest plan a contribuit ministrul de externe, rusul de origină germană, Nesselrode, contele Pavel Kiseleff și... revoluția poloneză, care a isbucnit puțin după aceia, în 1830.

Prin convenția de la Akerman, se stabilise ca domnitorii să elaboreze, cât mai curând posibil, un Regulament, pentru înbunătățirea stării Principatelor. Războiul întrerupând lucrările, acestea au fost reluate după pacea de la Adrianopol, de data aceasta, dirijate de ruși. Pahlen a fost înlocuit în fruntea administrației cu generalul Joltuchin, care avea să moară curând, la București, de holeră.

Regulamentul organic, are două părți: una politică și una administrativă. Cea politică s'a făcut sub direcția lui Joltuchin, cea de a doua sub a generalului Pavel Kiseleff, care l-a înlocuit. Pe cât de bun este Regulamentul în ceiace privește partea administrativă, făcută de Kiseleff, pe atât de rea este cea politică, făcută sub Joltuchin, scrie A. D. Xenopol. Xenopol merge până în a crede că dacă și prima parte ar fi fost întocmită sub Kiseleff, ar fi fost tot atât de bună ca și a doua. Afirmând aceasta, Xenopol se bazează pe textul unor scrisori ale lui Kiseleff, adresate unor prieteni. Şi noi credem că se înșeală. Vom vorbi ceva despre Kiseleff. "Bărbat cultivat, cu tendințe umanitare, Kiseleff se interesează în mod particular de situația țăranilor și crede în necesitatea ameliorării soartei lor. El a prezentat chiar lui Alexandru I, un raport detailat. Nicolae, care crede că Kiseleff a avut relații de prietenie cu câțiva membri decabriști, începe prin a nu avea încredere în el. Dar loialitatea absolută a generalului și raporturile din ce în ce mai strânse ce se stabilesc între ei, nu întârzie să-l convingă că Kiseleff nu a împărtășit niciodată ideile societăților secrete și că a rămas un *servitor fidel* și *ascultător*. De atunci, el îi acordă toată încrederea. După războiul ruso-turc, *el va fi cel care va administra Principatele danubiene, ocupate în mod provizoriu de trupele ruse*". (Mil., op. cit., II, p. 738).

Grunwald ne arată că Kiseleff avea pe lângă bunătate și principii liberale. Nicolae hotărăște la un moment dat să înbunătățeasca soarta șerbilor, dar nu prin facerea unor legi care să termine cu șerbia, ci prin unele paleative, care să fie un fel de introducere la schimbările ce se vor produce *mai târziu*. Exact ca țarul Alexandru I. Pentru întocmirea acestor legiuiri, îl însărcinează pe Kiseleff. Dar Kiseleff își dădu seama de imposibilitatea de a ataca principii atât de înrădăcinate în Rusia, ca dreptul hereditar al nobleței. S'a gândit deci că nu poate să se ajungă la transformarea șerbului în cetățean și proprietar complet liber, și a ales calea reîntoarcerii la o veche tradiție rusească, în care țăranul, liberat de stăpânul lui, trebuia să rămână legat de pământ, în interesul Statului însuși. Dar toate încercările s'au soldat cu insucces, căci s'ar fi lovit nu numai în interesele nobilimii ci și în ale țărului, care era proprietarul a 200.000.000 de hectare.

Generalul Kiseleff era un om bun, era un liberal, dar el era un servitor *loial* și *ascultător* al țarului. (Miliukov, II, p. 738). El nu făcea și nu putea face altceva decât ceiace îi dicta țarul. Ori Nicolae voia să pună mâna pe Principatele dunărene cu duhul blândeții. Nicolae îi considera pe moldo-valahi drept slavi și nu avem nici un motiv să credem că Kiseleff, vedea lucrurile altfel. Cel care împărțise Regulamentul în două, fusese țarul însuși. Cu a doua parte voia să le câștige inimile moldo-valahilor, cu prima voia să-i subjuge, din punct de vedere politic. Iată ce scrie Karl Marx, relativ la redactarea primei părți: "Comitetul de redactare al Regulamentului organic, și-a reluat la 20 Iulie 1829 lucrările întrerupte. Consulul rus Minciaky *prelua în mod samavolnic președentia. Fiecare articol trebuia comunicat la Petersburg, de unde se întorcea mutilat, amendat, transformat, în directă contradicție, de cele mai multe ori, cu legile fundamentale ale țării și cu tratatele. Constituția se elabora prin curier*". (Marx, op. cit., p. 28).

In Noiembrie 1829, Kiseleff vine cu puteri nelimitate. Şi, rus, *loial*, și *ascultător țarului*, Kiseleff s'a arătat tot atât de brutal când era vorba de interesele Matușkăi Rossiia. Când Regulamentul a fost gata, a fost convocată o adunare extraordinară de boieri. Şi Kiseleff l-a numit președinte pe Minciaky. Președintele legal, Mitropolitul, a fost exilat. Şi Karl Marx aduce aceasta gravă acuzație: "*toți* (adică și alți boieri opozanți), *muriseră ca din întâmplare în aceiași săptămână, înainte de închiderea Obșteștei Adunări*". Marx, op. cit., p. 29. Deci asasinate, procedeie slavo-mongolice, de la care "bunul" și "liberalul" Kiseleff nu s'a dat în lături, ca "loial" și "ascultător" servitor al țarului. Şi Marx adaogă: "Chiar în această Adunare, Kiseleff a găsit cu cale să introducă pe furiș un articol pe care nu l-a făcut cunoscut nici unuia dintre cei subscriși (un fals în acte publice). Pe ultimul sfert, al ultimei pagini, s'a adăogat următorul articol, prin care se răpea țarii dreptul de autonomie: "*Nici o lege votată de adunare și confirmată de domn nu va putea fi promulgată, dacă ea nu a fost în prealabil aprobată de Curtea protectoare*". Marx, op. cit., p. 29.

Prin tratatul din 29 Ianuarie 1834 la Petersburg, Poarta recunoștea noua Constituție.

Partea pozitivă a lui Kiseleff a fost fără îndoială administrația, parte în care țarul i-a acordat "puteri nelimitate". Din primul moment a avut de luptat cu ciuma. Profitând de prevederile tratatului de la Adrianopol, a instalat un cordon sanitar dealugul Dunării și cu eforturi supraomenești, scrie Xenopol, a reușit să stârpească epidemia. Dar abia scăpate de ciumă, peste Principate vine holera. Si eforturile lui Kiseleff au fost și de data această încoronate cu succes. A făcut să se distribuie locuitorilor făină din rezervele armatei, a făcut să vină provizii din Rusia .i Țara a avut noroc în acel an de o recoltă bogată. Pentru a preveni revenirea foametei, Kiseleff a făcut depozite de rezervă. A înființat un corp de poliție cu oameni armați, plătiți de Stat. In plus, a facut un corp de grăniceri, ca un sâmbure de forță armată din 1096 soldați în Moldova și 4587 în Muntenia. N. Iorga ne spune că din această armată au făcut parte ca iunkeri (ofițeri), Vasile Cârlova, Grigore Alexandrescu, C. A. Rosetti, Hrisoverghi. N. Iorga desavuiază dictonul latin "inter arma silent musae", dar face o afirmație nefericită, spunând că ofițeri au fost și Lermontov, Tolstoi și Pușkin. Ori Pușkin n'a fost niciodată ofiter.

Kiselef introduce dispoziții asupra administrării orașelor, înbunătățirea străzilor, pavajului și iluminatului. Se prevăd mijloace pentru construcția șoselelor. Ia măsuri pentru combaterea incendiilor. Se introduce o contabilitate regulată, se formulează dispoziții precise pentru obținerea pensiilor. El organizează serviciul instituțiilor publice, pe cel al Casei de Ajutor, al distribuției apelor și al instrucției publice și le pune sub supraveghierea unor eforii speciale. Ia măsuri pentru instituirea unui corp sanitar, stabilește regulamente pentru farmacii, pentru moase, pentru copii găsiți. Reformează regimul penitenciar, instituie registre de stare civilă, stabilește o nouă organizare judecătorească. Regulamentul organic stabilește pentru prima dată în țările noaatre, principiul autorității lucrului judecat. Instituie registre hipotecare, etc.

S'ar putea spune că Kiseleff a fost o binefacere pentru țările noastre. Acesta e un adevăr incontestabil. Dealtfel Kiseleff s'a preocupat și mai târziu de țările noastre, fiind în corespondență cu domnitorii ce au urmat, dându-le sfaturi. Românii i-au fost recunoscători. In timpul lui Bibescu, Adunarea a votat un fond de 15.000 ducați, pentru a ridica lui Kiseleff în București un monument. Comunicându-i-se lui Kiseleff hotărîrea de a i se ridica un monument în București, Kiseleff a declinat onoarea și sumei votate în acest scop, i s'a dat altă destinație.

Dar realitatea este realitate: prin Regulamentul organic, Rusia era de fapt stăpână a Țărilor românești. In Istoria Românilor din Dacia Traiană, Ed. Carpații, p. 115, vol. IV, Xenopol scrie: "S'ar putea pune întrebarea pentru ce Rusia recursese la mijloace atât de întortochiate, pentru a face să triumfe voința sa în Principatele dunărene? Răspunsul e foarte ușor de dat: *Neputând să le anexeze direct, din cauza Austriei, ea alesese aceste măsuri complicate, care-i asigurau anexarea pe cale indirecta*".

Şi: "Regulamentul organic era deci, cu toate binefacerile administrative, mai degrabă *un instrument al stăpânirii rusești, decât o Constituție a Țării românești*". A. D. Xenopol, op. cit., IV, p. 119.

* * *

Alexandru I crease un regat al Poloniei, cu o Constituție proprie. Țarul era în acelaș timp, rege al Poloniei. Mulți au crezut că acest regat al Poloniei era rezultatul vechilor idei liberale ale lui Alexandru iar alții au luat acest fapt drep o fantezie. Şi nu era nici una, nici alta; era vorba de un plan calculat rusește, un plan slavo-mongolic. Polonia era împărțită în trei, ori Alexandru o voia întreagă. Nu erau Polonezii slavi? Dând o imagine de prosperitate și de libertăți polonezilor din partea rusească, voia să exercite atracția unui magnet asupra celorlați polonezi, adică a celor din Polonia austriacă și prusacă. Inființând mai târziu Republica moldovenească, comuniștii ruși nu au făcut altceva decât să imite pe Alexandru I.

Dar, după moartea lui Alexandru, Nicolae I vedea lucrurile altfel. El era stăpân total în acest regat al Poloniei și nu avea acolo nevoie de Regulamente organice ca în

Principatele dunărene, unde, oricum ar fi stat lucrurile, nu era stăpân absolut. Şi nici nu intuia planurile fratelui său care, il ţinuse total în afară de treburile publice. Deci acest regat şi în special Constituţia, îi răneau amorul lui propriu de autocrat. La Varşovia, vice rege era fratele lui, Constantin, şi la cererea acestuia, mai bine zis la insistenţele acestuia, trebuise să accepte să fie încoronat şi rege al Poloniei, după ce fusese intronizat ţar al Rusiei. In Asociaţiile secrete decabriste, participaseră şi câţiva polonezi. Opt din ei au fost arestaţi, acuzaţi de crimă contra siguranţei Statului. Nicolae voia să facă şi la Varşovia, pentru judecarea acestor revoluţionari, un tribunal special, ca la Petersburg. Dar Constantin i-a arătat că aceasta nu era posibil, deoarece se opunea la aceasta... Constituţia poloneză. Acuzaţii au fost judecaţi de Dieta poloneză, care a respins capetele de acuzare, şi i-a condamnat la pedepse uşoare. Nicolae vede negru şi declară: Ei au salvat pe vinovaţi, dar au pierdut ţara.

Dar Polonezii, dupa sfârtecarea patriei lor, nu mai sunt polonezii din timpul lui Petru cel Mare şi nici chiar cei din timpul dreptului de veto. Patriotismul lor devine atât de arzător, atât de fanatic, încât atrage atenţia şi simpatia întregei Europe, iar pentru ruşi, devine o sabie a lui Damocles. Oriunde se naşte o revoltă, un războiu contra ruşilor sau austriacilor, ei se prezintă în masă. După a doua şi a treia împărţire a ţării lor, mulţi polonezi se refugiază în Moldova, unde sunt un continuu ferment de revoltă. In timpul lui Napoleon, se înrolează în armata franceză, iar Marele ducat de Varşovia, înfiinţat de corsican, luptă alaturi de el în Rusia şi nu-l părăseşte pe împăratul francez în tragica lui retragere. Exilaţii polonezi umplu lumea întreagă şi în orice loc s'ar fi găsit, activează neobosiţi pentru reînvierea patriei lor. Activează ca scriitori, muzicieni, artişti, luptători cu arma când se iveşte ocazia şi chiar terorismul nu-l dispreţuiesc. Chiar în timpul lui Nicolae, se întâmplă un caz comic. Nicolae vizitează Anglia şi regina Victoria îl primeşte destul de rece. Are totuşi loc o reprezentaţie teatrală de gală, în cinstea ilustrului oaspete. In loja regală, regina Victoria lasă ca primul plan să fie ocupat de Nicolae, ea retrăgându-se în fundul lojii. Nicolae era încantat de atenţie, dar nu a bănuit cauza. Şi cauza era simplă: regina Victoria se temea de un atentat al exilaţilor polonezi. Şi atunci, ca o bună englezoaică, Victoria şi-a spus: Dacă trag polonezii, de ce să moară o englezoaică şi nu un rus? Observaţia ne aparţine şi e făcută cu obişnuita grijă de a face plăcere compatrioţilor care "resistă" în ceţurile Londrei.

Şi aşa cum vom vedea mai departe, Polonezii câştigă şi simpatia Papei şi vor produce multe necazuri lui Nicolae din cauza unei fiice pe care n'o putea mărita. L-au silit pe îngâmfatul ţar să se umilească şi să facă o vizită Papei, ceiace a produs la acea vreme mare haz la toate Curţile europene. In revoluţia ungară din 1848, nu numai comandantul armatei ungare era un general polonez, Bem, dar şi în compoziţia armatei erau mii de polonezi. La un lucru se pare că nu au făcut apel polonezii: la filozofie.

Fără îndoială Constantin, vice regele Poloniei, care se căsătorise cu o poloneză, renunţând pentru aceasta la tronul ţărilor, iubea Polonia. Dar era rus şi o iubea ca un rus. Credea desigur că Polonezii se vor rusifica prin metode blânde. Făcuse multe lucruri bune pentru polonezi, printre care şi o armată de 83.000 de oameni. Dar tembelismul polonez, ierunca, acea pasăre surdă şi proastă, murise odată cu distrugerea Patriei lor. In locul ieruncilor, se născuseră vulturi. Ei voiau libertatea. Revoluţia isbucneşte la 17 Noembrie 1830. Răsculaţii ocupă palatul Belvedere şi Constantin scapă cu viaţa, fugind pe o uşă dosnică.

Şi de data aceasta, Miliukov descrie revoluţia poloneză ca pe un eveniment neplăcut, dar nu prea grav. Şi evenimentul a fost grav, mai mult decât grav. A tremurat ţarul Nicolae şi-a tremurat întreaga Matuşka Rossiia. Fălosul Nicolae I, fanfaronul Nicolae I, avea să sufere în timpul acestei revoluţii tot atât de mult, dacă nu mai mult, ca în timpul războiului din 1828-1829. O armată rusă, în fruntea căreia se găsea faimosul general Diebici-Samovar paşa— trece frontiera şi, tot ca în 1828, la început, totul mergea de minune. Aproape de satul Grochowo, lângă Varşovia, Diebici bate armata poloneză de sub comanda generalului Şlopicki, fost general al lui Napoleon. Dar nu intră în Varşovia, dând timp polonezilor să se regrupeze, să se facă recrutări în toată Polonia, iar armata poloneză de sub conmada lui Constantin, să treacă de partea răsculaţilor. Războiul se lungeşte. Vine iarna, frigul, proastă aprovizionare, prost serviciu sanitar şi, în plus, holera. Această holeră se întinde în Rusia şi ajunge în capitală, unde isbucneşte o revoltă, pe care Nicolae o potoleşte, intervenind personal, cu gesturi teatrale. Dar tot din cauza holerei isbucneşte o revoltă în "coloniile militare". Aceste "colonii militare" au meritat multe pagini ca să vorbim de ele în timpul lui Alexandru I, care le-a înfiinţat şi ar merita multe pagini, acuma când vorbim de Nicolae I, care a fost nevoit să le desfiinţeze. Dar paginile ne-au lipsit şi atunci şi ne lipsesc şi acum. Cauza desfiinţării lor, a fost tocmai această revoltă. Nu ne putem opri totuşi să nu spunem că după noi, aceste colonii militare sunt precursoarele colhozurilor şi sovhozurilor, tot atât de utopice şi contrarii naturii umane, ca şi "coloniile militare".

Pe scurt, din cauza holerei, aceste "colonii militare", s'au răsculat. Sau mai bine zis, holera ajunsă la ei, le-a dat pretextul de a se răscula. Pentru o a înăbuşi n'au mai fost suficiente efectele teatrale şi Nicolae a trebuit să aducă trupe din afara acestor colonii. La isbucnirea revoltei, răsculaţii au ucis 3 generali şi 160 de ofiţeri şi funcţionari. Nicolae înăbuşe revolta în sânge. Două mii de răsculaţi au fost condamnaţi la bătaia cu cnutul şi 129 dintre ei au murit sub lovituri.

Pe front, situaţia militară era departe de a fi bună, era chiar rea, polonezii, de la defensivă, trec la ofensivă, trec Narevul, ocupă Ostrolenka şi obligă pe soldaţii lui Samovar paşa la o retragere precipitată, ceiace mai simplu spus, s'ar numi fugă. Nicolae era în culmea disperării. Scrisorile trimise lui Samovar paşa, reflectează nu numai mânia ci şi disperarea, ruşinea chiar: "Suvorov ştia să bată pe polonezi cu mai puţine trupe, scria el lui Diebici. Pentru prima dată, o armată rusească de 180.000 de oameni, se găseşte în defensivă în faţa a 50.000 de revoltaţi". Grunwald, op. cit., p. 127.

Dar se produce un fapt şi mai grav. In Anglia şi Franta, opinia publică ia partea răsculaţilor. In Franţa, chiar guvernul, nu numai presa şi opinia publică. Lafayette cerea în Cameră reparaţia ruşinii împărţirii Poloniei, cu armele, dacă nu se putea altfel. Generalul Berthier a trimis ţarului fanfaron o scrisoare injurioasă. Cu ocazia unei slujbe comemorative pentru Kosciuszko — 23 Februarie 1831 — s'au produs manifestaţii pe străzile Parisului şi mulţimea a încercat să spargă geamurile ambasadei ruseşti. Nicolae era înspăimântat. "Dintr'un moment în altul focul poate cuprinde întreaga Europă", scria el generalului Diebici, care, dupa cum spune Istoria Roller, fusese supranumit" Zabalkanski.

Iată lucruri pe care propagandistica istorie a lui Miliukov, le trece sub tăcere. Dar Austria şi Prusia, tot atât de interesate ca şi Rusia în chestiunea poloneză sprijineau pe Nicolae. Anglia care era contra, neavând de partea sa decât pe Francezi, deci neavând pe cine să trimită să moară pentru ei, considerând că Francezii sunt prea puţini, au lăsat pe ruşi să faca ce au voit. Şi era normal ca până la urmă balanţa să se încline de partea celor mai mulţi, oricat de eroici ar fi fost cei puţini, adică polonezii. In Iunie 1831, marele duce Constantin şi generalul Diebici mor de holeră. Au fost istoriografi care au sustinut că Zabalkanski s'ar fi sinucis de ruşine. In locul lui Samovar paşa, Nicolae numeşte pe generalul Paşkevici care, însfarsit, intră în Varşovia, de unde îi trimite fanfaronului ţar un tot atât de fanfaron mesaj: Varşovia este la picioarele Majestăţii Voastre.

Polonezii iau calea exilului cu miile şi au continuat să agite Europa cu toate mijloacele, până la târzia eliberare din 1918. Intre aceste mijloace, repetăm, se pare că Polonezii nu au apreciat pe cel filozofic, la modă în anumite cercuri, tot de exilaţi.

Represiunea a fost atât de cruntă, că a făcut ca indignarea Europei să crească. Regatul polonez a fost transformat în provincie rusească. "Şi cum represiunea Decabriştilor a săpat pentru totdeauna o prăpastie între dinastia Romanovilor şi partea luminată a nobleţei ruseşti, suprimarea independenţei poloneze va săpa o groapă pe care nimeni n'o va putea umple, între Nicolae, Casa lui, şi opinia liberală a Europei întregi" (Grunwald, op. cit., pagina 137).

Revoluţia poloneză a făcut încăodată pe Nicolae să tremure, fumurile de cucerire i s'au evaporat şi i-au impus prudenţă în actele lui. Imprudenţa a continuat să se manifesteze numai în amenintari — ameninţa în dreapta şi stânga —, dar când era vorba de trecut la fapte, şi — amintea probabil de polonezi. Au trebuit să treacă mulţi ani ca să uite aceste necazuri, pentru a comite ultima şi cea mai mare nebunie: războiul din Crimeea.

Deci cu drept cuvânt, în metodele blânde întrebuinţate în Principate, pe lângă sfaturile moderatoare ale lui Nesselrode, liberalismul şi bunătatea lui Kiseleff, etc., după părerea noastră, un cuvânt de spus a avut şi Revoluţia poloneză.

* * *

Retrăgându-se ruşii, au lăsat în urma lor, Regulamentul organic. Conform acestei "constituţii", domnitorii trebuiau să fie aleşi de Adunările generale ale ţărilor respective. Şi Puterile, cea suzerană şi cea "protectoare", au început prin a călca ele însile Regulamentul; s'au înţeles între ele ca aceşti domnitori, în loc să fie aleşi, să fie numiţi de ele, aceasta considerându-se un caz excepţional. Şi astfel au fost numiţi Alexandru Ghica în Muntenia şi Mihaul Sturza în Moldova. Principatele aveau să ia un avânt extraordinar, graţie libertăţii comerţului pe Dnăre şi Marea Neagră şi, în plus, faptului că scăpaseră de zaherea, adică nu mai erau obligate să dea nimic turcilor în natură, ci numai o sumă de bani. Produsele, în special, grâul, puteau să-l vândă cui voiau, adică acelui ce dădea mai mult.

Domnitorii s'au dus ca şi în trecut la Constantinopol să-şi primească investitura şi să sărute papucul sultanului, totuşi au fost primiţi cu o cu totul altă distincţie. "Cauza trebuie căutată în faptul că sultanul nu mai dădea investitura propriilor săi vasali, ci *celor ai Rusiei*" (Xenopol ,op. cit., p. 121). Dar Ruşii n'au lăsat în urma lor numai Regulamentul — instrumentul de lentă cucerire — ci şi oamenii ei care să-i supraveghieze. Ghica fusese numit domnitor datorită recomandaţiei exprese a Rusiei, deci îl considerau de încredere, totuşi nu au socotit suficient şi au făcut să fie numiţi doi oameni ai lor, pe grecul Mavros ca inspector general al carantinelor, iar ca agent al Munteniei la Constantinopol, pe grecul Aristarchi. Şi au mai lăsat în calitate de ofiţeri superiori ai miliţiei, pe coloneii Garbaschi şi Banoff şi doi munteni (panduri!!!), care serviseră în armatele lor pe colonei Odobescu şi Solomon. Dar pe lângă asta, ruşii au lăsat pe baronul Ruckmann, în calitate de consul. Şi *acest consul era adevăratul domnitor, fără aprobarea, lui Ghica nu putea face un pas*. Toţi înalţii funcţionari erau numiţi cu aprobarea sau la indicaţia lui Ruckmann, inclusiv miniştrii. Ruşii profitau, prin aceasta ca să câstige prieteni ai Rusiei în cei ce erau numiţi şi duşmani ai domnitorului în cei ce erau îndepartaţi din funcţii. Dar în Adunare erau şi câtiva boieri patrioţi, ca Emanuel Băleanu, Ioan Rosetti, Grigore Canatcuzino şi, în special, Ion Câmpineanu. In jurul lui Ion Câmpineanu s'a creat o opoziţie, care, încet, încet, a câştigat de partea ei, majoritatea Camerei. Aceştia au început să critice amestecul consulului rus şi servilismul domnitorului faţă de el. Ruckmann s'a supărat şi a cerut lui Ghica să invite Adunarea a elimina din sânul ei spiritul de nesupunere, în caz contrar *se va vedea silit să întrebuinţeze asprimea*. Camera s'a răzvrătit şi a acuzat pe domnitor de lipsă de acţiune şi pe miniştri de incapacitate.

Şi a intervenit un fapt grav. Rusia voia ca şiretlicului strecurat în Regulamentul organic, să i se dea o formă legală. E vorba de articolul introdus "prin fals în acte publice", cum spune Karl Marx, articolul căruia i s'a spus "adiţional" şi care prevedea că nici o lege votată de adunare şi confirmată de domn, nu va putea fi promulgată, dacă ea nu a fost în prealabil aprobată de către Curtea protectoare. Acest articol însemna pur şi simplu că autonomia era o vorbă goală. "Ruckmann porunci lui Ghica să procedeze la consacrarea articolului de Adunare. In acelaş timp instigă pe opozanţi şi întărâtă pe Ghica" (Karl Marx, op. cit., p. 31). Adunarea a respins articolul, în unanimitate. Consulul rus s'a dus la Constantinopol şi s'a întors cu un firman prin care se cerea în mod imperativ inserarea articolului şi semnarea actului de către domnitor şi membrii Adunării. Adunarea a avut loc în ziua de 15 Mai 1838. "De două ori Ghica aruncă condeiul, subscrise totuşi la urmă. Boierii făcură la fel" (Karl Marx, op. cit., p. 31). O scenă asemănătoare se petrecuse în Moldova cu doi ani înainte. Consulul rus s'a declarat mâhnit că asemenea neplăceri au putut să aibă loc în timpul *administraţiei sale*. "Şi într'adevăr, cel care administra în mod real Muntenia, era consulul rus" (A. D. Xenopol, op. cit., IV, p. 124).

Această chestiune a articolului adiţional a deschis ochii Rusiei, care a căutat să descopere cauza. Şi cauza era începutul de culturalizare a Ţării, graţie a două ziare, "*Curierul românesc*" în Muntenia, sub conducerea lui I. Heliade Rădulescu şi "Albina Românească" în Moldova, sub conducerea lui Gheorghe Asachi, ambele apărând în timpul lui Kiseleff (1829), precum şi stabilirea de şcoli naţionale. Dându-şi seama de cauză, consulul rus a depus toate eforturile pentru a împiedica desvoltarea culturală a spiritului românesc. In timpul lui Kiseleff, un francez — Vaillant —, fusese pus în fruntea Colegiului Sf. Sava. Vaillant reuşise să facă un aşezământ model şi în fiecare an ieşeau mai mulţi oameni instruiţi. Ruckmann a cerut lui Ghica să-l îndepărteze pe Vaillant, dar Adunarea a hotărît să cumpere 500 de exemplare dintr'un dicţionar franco-român, publicat de Vaillant. Consulul rus a *poruncit* domnitorului să nu ratifice hotărîrea Adunării şi Ghica s'a supus.

Partida naţională crease un teatru românesc şi reuşise să facă să fie reprezentate câteva piese traduse din franţuzeşte. Domnitorul acordase acestui teatru o subvenţie, dar a trebuit s'o retragă, la intervenţia baronului. Comportarea lipsită de curaj a domnitorului, care juca pe două tablouri, a făcut să se producă o puternică opoziţie contra lui — ceiace dorea Rusia — şi Ghica a fost destituit la 7 Octombrie 1842.

După această destituire, Rusia nu s'a mai opus dispoziţiilor Regulamentului şi s'a procedat la alegerea noului domnitor. Au candidat 37 de boieri şi cel ales a fost Gheorghe Bibescu. Asupra originii lui Bibescu, există o controversă: Xenopol spune că descindea dintr'o familie boierească din Oltenia, pe linia maternă fiind urmaş al familie Brâncovanu, Marx afirmă că Gheorghe Bibescu era nepot de geambaş. Alegerea lui Bibescu fusese bine văzută de Rusia, dar noul domnitor i-a nemulţumit de la început: chiar în ziua instalării sale a apărut într'un costum asemănător celui purtat de Mihai Viteazul iar în anul următor s'a dus la Mânăstirea Dealu, s'a aşezat în genunchi şi a sărutat piatra de pe mormântul eroului muntean.

La început a existat armonie între domnitor şi Adunare, dar nu a ţinut mult. Prima ciocnire s'a ivit la depunerea de către domnitor a unui proiect de lege privitor la modificarea unui articol din Codul lui Caragea, privitor la regimul dotal. Adunarea susţinea că această modificare era voită de Bibescu dintr'un interes personal — voia să moştenească pe soţia lui care înnebunise —, dar Xenopol îi ia apărarea, susţinând că articolul lovea în interesele mai multor boieri. Adunarea a respins deci proiectul depus de Bibescu.

Un nou conflict isbucneşte din cauza unei legi a minelor. Un rus — Trandafiloff — a cerut să i se acorde de către domnitor explorarea şi apoi explotarea unor mine, pe care le-ar descoperi el în munţii noştri. Dreptul de explotare era de 12 ani. A început o campanie acerbă contra acestei concesiuni, în care a devenit celebru Heliade Rădulescu printr'o poezie întitulată "Măceşul şi florile". Şi de data aceasta Xenopol ia apărarea lui Bibescu, susţinând că Bibescu era bine intenţionat şi că argumentele aduse de contrincanţii săi nu erau juste. Xenopol arată că această opoziţie s'a produs din cauza temerii că odată ruşii instalaţi în minele noastre, nu vor respecta termenul de 12 ani şi *nu vor mai pleca niciodată*. Această înseamnează că Românii *deschiseseră ochii*. Cu toate că Trandafiloff era susţinut de consulul rus, în faţa puternicei opoziţii, Bibescu cedează şi nu mai acordă concesiunea cerută de rus.

Bibescu are la activul lui o serie de măsuri pozitive. A făcut să se construiască mai multe drumuri, *primele pe care le-a cunoscut Muntenia de la epoca romană*, şi a construit un mare pod peste Olt. Adunarea votase un fond de 15.000 ducati — cum am mai spus — pentru a ridica u nmonument lui Kiseleff, dar acesta refuzând, Bibescu întrebuinţează banii la secarea mlaştinelor Bucureştiului şi la înfrumusetarea şoselii care a luat numele de Şoseaua Kiseleff. Şi, un lucru important, Bibescu *a suprimat vama dintre Muntenia şi Moldova*.

O afacere care i-a produs multe necazuri lui Bibescu, a fost aceia a mânăstirilor închinate Locurilor Sfinte. După *revoluţia contra grecilor*, Ţările româneşti obţinuseră de la turci ca egumenii greci să fie isgoniţi şi mânăstirile închinate să intre în cadrul legilor Ţării. In 1826, *Ruşii* obţin de la Poartă revenirea asupra acestei hotărîri şi Ţările româneşti au fost nevoite să reprimească pe egumenii pe care-i isgonise. Chestiune anodină la prima vedere, dar ea arată că ruşii voiau să câştige simpatiile grecilor ,adica nu uitau drumul la Constantinopol. Bibescu s'a luptat mult pe această chestiune şi a obţinut unele dispoziţii favorabile, dar rezolvarea definitivă a acestei ruşinoase probleme greceşti avea s'o obţină mai târziu, marele domnitor Alexandru Ioan Cuza.

S'au făcut construcţii de ordin public, drumuri, penitenciare, reparare de mânăstiri şi supravegierea pe Dunăre şi domnitorul a reuşit să menţină finanţele Ţării într'un perfect echilibru. La sfârşitul anului 1846, Casa centrală dispunea de oe rezervă de 4.000.000 de piaştri.

Bibescu a trebuit să părăsească domnia din cauza revoluţiei de la 1848, dar această revoluţie *nu a fost îndreptată contra domnitorului, ci în contra Rusiei*, ne spune Xenopol în opera ce am citat, la pag. 136, IV. Ed. Carpaţii, Madrid.

* * *

In Moldova a fost în acest timp, un singur domnitor, Mihail Sturza. El a reuşit să se menţină ca domnitor chiar după 1848. Sturza s'a arătat un bun gospodar. El a avut totuşi de luptat cu boierii ce-i râvneau locul şi care intrigau, susţinuţi şi chiar provocaţi, *de puterea protectoare*, adică de Rusia. Realizările lui Sturza în cei 15 ani de domnie, sunt deadreptul impresionante. El ia dispoziţii pentru organizarea oraşelor, măsuri de supravaghiere a pavajului, curăţirea şi alinierea străzilor, construcţia regulată a caselor, apărându-le contra incendiilor. Instituie

un serviciu de poliție, obligând pe hotelieri să declare venirea și plecarea călătorilor, reglementează situația servitoarelor, stârpirea câinilor vagabonzi, serviciul trăsurilor publice, etc. Ia măsuri în favoarea muncitorilor. Astfel, interzice convențiile prin care țăranii se obligau să plătească cu munca sumele împrumutate și interzice dobânzi mai mari decât cele legale. Suprimă sistemul abuziv al execuției țăranilor pentru datoriile vecinilor lor în caz de insolvabilitate; împiedică pe prefecți, subprefecți, etc., de a face pe țărani să muncească pentru ei gratuit și permite celor loviți de aceste abuzuri, să se plângă direct domnitorului.

Interzice vinderea pe credit țăranilor a băuturiloe spirtoase, oprește comerțul ambulant pe care-l permite numai în iarmaroace. Ia măsuri pentru înbunătățirea stării sanitare a țăranilor. Organizează carantinele ce au scăpat țara de ciumă, organizează un serviciu medical și ordonă unificarea farmaciilor și fixează prețurile medicamentelor. Ia măsuri contra epizotiilor și înființează un serviciu veterinar.

Dă o atenție specială căilor de comunicație, făcând să se construiască șoseaua care traversează Moldova de la Nord la Sud, de la Mihăileni până la Galați, cu o ramură care o lega de Târgu Ocna, unde erau minele de sare. Organizează bâlciurile și poștele-e vorba de serviciile de transport, numite poște-și ia măsuri pentru siguranța publică. Regulează situația vagabonzilor și încheie o convenție cu Austria pentru extrădarea dezertorilor și vagabonzilor. “*Aceasta era prima convenție semnată de un domnitor român, de la tratatul lui Cantemir cu Petru cel Mare*” (A. D. Xenopol, op. cit., IV, p. 139). Oprește tăierea neregulată a pădurilor, chiar a acelora care aparțineau mânăstirilor închinate. *El înființeaza în* 1835, *Academia mihăileană*. O măsură rea luată de Sturza a fost aceia a scutirii evreilor industriași, de a plăti taxa datorită corporațiilor, ceiace a adus o puternică lovitură industriașilor români.

Dar ca și Bibescu, Sturza a avut de luptat cu boierii și cu consulii ruși. La abia 18 luni de la instalarea în scaun, șase boieri înaintează un memoriu direct țarului, aducând acuzații multiple domnitorului. Una dintre acuzații era aceia că domnitorul *favorizase pe supușii ruși* în arendarea veniturilor vămilor, ceiace, cum notează Xenopol, era cel puțin curios într'o plângere adresată țarului. Dar ceiace e deadreptul straniu, e faptul că în afacerile Moldovei, nu se amesteca numai consulul de la Iași, Besak, ci și cel de la București, baronul Ruckmann. Consulul rus se amestecă în mod exagerat în afacerile interne, chiar contra prevederilor Regulamentului organic. In bugetul anului 1838, s'a produs un deficit. Sturza propusese și majoritatea Adunării votase mărirea impozitelor cu o zecime, dar șeful minorității, boierul Canta, se opune. Besak ia partea lui Canta și-l amenință pe Sturza cu ruperea relațiilor diplomatice. Sturza acoperă deficitul, din propria lui avere.

Se plânge totuși ministrului de externe, Nesselrode, care îi dă dreptate și-l inlocuiește pe Besak cu Kotzebue. Dar Kotzebue continuă să facă ceiace făcuse Besak: intrigă. Sturza, dintr'o eroare, dăduse titlul de căminar unui oarecare Eftimie Stamaty și Kotzebue îl obligă să revoace decizia, aducându-i natural domnitorului o umilire în fața boierilor. Față de alte amestecuri și mai grave ale lui Kotzebue, Sturza, cu tot riscul, se plânge din nou lui Nesselrode. Şi Kotzebue e înlocuit cu Titoff. Cel care intriga mai mult, era boierul Canta. Sturza cere lui Ruckmann autorizația de a exila pe Canta la moșia lui. Neobținând aprobarea, Sturza caută o înțelegere cu Canta, și-l numește ministru de justiție. Şi, ceiace e curios, noul consul Titoff, îi reproșează lui Sturza această numire!!!

Cei trei domnitori de care ne-am ocupat, au căutat și au obținut să îndrepte Țările românești pe calea progresului și au reușit să facă multe lucruri bune, cu toate că au avut de luptat cu Regulamentul organic și cu *consulii protectori*.

“*De aceia, contra acestui Regulament și contra puterii care-l introdusese, Rusia, și nu contra domnitorilor, s'a ridicat populația celor două provincii,* în 1848” (Xenopol, op. cit., IV, p. 146).

Chiar în timpul lui Kiseleff a fost încurajată mișcarea de redeșteptare națională, adică scoaterea de gazete, înființarea de școli și a unui teatru. Kiseleff, cu tot liberalismul lui, era departe de a bănui că această redeșteptare se va întoarce contra Rusiei. Chiar înainte de războiul 1828-1829, se înființase o Societate literară unde se citeau traduceri din limba franceză și s'au făcut și două gramatici românești, una a lui Heliade Rădulescu și a doua a lui Gheorghe Golescu. A lui Heliade a fost tipărită în 1828, a lui Golescu în 1840. Războiul a întrerupt aceste activități care au fost reluate în timpul lui Kiseleff. Societatea literară s'a reconstituit sub numele de Societatea filarmonică, având drept scop desvoltarea artistică. S'a înființat o școala care avea să scoată actori români. In acest timp, în Moldova s'a înființat o societate cu caracter științific, a medicilor și naturaliștilor, din inițiativa unui medic originar din Bohemia, doctorul Cihac. In timpul lui Kiseleff s'au deschis școli la Roman, Huși, Galați, Focșani, Bârlad și Botoșani. Profesorii trimiși la aceste școli, studiaseră la școala de la Trei Ierarhi, unde li se insuflase ideia națională.

In timpul fanarioților, toți profesorii erau greci. E vorba de profesorii care făceau educația fiilor domnitorilor și a fiilor de boieri. Incetul cu încetul ei sunt înlocuiți cu francezi și după 1821 nu mai rămâne nici un profesor grec în Țările românești. Dar în afară de profesorii din casele boierești, unii francezi au început a deschide pensionate. Primele instituții de acest fel se întâlnesc la Iași. In 1831 pensionatul lui Cunin, un altul în 1832 care avea trei directori: Lincourt, Chefneu și Bagarre. In aceiași epocă, sulgerul Teodor Burada deschide un pensionat de domnișoare. La București, primul pensionat de la Sf. Sava a fost dirijat de Vaillant. Incep să se facă traduceri din limba franceză în română. Au început să se ecrie de români, cărți didactice: cursuri de geografie, de mitologie, un rezumat al Istoriei universale, o istorie a imperiului rusesc, manuale de aritmetică, etc.

In locul influenței grecești, a început o puternică influență franceză. Această influență, pe lângă incontestebilele binefaceri, a avut și urmări rele. Boierii au început să călătoreasca cam des la Paris, ruinându-se. Imprumutau bani de la evrei care au început astfel să se înbogățească iar Inalta societate, franțuzindu-se prea mult, s'a îndepărtat de popor.

Progresele realizate în domeniul învățământului au neliniștit pe boierii retrograzi și, în special, pe ruși. Această neliniște începe să crească atunci când s'au înființat școli cu învățământ superior. La Academia mihăileană e numit în 1843, profesor, Mihail Cogălniceanu. A ținut o lecție de deschidere memorabilă. A spus că el consideră Patria sa, tot pământul țărilor în care se vorbește românește și drept Istorie națională, pe aceia a Moldovei întregi, *dinainte de desmembrarea sa,* pe aceia a Munteniei și a Transilvaniei. Dar chiar de a doua zi, cursul de Istorie națională a fost desființat. Ca un corespondent al Societății filarmonice din București, Gheorghe Asachi înființează la Iași o școală particulară, pentru cultivarea artei dramatice și a muzicii. In acelaș an, 1838, Societatea medicilor și naturaliștilor din Iași, intră în legătură cu învățații occidentali. Aceștia îi invită pe români la un congres, la Fribourg. Doctorul Cihac a fost ascultat cu atenție și învățații europeni au aflat de existența unui popor care făcea parte din marea familie a popoarelor latine. Invățați iluștri s'au înscris ca membri ai Societății de la Iași, printre ei, A. de Humboldt, A. Boignart, G. Struve, J. Berzelius și C. F. Oken.

Seminarul de la Socola a fost reorganizat și la Iași s'a deschis o școala centrală de fete. Una identică funcționa deja la București. In 1840 s'a înființat la Iași o școală de arte și meserii, pusă sub conducerea ardeleanului Mihalik de Hodocin. In 1838 s'a încercat înființarea de școli primare. Inainte de aceasta, încercări similare se făcuseră de unii boieri, ca Radovici în Muntenia, Anastase Bașotă și Lupu Bals, care înfiintaseră scoli primare pe moșiile lor.

Dar acest progres avea să întâlnească opoziția hotărîtă a rușilor, care-și dădeau seama că această culturalizare se îndrepta exact pe drumul opus celui pe care-l visaseră ei. Heliade publicase o lucrarea asupra originii latine a poporului român. *Rușii au fost atât de supărați,* că au voit să-l pedepseasca cu exilul și a scăpat doar datorită intervenției hotărîte a domnitorului.

La intervențiile ruse au început să se suprime rând pe rând toate școlile. S'a suprimat școala de artă dramatica, învățământul superior al Academiei mihăilene, cursul superior al școlii Sf. Sava, etc.

Dar mai greu le-a fost rușilor să intervină în mișcarea literară. Incepuseră să vină în Principate profesori ardeleni, din cauza opresiunii unguerști. In Ardeal începuseră să se scrie versuri, sub formă alegorică. Astfel, poemul Arghir și Elena, ascundea, alegoric, cucerirea Daciei de către Romani. Cărțile din Ardeal, pătrund în Principate.

In Principate încep să scrie versuri Ioan Văcărescu, Paris Momuleanu, Heliade Rădulescu, Vasile Cârlova, Constantin Conachi, Alexandru Hrisoverghi, Grigore Alexandrescu. In general producția era naivă, elementul estetic aproape total absent, dar mustea în ea ceiace spiritul public căuta: *elementul patriotic. Deșteaptă-te române,* avea să facă celebru pe autorul acestei poezii, pusă apoi pe note, Andrei Mureșanu. Au ieșit publicații, “Curierul românesc” și “Albina românească”, deja citate, “Curiosul”, “Magazinul istoric pentru Dacia”, “Dacia literară”, “Progresul”, care

(*Urmează în pag.* 48.)

SONETELE LUI V. VOICULESCU

de OVIDIU VUIA

OETUL Vasile Voiculescu se prezintă ca un fenomen unic în poezia românească. Probabil că printre contemporanii săi, se vor găsi unii despre care să se spună, că au creat un vers mai strălucit și poate mai meșteșugit, dar niciunul dintre ei nu poate demonstra, în destinul său artistic, acel continuu suiș, spre o din ce în ce mai luminoasă perfecțiune, precum o săvârșește în creația sa poetul V. Voiculescu. Fiindcă, povestirile și sonetele lui V. Voiculescu, vin să atingă o înălțime care constituie o culme și o apoteoză a unei admirabile traectorii, un adevărat imn al Bucuriei, închinat Creației.

Ne bucură să facem această constatare, nu în cele din urmă, fiindcă V. Voiculescu, este un poet născut din cele mai autentice isvoare ale sămănătorismului, continuându-se cu cele ale gândirismului, curente care fără îndoială exprimă cea mai neaoșa spiritualitate creatoare românească. Şi când zic sămănătorism, mă duce gândul la Vlahuță, acela care împreună cu Coșbuc, au fost primii directori ai revistei “Sămănătorul”, și intemeietori ai curentului sămănătorist, care prin programul său vroia să perpetuieze idealorile naționale ale luceafărului poezie românești, Mihai Eminescu. Al. Vlahuță a îndrumat primii pași în poezie ai lui V. Voiculescu, poetul insuși recunoscând mai târziu că și-a publicat primul volum de poezii, cu gândul și dragostea dedicată lui Vlahuță, acel ce-a fost unul din cele mai alese spirite ale culturii noastre.

Sonetele lui V. Voiculescu apar scrise de un mag, poetul definindu-se ca cel din urmă dintre Berevoi, lasă peste lucruri și peste fapte vălul discret al tainei, furat din țara basmului și al incantațiunilor primare. Poetul a închis cântecul unui ocean, în trupul de sidef de scoică al celor 90 de sonete ale sale.

Recunosc aicia ca n'am reușit să pătrund în înțelesul adâc al sonetelor lui V. Voiculescu — înțeles valabil cel puțin pentru mine — decât după ce am cizit pe poetul Michelangelo. Parcurgând rimele lui Michelangelo, îmi apărea statuar iubirea lui pentru Vittoria Collona, o iubire zguduitoere la vremea apusului vieții sale, dusă pe plan pur platonic, în limite ce scapă de cele mai multe ori priceperii medii. Căci în virtutea acestei priceperi medii, sufletul e condamnat și legat de toate schimbările trupului, la vârsta de 70 de ani un om nu poate fi acceptat decât cu tichie de mătase pe cap, îngrijindu-se de durerile prostatei sale sau în orele libere jucându-se cu nepoțeii săi de-a baba oarba. Iată ca Michelangelo spulberă-așa cum a făcut-o de atâtea ori- aceste umile prejudecăți, arătând că dragostea adevarată, cea majoră, nu poate fi decât cea care răsare în inima omului apropiat de crepusculul vietii sale. Desigur, iubirea aparține tinereții, aproape ieșită din copilărie, cum o arată dragostea lui Romeo și Julieta sau cea mai implinită, a lui Tristan și Isolda sau a Francescăi și Paolo. Cele mai pure versuri au fost dedicate acestei iubiri a tinereții de ar fi să ne gândim în primul rând la marele nostru Eminescu. Şi totuși, Michelangelo vine să arate că această iubire a tinereții nu este iubirea pură, ea având pâna la urmă un rezumat carnal, ea isvorând din acel “instinct atât de van ce se abate și la păsări de doua ori pe an”. Adevărata iubire, iubirea cu înțeles cosmic, acea care vine la intâlnire cu eternitatea și moartea, iubirea care dă sens oricărei creații este iubirea matură, a omului ajuns la crepusculul său, om care atunci câștigă adevăratele dimensiuni de simțire și de valoare. De ar fi să comparăm cele două iubiri, prima este iubirea relativă, care este numai lumină și soare, dar se poate scutura necugetat, așa precum se întamplă peste noapte cu o livadă înflorită, apărând goală și pustie în undele proaspete ale unei dimineți înrourate. Moartea pentru acest fel de iubire, vine pentru a o eterniza, pentru a o feri de viitor, prin aceasta trădându-și caracterul efemer. Cealaltă iubire, este iubirea absolută, care apare cu roadele coapte, într'un sfârșit de toamnă, de o tristețe pătrunzător de adâncă și melancolică. Această iubire are ceva din eternitatea cerului instelat, moartea, neputând s'o atingă cu aripa ei, chiar prin aceasta arătându-si veșnicia. Dacă pentru prima iubire este valabil că moartea cu iubirea sunt surori, pentru a doua, sora iubirii este eternitatea. Asta am învățat-o dela Michelangelo, care consideră că prin arta sa va lăsa suflul iubirii sale pentru Vittoria Collona, sa traiască mereu: Iubirea care învinge moartea. Cei tineri pentru a-și salva iubirea se sinucid pe când Michelangelo o salvează dându-i viată întru veșnicie. Iată cum m'a făcut marele florentin să înțeleg sonetele lui V. Voiculescu, mărite sonete, în care se cântă iubirea în sensul ei cel mai pur, cu semnificațiile-așî zice- metafizice.

Va trebui să acceptăm așadar că la vârsta bătrâneții, omul este capabil numai de mari sentimente dar și de unice creații — cum o demonstrează Sophokles cu al său Oedip la Colona sau Verdi cu al său Othelo — având viziunea marei iubiri, a acelei adevarate, vrednic cântec de lebădă a sufletului uman, așa cum o demonstrează rimele lui Michelangelo și lângă ele și sonetele lui V. Voiculescu.

Dece pentru sonetele sale, Voiculescu a luat ca punct de pornire sonetele marelui Will, o vom înțelege după ce vom parcurge și sonetele acestuia. Cele 154 de sonete ale lui Shakespeare sunt tot atâtea cântece de iubire scrise cu tot focul pasiunii, ce ține de iubirea pământească, sentimente, ce i-a stăpânit pe eroii săi adolescenti, de ar fi să citâm, aici, versurile cu care-și încheie Shakespeare ciclul sonetelor:

But I, my mistress' thrall
Come there for cure, and this, by that I prove
Love's fire heats water, water cools not love

De aici pornește V. Voiculescu cu sonetele sale, și ca să nu ne lase nicio îndoială începe numărătoarea sonetelor sale cu 155, cel de 154 fiind ultimul sonet a lui Shakespeare. De semnalat că V. Voiculescu adoptă și metrica lui Shakespeare rimând întotdeauna ultimele două versuri, deosebit de sonetul petrarchian care a fost urmat de Michelangelo. De ce recurge Voiculescu la acest joc, va reeși din cele ce vor urma. Căci atât atribuirea sonetelor lui Shakespeare, cât și mențiunea de talmăcire liberă, de fapt ține de un moment magic voiculescian: poetul român continuă spiritul sonetelor lui Shakespeare, însă a unui Shakespeare ajuns la o vârstă înnaintata, vârstă pe care de fapt acesta n'a atins-o niciodată. Afirmația lui Aurel Rău care prefațeaza aceste sonete apărute în 1968, în editura pentru literatură, că până la urmă Voiculescu a reușit o autentică talmăcire a sonetelor lui Shakespeare apare mai mult decât gratuită. Lucian Blaga a tradus pe Faust în limba română, atingând dimensiunile creatoare ale lui Goethe, pe când V. Voiculescu n'a tradus poezii de Shakespeare ci în sonetele sale s'a exprimat numai pe sine, aceste poezii fiind poezii de V. Voiculescu. De fapt, saltul în absolut pe care-l realizează cu sonetele saleaceastă excursie cosmică- îl determină pe poetul nostru să recurgă la mitul și el absolut al marelui creator Shakespeare, în dosul căruia, el se vrea rămas, ascuns și anonim.

Dar pe lângă toate interpretările, sonetele lui Voiculescu au o valoare unica în sine autorul reusind să dea viață unor momente sublime de artă poetică. Ci ca întotdeauna, V. Voiculescu prefera pe drumul creației sale, violetului monocrom al disperarii, policromia bucuriei stăpânite de o magică tristețe, ceace duce nu rar la o sărbătoare de culori, paletă luminoasă postimpresionistă, ca a lui Renoir, bunăoară.

Dar să dăm glas minunatelor versuri, fără să ne ascundem emoția care ne stăpânește simțind că ne apropiem de grădinile paradisului așa cum ne-am învățat sa-l cunoaștem ntr'un colț de eden pictat la San Marco de Beato Angelico. Chiar dela primul sonet, poetul se prezintă pe el și creația sa:

Stramoșii-mi, după nume, au invârtit țepoiul,
eu mânuiesc azi pana de mii de ori mai grea.

Şi imediat urmează o introducere în mirajul voiculescian, descriindu-ne iubirea lui spre toată mirarea noastră, față de o persoană de sex masculin:

Dovada cea mai pură a'nnobilării mele
Ești tu și'ngăduința de-a te lăsa iubit
Mai mult ca un prieten, cu patimile-acele
Cu care-adori amantul de veci nedespărțit. (S. 1.)

Secretul magic al poetului, se derulează în filmul versurilor următoare, topite în straie vrăjitorești:

Culeg azul și raze și roze de pe ramuri,
Stăpânul meu, alesul, cu slava sa'ncunum:
Poporul meu de gânduri, simțire, vis, trup, dor,
Te pun azi peste ele de-a pururi domnitor.

Este vorba oare de geniul tutelar al poeziei, sau chiar de idealul poetic al creatorului de artă, un adevărat alterego, răsfrânt pe verticală, în oglinzile de sus?

Acest epitalam spirituel stăruie și mai mult în alte sonete, în care conversația poetică se îndreaptă spre "Tu, genial tutore al geniului meu", căruia "Pentru-ai iubirii tale ducați iți dau sonete", devenind atitudine odată cu versurile care numai lasă loc de neliniști:

Nu te-am putut cuprinde sa fii numai al meu,
E cum aș cere lunii sa-mi ardă noaptea'n sfeșnic:
Ți-e locul intre stele... Ci, oricât de pigmeu,
Mi-e dragostea cer, iar tu, luminătoru-i veșnic. (S. 36.)

Este vorba deci de idealul său de o viață întreagă, ideal pe care l-a slujit rătăcind prin coclaurile de aur vrăjit, ale poeziei, dând din nou glasul inspirației sfinte, în care confundarea omului cu idealul său, umbra vieții lui, apare totală. Iubirea cu actul de creație intră în imperiul cristalin al eternității, versurile voiculesciene călcând în marele eon al facerii, al unui meșter Manole, coborât în contemporaneitate:

Mi-a trebuit intreaga văpaie-a poeziei
Cărbunele iubirii să schimb în diamant;
Dar strălucești de-acuma pe fruntea veșniciei,
Răscumpărat de-a pururi obștescului neant...
...Cu el iți tai fereastra'n pereții existenței,
Să intre nemurirea cu tot văzduhul ei.

Și'ntr'un vârtej de versuri arzând diamantine
Seduc eternitatea, iubite, pentru tine. (S. 50.)

Un rol deosebit îl joacă în exprimarea sentimentelor poetului cele două versuri finale ale sonetelor, care cuprind de fapt în ființa lor un univers de înțelesuri, poetul având grija să le dea o deosebită rânduială în țesătura generală a sonetului, totul imbrăcând pe lângă un rost verbal și unul adânc sculptural, în fond artistul cizelând în marmura fină a poeziei, forme multidimensionale, mărturii a unei pane de demiurg.

In continuare Voiculescu se va depărta, de platonismul pur al iubirii unui Michelangelo, nemai acceptând nici viziunea renașterii, tițianești a Amorului profan și mistic. Pentru V. Voiculescu nu există decât o singură Iubire, în numele acesteia scoțând accente de dragoste de o puritate cum numai rar se poate auzi. Apropierile sunt pline de sfințenie și au foșniri liturgice:

Ma'nfățisez cu duhul, nu te sărut pe gură,
Plecat ca peste-o floare, te rup și te respir...
Și nu mai ești de-acuma trupească o faptură,
Ci un potir de unde sug viată și strâng mir. (S. 4.)

Și pentru a nu uita că solul pe care se mișcă, duce spre zările unui nou Icar adaogă în cele următoare:

Cu ideala forță mi-apropii ce mi-e drag,
Injug virtuți și patimi la marea poezie
In care, fără urme de pulbere târzie,

Te-amestec și pe tine cu sila; pentru mag,
Pământul n'are margini, nici cerurile prag.

Poetul pune alături de cuvântul virtuți pe cel de patimi, evitând pe subînțelesul vicii, aceasta pentru a se feri, așa cum îi este obiceiul de efectul prea puternic al contrastului, asigurându-ne de cadrul pur, paradisiac, în care se desfășoară rotirile ibișilor săi spirituali.

Descrierea lui merge spre o ființă a cărei contururi de vis le simți mai mult cu degetele sufletului decât cu pipăitul ochilor:

E mâna ta în aer? Sau prima rândunică?
E tremur lung de pleoapă? Ori gingas flutur viu?
Bob roșu de măceașă mi'ntinde gura-ți mică,
Trunchi zvelt de măr cu roadă e trupul tău mlădiu...
(S. 14.)

Iubirea "trează ca un priveghi de arme" al celui care are ochii "falși luceferi", se lasă iar, mărinimos definită:

Râvnesc nefăptuitul vis al desăvârșirii;
Ca'nalta-ți frumusețe să nu fie-o nălucă,
— Cu clipa'n zbor venită cu alta să se duca —
Voi sparge'ntârziatul decret de lut al firii:
Ca ea să dăinuiască de-a pururi roditoare,
Ii altoiesc, din mine, puterea gânditoare. (S. 2.)

Este aici o iubire cu adânc înțeles epistomologic, iubirea ca act de cunoaștere, așa cum o formulase în sistemul său filozofic, colegul de generație al poetului, Nae Ionescu.

Un adânc înțeles al sonetului voiculescian, aparține luptei cu efemerul, balaur cu șapte capete, pe care încearcă a-l birui cu sabia de foc a poeziei, Iubirea, Arta și Eternitatea, "eternitatea mi-e singura unealtă", revenind în versul său ca adevarate obsesii, litanii de seară, a unui suflet care simte că numai este de el departe, clipa marei, transhumanțe.

Și-apoi deodată un cânt ne aduce în apoi în Viata, lasându-ne să cădem în mrejele dragostei pământești, poetul scoțând din lira sa, un imn închinat iubirii, făcut cu toată exhuberanța anacreontică a unui moment ce se vrea bacanal, pasionat, nu insă complet salvat de mirul actului sacerdotal, dintr'o biblică nuntă, a Cântării Cântărilor:

Domniță a grădinii cu merele de aur,
De-acolo ți-ai luat sânii de mândră Hesperidă?
Și verzii ochi atlantici, din ce pierdut tezaur?
Și părul tors din noapte, somptuos ca o hlamidă?

Autorul reușește să pipăie plămada din lut și argilă a iubitei, ceace duce gândul la creația argheziană:

La albele-ți picioare torc versuri zi si noapte...
Mi-ai incleștat pe soartă cătușele iubirii:
Să-ți cânt doar frumusețea mi-e unica ispravă,
Nemuritoarea-ți formă pe veci s-o'nalț în slavă.
(S. 45.)

Parcurgem în continuare, acelaș cosmos spiritual, în care în note proprii voiculesciene, dintr'un decor oniric de pastel înflorit pe timp de primăvară, deodată irupe un gheizăr de sânge și carne, ca într'o Bună Vestire răsturnată intre trupuri, ce-și duc coșmarul printre ferigile întunecate ale unor nopți defrișate, cu note care se întregesc după cum urmează:

...Când un oftat, din gura scrâșnită ca un clește,
Spărgea cleștarul vrăjii urzită peste tine!
Din carnea somnoroasă, din liniștea fierbinte,
Tu izbucneai, amantă mai dârză ca'nainte. (S. 77.)

Este aici un strigăt de sensualitate, care ne apare atât de strident fiindcă izbucnește pe fondul senin al liricii voiculesciene, fără să aibă însă nimica din rătăcirile într'o Walpurgie roșie a păcatului unui Faust și nici măcar gustul nopților lui Tannhauser, la sărbătorile de pe Venusberg, danț pe perini de carne și sâni de hortenzii. Mai mult este dorul de a asista curios, la un act de prospețime a naturii, pentru care nu se ghicește prea multă participație directă. Autorul se lasă undeva neatins și distant, actul său identificându-se cu o călătorie în infern al lui Dante, comunitatea lui cu gândirea mistică de ev medieval, fiindu-i întru totul proprie acestui credincios în mit și religie. Cu aceasta se spulberă desigur și credinta că Voiculescu și-a dedicat versurile unei iubiri anumite, care i-ar fi pârjolit la adânci bătrâneți inima. Ar fi așa să se confunde cu un madrigal, o epopee, schimbându-se un Homer al sonetului, precum este V. Voiculescu, cu un simplu cântăreț de curte provensala.

Dar zăbovirea poetului în limite atât de pământești e numai iluzorie și cei ce-l vor învinui de incest spiritual față de copiii sâi sufletești de ordinioară, se vor inșela. Căci poetul, asemenea unui albatros, izolat și batjocorit, nu-și găsește vocații în aceste hotare de jos, menite să satisfacă un ins întemnitat în propriile-i instincte. Lupta sa cu patimile carnale, asemenea celei a sfântului Gheorghe cu Leviatanul, nu sunt decât popasuri trecătoare, prilej de rugăciuni ale sufletului:

Mă lupt să scap iubirea de patimașul trup.
Să n'o mai sorb cu ochii, sa n'o mai mușc cu gura,
Din lațu'mpreunării sălbatice s'o rup,
S'o curățesc de carne, ca de pe aur zgura;
Să te ador în suflet; doar duhul să-ți aleg-
O veșnică'mbinare a doua raze line...

Gândurile și luptele interioare ale poetului se mărturisesc cu tăria unui program, exploratorul în spiritualitate găsind răspunsul la ceace a căutat, demostrând poetic că de fapt toate rătăcirile sale au fost de ordin intelectual în numele setei de căutare și al acelui fatidic punct de plecare:

Din nou vremelnicia își cască 'n mine-abisul.
Rostogolit pe dâre de flăcări, ca'ntr'un iad,
Mă'ntorc, cântând în carne... Mă doare numai visul
Că mai presus de fire, putând să o răstoarne,
Iubirea e sămânța eternității'n carne. (S. 81.)

Această iubire care izvorăște din carne, lucru ce numai poate fi de-acum tăgăduit, trebuie ridicată și purtată spre alte sfere, pe alte piedestaluri, sublimându-o.

Eu totuși am primit-o, inflăcărat s'o schimb,
Și migălesc s'o curăt, s'o'nalt, să-i dau lărgime.
Dar vino cum te afli, în haina ta de crime:
Ți-am pregătit o alta din străluciri de nimb;
Vesmânt slăvit, mai trainic ca globul pământesc,
E mantia-mi de visuri în care te'nvelesc. (S. 23.)

E uimitor cu câtă claritate putem urmări mersul gândurilor poetului, în centrul cărora stă mereu aceași Iubire, Iubirea care naște din carne, iubirea profană, trecută prin poezie și vis, ajunge pe plaiuri pe care curățită de vicii și păcate, devine ea insăși: Iubire. Iata în versuri minunata metamorfoză:

Se prefăcu'n mireasmă spurcata stricăciune.
Tot ce fu somn și beznă-i acum azur și vis,
Și'n slujba ta stau puse'n genunchi-să nu le cruți-
Paternicile-mi viții întoarse în virtuți... (S. 26.)

Dobândirea eternității prin artă și iubire, focul gheenei transformat în cel al inspirației, iată marea învațătură a tratatului voiculescian despre adevărata iubire: iubirea care prin artă intră în eternitate, invingând moartea:

Iubirea mea nu are nici iarnă, nici apus.

Iubirea și arta, scăldate în lumina perenă a Eternitătii, iată de-acum leit-motivele iterative ale cântului voiculescian:

Ci smulg tăriei verbul de dincolo de fire,
Și orice vers ce-ți dărui i-un fir de nemurire. (S. 20.)

Setea eternitații, câștigate pe drumurile virtuții și a frumuseții, capătă forma poeziei care devine un adevărat psalm, pentru o procesiune care plecând din apele dionisiacului de jos, se ridică la apoteoza clară ca de ametist al cerului apolinic de sus.

Crezul atât de deschis exprimat, simțim desfășurându-se innaintea ochilor sufletului nostru, polifonia unei ode biblice, având ceva din pădurile de orgi ale catedralelor gotice pogorâte în tinda unei mănăstiri valahe de pe vremea lui Ștefan Vodă sau a lui Petre a Rareșoaiei, atât sunt accordurile de sublime și fără de sfârșit:

Aceste versuri scrise să te desfeți cu ele
Din inima mea arsă le-am scos să ti le'nșir.
Sânt psalmii mei de taină, o rugă necurmată,
In ei am pus Iubirea lângă Eternitate,
Să lupte cu vrasmașul Destin ingemănate. (S. 22.)

Definitoriu ca un oracol apar versurile:

Iubirea este geniu...
...Și ni-e datoare viața că-i dăm o poezie
De care o s'asculte, cândva ca de-un stăpân;
Noi doi lăsa-vom lumii un duh ce nu se schimbă
Căci noi și veșnicia vorbim aceeași limbă. (S. 63.)

Pe trepțile voiculesciene, urcă cu pași de cleștar, Poezia, la intâlnire cu zorile pururei Eternități:

Din ritmul ei vremelnic deodată dezrobită,
Iluminatei inimi alt orizont se naște,
Cu'nalte constelații de dragoste... Orbită,
Dă inapoi durerea și nu mă mai cunoaște...
Atunci, în creatorul vârtej al poeziei
Răpindu-te în mine, luăm pasul veșniciei. (S. 74.)

Pentru a pătrunde cu adevărat toate iluminările poetului, nu va trebui să uităm, că Voiculescu a fost un poet profund creștin, eternitatea pentru el neînsemnând un abis lipsit de conținut, ci o carare spre marele Creator, care este Bunul Dumnezeu:

In fața ta mă'nchin, stăpân unic,
Revarsă-ți harul peste mine-acum.

Este locul să ne amintim că sonetele de față, și-au fost inchegat viața într'un regim social, care nu crede în Dumnezeu și că pentru convingerile sale, insuși poetul a fost ani de zile întemnițat. Lipsit de posibilitatea unei comunicări directe, poetul în sonetele sale ne lasă pe noi să-i răstălmăcim adevăratele sentimente. Ca și Dante și Petrarca, se adresaează și el unui alterego masculin, de cele mai multe ori ințelegând prin acesta pe Dumnezeu, singurul care poate cuprinde laolaltă, Iubirea, Arta și Eternitatea. Printr'un cod magic aparținând artei poetice poetul ne-a transmis mesajul său căruia i-a fost credincios o viață întreagă și'n care chiar dacă semenii săi au vrut altfel, el n'a incetat nicio clipă să creadă.

Comentând sonetele lui V. Voiculescu, nu putem trece pe lângă realitetea că fiind scrise la vârsta când poetul avea 70 de ani, în multe locuri ritmul lor se lasă ingreunat de amarul și umbra apropiatului sfârșit. Nu rar, poetul va simți în jurul lui foșnirile aripelor negre, a aceleia sub presințământul căreia și-a găsit diafanele rosturi ale creației sale. Acestui inger cu haine îndoliate îi va dedica unele din cele mai frumoase versuri ale sale.

Apropiindu-se de el, poetul Iubirii nu uită să ne amintească baudelairian:

Sunt mai bătrân ca moartea...

aici fiind vorba nunumai de trupul său ci mai ales de sufletul său. Poetul nu se lasă cuprins de leșia mohorâtă a desnădejdii, ci se pregătește s'o primească, asemenea unei mari impăcări, cu sentimentul ce-l avea ca și copil, când inainte de culcare, cineva îi stingea lampa în cameră. Tocmai fiindca acum se vrea innăbușit și mulcom, efectul este de un tragic rar intâlnit. Contururile sunt din ce în ce mai ingroșate de veninul negru al Jalei, apropierile din ce în ce mai grele dar cu atât mai sigure. Intâmpinăm moartea sub efectul narcotic al unui adagio simfonic:

Ori s'a sfârșit aicea? Și doar ce-a fost e tot?
Căci iată, vine'nghețul, grăbit ca o osândă!
O, de-ai putea nu polul cu umărul să'mpingi,
Ci'n gânduri, ca'ntr'o lampă, să sufli să le stingi!
(S. 15.)

Dar cântecul oricât de plăpând, se mai aude, discret ca o pâlpâire, din ce în ce mai depărtat, până când însfârșit pierdut în marea linisții, se stinge pentru totdeauna:

Mă sprijin pe-amintire-acum... și-apoi pe moarte;
...Prin slăvi amurgul trece misterios de dulce
Si'n umedul lui giulgiu ma'nfășură cu umbra...
Nici stea, nici cântec: vine alt soi de noapte, grea,
Mai limpede ca gheața... și rece tot ca ea.

Ați avut vreodată o mai concretă simțire a Morții, ca cea de acum?

Mai limpede ca ghiața... și rece tot ca ea.

Aceste versuri sunt adevărate melodii dedicate morții, pavană cântată în umbra unor chiparoși orânduiți melancolic dealungul aleilor fără de sfârșit al unui cimitir, în care plutesc lângă mormintele albe de var, miroase de cer arse. Roze albe de Rusalii, înflorite ca pentru litaniile cele mai de pe urmă.

Ajungând la capătul analizei noastre asupra poeziei și sonetelor voiculesciene uitându-ne pe drumul pe care l-am parcurs, îl vom găsi plecat dela oglinda cristalină a unor ape proaspete de munte, ce poartă pe tăvi de lumină, turmele de ciute ce fug speriate de pașii noștrii: dela această magie și taină silvestră isvorăște versul voiculescian. Mai încolo apele se umflă, devin din ce în ce mai furioase și întunecate, fără însă să rupă vreodată matca ce i-a fost prevazută de mileniile destinului, niciodată uitându-se dorul cerului de unde s'a plecat. Și fapt curios apele poeziei lui Voiculescu nu coboară ci urcă spre o tot mai aprinsă suire. Ajuns odată sus, la locul unde apele ating tavanul cerului, azurul rece și neclitit coboară cu pași de ingeri albaștri intre bogăția rimelor sale, refăcand același decor de farmec divin, de colț paradisiac, dela care am pornit. Și pe undeva, modest, cu multă bunăcuviință, sfios de prezența lui, îl vedem pe făuritorul acestui microcosmos, el singur trăind un avatar, în această fără mișcare reverie:

Grabită, căruntetea ma'nbraca'n promoroacă...
...Pe râpele uitării, însingurat ma'ntomn.
Indură-te, coboară și vino de ma vezi
Pân'nu s'aștern pe mine solemnele zăpezi.

El nu poate uita nimic din tot ce-a fost:

Te uit... Uitarea numai de tine mi-este plină.

Dar tot zbuciumul ce l-a robit nu are viața mai lungă decât o clipă, ultimul dintre Berevoi, revenind la seninătatea creației sale pe care o lasă să-i patrundă în suflet, încet și dulce, ca un crepuscul de sară.

(*Urmează în pag.* 48.)

PE MARGINEA CARTILOR

ARTICOLE DE FOND

de Pamfil SEICARU

In vizita pe care Dl Şeicaru a făcut-o la Lisabona, în Decembrie 1943, dsa, în afară de Preşedintele Salazar, a văzut şi pe colonelul polonez Kovalewski, la cererea acestuia din urmă. Colonelul polonez l-a pus la curent pe dl Şeicaru de cedările făcute Rusiei sovietice la Teheran, de subordonarea — aşi putea — o numi maladivă —, a infirmului american, lui Stalin, şi de soarta teribilă ce aştepta pe polonezi şi pe români. Polonezii îşi dădeau seama târziu de eroarea pe care o comiseseră, crezând în garanţiile engleze.

In afară de faptul punerii la curent, colonelul Kovalewski îi mai cerea dlui Şeicaru să aducă cele expuse la cunoştinţa nu numai a mareşalului Antonescu, ci şi la a lui Iuliu Maniu. Sensul expunerii colonelului polonez era clar: căuta nu numai să deschidă ochii "marelui" om de Stat ardelean, dar trimitea şi o indirectă şi desnădăjduită cerere: rezistaţi!

Inapoiat la Bucureşti, dl Şeicaru a căutat să-şi îndeplinească obligaţia pe care şi-o luase faţă de colonelul Kovalewski. L-a întâlnit deci pe Iuliu Maniu şi i-a comunicat convorbirea avută cu colonelul polonez. Rezultatul? De unde poate şti polonezul, tocmai de la Lisabona, ce s'a discutat la Teheran, a spus Iuliu Maniu. Zic, "a spus" şi nu "a întrebat", căci cu suficienţa-i caracteristică, Iuliu Maniu nu aştepta un răspuns. El ştia totul, de la... Bucureşti. Şi era normal să fie aşa, era normal să ştie. In Ministerul de externe, cel care dirija, era Niculescu-Buzeşti, omul lui. Şi la ordinele lui Buzeşti — din nefericire — era tot personalul ambasadelor sau legaţiilor româneşti de pe tot globul. Ori misiunea diplomaţilor este tocmai aceia de a se informa şi a informa la rândul lor pe ministrul de externe. Şi în cazul de faţă, diplomaţii nu informau pe ministrul de externe — e drept, un fanfaron —, ci pe Niculescu-Buzeşti şi acesta, la rândul lui, informa pe Maniu. Deci lui Maniu i se transmiteau informaţii, numai că ele, erau false. Personalul diplomatic, era cel din timpul lui Titulescu. Dar, în afară de acest personal diplomatic normal, Maniu mai avea la dispoziţie şi informaţiile speciale, personale, transmise de la Ankara de către ministrul Creţeanu, numit în acest post la dorinţa expresă a "omului de Stat" ardelean. Şi mai avea informatiile transmise de Viorel Tilea de la Londra — tot personale şi speciale —, de Bibicişti şi de Bezil care, din motive "patriotice", constituiseră retele de spionaj în favoarea anglo-americanilor deci, indirect în favoarea Sovieticilor.

Deci Iuliu Maniu era amplu informat. Amplu, dar fals.

In ediţia spaniolă a Memoriilor sale, mareşalul Mannerheim ne spune că personalul politic finlandez dintre cele două războaie, nu-şi dădea seama de pericolul rusesc. "Am socotit oportun să expun aceste consideraţii oamenilor politici care deţineau puterea, dar ele nu au găsit nici un ecou şi a trebuit să ajung la concluzia evidentă că, cunoştinţele lor asupra chestiunilor ruseşti şi în general a caracterului slav, erau de o ingenuitate îngrozitoare (asombrosa)". Memorias, pag. 117.

Se poate spune oare altceva despre personalul politic românesc dintre cele două războaie şi despre cunoştinţele lui asupra Rusiei şi a slavilor în general? Erorilor, cretinismului şi imbecilităţii lui Titulescu — agentul Londrei şi Parisului la Bucureşti-li se pusese capăt prin îndepărtarea târzie din fruntea Ministerului de externe, dar răul nu fusese extirpat, oamenii lui Titulescu rămăseseră în locurile lor. Şi nu numai atât: influenţa nefastă a spânului Titulescu a continuat în oamenii noştri politici, membri ai ziselor partide istorice. Atât de teribilă a fost influenţa spânului, încât şi după consumarea tragediei şi chiar mai târziu, chiar până *în ziua de azi*, mai există printre noi zişi oameni politici care oftează după *înţeleapta* politică a lui Titulescu. Din poveştile lui Creangă reiese că trebuie să ne ferim de oamenii spâni: Românii n'au ştiut să tragă această concluzie.

Iuliu Maniu era deci amplu şi fals informat. Dacă la aceasta se adaogă şi caracteristica încăpăţânare a "omului de Stat" ardelean, avem tabloul complet. "*Nu fiţi neliniştit*, dvs citiţi prea des pe Goebbels", i-a spus Iuliu Maniu dlui Şeicaru. Deci, după părerea lui Iuliu Maniu, dl Şeicaru citea cam des pe Goebbels. Dar întrebarea care se pune e următoarea: pe cine citea Iuliu Maniu? Şi răspunsul care se impune, e categoric: *pe nimeni*.

Căci acuzaţia ce-i aducea Iuliu Maniu dlui Şeicaru că citea numai pe Goebbels, e falsă. Cel care citeşte articolele de fond ale dlui Şeicaru, publicate recent de Editura "Curentul", vede că directorul "Curentului", *ca un adevărat gazetar care se respectă*, citea tocmai pe cine ar fi trebuit să-i citească şi Iuliu Maniu, adică pe gazetarii englezi, americani, suedezi, alveţieni, etc. şi punea să i se traducă emisiunile de radio nu numai ale Londrei, ci şi pe ale Moscovei. Ceiace-i mai grav, Iuliu Maniu *nu-l citea nici pe dl Pamfil Şeicaru*. Căci dacă l-ar fi citit, nu ar fi comis acea uluitoare greşală de a-i spune că citeşte numai pe Goebbels. Dacă ar fi citit "Curentul", şi-ar fi dat seama că dl Şeicaru citea pe englezi, pe americani, pe suedezi şi pe elveţieni, adică îşi făcea meseria căreia i se dedicase: gazetăria. Dar Iuliu Maniu nu-şi făcea meseria pe care şi-o alesese, aceia de om politic.

Tot ceiace constituia avansul constant al lui Stalin spre atingerea obiectivelor ruseşti de totdeauna, de la briganzii Varegi până la Stalin şi până azi, l-ar fi găsit Iuliu Maniu în articolele dlui Şeicaru. Ar fi găsit acolo cum era sacrificată Polonia — nu numai în teritoriile ci şi în independenţa ei —, cum se urmărea în mod implacabil nu numai ciuntirea ci şi comunizarea ei. Ar fi văzut cum Churchill şi Roosevelt cedau pe toate liniile, cum Rusia îşi avea pregătit guvernul ei de marionte şi-şi bătea joc de guvernul polonez de la Londra. Ar fi văzut cum era sacrificat regele Petru şi generalul Mihailovici, pentru a sprijini pe Tito, omul Moscovei. Şi ar fi văzut cum Anglo-Americanii cereau Finlandei să capituleze fără condiţii, pentru că aceasta era dorinţa Moscovei. Şi sursele la care făcea apel dl Şeicaru nu era Goebbels ci ziarele străine şi posturile de radio citate mai înainte.

Ce tratament aştepta deci el, Iuliu Maniu, care în fond nu făcuse nimic pentru "aliaţi", în afară de faimoasa şi ridicola declaraţie că nu aprobă trecerea trupelor române peste Nistru şi de minarea moralului soldatului şi civilului român, prin atitudinea lui *negativă* şi prin emisiunile ciracilor lui de la B. B. C.? E înspăimântător infantilismul politic al lui Iuliu Maniu! Nu ştia că polonezii aveau o armată care se distinsese în luptele de la Monte Casino şi că greutatea acestui imens efort polonez adus cauzei "aliate" nu conta nimic în faţa voinţei lui Stalin? Credea că persoana lui, numele lui, prestigiul!!! lui, vor conta mai mult în balanţă decât diviziile generalului Anders? Mintea refuză să mai gândească şi invectiva trebuie strunită bine, ca să nu şuiere ca o lovitură de cravaşă.

Dacă ştia că Ruşii vin cu "personalul" lor în Polonia (Berling şi Wanda Vasilievska), în Iugoslavia cu Tito şi în Finlanda cu Kuusinen, credea că Stalin nu are înlocuitor şi pentru el, pentru Iuliu Maniu? Nu ştia nimic de existenţa în Rusia a Anei Pauker şi a desertorului Bodnăraş? In emisiunile sale, radio Moscova spunea: Urmaţi pe Maniu! Şi era atât de naiv Iuliu Maniu pentru a crede că, cu aceasta, *totul e aranjat?* Sau credea că tânărul Mihai Viteză e un "à tout" de extraordinară valoare? Dacă ar fi citit articolele dlui Şeicaru, Iuliu Maniu ar fi aflat că în *Camera Comunelor*, Churchill declarase: "Pot să asigur Camera Comunelor că orice efort care este în puterea noastră, va fi făcut pentru a susţine pe mareşalul Tito şi bravele echipe ale mareşalului Tito. Ce putem să facem pentru regele Petru şi guvernul regal iugoslav de la Cairo? *Regele Petru este un băiat de 17 ani, scăpat de sub tutela regentului*". Ar fi putut atunci Iuliu Maniu, dacă ar fi citit, să-şi dea seama de incomensurabilul cinism al omului cu ţigara de foi, care împinsese totuşi "guvernul regal", la războiul contra Germaniei. E drept că regele Petru avea numai 17 ani iar Mihai Viteză al nostru avea câtiva ani în plus, dar putea oare să creadă Iuliu Maniu că Churchill nu era la curent cu redusa capacitate politică şi nepolitică, cu aventurile lui amoroase cu spioane comuniste, sau cu nemăsurata lui pasiune pentru viteză?

S'ar putea obiecta că Maniu citea mult, citea deci şi "Curentul", dar nu-i acorda nici un credit, deoarece dl Şeicaru era "nazist", deci un apendice al propagandei lui Goebbels. Dar în articolele dlui Şeicaru sunt citate declaraţii ale lui Churchill în Camera Comunelor. A avut curiozitatea Iuliu Maniu să întrebe pe Buzeşti, pe Creţeanu, pe Tilea sau pe Iancu Raţiu, dacă acele declaraţii erau adevărate sau nu? Am emis de mai multe ori părerea că Iuliu Maniu a fost înşelat de cei citaţi mai sus. Dar chiar în acest caz, răspunderea lui Maniu nu este înlăturată; ea poate fi atenuată, dar nu înlăturată. Caci dacă nu credea în existenta Wandei Vasiliewska sau a lui Tito, dacă nu credea în existenţa oamenilor Moscovei, pregătiţi să fie instalaţi la Varşovia sau la Belgrad, a avut ocazia, când coceau trădarea, să cunoască pe trimisul destinat să-i ia lui locul: pe Bodnăraş care fusese paraşutat în Ţară, care era adăpostit de "rezistenţii" lui Iuliu Maniu şi care intra chiar în palatul lui Mihai Viteză. Atunci? Atunci însemnează că Iuliu Maniu, în afară de incultură, de fobia lecturii, etc. mai era şi posesorul unei desarmante naivităţi. Dar naivitatea nu înlătură răspunderea în faţa Istoriei.

Cei care au sărbătorit atâţia ani "eroicul" act de la 23 August, au trecut acum la defensivă. Noul cuvânt de ordine este: la 23 August am încercat să mai salvăm ceiace se mai putea salva!!! Cel care a lansat noua formulă e dl Nicolae Penescu care, oricum, datoreşte exilului o *curajoasă* explicaţie a *laşei* sale atitudini din procesul Maniu.

In preajma lui 23 August mă găseam în congediu, într'un sat de pe malul Dunării, sat în care am cunoscut câteva duzini de "dispersaţi". Printre ei era şi un artist. Niki Anastasiu sau Atanasiu, ajuns mai târziu "artist emerit al poporului". Imi spunea că se va încheia curând armistiţiul, îmi dădea şi lista noului guvern care în seara de 23 August s'a dovedit a fi aproape exactă şi tuna şi fulgera contra mareşalului Antonescu pentru că nu încheia mai repede armistiţiul. Să se termine odată cu războiul, căci nu mai putem!, striga el. Şi acest Atanasiu era un "dispersat" care trăia bine în acel sat, iar eu eram în congediu de pe front şi trebuia să plec înapoi la unitate, chiar în seara de 23 August. Atmosfera defetistă înăbuşitoare creată de aceşti "dispersaţi" m'a făcut să-mi grăbesc plecarea şi, în loc de seara de 23 August, am plecat în dimineaţa acelei zile. In seara de 23 August m'am găsit deci la Bucureşti şi am avut ocazia să văd debordarea canaliei de uliţă, pleava Vinogradskilor şi a altora de teapa lui, manifestându-şi sgomotos bucuria.

Zadarnic am încercat să-i demonstrez acestui Atanasiu, artistul emerit de mai târziu, că nu se obţin condiţii de pace mai bune trăgând un proiectil în minus, ci, din contra, trăgând unul în plus. Nu m'a mirat atunci că acest lucru nu-l cunştea Atanasiu, dar m'a mirat când mi-am dat seama în seara de 23 August, că nu-l cunoştea nici Iuliu Maniu. La fel, nu mă miră că nu-l cunoaşte nici acum dl Nicolae Penescu şi cei care-l secundează în ultima bombă — întârziată —, trasă de fostul secretar general al partidului naţional-ţărănesc, în "seminarul" de la Paris.

Dar să vedem ce zice Istoria.

In acele vremuri nu numai Iuliu Maniu înţelesese că pierdusem războiul, ci şi mareşalul Antonescu. De aceia începuse tratative de pace la Stockholm prin ambasadoarea Kollontay — aceiaşi care a tratat şi cu Finlanda —, iar mai târziu a permis trimiterea oamenilor lui Maniu la Cairo: Vişoianu şi Ştirbey.

Şi acelaş lucru se întâmpla şi în Finlanda. Mareşalul Mannerheim înţelesese că războiul e pierdut şi începuse să tatoneze drumul spre pace. Dar spre o *pace*, spre un *armistiţiu*, nu spre o *capitulare en rase campagne*. Şi Finlanda a avut pacea, trăgând un proiectil în plus.

Tatonările începuseră din Aprilie 1943. La 30 Ianuarie 1944, însărcinatul de afaceri al Statelor Unite în Finlanda, remisese o notă guvernului finez, cerându-i acestuia să facă primii paşi în vederea unui acord cu Moscova. Ministrul de externe finez s'a dus la Stockholm, pentru a se informa de la ambasadoarea Kollontay, asupra intenţiilor Moscovei. "Frontierele păcii de la Moscova (1940), trebuiau să fie luate ca punct de plecare, lucru ce era foarte dureros, dar de data aceasta, nu s'a socotit că exigenţele teritoriale erau punctul cel mai greu pentru a se ajunge la un acord. Ceiace era dificil(*adică imposibil de acceptat* — şi nu am putut să-mi dau aprobarea — *era obligaţia de a interna trupele germane din Laponia*". Memorias pag. 328.

Şi Dnei Kollontay i s'a dat un răspuns negativ. Au urmat presiuni diplomatice din partea Statelor Unite şi bombardarea capitalei de către ruşi. La 17 Martie Finlanda cere Rusiei să concreteze ultimele condiţii. Rusia a cerut să vină o delegaţie fineză la Moscova, ceiace s'a acceptat. Delegaţia s'a retras cu o condiţie în plus: ruşii cereau 600.000.000 de dolari despăgubiri. Consultându-se experţii economici, s'a ajuns la concluzia că Finlanda nu poate plăti această sumă şi cererea rusă a fost respinsă. Şi Ruşii au continuat cu atacurile aeriene şi terestre, dar *soldatul* şi *guvernul* finlandez rezistau.

Situaţia era totuşi disperată: Finlanda avea nevoie de soldaţi şi mai ales, de armament iar Ruşii dădeau atac după atac, cu intenţia de a termina cu Finlandezii. Pierderile ruseşti erau enorme, dar Stalin voia capitularea micei şi eroicei ţări nordice. S'a cerut deci armament şi soldaţi Germanilor. Germanii au răspuns afirmativ dar au cerut semnarea unui tratat prin care guvernul se obliga să nu facă pace separată. Şi în acelaş timp Ruşii le-au cerut să răspundă rapid dacă sunt dispuşi *să capituleze* şi să ceară pace Sovieticilor. Işi dădeau seama că pierderile lor sunt imense şi aveau nevoie de trupe pentru alte fronturi. Ce putea face Finlanda în faţa cererilor ruseşti pe de o parte şi a celor germane pe de alta? "Acesta era nodul chestiunii: ne găseam reduşi în a alege între o *capitulare fără condiţii* şi semnarea unui pact care *mărea* posibilităţile noastre de a crea o bază propice pentru obţinerea unei păci acceptabile". Mannerheim, op. cit., pag. 337. "Obiectivul acelui pact nu era de a procura ţării posibilitatea de a continua un războiu considerat pierdut, ci *restabilirea situaţiei în vederea unor viitoare negocieri*". Mann, op. cit., pag. 337. Mannerheim ştia ceiace nu ştiau artistul Atanasiu şi Iuliu Maniu: *condiţii de pace mai bune se obţin cu arma în mână, trăgând un proiectil în plus*.

In baza pactului încheiat cu Ribbentrop, a venit o brigadă germană şi armament suficient şi situaţia a fost restabilită, pentru a se putea continua tratativele în condiţii mai bune. "Convins că o situaţie favorabilă pe front ar permite reînceperea negocierilor de pace, *guvernul se comportase bine* luând îndrăzneaţa decizie de *a respinge capitularea*, cu toate că *bătălia era chiar în punctul ei culminant*. Forţele armate n'au decepţionat: *ele au fost acelea care au dat oportunitate diplomaţiei*". Mann, op. cit., pag. 345.

La 25 August s'a trimis dnei Kollontay o cerere oficială relativ la condiţiile precise pentru reluarea negocierilor. Rusia a răspuns că e dispusă să reinceapa negocierile şi cerea ca relaţiile cu Germania să fie imediat rupte şi Germanii să fie invitaţi să părăsească teritoriul finlandez în 15 zi'e. In caz contrar, Finlandia trebuia să-i interneze. Se reducea cifra despăgubirilor la 300.000.000 de dolari. Aceste condiţii *erau susţinute de Anglia şi Statele Unite*. Se constata că *sforţările militare şi politice din timpul verii nu fuseseră zadarnice: Rusia era nevoită să renunnţe a mai cere capitularea fără condiţii*, şi, încă, a trebuit să accepte ca cererile ei să fie avalate de Anglia şi Statele Unite.

Inainte de plecarea delegaţiei finlandeze la Moscova, Finlanda a cerut ruşilor încetarea focului şi *Stalin a acceptat*. E drept că Ruşii au încercat să facă acelaş lucru ca pe frontul din Moldova, adică să profite de confuzie şi să înainteze: au continuat deci operaţiile încă 24 de ore. Dar armata finlandeză a primit ordine să nu atace, dar să se apere ca şi până atunci şi ruşii, dându-şi seama că nu au în faţa lor armatele lui Iuliu Maniu, au trebuit să renunte. E necesar să aduc o mică explicaţie: pe frontul din Moldova erau armatele româneşti, nu ale lui Iuliu Maniu, dar aceste armate au primit ordinul *să nu se opună*. Deaceia ele se transformaseră în armatele lui Maniu, omul care primise toate asigurările de la "aliaţi", *că nimic nu se va întâmpla în România fără ca să fie el consultat*. Când, de la cine şi care erau acele asigurări? Să ne răspundă oamenii lui ce se află în exil, adică dnii Penescu şi Făget, care în ultimul timp a început să se amestece în chestiuni ce depăşesc pe un fost şef al organizaţiei naţional-ţărăniste din Jamul mare sau Jamul mic.

Şi astfel s'a încheiat de către Finlanda *armistiţiul* şi *pacea* şi nu "armistiţiul" de la 23 August.

"Finlanda nu a câstigat libertatea sa, ca pe un cadou. A trebuit să o cumpere cu preţul a mari sacrificii şi cu sângele fiilor ei". Mann, op. cit., pag. 348.

Cu soldaţii la posturile lor, delegaţia finlandeză a plecat la Moscova. A fost o pace grea, dureroasă, dar *Finlanda şi-a păstrat independenţa*. Cu două zile mai inainte, la Bucuresti se băuse şampanie. Şi avuseseră dreptate Românii să bea şampanie — cei care au băut —, deoarece Iuliu Maniu le dăduse toate asigurările *că s'a încheiat armistiţiul*. Spun din nou Iuliu Maniu, deoarece în acel mincinos comunicat de la radio din seara de 23 August, Românii care i-au dat crezare, au făcut-o graţie lui Maniu care-din nefericire-se bucura de un mare credit în faţa opiniei publice româneşti. Căci Românii nu puteau să acorde credit unui rege insuficient dotat mintal, care se găsea încă sub tutela mamei lui care, accentuăm, nu era romancă. Pentru adevăraţii români de bună credinţă si nu pentru ceilalţi de teapa lui Vinogradschi, şampania a început să li se acrească în burtă chiar de a doua zi, când comunicatele "aliatului" rusesc, comunicate ce înlocuiseră pe cele germane, anunţau "eliberarea" araşelor Bârlad, Galaţi sau Tecuci şi luarea în prizonierat a diviziei a 4-a sau a 7-a. Căci au fost luaţi după 23 August circa 200.000 de prizonieri români şi duşi în Siberia. Şi, ca să fim drepţi, din punct de vedere strict legal, ruşii nu erau vinovaţi. Ei nu ştiau că se semnase un armistiţiu — care nu se semnase — şi — şi continuau datoria lor. Că în faţă întâlneau trupe "maniste" care nu trăgeau şi-i primeau cu drapele albe, asta nu era treaba lor. Ei, conform ordinelor,

continuau să "elibereze" pe Români de sub "naziști". Că divizia care intra în Bârlad avea să se numească de aici înainte divizia Bârlad, cu atât mai bine.

De curând, într'o publicație românească din exil, cineva scria un articol în care încerca să ne înduioșeze, spunându-ne cum Maniu, atunci când și-a dat seama că "aliații l-au înselat", a căzut melodramatic în brațele nu știu cărui american venit la București ca să contribuie alături de bezbojnici să ne "elibereze" de jugul nazist. Dar, pentru Dumnezeu", cum îl înșelaseră "aliații"? Era în posesia unei cât de mici hârtiuțe semnată de "aliați" în care-și luau vreo obligație? Dl Vișoianu trăiește. El a fost unul dintre cei doi trimiși ai lui Maniu la Cairo ca să trateze. Să ne spuna deci dl Vișoianu dacă s'a întors de acolo cu o hârtiuță semnată de cel puțin un sergent american. Și dacă o are, să ne-o comunice. Să publice fotocopia în organul "românesc" care l-a susținut totdeauna cât timp a ronțăit fondul național constituit de "nazistul" Antonescu, adică în "Buletinul Izraeliților de Rit Elen". E inutil să insistăm. Răspunderea lui Iuliu Maniu în fața Istoriei rămâne întreagă și ea nu va putea fi salvată cu articolașe în B. I. R. E. sau în alte publicații românești, oricât de lacrimogene ar fi ele.

Domnul Pamfil Șeicaru a adunat în volum toate articolele acrise în "Curentul" în acea perioadă trista și dramatică. Românii din exil au ocazia să vadă de ce parte a fost minciuna și cine a fost unealtă și a cui: dl Șeicaru unealta Germanilor care, oricum, ne erau aliați, sau Iuliu Maniu unealta lui Churchill și Roosevelt care, s'a văzut că ne erau "aliați", adică aliați cu ghilimele.

Cititorul volumului editat recent de editura "Curentul", își va da seama că dl Șeicaru nu are nimic de rectificat. Parcă ar fi scrise astăzi, având la îndemână bogăția de isvoare, de cărți, de memorii, apărute de atunci încoace. Dar dl Șeicaru nu este un supraom, nici măcar un om exceptional; este un om care și-a făcut datoria și numai datoria. S'a hotărît să se ocupe de politică și de gazetărie și, luându-și această obligație, față de el însuși și fată de Nația căreia îi aparține, și-a respectat-o. Pentrucă orice Român care vrea să fie gazetar sau om politic, *trebuie să cunoască Rusia.* Cine n'o face, nu este nici om politic, nici gazetar, se înșeala pe sine însuși și, din nefericire, și pe ceilalți.

Cum Iuliu Maniu a murit, nu-i mai putem recomanda cartea dlui Pamfil Șeicaru. O recomandam însă cu toată căldura dlui Făget și, în special, dlui Nicolae Penescu, pentru a nu mai susține că la 23 August 1944 s'a încercat *să se salveze ce se mai putea salva;* la 23 August s'a încercat și-din nefericire-s'a reușit, *sa se trădeze Țara.*

N. S. G.

LES BARBELES DU RIRE

Editions Albatros, Paris, 1978, 201 pags.

par Alain Paruit

"Je me presse de rire de tout, de peur d'être obligé d'en pleurer".

Comment ne pas songer à ce mot de Beaumarchais en lisant les histoires qu'Alain Paruit a rassemblées par thèmes: la Terreur, les Privilégiés, la "Vie Politique", l'Economie, la Vie quotidienne, l'Internationalisme, la Propagande, le Refus.

Si l'on excepte certaines plaisanteries vulgaires et d'un goût douteux, ce recueil est agréable à lire, fait sourire, voire même dans certains cas, rire.

Mais il ne s'agit là que d'une réaction au premier degré; parcourir cet ouvrage sur la plage pour se détendre serait un crime d'inintelligence.

Au contraire, nous nous devons de savourer cet humour féroce, dénonciateur des insuffisances, des méfaits du marxisme pervers.

Que l'on nous permette de citer quelques courts extraits de ce livre.

Du chapitre "La Terreur": *Moi, c'est en Suisse que j'aimerais vivre. —Pourquoi? —Parce que, quand on sonne à votre porte à six heures du matin, on sait que c'est le laitier* (p. 33).

Du chapitre "La vie quotidienne": *Nous sommes en l'an* 2000 *à Odessa. Ivan Petrovitch raconte à son petit-fils, Sacha, combien sa vie était dure une vingtaine d'années plus tôt. On faisait la queue pendant des heures et des heures rien que pour acheter du beurre... —Qu'est-ce que c'est, grand-père, du beurre?* (p. 109).

Du chapitre "L'internationalisme": *Pourquoi le Neues Deutschland, le principal journal est-allemand, coûte-t-il plus cher que la Pravda? Parce qu'il faut payer la traduction* (p. 130).

Un Tchèque et un Russe se promènent tranquillement quand ils trouvent une caisse de bouteilles de bière. Ils se frottent les mains et le Russe dit:

"*Karacho! Nous allons la partager fraternellement.*

—Ah! non, s'écrie le Tchèque. On va la partager moitié-moitié" (p. 130).

Enfin, un mot qui nous fait rappeller un graffitti lu dans le métro parisien: *Un Syrien à l'eau, c'est la pollution. Tous les Syriens à l'eau, c'est la solution. Si un Slovaque tombe à l'eau, ça fait plouf. Si un Tchèque tombe à l'eau, ça fait plouf aussi. Mais si c'est un Russe qui tombe à l'eau, alors ça ne fait rien* (p. 141).

Au gré de ces divers chapitres, nous relevons également quelques rares histoires concernant la Roumanie:

P. 62: *Quelle est la meilleure joueuse d'échec du monde? demande-t-on à Bucarest.*

Elena Ceausescu: elle promène son fou par-tout et personne ne lui prend.

P. 102: *Un Roumain finit par obtenir un passeport et s'établit en France avec sa famille. Pendant des mois, il cherche désespérément du travail, mais ne trouve rien. Pour tant un jour, un ami lui dit:*

Ecoute, j'ai quelque chose pour toi, mais il faut travailler neuf heures par jour.

—Ah! non réplique l'autre, dans ma situation je ne peux accepter un boulot à mi-temps.

P. 132: *Les autorités roumaines font construire un pont sur le Danube. Au bout de quelques années, l'ouvrage terminé, on décide, pour en éprouver la résistance, de le faire traverser par une division de chars de fabrication soviétique. S'il résiste, ce sera bien. Mais s'il s'effondre ce sera encore mieux.*,

P. 182: *Ceausescu, en visite à Pekin, bavarde avec Hua Kuo-feng. En Chine, lui dit ce dernier, il y a environ vingt millions d'opposants. — Tiens en Roumanie aussi.*

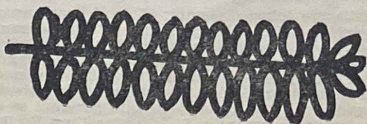
Il est vrai que sous le pseudonyme d'Alain Paruit se cache —sauf erreur de notre part— M. Herskovits, Juif détenteur (ancien détenteur?) d'un passeport roumain, qui aurait été membre de la *Securitate* chargé de surveiller ses compatriotes, pardon; de surveiller des Roumains.

Ceci explique sans doute que l'auteur mette sur un pied d'égalité la Barbarie marxiste d'une part, le Brésil, l'Espagne du Caudillo, l'Italie du Duce d'autre part, amalgame classique de ceux qui se veulent — ou se présentent comme libéraux.

Toujours est-il que M. Herskovits nous rappelle, s'il en était besoin, que le communisme est la victoire d'une idée sur la raison.

Grâce soit rendue à M. Herskovits pour cette évidence...

Patrick ARGARAICOMENDIA

NOTE CU LEXIC POTOLIT

● In no. 684 din B. I. R. E. (Buletinul Izraeliților de Rit Elen), directorul ilustrei foi vorbește de un "prieten" și, filozofic, face apel la proverbul "Câinii latră, caravana trece". Cititorii au înțeles de sigur că prietenul cu ghilimele, câinele care latră, sunt eu, iar caravana, superba caravană care trece, e René Theo și Buletinul Izraeților. Stând strâmb și judecând drept, are dreptate. Atâtea certificate semnate de oameni politici, scriitori, șefi ai Bisericii, toți celebri, ar face să i se ridice fumurile la cap oricui și cu atât mai mult unui cetățean cu *patru* clase primare.

Toți oamenii cred că un proverb sau altul este românesc, francez, spaniol, etc. dupa nația căreia aparțin. Cei care fără voia noastră am trăit în mijlocul, mai multor nații, am ajuns să ne convingem că parerea aceasta este falsă, că proverbele nu sunt nici românești, nici franțuzești, nici spaniole, că ele sunt comune popoarelor, că aceiași ideie, cu mici deosebiri de formulare, se găsește la toate popoarele. Și atunci am fost curios să aflu care e formularea proverbului citat de René Theo, în grecește. La Madrid am un prieten grec, de loc din Brăila. In portul dunărean, prietenul meu grec, făcea plățințe și plățințe face și la Madrid, nu ca alți concetățeni greci din Brăila care, ajunși în Occident, s'au apucat să facă gazetărie.

L-am invitat la o bere și l-am întrebat dacă și pe grecește se spune, câinii latră, caravana trece, și grecul mi-a răspuns că ideia e aceiași în fond, dar că exprimarea e puțin deosebită. Pe grecește se spune: câinii latră, caprele râioase trec, mi-a spus prietenul meu din Madrid, fost plățintar la Brăila. Și atunci mi-am spus că e mai bine să fiu câine care latră, decât capră râioasă care trece, oricâte ilustre certificate i-ar fi dat Părintele Boldeanu, Părintele C. V. Gheorghiu (altă sfoară groasă trasă de Părintele Vasile), C. Vișoianu, Ștefan Baciu, etc.

● Intre 13 și 15 Mai 1978, a avut loc la Paris un "seminar". Singurele date despre el le găsim în Buletinul Izraeliților de Rit Elen, din 1 Iunie 1978. El a fost consacrat "opțiunilor României post-comuniste".

Din referatele prezentate și intervențiile făcute, reiese că la Paris s'au întâlnit circa 50 de Români din diferite părți ale lumii: au discutat și s'au cunoscut. Și acesta este, indiscutabil, un punct bun. In al doilea rând au fost divergențe de păreri, ceiace înseamnează că au fost invitați români din toate cercurile, nu numai din unul, că organizatorii au fost săraci, nu au plătit participanților nici drumul, nici hotelul, deci, invitații nu aveau nici o obligație fața de comitetul organizator cum s'a întamplat în ocazii anterioare. Deci alt punct bun. Dar au existat și puncte rele. Și multe. Se pare că acest comitet organizator nu a avut trasat un plan precis. Și nici nu-l putea avea, deoarece unii dintre membrii organizatori nu mai știu românește — dacă au știut vreodată —, și, în acest caz, întrebarea e, în ce limbă s'au înțeles? Ca dovadă că nu criticăm numai din plăcerea de a critica sau din interes, cităm cele spuse de unul dintre organizatori, dl *Grégoire* Filitti. In cele spuse de dl Filitti, avem motive să credem că nu s'a strecurat nici o greșală de interpretare a "corespondentului ziarului nostru", căci cele spuse de dl Grégoire, sunt puse între ghilimele. Deci sunt riguros exacte.

De ce o fi făcut o excepție "corespondentul ziarului nostru", cu dl Filitti? Sunt două ipoteze. Una e că fiind din acelaș neam, corespondentul a voit să-i facă o favoare. A doua e că numitul corespondent nu a înțels nimic din ce a vorbit conaționalul său și i-a cerut să-i dea "discursul" scris, ca să nu facă vreo boacană grecească. Inclinăm spre această a doua ipoteză. Căci iată ce a vorbit dl Grégoire: "Adunarea noastră e ceeace în termeni anglo-saxoni se numește "bren storing" (???), adică materializarea sistematică a unor *planuri strategice* care trebue *să debușeze* spre o perspectivă națională românească, dincolo de zidul plângerilor de care ne lovim deseori în exil". Mai departe dsa spune: "când subiectul e tratat cu rigoare și onestitate pe bază de date, se poate obține un *reperaj* determinant în timp și spațiu al evenimentelor cu o înaltă probitate. Misiunea noastră în acest seminar este triplă: Trebue să determinăm problemele primordiale care se vor pune României!!! Fundamentarea lor în trecut, prezentul fiind un scurt trecut, mai bine cunoscut decât trecutul apropiat; aparatul și axele prospective (!!!). Când spunem România post-comunistă sau România liberă aparent ne aflăm în pragul utopiei. In realitate se pune doar problema dacă parametrul temporar este finit (!!!). Pentruca întrunirea noastră să aibă noimă, vom pleca de la ipoteza că parametrul de bază este mărginit și discuțiile noastre ar câștiga în credibilitate dacă fiecare orator ar preciza parametrul la care lucrează". De ce nu și-l precizase comitetul organizator? Dintre membrii acestui comitet cunosc personal, în afară de dl Grégoire, pe prietenul meu Theo și pe dl Chintescu. Lăsându-l la o parte pe Theo, îl intreb pe dl Chintescu să răspundă cinstit, dacă a înțeles ceva din "doctele" fraze ale dlui Grégoire?

Din cuvântarea dlui Câmpeanu, nu înțeleg o frază: "Nu se vor întocmi propuneri politice, nu se va face *prosaism*" (!!!). Inclin să cred că aici greșala nu e a dlui Câmpeanu, ci a "corespondentului ziarului nostru", care, probabil, a uitat limba română, pe care n'a cunoscut-o bine niciodată.

E dificil să mi se răspundă că la acest "seminar" nu s'au făcut afirmații de elevi de liceu sau de gimnaziu, la o ședință a "Societății literare" a elevilor liceului D. Sturza din Tecuci sau a gimnaziului Anastase Bașotă din Pomârla. Exemple: "Acest exil nu reprezintă nimic în lumea occidentală și vinovați suntem cu toții prin divizarea noastră"... "socialismul e una și social-democrația e alta"... "Falimentul marxist în România e clar și declarat"... "Pe plan individual și al Societății, eșecul marxismului e total"... "noi asistăm la falimentul unei doctrine ca și la falimentul unei filozofii așa zise științifice", etc. Adică, adevaruri à la Palisse. Păi, pentru a asculta asemenea "descoperiri" s'au adunat 50 de Români la Paris?

Un compatriot — dl Dan Grigorescu — "transmite salutul românilor din München, cu care a avut o convorbire telefonică" (!!!). "Corespondentul ziarului nostru" nu ne lămurește cu cine a avut dl Grigorescu convorbirea: cu toți Românii din München care stăteau la telefon tinându-se de mână, cu președintele unei Societăți din München care avea calitatea să vorbească în numele tuturor? "Corespondentul ziarului nostru" ne lasă nelămuriți.

Marele filozof, dl C. Amzăr, în acest "seminar", a venit cu o problemă de ordin local, problemă minoră, de plecarea unui preot și venirea altuia, într'un oraș al exilului românesc, neuitând să accentuieze că în această "filozofică" problemă, s'au făcut proteste *din inițiativa dsale!!!*

A mai reieșit că organizatorii "seminarului" nu s'au pus mai dinainte de acord. Astfel, dl Korne crede "că sistemul de autogestiune și participarea muncitorilor este situația economică, politică și socială cea mai potrivită viitoarei societăți românești" și îl combate un alt membru al comitetului de organizare, dl. Câmpeanu.

Dar au fost și propuneri bune. Astfel, dl Grégoire spune că ar trebui creată o publicație în limba franceză și că Buletinul Izraeliților de Rit Elen are o pagină în franceză, dar nu-i suficient.

Mai mulți vorbitori au pus problema unei doctrine anticomuniste: comuniștii au una, anticomuniștii... neant. Dar care-i doctrina și unde-i doctrinarul? Dar problema a fost pusă, și bine pusă.

Aceasta era o problemă majoră pe care trebuia s'o desbată "seminarul" și nu să bată apa'n piuă. E probabil însă că nu s'a desbătut, pentrucă nu era cazul: această doctrină există, a spus filozoful D. C. Amzăr și la această părere s'a raliat dl Miron Butariu. Dar dl Chintescu a declarat că nu e de acord cu această părere.

O altă bună propunere — după umila mea parere — a fost aceia făcută de dl Matescu. Dsa crede că Românii din exil ar avea nevoie de un post de radio propriu. Părerea, cred eu, e admirabilă, dar greu de pus în practică.

Dar, tot după umila mea părere, cea mai simplă, cea mai lipsită de pretenții filozofice și totuși cea mai pozitivă a fost intervenția dlui Nicolae Lupan. Dsa, ca basarabean de origină, a atras atenția participanților asupra situației Basarabiei și Bucovinei de Nord. Și a spus că la radio Europa Libera e interzisă atingerea acestei dureroase probleme. Și dsa cere să se intervină acolo unde trebuie, pentru a se ridica interdicția. Sunt șase luni de la adunarea Românilor în "seminar" la Paris. Intreb: s'a intervenit undeva? Când, unde, cine a făcut intervenția și care sunt rezultatele? Eu cred că nu s'a făcut nici o interventie și atunci întreb: de ce ați bătut trei zile apa'n piuă, dlor "seminariști"?

Și aceasta, pentrucă propunerea dlui Lupan a fost cea mai practică și cea mai ușor de realizat. Cum? La acest "seminar" a participat și dl Nicolae Penescu, tatăl fericit al Consiliului Național, care a văzut lumina zilei puțin timp după acel faimos "seminar". Există deci un Consiliu Național. Și acest Consiliu ar trebui să trimită o circulară tuturor Romanilor, redactori sau technicieni de la Radio Europa liberă, cerându-le să-și dea de-

misia în bloc în aceiași zi și la aceiași oră, dacă nu se ridică interdicția de care a vorbit dl Lupan. Această circulară ar trebui să fie și publicată în oficiosul Consiliului Național, Buletinul Izraeliților de Rit Elen. Dacă s'ar produce acest fapt, s'ar face suficient sgomot pe mapamond iar "democrații" americani ar fi puși într'o situație dificilă. Dar ar da curs "freeiștii" cererii Consiliului Național? E mai mult decât probabil că nu. Dar în acest caz, Consiliul Național ar avea la dispoziție o armă teribilă: prin organul său, Buletinul Israeliților de Rit Elen, ar da un comunicat în care-i desavuiază pe "free-iști", îi declară *mercenari* și le spune că *nu au nimic comun cu exilul și nici cu lupta lui*. Dacă ar face așa, dl Nicolae Penescu ar dovedi că are calități de șef. Căci ce-i lipsește exilului este un om cu calități de șef. Filozofi? Incepând cu dl D. C. Amzăr, toți românii exilați, sau aproape toți, sunt filozofi. Inclusiv analafebetul René Theo, căruia I. P. S. S. Valerian i-a dat certificatul de "interpretator al istoriei"!!!

● Ziua a treia a "seminarului" a fost cea mai interesantă. Dl N. Penescu a voit să taie nodul dlui D. C. Amzăr. Și l-a tăiat prost. Dsa aduce în discuție actul de la 23 August. "La 22-23 August, spune dl Penescu, generalul Dragomir a, anunțat Palatul, pe Maniu și Brătianu, că frontul se prăbușește". Am fost militar, dar nu pot avea pretenția că îi știu pe toți generalii de la acea epocă. Totuși, dacă a existat un general Dragomir, era de mâna a doua. Dar chiar așa stând lucrurile, nu a auzit dl Penescu de un "Bloc democratic" format cu câteva luni mai înainte, și că din acest "Bloc", în afară de Iuliu Maniu simplu tovarăș de drum mai făcea parte și Lucrețiu Patrașcanu? Și cum se face că generalul Racoviță, de exemplu, comandant al unei armate pe front, s'a găsit în seara de 23 August la București, pentru a fi numit ministru de războiu, când locul lui era acolo, pe front? Și, mai grav, cum se face că în Palat se găsea în momentul arestării mareșalului și dezertorul Bodnăraș? Și cum se face că la radio, Mihai Viteză a anunțat că armistițiul a fost semnat, când un zis armistițiu a fost semnat abia la 12 Septembrie la Moscova? Dl. Penescu e om de Drept și știe că o hârtie semnată cu 16 zile mai târziu, cu Rușii deja la București, nu se mai poate numi armistițiu. Și e de admis ca Iuliu Maniu să participe la minciuna lui Mihai Viteză, la mințirea Țării? Știe că foarte mulți Români au luat minciuna drept adevăr și au bâut în acea seară șampanie? Și că multora, această șampanie li s'a cam acrit apoi în stomac pe la Aiud, Gherla, etc.?

Dl Penescu afirmă ca Aliați au considerat legitim războiul până la Nistru. Il rog să indice sursa. Căci dacă această sursă e Vișoianu sau Știrbei, nu valorează multe parale. Dar admițând că e așa, în seara de 23 August, Maniu știa de acordurile de la Teheran și Yalta? Știa că la Cairo, Vișoianu nu obținuse nimic? Dl Penescu și ceilalți au trecut la defensivă. Nu mai sunt triumfaliștii de pe vremea Zissului comitet al lui Vișoianu. Acuma, ghemuiți în ultima tranșee 23-augustistă, recurg la ultimul argument: nu mai era nimic de făcut, tot ce s'a făcut a fost "pentru a se salva ceiace se mai putea salva". Admițând acest argument, se pun totuși mai multe întrebări:

— De ce s'a mințit Țara, afirmându-se că se semnase armistițiul? Fără această minciună, mulți Români ar fi luat altă măsură decât aceia pe care au luat-o. In nici într'un caz nu ar fi băut șampanie și ar fi lăsat să facă aceasta numai pe Theo și Vinogradschi.

— De ce au admis alături de ei pe dezertorul Bodnăraș?

— De ce l-au dat pe mâna acestui dezertor pe mareșalul Antonescu, pentru a-l duce la Lubianka, întorcând astfel istoria noastră cu două sute și ceva de ani, adică la Dimitrie Cantemir culturalul, și boierul Iordachi Rosetti? Dacă darea lui Rosetti pe mâna rușilor a fost o rușine în 1711, cu atât mai mare e rușinea din seara de 23 August, în anul de la Christos 1944.

— De ce s'a admis participarea cu 12 divizii, transformate din servilism în 18, la războiul contra Germaniei, adică a fostului aliat? Nu știa Iuliu Maniu că cei 170.000 de morți, contribuiau la înghițirea Țării noastre și nu la apărarea ei? Și ce fel de armistițiu a fost acesta, dacă de la 23 August și până la 12 Septembrie au fost luați ca prizonieri circa 200.000 de ofițeri și soldați, care se găseau pe front și nu s'au mai opus, din cauza ordinului lui Viteză, care le interzicea să se opună? Ce fel de armistițiu a fost acesta, dacă cei 200.000 de prizonieri, în loc să fie eliberați — având în vedere "armistițiul" semnat — au fost duși în Siberia și nu au fost eliberați decât câțiva ani mai târziu? Și cum s'a acceptat ca cele 18 divizii să fie trimise pe front desarmate?

Iată întrebări dle Penescu la care ar trebui să răspunzi și nu să vii cu gogoașa că tot ce s'a făcut, s'a făcut pentru a se salva ce se mai putea salva. Da, s'a făcut totul, ca să se salveze ce se mai putea salva, dar aceasta nu era Țara ci partidul și posturile de miniștri, ca cel deținut de însuși dl Penescu. Iar Mihai Viteză, tot pentru a se salva ce se mai putea salva, plus o tinichea, adică o decorație, nu a făcut uz de dreptul de grațiere, adică nu a grațiat pe mareșal ,după ce fusese condamnat la moarte și ar fi putut s'o facă. Cum de a admis Maniu acest lucru? Cum de nu i-a cerut lui Mihai Viteză să facă uz de aceasta prerogativă? Nu a facut-o și Mihai Viteză, tot pentru a-și salva tronul, nu a făcut uz de dreptul de grațiere nici în cazul Maniu, Mihalache și... Penescu. Și pentrucă nu i-a grațiat — și ar fi putut s'o facă —, Maniu a murit în închisoare, iar dl Penescu a stat 17 ani la închisoare!!!

Ințelegem că Mihai Viteză era un întârziat mintal, dar cum a crezut posibilă Maniu, o monarhie... comunistă?

Ințelegem că dl Penescu nu a avut ocazia să citeasca miile de pagini ce s'au scris în Occident asupra acelor vremuri de martori americani, francezi și, în special, polonezi, dar ar fi putut s'o facă, dacă ar fi voit, decând se găsește în Occident. Daca ar fi citit pe Anders și Ciecanovschi, nu ar fi comis monumentala eroare de a fi adus în discuția "seminarului", cazul Poloniei. Căci cazul Poloniei nu este un argument pro 23 August ci anti 23 August.

Cărțile lui Anders și Ciecanovschi sunt un teribil act de acuzare contra lui 23 August și nu în apărarea lui. Ințeleg că politicienii noștri nu aveau obiceiul să citească în Țară, dar ar fi bine să renunțe la acest obiceiu, mai ales când vor să se erijeze în șefi ai acțiunii de eliberare a Țării.

Dar, repet, ne găsim în fața unui fapt îmbucurător: "salvatorii" de la 23 August au trecut în defensivă, nu-l mai serbează pe 23 August, nu se mai fălesc cu el ci, prin dl Miron Butariu, ne cer să-l uităm. Dar îl intrebam pe dl Butariu, dacă spunea acest lucru și acum 28-25-20 de ani, etc. Și-l rugăm să ne satisfacă curiozitatea și să ne spună la câte comemorări ale actului de la 23 August a participat, comemorări organizate cu fondul național, fond creat tocmai de cel dat pe mâna lui Bodnăraș, adică de mareșalul Antonescu?

Dar contra intervenției dlui Penescu s'au ridicat ofițerii: maiorul Chintescu și căpitanii Stoicănescu și Crutescu. Onoare lor. A existat desigur o excepție, aceia a căpitanului de artilerie Doru Ienciu. Dar dl Ienciu e marxist și e explicabil. Dacă ar mai trăi Caragiale ar spune: avem și noi... marxiștii noștri.

Și acuma o constatare: La început, dl Grégoire Filitti, "cărniță de Atena", deși n'a făcut armata, a venit cu termeni militari: "adunarea vrea să materializeze sistemele unor *planuri strategice*, care trebuie să *debușeze* spre o perspectivă națională românească". Dar probabil că nu s'a obținut aceasta pentrucă "*parametrul temporar nu este finit*". După cum se vede, dl Filitti trece de la militărie la filosofie cu o ușurință desarmantă. Și — se pare — insuccesul se datorește faptului că "*nu s'a precizat de către oratori, parametrul la care au lucrat*"!!!

După cum se vede, Rică Ventureanu n'a murit.

● Am scris că dl Penescu e obligat să-și scrie memoriile, pentru a salva memoria lui Maniu. Revenim, dar de data aceasta îi spunem că trebuie să-și scrie memoriile, pentru a se apăra pe el însuși. In timpul procesului Maniu ziarele au redat pe larg desbaterile acestui proces, făcând să se creadă că era vorba de note "stenografice". Și din acele note, reieșea că dl Penescu a avut o atitudine lașă, că a aruncat toată vina pe Maniu, transformându-se în sprijinitor al acuzării. Și noi, de la Paris, nu aveam de unde să cunoaștem metodele diabolice comuniste. Le-am aflat cu mult mai târziu, când au ieșit cărțile lui Bacu, Cârjă, Urwich, etc. E probabil că dl Penescu a fost supus la chinuri dantești și deci are circumstanțe atenuante și, în orice caz, nu noi cei care am fost la adăpost avem dreptul să aruncăm cu piatra. Dar Penescu, cu greu poate susține că declațiile i-au fost falsificate, pentrucă tot în acele relatări "stenografice", s'au putut citi și declarațiile lui Pogoneanu. Pogoneanu era un infirm, dar declarațiile lui au fost curajoase, cu totul contrarii lasității declarațiilor dlui Penescu. S'a vorbit și s'a scris atunci că relativ ușoara pedeapsă ce i s'a dat dlui Penescu, s'a datorat tocmai faptului că s'a transformat în unealtă a "procurorului".

Și tot în relatări "stenografice", mai târziu, în procesul numit al lui Ică Tănase, s'a putut citi cum un tânăr acuzat, întrebat de ce a venit în Țară, a răspuns: "Am venit cu arme și aceasta pentru a trage cu ele în voi, să vă omor". Nu se poate susține că metodele se înblânziseră, deoarece tânărul care a facut această declarație a fost împușcat.

Intrebarea logică care se pune este: au avut comuniștii interesul să falsifice declarațiile dlui Penescu și nu pe ale lui Pogoneanu? In acest caz, care ar fi putut fi acest interes? Repet, nu noi cei care la acea vreme ne găseam la Paris avem dreptul să aruncam cu piatra. Dar dl Penescu vrea să devină șeful exilului românesc — cu ajutorul moașei, se pare că a și devenit —, este obligat deci să-și scrie memoriile și să arunce lumină asupra acelor timpuri întunecoase și teribile. Cu câteva artcolașe publicate în Buletinul Izraeliților de Rit Elen, nu se poate aduce lumina necesară. Nu am timpul necesar pentru a răsfoi în arhive — dealtfel nici nu e necesar — dar e posibil că în acele vremuri, indus în eroare de "notele stenografice", să fi scris și eu vreun articolaș de condamnare a atitudinii "lașe" în procesul Maniu a dlui Nicolae Penescu. Și nu ași dori altceva decât să am ocazia de a face, în mod public, mea culpa.

● Se pare însă că sunt inutile insistențele noastre ca dl Penescu să-și scrie memoriile, deoarece, după unii, dsa n'ar avea talent. Se afirmă chiar că cele câteva articole apărute în presa exilului sub semnatura dsale, i-ar fi fost scrise de alții. In domeniul oratoriei, se schimbă chestia. S'a văzut acest lucru cu ocazia "seminarului". Dar aceasta nu însemnează nimic; pentru a fi mare om politic nu e necesar să aibă cineva talent la scris. S'a văzut în cazul Iuliu Maniu. Dar au fost atâția oameni mari politici care nu aveau înclinație spre scris și totuși și-au scris memoriile. Adică nu și le-au scris ei, ci au făcut apel la un "profesionist". Și pe acest "profesionist", nu trebuie să-l caute mult: îl are la îndemână. E prietenul dsale, René Theo. In acest caz ar avea un avantaj: memoriile i-ar apare întâi în foileton, în marele "hebdomadar" care apare de două ori pe lună, B. I. R. E., adică Buletinul Izraeliților de Rit Elen, și apoi în volum. Și ar mai avea un avantaj, acesta triplu: s'ar pune bine și cu Evreii, și cu Grecii, și cu masonii. Cu Venerabilul Părinte Vasile Boldeanu, s'a pus bine demult.

● In "Cuvântul românesc", într'un articol, dl Dinu Zamfirescu, îl citează pe marele Walter Lippman. "Libertatea e steaua polară a spiritului omenesc" a spus Lippman. Dar dl Zamfirescu nu ne spune dacă în acest "spirit omenesc" erau incluși și Balticii și Polonezii, pentru a căror "libertate" s'a declanșat al doilea războiu mondial, sau numai Americanii și "poporul ales".

Dar pentru a vedea cât de adânc cugetător era Walter Lippman, îi vom mai cita o frază a acestuia: "Nu e de presupus un războiu între Statele Unite și U.R.S.S., căci aceasta ar însemna un războiu între un urs și o balenă". Citez din memorie și Lippman, prin fraza de mai sus, voia să spună că nu poate fi concepută o ciocnire de interese între Americani și Ruși, cum nu poate fi concepută o ciocnire de interese între o balenă și un urs; fiecare cu a lui. Se pare că dl Zamfirescu nu cunoștea această extraordinar de înțeleaptă frază a lui Lippman. Am citat-o din memorie dar, dacă vrea, putem s'o căutăm și să i-o servim în alt număr al revistei noastre.

● Corespondentul "ziarului nostru" din München, ne scrie că la câteva zile după moartea Prințului Nicolae, dnul Demostene Vuia a făcut un parastas pentru Prințul dispărut. Foarte lăudabil. La biserică a venit în doliu, însoțit de soția sa, în mare doliu, și de nelipsitul Horia Stamatopol. Iarăși lăudabil. Și la sfârșit a vorbit Demostene Iarăsi lăudabil. Și a spus că decedatul a avut în exil o mare activitate culturală. Tot lăudabil. Și, a continuat Demostene, la această activitate culturală, am colaborat eu (adică zisul Demostene) și dl Horia Stamatu, aici de față. Dacă Prințul citea mult, cum ne asigură în Vatra, doctorul Petre Vălimăreanu, sigur că acolo în mormânt a zâmbit și a repetat versurile poetului:

> *"Iar deasupra tuturora, va vorbi un mititel,*
> *Nu slăvindu-te pe tine, lustruindu-se pe el".*

● Un cititor îmi reproșează dece în nota din numărul precedent, i-am spus recent răposatului, Prinț Nicolae de Hohenzollern și nu Print de România. Pentrucă în momentul decesului, Prințul Nicolae era Prinț de Hohenzollern și nu Prinț de România. Prințul Nicolae s'a căsătorit cu o Romancă, așa cum spune prietenul meu dl Vălimăreanu, în ultimul număr din "Vatra". De acord, dar legile nu i-o permiteau. Exista un Statut al Casei regale, care impunea anumite norme membrilor Casei regale române: prinții și prințesele acestei Case, nu se puteau căsători fără aprobarea șefului Casei regale. Și Statutul mai avea unele prevederi, desigur făcute cu scopul de a nu înmulți casa regală cu socri ca Wolf-Lupescu. Ori șeful casei regale, în momentul căsătoriei Prințului Nicolae, era Carol II. Sunt total de acord cu dl Vălimăreanu că regele Carol nu avea calitățile morale de a interzice fratelui, ceiace făcea el. Deci din punct de vedere moral, Carol nu avea nici un drept de a interzice căsătoria, dar din punct de vedere *legal*, da.

Această interzicere a fost desigur unul dintre puținele acte legale făcute de ginerele lui Wolf. Nu numai Carol II a fost iubăreț, cum spune dl Vălimăreanu, ci toți fiii și fiicele regelui Ferdinand. In Consiliul de Coroană din August 1916, regele Ferdinand i-a răspuns dârz lui Petre Carp: eu am invins azi un Hohenzollern; adică pe el însuși. Și era adevărat, dar din nefericire, Ferdinand a învins un Neamț, dar n'a putut învinge o englezoaică. Il întrebăm pe dl Vălimăreanu dacă a citit o carte întitulată "Neamul coțofenesc". Era scrisă de D. V. Barnovschi, care era pseudonimul unui frate al cunoscutului avocat Vasiliu-Cluj. Deci Ferdinand a fost învins de o englezoaică și această înfrângere a adus multe rele pe capul Țării de la Dunare.

● Dl Vălimăreanu ne spune că Prințul Nicolae de Hohenzollern, sau Nicolae Brana dacă preferă, s'a căsătorit cu o Romancă, Dumitrescu-Tohani. Dar se pare că nu știe-și e curios pentru un dedectiv cu calități de prima clasă — că această Dumitrescu — Tohani nu era domnișoară și nici măcar separată de soțul ei, un român foarte cum se cade, după cate se spunea. Atât de cum se cade era, că atunci când prințul i-a furat nevasta, a spus mulțumit: nici nu știe prințul ce bine mi-a făcut, scăpându-mă de poama asta. Sunt sigur că dl Vălimăreanu nu cunoaște aceste date căci altfel, cu puritanismul ce i-l cunoaște tot natul, ar fi făcut un scandal de pomină.

Deci ca să punem punct acestei note, repet: nu am greșit spunându-i răposatului prinț, Prințul de Hohenzollern. Și nu ași fi fost greșit dacă i-așî fi spus și Nicolae Brana.

● Dar în exil, prințului i-a venit ideia că ar putea deveni rege al României. Personal nu cred că era el de vină, ci anumiți români care i-au băgat această trăznaie în cap. Aceasta este una din sforile groase trase de Părintele Boldeanu, sfoară căreia i-am putea spune frânghie. La Paris, "prințesa" părea foarte discretă. Toți Românii care-l frecventau, cu care avea consfătuiri, mi-au spus că nu au văzut-o niciodată. Dar odată instalați la Madrid, s'a schimbat situația: printul și-a constituit o Curte, cu un șef al Casei civile, un domn cu defecte de vorbire care se cheamă M. F. Enescu, și un șef al Casei militare, care era colonelul Mavrichi. Cum era normal, Curtea avea și un poet atitrat, care răspunde la pseudonimul de Horia Stamatu. Acest poet a compus poezii închinate "domniței", pe care le-a și publicat.

Dar ca totdeauna, intervin chestii mărunte, care strică toate socotelile. In lipsa familiei princiare din Madrid, șeful Casei civile, a găsit foarte normal să se culce în patul "prințesei". Și —ghinion— a fost surprins dormind în patul prințesei absente, de șeful casei militare. Acesta — militar obtuz — a reclamat cazul prințului dar, în loc să fie congediat reclamatul, a fost congediat reclamantul. Și reclamantul, nemai găsindu-și nici o posibilitate de trai, a plecat la București, unde — se zice — ar scri o carte asupra exilului.

● E foarte posibil că Prințul ar fi putut face lucruri bune pentru exil dacă nu ar fi fost rău sfătuit. Dar ca totdeauna, oamenii bine intentionați, se înconjoară de cetățeni bolnavi de ambiție. Parcă ar fi fost un făcut. Prințul s'a înconjurat de oameni cu defecte de vorbire. Straniu! Unul era M. F. Enescu, al doilea era Octavian Buhociu și al treilea Octavian Vuia! Și acești oameni l-au sfătuit pe Prinț să întreprindă o activitate culturală. Printre altele, a făcut și o revistă întitulată *Fapta*. Cine-și mai aduce aminte azi de *Fapta*, în afară de Enescu și Stamatu? Și cu toate acestea, s'a afirmat că *Fapta* era cea mai bună publicație din exil. Cine a spus-o? Păi cine altul putea s'o spună, decât însuși fiul ministrului efemer Fotin Enescu? Și încă a spus-o în fața unei adunări în Madrid. Natural, fără să roșească.

Dar a mai fost o *Fapta*. Aceasta, în România. Directorul acestei gazete se chema Mircea Damian, un om fără scrupule, care voia să-și facă un nume, făcând scandal. Prințul, cum spune bine dl Valimareanu, în Țară, era cam scandalagiu. Dădea și primea, în dreapta și stânga. Se bătea cu toți, chiar cu lăptarii. Prințului, ca și nepotului său, îi plăcea viteza. Avea un bolid și vai de cel care cu voie sau fără voie, se punea în calea bolidului. Intr'o zi, în fața acestui bolid, a apărut un lăptar cu cotiga lui. Prințul, supărat, și-a oprit mașina și, nici una nici două, i-a dat două palme lăptarului. Bietul lăptar, cum foarte bine spune dl Vălimăreanu, nu știa că cel carel pălmuia, era Prințul Nicolae de România. Și, la rândul lui, i-a dat un picior în locul unde doare cel mai mult.

Și de asta a aflat scandalagiul Mircea Damian care în *Fapta*, a scris un articol care la acea vreme a avut răsunet și spunea, nici mai mult nici mai puțin, că lăptarul i-a dat una prințului în... "augustele-i boașe". Dl Vălimăreanu ne spune că prințul nu a făcut nici un proces de lèse majestate. Nu știu dacă i-a făcut sau nu proces lăptarului dar, dacă nu mă înșea-

RELATIILE ROMANO RUSE

au fost rând pe rând suprimate la intervențiile consulilor ruși. "Progresul" nici nu a putut să apară, din cauza titlului "subversiv". A apărut doar un număr, fără titlu, și după aceia a fost suprimat. Heliade, mai circumspect, a reușit să dea o viață mai lungă publicației lui "Curierul de ambe sexe". De ce înverșunarea Rușilor contra culturalizării românești?". *Lor nu le plăcea deloc să-i vadă pe Români afirmându-se într'un mod din ce în ce mai pronunțat ca membri ai familiei latine și nu a celei slave, ideie care putea, cu timpul, să îndepărteze pe protectori de protejați. Dacă rușii autorizaseră în principiu, prin Kiseleff, o desvoltare națională, ei fuseseră determinați la aceasta de ideia că Românii nu erau decât un grup de Slavi, puțin mai deosebiți decât ceilalți; ei nu au găsit deci că e rău, favorizând desvoltarea lor națională. Dar de îndată ce au văzut pe Români revendicând o origine alta decât cea pe care le-o atribuiau rușii, au luat imediat toate măsurile, pentru a stăvili o asemenea mișcare care nu cadra deloc cu programul lor politic.*" A. D. Xenopol, Istoria Românilor, Editura Carpații, Madrid, IV, p. 169.

* * *

In Istoria lui C. C. Giurescu, spre surprinderea noastră, găsim destule date în legătură cu mișcarea culturală din Principate. Găsim chiar teribilul pasaj din cursul de deschidere al lui Mihail Cogălniceanu, dar nu găsim nici un cuvânt despre presiunile constante ale Rusiei, prin consulii ei. După Giurescu, acest progres al Principatelor a avut o desvoltare normală, liniștită.

Cum era de așteptat, istoria Roller e mai explicită. Astfel, uniformitatea adusă de Regulamentul organic, în ceiace privește cele două Principate, nu era făcută decât spre binele Românilor și nu ascundea nici un plan rusesc de a înghite amândouă Principatele deodată. "Această uniformitate poate servi să apropie unul de altul două popoare pe care identitatea de religie, de origine și de poziție, ar trebui să le țină strâns unite în orice împrejurare." Roller, op. cit., III, p. 939.

Pentru Roller boierimea nu s'a împărțit în două, partida națională și boierimea retrogradă, ci a existat o singură boierime, care s'a opus cu îndârjire la ciuntirea privilegiilor ei. In afară de aceasta, ca un leit-motiv, revine expresia "mase populare", care-aceasta este o realitate istorică-nu au existat pe acele vremuri. Boierii *toți se opuneau măsurilor bune, inspirate de Rusia.* Despre intrigile și presiunile consulilor ruși, nici un cuvânt.

Dar pe lângă un istoric "burghez" ca A. D. Xenopol, cum am văzut, intervine Dalai Lama al lor, Karl Marx, care confirmă în mod categoric pe marele nostru istoric.

VA URMA

SONETELE LUI V. VOICULESCU

Zădărnicia faptului împlinit ce i se pare viața, îl smulge un ultim zâmbet, creatorul de ieri, punând masca usoară a lui Ariel, își scrie, în cele mai de pe urmă testamentul literar pe lespezi de inimă:

De-am tălmăcit cu umbre lumina ta regească,
De lacrimi, ca și ochii, mi-s versurile ude...
Te-am îngânat ca pruncul ce'nvață să vorbească
Și'n râvna-i scâlciază cuvintele ce-aude...
Dar tu ești soare veșnic: o clipă poți ierta
Să fiu o biată gâză jucând în raza ta.

In fața acestui ultim psalm al poetului, trebuie să recunoaștem încăodată că cei ce au văzut în Vasile Voiculescu un fabricant de capodopere n'au greșit deloc.

Așa s'au născut aceste mărgăritare ale literaturii române care sunt sonetele lui V. Voiculescu.

NOTE CU LEXIC POTOLIT

lă memoria, la răcoare a fost băgat. Mircea Damian. Dar date mai precise asupra acestui fapt ne pot da dnii René Theo și Ștefan Baciu, care au fost redactori la *Fapta* scandalagiului Damian. Dacă nu i-a făcut proces, însemnează că a fost bine sfătuit, căci pe acea vreme în România era o adevărată libertate a presei. Procesele de presă se judecau de jurați și totdeauna "gazetarii" ieșeau achitați.

Dar curiozitatea nu constă în faptul că prințul a făcut sau nu proces lăptarului sau lui Mircea Damian. Lucrul greu de înțeles e că la Madrid, cu banii prințului, dl cu defecte de vorbire, a scos o gazetă — natural, cea mai bună gazetă din exil —, care se chema *Fapta*. Să nu fi știut fiul efemerului ministru că gazeta în care prințul a fost insultat în mod trivial, unde se scria ca la "Vatra", se chema *Fapta*? Să fi avut prințul o memorie atât de scurtă și să nu-și fi amintit că în *Fapta*, Mircea Damian scris de "augustele-i... apendice"? Sau dl cu defecte de vorbire a voit să-l șantajeze pe Prințul de Hohenzollern? Mister!

● Din svonuri neconfirmate, șeful "grupului 81" a trimis o circulară tuturor membrilor. cerându-le ca în viitor, în comunicările scrise dintre ei, să nu-și mai spună "camarade", ci "frate".

REVISTA SI EDITURA «CARPATII» UREAZA CITITORILOR SI SPRIJINITORILOR, SARBATORI FERICITE SI UN AN NOU DATATOR DE SPERANTE.

CARPATII

REVISTA CULTURALA SI DE ACTIUNE ROMANEASCA IN EXIL
Director-Proprietar:
TRAIAN POPESCU
APARE ODATA LA DOUA LUNI
SUB INGRIJIREA UNUI COMITET DE REDACTIE
★
Redacția și Adminisrația:
Calle Conde de Peñalver, 82, 4.°
Teléf. 402 11 01 - MADRID-6
Correspondenta:
Apartado 9.283 - MADRID (España)
★
Abonamente:
Anual ... ... 20 $ USA
De susținere. ... ... 40 $ USA
Expedierea Avion plus. 5 $ USA

EDITURA CARPATII ANUNTA

Au apărut:

ISTORIA ROMANILOR DIN DACIA TRAIANĂ, de A. D. Xenopol, vol I, II și IV ...	15 $ USA
ISTORIA LITERATURII ROMÂNE, de D. Murărașu, epuizat ...	4 $ USA
NAȚIONALISMUL LUI EMINESCU, de D. Murărașu ...	8 $ USA
POVEȘTI, de Ion Creangă, legat și bogat ilustrat ...	20 $ USA
DACIA, de Vasile Pârvan ...	3 $ USA
PRECURSORI, de Octavian Goga ...	3 $ USA
ISTORIA PARTIDELOR, NAȚIONAL, ȚARANESC ȘI NAȚIONAL-ȚARANESC, de Pamfil Seicaru ,vol I, II ...	12 $ USA
ISTORIA POLITICĂ ȘI MILITARĂ A RĂZBOIULUI ROMANIEI CONTRA RUSIEI SOVIETICE, de General Platon Chirnoaga ...	8 $ USA
KARL MARX: INSEMNĂRI DESPRE ROMANI. Texte inedite cu comentariu de Pamfil Șeicaru ...	8 $ USA
ȘTEFAN CEL MARE, VOIEVOD AL MOLDOVEI, de prof. Alexandru Boldur ...	8 $ USA
ISTORIA DACIEI ȘI CONTINUITATEA DACOROMANĂ, de General Platon Chirnoagă ...	8 $ USA
LE NID, UNITE DE BASE DU MOUVEMENT LEGIONNAIRE, de Faust Bradescu ...	5 $ USA
POVEȘTI FĂRĂ ȚARĂ, nuvele, de Faust Bradescu, N. Novac și N. S. Govora ...	5 $ USA
UNIREA NATIONALĂ IN COMPLEXUL POLITIC EUROPEAN, de Pamfil Șeicaru ...	3 $ USA
DICȚIONAR ROMAN-SPANIOL, de Prof. Ion Protopopescu, rustică.	4 $ USA
Legat pânză ...	5 $ USA
CORNELIU ZELEA CODREANU, DOUĂZECI DE ANI DE LA MOARTE, de Gr. Manoilescu, T. Popescu, etc ...	3 $ USA
MOȚA ȘI MARIN, DOUĂZECI ȘI CINCI DE ANI DE LA MOARTE, de Prat y Soutzo, Marqués de Nantouillet, Blas Piñar, Gr. Manoilescu ...	5 $ USA
DUMNEZEU S'A NASCUT IN EXIL, de *Vintilă Horia* ...	12 $ USA